

ОДИТЕН ДОКЛАД

№ 0300201223

за извършен одит на изпълнението „Мерки за предотвратяване и противодействие на корупцията при изразходване и управление на средствата от европейските фондове“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.

Настоящият окончателен одитен доклад е приет с Решение № 466 от 05.12.2025 г.
на Сметната палата (Протокол № 46)

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	4
РЕЗЮМЕ	6
ВЪВЕДЕНИЕ.....	18
1. Основание и причини за извършване на одита.....	18
2. Обект на одита.....	19
ОДИТЕН ОБХВАТ И ПОДХОД.....	25
1. Цели на одита	25
2. Обхват на одита.....	25
3. Одитни критерии	27
4. Одитна методология	27
КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ	28
Раздел I. Управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво ...	28
1. Визия, цели, мерки и механизми за оценка на изпълнението на националните политики за превенция и противодействие на корупцията	28
1.1. Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.	28
1.2. Пътна карта за изпълнение на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.	35
1.3. Отчитане, оценка и актуализация на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.	37
2. Координация на национално ниво за осигуряване на механизъм за разработване, изпълнение и наблюдение на антикорупционни политики.....	45
2.1. Национален съвет по антикорупционни политики	45
2.2. Координация на Националния съвет по антикорупционни политики с други органи и организации ..	52
2.3. Съвет за прилагане на Национален координационен механизъм за върховенство на правото	54
Раздел II. Действия на одитираните организации за превенция и противодействие на корупцията при управление на средства от Европейските фондове при споделено управление	58
1. Въведени системи за превенция и противодействие на корупцията	59
2. Отговорности за превенция и противодействие на корупцията	64
3. Управление на корупционните рискове	69
3.1. Въведен механизъм за управление на корупционни рискове	70
3.2. Установени корупционни рискове.....	72
3.3. Управление на риска в рамките на управляващите органи на оперативните програми/програми.....	79
4. Системи за борба с корупцията.....	84
4.1. Стандарти и регулации за борба с корупцията.....	84
4.2. Въведени етични стандарти и механизъм за прилагането им	93
4.3. Управление на човешките ресурси	101
4.4. Системи за вътрешен контрол.....	107
Раздел III. Механизми за установяване на корупционни практики	112
1. Получаване и администриране на сигнали за корупция.....	112
1.1. Осигурени начини за подаване на сигнали за корупция.....	112
1.2. Администриране на сигнали за корупция	118
2. Вътрешен контрол, осъществяван по отношение предотвратяване и противодействие на корупцията при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление	121
2.1. Главен инспекторат	123
2.2. Инспекторати	130
2.3. Министерство на вътрешните работи.....	138
2.4. Вътрешен одит.....	143
3. Анализ на обстоятелствата, свързани с установени корупционни практики	145
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	147
ПРЕПОРЪКИ:	150
Приложение 1 (Въведение)Наказателен кодекс (извадка)	154
Приложение 2 (Въведение)	159
Приложение 3 (Въведение)Одитни въпроси, критерии и показатели за оценка.....	161
Приложение I. 1.1.3. Организация за разработване на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г.;	169
Приложение I, 1.1.4. Приоритети и мерки в Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г.	170
Приложение I, 1.2. Мерки, действия, индикатори за изпълнение и очаквани резултати в Пътната карта за изпълнение на НСППК в Република България за 2021-2027 г.	172

<i>Приложение I, 1.3.3.</i> Примери за липсата на ясна, точна и изчерпателна информация в Отчета за изпълнение на мерките, включени в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 за периода март 2021 г. – май 2022 г.	177
<i>Приложение I, 1.3.5</i> Идентифицирани проблеми и дадени препоръки в доклада на ГРЕКО за България, приет през 2022 г.;	179
<i>Приложение I, 2.1.2</i> Състав и изменения в състава на Националния съвет по антикорупционни политики за периода 2021-2023 г.;	181
<i>Приложение I, 2.3.3</i> Органи, които следва да предоставят информация в областта на купцията на Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото;	183
<i>Приложение II-III.</i> Доклад от изследване на тема: „Наличие на корупционни практики при управлението на средства от европейските фондове за споделено управление за програмен период 2021-2027 г.“;	184
<i>Приложение II, 3.2.1-1</i> Идентифицирани корупционни рискове в структури на Министерство на вътрешните работи	225
<i>Приложение II, 3.2.1-2</i> Корупционни рискове, включени в Риск-регистъра на Министерството на вътрешните работи за 2024 г.	226
<i>Приложение II, 4.1.1</i> Антикорупционни мерки, планирани по отделни сфери на антикорупционните планове на министерствата с отговорности по управление на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г.	227
<i>Приложение II, 4.1.4</i> Въведени от управляващите органи ограничения за заетост след напускане на държавната администрация	228
<i>Приложение II, 4.2.5.</i> Специализирани обучения, свързани с политиките и стандартите за интегритет на служители от управляващите органи на програмите, инспекторатите и звената за вътрешен одит в периода 2021-2023 г.	229
<i>Приложение II, 4.4.2.</i> Управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление	230
<i>Приложение III, 1.2.2-1</i> Постъпили сигнали с данни за корупция, несъвместимост или наличие на конфликт на интереси във ведомствата, в рамките на които има управляващите органи на програми, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г.	231
<i>Приложение III, 1.2.2-2</i> Справка за предприети действия по постъпилите сигнали, съдържащи данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси за периода 2021-2023 г.	232
<i>Приложение III, 2.2.1-1</i> Годишни планове, изготвени от инспекторатите и представени за утвърждаване от съответния орган на власт	233
<i>Приложение III, 2.2.1-2</i> Заложени проверки в годишните планове на инспекторатите – планови, комплексни и тематични проверки и извънпланови	235
<i>Приложение III, 2.2.2</i> Извършена актуализация на вътрешните документи, касаещи дейността на инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията	236
<i>Приложение III, 2.2.2.2</i> Извършени проверки на декларации по ЗПКОНПИ/ ЗПК от инспекторатите в одитираните организации за периода 2021-2023 г.	237
<i>Приложение III, 2.2.2.3</i> Информация за извършените от инспекторатите проверки по сигнали, несвързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление през периода 2021-2023 г.	238
<i>Приложение III, 2.3.2-1</i> Проверени декларации по Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество от дирекция „Инспекторат“ в Министерството на вътрешните работи относно спазване на срока за тяхното подаване	239
<i>Приложение III, 2.3.2-2</i> Проверени сигнали срещу служители, ангажирани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление и с отговорности по превенция и противодействие на корупцията от структурните звена на Министерството на вътрешните работи за периода 2021-2023 г.	240
Опис на одитните доказателства към Одитен доклад № 0300201223	241

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АМС	Администрация на Министерски съвет
АКП	Антикорупционен план
АПК	Административнопроцесуалния кодекс
АСП	Агенция за социално подпомагане
АФКОС	Дирекция „Защита на финансовите интереси на ЕС“ в Министерството на вътрешните работи
ВАС	Върховен административен съд
ВКС	Върховен касационен съд
ВКСБК	Вътрешноведомствен координационен съвет за борба с корупцията в Министерството на вътрешните работи
ГДБОП	Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ в Министерството на вътрешните работи
ГДНП	Главна дирекция „Национална полиция“ в Министерството на вътрешните работи
ГИ към МС	Главен инспекторат към Администрацията на Министерския съвет
ГРЕКО	Група държави срещу корупцията (<i>The Group of States against Corruption (GRECO)</i>)
ГС	Граждански съвет
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЕК	Европейска комисия
ЕФСУ	Европейски фондове при споделено управление
ЗА	Закон за администрацията
ЗАНН	Закон за административните нарушения и наказания
ЗЗЛПСОИН	Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения
ЗОНПИ	Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество
ЗПКОНПИ	Закон за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество
ЗПК	Закон за противодействие на корупцията
ЗФУКПС	Закон за финансово управление и контрол в публичния сектор
ЗУСЕФСУ	Закон за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление
ИАПО	Изпълнителна агенция „Програма за образование“
ИПА	Институт по публична администрация
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС
ИФПУГВП	Инструмент за финансово подпомагане на управлението на границите и визовата политика
КЗЛД	Комисия за защита на личните данни
КПКОНПИ	Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество
КПК	Комисия за противодействие на корупцията
МВР	Министерство на вътрешните работи
МС	Министерски съвет
МСП	Механизъм за сътрудничество и проверка
НКМВП	Национален координационен механизъм за върховенство на правото
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НПК	Наказателно-процесуалния кодекс
НСАП	Национален съвет по антикорупционни политики
НСППК	Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България
НПР 2030 България	Национална програма за развитие „България 2030“
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООН	Организация на обединените нации
ПКИП	Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027 г.
ПМДРА	Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027 г.

ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПНИИДИТ	Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г.
ПО	Програма за образование 2021-2027 г.
ПОС	Програма за околна среда 2021-2027 г.
ПРБ	Прокуратура на Република България
ПРР	Програма за развитие на регионите 2021-2027 г.
ПРЧР	Програма за развитие на човешките ресурси 2021-2027 г.
ПТП	Програма за техническа помощ 2021-2027 г.
ПТС	Програма за транспортна свързаност 2021-2027 г.
ПХОМП	Програма за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027 г.
РМС	Решение на Министерския съвет
СИЗП	Система за идентификация на земеделските парцели - ИТ система, съдържаща снимки на земеделските парцели, която се използва за проверка на плащанията, извършвани по Общата селскостопанска политика
УО	Управляващ/и орган/и
ФВС	Национална програма по фонд „Вътрешна сигурност” 2021-2027 г.
ФУМИ	Национална програма по фонд „Убежище, миграция и интеграция“ 2021-2027 г.
EDES-DB	Early Detection and Exclusion Database – информационна система, която съдържа списък на лицата или субектите, отстранени от договори, финансирани от бюджета на ЕС поради тежко професионално нарушение, измама, корупция и други престъпни дейности, значителни недостатъци при спазването на основните им задължения и др.
IMS	Irregularity Management System - електронна система на Европейската служба за борба с измамите – използва се за докладване на случаи на нередности до ОЛАФ
OLAF	Европейска служба за борба с измамите
SWOT анализ	Анализ на обобщените резултати от анализа на средата и анализа на ресурсите, като факторите, определящи стратегията, се класифицират в четири групи: силни страни, слаби страни, възможности и заплахи. (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)
PEST анализ	Оценка на политическите, икономическите, социалните и технологичните (PEST) фактори.

РЕЗЮМЕ

Обект на одита е оценката на ефективността на мерките за предотвратяване и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление (ЕФСУ) за периода 01.01.2021 г. - 31.12.2023 г. Одитираните организации са Министерския съвет, Министерството на иновациите и растежа¹, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на транспорта и съобщенията², Министерството на образованието и науката, Министерството на вътрешните работи и Министерството на земеделието и храните³.

Анализът и оценките са фокусирани върху:

- организацията на управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво;
- изпълняваната национална политика в борбата с корупцията, разпределението на отговорностите и координацията между националните органи;
- въведените системи за предотвратяване и противодействие на корупцията и механизми за установяване на корупционни практики в съответните администрации от страна на органите, отговорни за управление на средства от ЕФСУ.

Извън обхвата на одита остават анализът и оценката на:

- прилаганите от управляващите органи антикорупционни мерки при прилагане на Закона за обществените поръчки по отделните проекти, финансирани по съответните програми;
- управлението на процеса за борба с нередности и измами, тъй като от Сметната палата е извършван одит на изпълнението „Администриране на нередности“ за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2020 г.⁴;
- контролът, осъществяван от Главния инспекторат и инспекторатите към съответния орган на изпълнителната власт, върху дейността на второстепенните разпоредители с бюджет към него, с изключение на Агенцията за социално подпомагане и Изпълнителна агенция „Програма за образование“, които са управляващи органи съответно на Програмата за храни и/или основно материално подпомагане и Програмата за образование.

В резултат на извършения одит са направени следните основни констатации:

1. Разработването и приемането на дългосрочна стратегия, определяща националните политики в областта на корупцията се осъществява при липса на:

- стратегия и насоки от Европейската комисия в тази област;
- изисквания в националното законодателство за разработване и приемане на стратегически документ, който да представи визията на правителството;
- нормативна уредба по отношение на методологията за разработване на такъв вид документи, които да уреждат трайно процеса по приемане на стратегия за прилагане на ефективни антикорупционни политики.

Липсва и ясно определен държавен орган със задължение за разработване на стратегия за осигуряване на устойчивост и приемственост при провеждане на държавната политика в тази област на държавно управление.

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. е разработена въз основа на оценка на изпълнението на предходната Националната

¹ Министерство на икономиката до 13.12.2021 г.;

² Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията до 16.09.2021 г.;

³ Министерство на земеделието, храните и горите до 13.12.2021 г. и Министерство на земеделието за периода от 13.12.2021 г. до 06.06.2023 г.;

⁴ Окончателният одитен доклад е приет с Решение № 051 от 02.03.2023 г. на Сметната палата (Протокол № 9) и публикуван на електронната страница на Сметната палата

стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2015-2020 г., която не съдържа индикатори за изпълнение на целите, без извършване на по-задълбочен анализ на съществуващото състояние в областта на корупцията, установяване на причините, които предизвикват проблеми и набелязване на насоките на бъдещото развитие. Всичко това не гарантира доколко заложените приоритети и мерки са най-подходящи.

В Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. липсата на визия за развитие в областта на превенция и противодействие на корупцията, конкретно определена стратегическа цел и съответно механизъм за наблюдение и докладване, в т.ч. система от индикатори за наблюдение и отчитане, не осигуряват възможност за оценка на степента на изпълнение на целите, предприемане на навременни коригиращи действия и извършване на последващи промени на националните политики в областта на корупцията.

2. Разработената и утвърдена от Министерския съвет (МС) Пътна карта към Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. не гарантира изпълнението на заложените мерки, предвид липсата на: достатъчна конкретика на планираните действия за изпълнението им, а част от тях представляват нормативно определени функции на участниците; измерими индикатори за изпълнението на действията, както и че една трета от тях са с постоянен срок на изпълнение; разпределение на отговорностите между институциите; определен размер на финансирането на мерките/действията. Поради липсата на определени срокове за изпълнение на действията, както и на конкретни стойности на средствата, необходими за финансиране на тези дейности, не може да се оцени ефективността и ефикасността на предвидените действия/мерки в Пътната карта към Стратегията.

3. През периода 2021-2023 г., за изпълнението на мерките по приоритетите на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и Пътната карта към нея, от Националния съвет по антикорупционни политики са приети: отчет за периода от м. март 2021 г. до м. май 2022 г. и годишен доклад за 2022 г., с приложен отчет, но документите не са приети с акт на Министерския съвет. Изготвените отчетни документи съдържат пропуски и недостатъци, част от които са идентифицирани и от Националният съвет по антикорупционна политика.

В Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. няма предвидени дейности за популяризиране на изпълнението ѝ. Липсата на определен ред и форми за осигуряване на публичност на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и резултатите от нейното изпълнение водят до липса на прозрачност и неинформиране на заинтересованите лица и обществеността, което от своя страна намалява доверието към публичните институции по отношение волята им за преодоляване проявите на корупционни практики.

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. не е актуализирана след нейното приемане. През м. октомври 2023 г. от Националният съвет по антикорупционна политика е разглеждан проект на Актуализирана Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 и Пътна карта към нея, но процесът по съгласуване и приемане от МС не е финализиран.

4. През 2015 г. на основание Закона за администрацията (ЗА) и в изпълнение на приоритета на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2015-2020 г. за изграждане на ефективна система от антикорупционни органи и звена, е създаден Национален съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет. След създаването на специализиран постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката за противодействие на корупцията - Комисия за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество, с възложени превантивни дейности, не са извършени промени за прецизиране функциите на Националния съвет по антикорупционна

политика. Наличието на органи⁵ със сходни дейности по превенция на корупция, без ясно нормативно определяне и разграничаване на техните задачи, взаимодействие и координация, не осигурява ефективното разработване, изпълнение и наблюдение на националните антикорупционни политики.

Дейността на Националния съвет по антикорупционна политика не е ефективна, предвид нередовно провеждане на заседания, неизпълнение на значителна част от взетите решения и неизпълнение в пълен обем на всички нормативно определени функции. Сред причините за това са нестабилната политическа обстановка; промените в състава; липса на председател за част от периода; несъздадена адекватна организация за извършване на дейността чрез приемане на годишни работни програми и отчети за дейността, правила за реда на осъществяване на възложените задачи и неефективна координация с др. органи и институции.

С нормативните разпоредби за представяне работата на Националния съвет по антикорупционни политики само чрез редовни брифинги и съобщения до средствата за масово осведомяване, не са създадени условия за публичност и прозрачност на дейността му и за осигуряване на регулярна и актуална информация за изпълнение на антикорупционните политики на заинтересованите лица и обществеността.

5. Координацията в сферата на изпълнителната власт, сътрудничество и диалог с други държавни органи и с неправителствените организации и цялостното проследяване и единно докладване на постигнатия напредък по изпълнението на мерки и дейности по определени области, една от които е борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план, се извършва от Съвет за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото, като орган на правителството.

Дефинираните функции на Съвета за прилагане на Национален координационен механизъм за върховенство на правото в областта на корупцията са сходни с тези на Националния съвет по антикорупционни политики, доколкото последният също следва да извършва координация и проследяване изпълнението на мерки и дейности в областта на превенция и противодействие на корупцията. Неясното разграничаване на функциите на двата Съвета не осигурява ефективно изпълнение и наблюдение на мерките и дейностите в областта на корупцията.

Липсата на изисквания към формата и съдържанието на информацията, която следва да се предоставя от държавните органи на Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото, затруднява нейното обработване, анализиране и ефективно използване, с цел наблюдение и докладване на напредъка, идентифициране на проблеми и добри практики.

От Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото не са приемани решения за предприемане на действия и мерки в областта на корупцията, включително законодателни промени.

С липсата на решение от Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото за приемане на доклад относно напредъка и изпълнението на мерки и дейности по определените за наблюдение и докладване области, не са спазени нормативни изисквания. С публикувани документи на английски език, които представят данни за предприети мерки и действия през 2022 и 2023 г., във връзка с изготвяне от Европейската комисия (ЕК) на Годишните доклади за върховенство на закона, не се постига основното предназначение на доклада - информироване на обществеността за изпълнението на предприетите мерки в тези области, в т.ч. в областта на корупцията. Ограничаването на документа само до изпълнение на дадени препоръки от ЕК по Годишния доклад на ЕК за върховенството на закона (по четирите стълба по хоризонталния механизъм

⁵ Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество/ Комисия за противодействие на корупцията и НСАП

за върховенство на закона), не осигурява цялостно представяне на напредъка по мерки и дейности в съответните области.

6. Ключови фактори за успех на борбата с корупцията са наличието на адекватни цели и приоритети, подчинени на визията на ръководството и съобразени с цялостната стратегия на организацията и нейната регулаторна и бюджетна рамка. На ниво организация няма концептуален или стратегически документ, който както да очертава визията и целите на ръководството по отношение на борбата с корупцията и въведената от него система за предотвратяване и противодействие на корупционни практики, така и да осигурява изпълнението на нормативното задължение за въвеждане на антикорупционни процедури. Добра практика съществува в периода 2016-2020 г. в Министерството на вътрешните работи с въвеждането на Концепцията за превенция и противодействие на корупцията, която не е продължена, но през 2024 г. отново е предвидено разработването на антикорупционна стратегия.

В рамките на управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове за споделено управление, по препоръка на Европейската комисия са разработени политики за борба с измамите, чрез които е декларирана ангажираността им да поддържат високи правни, етични и морални стандарти и желанието да бъдат възприемани като противопоставящи се на измамите и корупцията в начина, по който извършват своята дейност. В политиките са посочени отговорността за управлението на рисковете от измами и корупция на ръководителя на управляващия орган и въвеждането на процедури за оповестяване на конфликт на интереси, докладване на измами и защита на подаващите сигнали служители. В отделни политики са декларирани и визията и целите на управляващите органи и основните принципи и области за действия, чрез които да се осигури постигането им. Част от управляващите органи са разработили и самостоятелна политика, основана на препоръките на Комисията, за избягване и управление на конфликти на интереси.

7. Въвеждането на антикорупционни процедури и изграждането на контролна среда, в т.ч. и организационна структура в организациите от публичния сектор, е възложено на техните ръководители в рамките на управленската им отговорност. Успоредно с това, съществуват редица нормативни изисквания за възлагане на отговорности за изпълнение на отделни дейности по превенция и предотвратяване на корупция, като:

- Приемане, обработване, съхраняване и унищожаване на декларации, поддържане на регистъра за тях и публикуване на информацията в него;
- Извършване на проверка и установяване на конфликт на интереси на служителите от съответната администрация;
- Извършване на проверки по сигнали за незаконни и неправилни действия и на контрол и проверки по Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество⁶/Закона за противодействие на корупцията;
- Водене на регистри с данни за непубличните декларации по Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество⁷/Закона за противодействие на корупцията.

От одитираните организации, с изключение на Министерството на вътрешните работи, не е възприет подход за възлагане на цялостна отговорност за превенция и противодействие на корупцията на конкретно звено/структура или длъжностно лице, както и на отговорности за точка за контакт със служителите и ръководството, разпространение на информацията относно рисковете от корупция, осигуряване на подходящи обучения в областта на борбата с корупцията, управление на процесите по оценка на риска от корупция.

⁶ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество, ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁷ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество, ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

В преобладаващата част от случаите, съществуващите отговорности се свеждат до изпълнение на нормативно възложени функции/задължения, свързани с отделни етапи от превенцията и противодействието на корупцията от различни звена/длъжностни лица.

В Министерството на вътрешните работи превантивни функции по отношение на корупцията са възложени на няколко структури, включително и Вътрешноведомствен координационен съвет за борба с корупцията, създаден с цел подобряване на организацията и контрола при работата по предотвратяване и разкриване на корупция в системата на министерството.

С приетите от Националния съвет по антикорупционна политика насоки за изготвяне на антикорупционни планове, които на практика са единственият инструмент за планиране на мерки за борба с корупцията, се изисква възлагане на отговорност за координация на плана на заместник-министър. В редица периоди със значителна продължителност, достигаща до 11, дори 18 месеца, няма възложени такива координационни функции в по-голямата част от министерствата. През 2024 г. в едно от министерствата такива функции са възложени на ръководителя на инспектората, вместо на заместник-министър.

8. Държавните институции следва да установяват области и дейности, които са силно податливи на корупционни практики, като за целта рисковете следва да се анализират редовно и при проява на реални заплахи. Управлението на рисковете е отговорност на ръководителите на организациите, които следва да осигурят и контролни дейности, включващи писмени политики и процедури, с цел предоставяне на разумна увереност, че рисковете са ограничени в допустимите граници. В рамките на организациите, оценката на корупционния риск и предлагането на мерки за ограничаването му следва да се извършва от инспекторатите, респективно Главния инспекторат в Администрацията на Министерския съвет, по методология, разработена от Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

8.1. Системите за управление на риска във всички одитирани организации са въведени със стратегии за управление на риска, част от които не са актуализирани в продължение на повече от седем години, въпреки нормативното изискване това да се прави на всеки три години. В стратегиите на част от министерствата няма изискване или насочване за идентифициране на корупционните рискове, а в някои случаи, корупционните рискове са изрично изключени от обхвата на регулацията им. Рисковете, свързани с почтеността (интегритета) са извън фокуса на всички стратегии.

Преобладаващата част от одитираните организации посочват, че корупционни рискове не се оценяват в рамките на въведения със стратегиите процес по управление на рисковете, респективно и не са идентифицирани такива рискове. В риск-регистрите на отделните ведомства са установени единични случаи на идентифицирани рискове с корупционен характер, но те не са пряко относими към дейността на управляващите органи, инспекторатите и звената за вътрешен одит. Изключение прави Министерството на вътрешните работи, където през одитирания период 2021-2023 г. не е изготвян риск-регистър на ниво министерство, но в риск-регистрите на структурите с отговорности по превенция и противодействие на корупцията са идентифицирани такива рискове, включително и свързани с управлението на европейските средства. Оценката на рисковете не винаги е извършвана в съответствие с изискванията на въведените в одитираните организации стратегии за управление на рисковете.

Всички ведомства, с изключение на Администрацията на Министерския съвет, която не изготвя антикорупционен план, посочват, че корупционните рискове се идентифицират в рамките на процеса по изготвяне на планове и въведените със стратегиите за управление на рисковете процедури не се прилагат по отношение на тези рискове. В плановите се изисква да се идентифицират корупционни рискове в шест сфери, без да се извършва оценка и министерствата, съобразявайки се с тези изисквания, не извършват оценка на корупционния риск.

Специфични методически и аналитични отговорности по отношение на управлението на риска от корупция са възложени на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество/Комисията за противодействие на корупцията. Комисията следва да „идентифицира и анализира рискови зони за корупция“, да „разработва методологии за оценка на корупционния риск“, както и да оказва съдействие за прилагането им. В докладите за извършените анализи на антикорупционните планове за 2022 г. и 2023 г. е включен списък на корупционни рискове, групирани по определени в образец на антикорупционен план сфери - „картографиране на рисковете в администрацията на централната изпълнителна власт“, което не се разпознава от одитираните организации като идентифициране и анализ на корупционния риск. От Комисията е предложена на Министерския съвет като антикорупционна мярка Методология за оценка на корупционния риск, която не е процедирана съгласно нормативните изисквания, не е и разглеждана от Националния съвет по антикорупционни политики. Липсата на такава методология се посочва от инспекторатите, включително и Главния инспекторат, като причина за неизпълнение на задълженията им за извършване на оценка на корупционния риск, въз основа на която да предлагат мерки за ограничаването му. В изпълнение на препоръка, дадена в доклада на Групата държави срещу корупцията (ГРЕКО) от 5-ия кръг на оценка, в Министерството на вътрешните работи, съвместно с Комисията за противодействие на корупцията през 2024 г. е разработена Методика за оценка и управление на корупционния риск в министерството.

8.2. Управлението на рисковете в рамките на управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове за споделено управление е регламентирано допълнително в наръчниците и системите за управление и контрол на програмите. Изключение прави само Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури, чийто Наръчник не е разработен в тази си част към м. октомври 2024 г.

Въведените от управляващите органи процедури за управление на риска поставят акцент върху управлението на риска от измами и се основават на дадените от Европейската комисия насоки за „Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите“. Процедурите не изискват изрично идентифициране на корупционни рискове, както и такива, свързани с почтеността. Добра практика е идентифицирана в Процедурния наръчник за управление и изпълнение на Програма „Транспортна свързаност“, където в детайлно разработена „Карта на рисковете“ са описани редица рискове, свързани с корупцията и почтеността.

Управляващите органи извършват оценката на риска от измами чрез разработен от Комисията за целта инструмент за самооценка, който съдържа признати специфични рискове, идентифицирани на база на предишни случаи/схеми на измами. Тези примерни рискове акцентират върху конфликта на интереси, подкупа, комисионните, избягването на състезателна процедура, манипулацията на процеси и документи. Преобладаващата част от управляващите органи са ограничили оценката си само в рамките на примерните рискове, въпреки, че в указанията си Европейската комисия посочва, че всички други рискове, специфични за конкретната програма/регион, които подлежат на оценка, следва да се добавят в инструмента.

През одитирания период 2021-2023 г., в рамките на процеса по управление на рисковете, от управляващите органи не са идентифицирани корупционни рискове, свързани с управлението на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове за споделено управление, предвид по-късното стартиране и етапа на изпълнението на програмите.

9. Визията на ръководството на отделната организация за борбата с корупцията следва да намери изражение в съответна институционална система/ стратегия/ програма, посредством която се въвеждат правилата за превентиване, установяване и реакция на корупционни практики. В условията на липсващи цялостни системи в одитираните

организации, с различни вътрешни актове са въведени процедури за изпълнение на отделни дейности по превенция и предотвратяване на корупцията, преобладаващата част от които са нормативно регламентирани.

В изпълнение на заложи мерки в действителност през последните десет години национални стратегии за предотвратяване и противодействие на корупцията, годишното планиране на антикорупционни мерки от отделните организации се извършва посредством изготвянето на антикорупционни планове в седем сфери, определени в приетите от Националния съвет по антикорупционни политики насоки за разработването им. На най-високото ниво в изпълнителната власт, Администрацията на Министерския съвет, не се извършва планиране с мотив, че администрацията не извършва дейности по предоставяне на административно обслужване на гражданите и юридическите лица, поради което не се извършва планиране на обичайните дейности, осъществявани от министър-председателя, като орган на изпълнителната власт с обща компетентност и администрацията.

Планираните през периода 2021-2023 г. антикорупционни мерки, свързани с управлението на европейските средства, са насочени към поддържане в актуално състояние на вътрешни правила и процедури, извършване на ротация на служителите, забрана за поставяне в икономическа зависимост, ограничения за заетост след напускане, поддържане на електронни досиета и на механизми за подаване на сигнали и за защита на подаващите сигнали служители, въвеждане и развитие на технологични нововъведения и др. От управляващите органи антикорупционни мерки са планирани и посредством разработения от Комисията инструмент за самооценка на риска от измами по всеки от основните процеси - подбор на кандидати, възлагане на обществени поръчки, мониторинг и верификация, сертификация и плащане.

10. Кодексът за поведение на служителите в държавната администрация, в сила от 8 май 2020 г., урежда поведението на всички служители в публичната администрация, както и на служителите на органите на местното самоуправление, доколкото те не са предмет на специален закон или указ на президента. Ключовото значение на високите етични стандарти за работната среда проличава и в подхода на ръководителите на преобладаващата част от одитираните организации за въвеждане на собствени кодекси на поведение.

Същевременно, липсата на въведени етични принципи и правила за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, е сериозен пропуск в нормативната уредба по отношение утвърждаването на почтеността като една от мерките за превенция и противодействие на корупцията на най-високите нива на управление в публичния сектор.

В одитираните министерства не е въведено изискване за периодично запознаване на служителите с етичните норми на организацията, с изключение на Министерството на вътрешните работи, където изучаването на етичните правила за поведение на държавните служители в министерството се включва в професионалната им подготовка. Липсата на изискване за периодично запознаване на служителите с етичните норми на организацията, както и недостатъчното участие в инициативи или адаптирани обучения, насочени конкретно към почтеността, намалява ефективността от прилагането на Етичния кодекс като антикорупционна мярка в организацията.

11. Доброто управление на човешките ресурси, базирано на личните качества на служителите, е основен елемент в борбата срещу корупцията. Основните изискванията към подбора и назначаването на служители в администрацията са определени в общото и специфично законодателство и вътрешни правила. Политиките за управление на човешките ресурси, залегнали във вътрешните актове, не обвързват изискванията за назначаване и подбор на служители в отделните администрации с наличието на завишен корупционен риск в конкретни области, дейности, звена или позиции, което само по себе си създава предпоставки за корупционни прояви. Нормативно регламентиран е редът за извършване на оценяване на изпълнението на длъжността на държавните служители.

Съществуващите вътрешни актове не въвеждат изискване за провеждане на антикорупционни обучения, което показва, че в рамките на одитираните организации това не е разпознато като мярка за превенция на корупцията и не може да се очаква да има устойчивост в планирането и провеждането им. Липсва и обвързване на необходимостта от провеждане на обученията, както и техният интензитет, с изложеността на съответната позиция/дейност на корупция. В декларираните от управляващите органи политики за борба с измамите е предвидено персоналът да бъде осведомен относно рисковете от измами и да премине обучение в тази връзка. В антикорупционните планове са включени мерки за обучения по теми, свързани с борбата с корупцията. Провежданите обучения са с периодичен характер.

Одитираните организации използват като антикорупционни мерки ротация, разделяне и периодична смяна на отговорности, но тяхната ефективност не е сигурна предвид липсата на оценка на корупционния риск.

12. Изискването за изграждане на вътрешен контрол е заложено и в националното и в европейското законодателства и отговорни за това са ръководителите на организациите. Адекватността на контролните дейности се обвързва с процеса по управление на рисковете, но в условията на неизвършване на оценка на корупционните рискове, няма увереност, че въведените контролни дейности в областта на превенцията и предотвратяването на корупцията са, както подходящи за да доведат до намаляване до приемливо нивото на рисковете, така и разходооправдани спрямо ползите от въвеждането им. В рамките на управляващите органи това до известна степен се компенсира от извършвания самостоятелен процес по самооценка на риска от измами и въпреки ограничаването на рисковете само до посочените от Европейската комисия като примерни, тяхната оценка предполага въвеждането на адекватни контролни дейности.

От всички управляващи органи са въведени системи за управление и контрол и наръчници за управление на програмите, които описват процедурите и контролните дейности - превантивни, разкриващи и коригиращи, относими към изпълнението на всеки етап от реализирането на програмите.

През одитирания период 2021-2023 г. на ниво одитирана организация няма определено звено или роля за контрол върху изпълнението на антикорупционните планове. През част от периода има възложени отговорности само за тяхното координиране. В рамките на управляващите органи са определени звена и конкретни лица, отговорни за администрирането на нередности, изпълняващи и контролни функции.

Не са използвани оптимално възможностите на инспекторатите и вътрешния одит за оценка на интегритета в рамките на одитираните организации, както и на функциите за консултиране на вътрешния одит за подпомагане ръководството при установяване на добра култура на почтеност.

13. Системите за подаване на сигнали, които гарантират, че по всеки сигнал ще бъдат предприети адекватни действия за разследване и реакция, са ключов механизъм и най-ефективен начин за борба с корупцията. Редът за подаване и разглеждане на сигнали е определен в нормативни актове от различно ниво - Административнопроцесуалния кодекс, закони, наредби, правилници и във вътрешни актове. В устройствените правилници на 9 от общо 11 одитирани организации липсва или е непълна регламентацията на организацията на работата с предложения и сигнали, въпреки изричното изискване на Административнопроцесуалния кодекс.

Оповестени са възможните начини за подаване на сигнали, но в националното законодателство са налице различни разпоредби относно администрирането на анонимни сигнали при управлението на средства от националния бюджет и от фондовете на ЕС, в т.ч. и за сигналите за корупция, което се проявява и в съществуването на различни практики при разглеждането на такива сигнали.

Съществуването на нормативни разпоредби за защита на лицата, подаващи сигнали, както и на разпоредби в различни вътрешни за отделните ведомства актове, не стимулира лицата, разполагащи с данни за корупционни практики да сигнализират отговорните институции - през периода 2021-2023 г. са подадени 5 сигнала за корупционни практики, свързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление. Регистрирането и възлагането на проверки по тях е извършено съобразно националното законодателство и въведените вътрешни правила от съответните министерства.

14. Ключова роля в борбата срещу корупцията има вътрешния контрол в организациите, който следва да се извършва от Главния инспекторат към Администрацията на Министерския съвет, инспекторатите и вътрешният одит.

Планирането е важен фактор за ефективността на всяка дейност, но дейността на Главния инспекторат/ инспекторатите е осъществявана без изготвени и утвърдени годишни планове през почти половината от периода 2021-2023 г. Разбирането на Главния инспекторат е, че липсата на програма на правителството за част от периода е възпрепятствало изготвянето на стратегически планове, които са основа за разработването на годишните. Респективно, са дадени и такива указания на инспекторатите, които са необосновани предвид съществуващата възможност планирането да се извършва и на базата на други документи.

Контролът по отношение на предотвратяване и противодействие на корупцията върху структурните звена, отговорни за управление на средствата от ЕСИФ/ ЕФСУ не е сред приоритетите в плановите за дейността на контролните органи. Предпоставка за това е и неизвършването на оценка на корупционния риск поради липса на методика. Контролът е сведен основно до проверка на декларации за несъвместимост и декларации за имущество и интереси, като по отношение на последните проверката е извършвана само по отношение на навременност, но не и за достоверност на декларираните факти.

В резултат от извършените от инспекторатите, през периода 2021-2023 г., проверки на декларации и проверки по сигнали/разпореждания, свързани с лица, ангажирани с управлението на средствата от ЕСИФ/ЕФСУ и с отговорности по превенция и предотвратяване на корупцията, са наложени две административни наказания (глоба). Има и нереализирана дисциплинарна отговорност по предложения, дадени от част от инспекторатите, поради изтичане срока за търсене на дисциплинарна отговорност, преценка за маловажност, липса на доказателства за твърденията за нарушение.

От Главния инспекторат не е изпълнявано нормативно регламентираното задължение за провеждане на работни срещи с инспекторатите, свързано с ключовата му функция да координира и подпомага изпълнението на държавната антикорупционна политика, с цел подобряване на организацията на работата и на ефективността от административния контрол.

15. Вътрешният одит, като независима и обективна дейност за предоставяне на увереност и консултиране, е важен инструмент и за установяване на корупционни практики. В плановите и за тяхната дейност липсват, съответно, не са и извършвани одитни ангажименти, свързани с противодействие на корупция и наличие на конфликт на интереси при управлението на средства от ЕСИФ/ЕФСУ. Това е следствие, както на липсата на идентифициран и оценен корупционен риск в организациите, така и на липсата на регламентация за определяне разкриването на нередности и измами като тяхна основна отговорност. Това обуславя и незначителната роля на вътрешния одит за ограничаване на корупцията.

16. За целите на одита е извършено социологическо проучване сред служителите, участващи в управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление, бенефициентите и кандидатствалите, но неодобрените за финансиране лица, относно наличието на корупционни практики, тяхната нагласа/активност за подаване на

сигнали и оценка на ефективността на прилаганите мерки от администрациите за превенция и противодействие на корупцията. За наличие на корупционни практики споделят 3 на сто от бенефициентите, 13 на сто от служителите и 19 на сто от неодобрените кандидати. Като най-ефективни мерки за борба с корупцията са открити вътрешния контрол, спазването на етичните норми и увеличаването на санкциите и наказанията. Деветдесет на сто от служителите са на мнение, че има нужда и от допълнителни мерки, които да се приложат за ограничаване на корупцията, но повече от половината не се чувстват компетентни да посочат такива. Като основни трудности при прилагането на мерките, служителите посочват наличието на корупция на всички нива, трудното ѝ доказване, неспазване на законите, неефективна съдебна система и др., а бенефициентите и кандидатите открояват утежнената административна процедура и забавата в изпълнението на процедурите.

Над две трети от служителите и мнозинството от бенефициентите и неодобрените кандидати биха подали сигнал за корупция, а липсата на защита и недоверие в институциите са сред основните причини за неподаване на сигнали.

Преобладаващата част от кандидатите и почти всички бенефициенти определят работата на управляващите органи като добра и много добра, а препоръките, които тези две групи анкетирани отправят са в посока оптимизиране на административните процедури и повишаване на информираността и защитата на подателите на сигнали.

Действията по предотвратяване и противодействие на корупцията на органите, отговорни за управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г., свързани с:

- управлението на процеса по предотвратяване и противодействие на корупцията на национално ниво - национални политики и координация;
- управлението на човешките ресурси и въвеждане на етични стандарти на високите управленски нива;
- въведените системи за борба с корупцията на ниво организация – възложени отговорности, управление на корупционните рискове, планиране на антикорупционни мерки, въведена рамка от стандарти и регулации и въведени механизми за установяване на корупционни практики - получаване и администриране на сигнали и вътрешен контрол, са с ниска степен на ефективност.

Налице са и добре управлявани процеси, като:

- въведените в рамките на управляващите органи системи за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси със съответните политики, правила, процедури и отговорности, оценка на рисковете от измами, предприемането на контролни дейности за намаляване на идентифицираните рискове;
- нормативно регламентирания ред за подбор, назначаване и оценяване на изпълнението на длъжността на държавните служители;
- въведените етични норми за държавните служители.

Отговорност за управленските решения по смисъла на чл. 6, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор през периода 2021-2023 г. носят:

№	Име, презиме, фамилия	Заемана длъжност	Назначен от	Освободен от
I. За Министерският съвет				
1.	Бойко Борисов	Министър-председател на Република България	04.05.2017 г.	12.05.2021 г.
2.	Стефан Янев	Министър-председател на Република България	12.05.2021 г. 16.09.2021 г.	16.09.2021 г. 13.12.2021 г.

3.	Кирил Петков	Министър-председател на Република България	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
4.	Гълъб Донев	Министър-председател на Република България	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
5.	акад. Николай Денков	Министър-председател на Република България	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
II. За Министерството на вътрешните работи				
1.	Христо Терзийски	Министър на вътрешните работи	24.07.2020 г.	12.05.2021 г.
2.	Бойко Рашков	Министър на вътрешните работи	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
			13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
3.	Иван Демерджиев	Министър на вътрешните работи	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
4.	Калин Стоянов	Министър на вътрешните работи	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
III. За Министерството на иновациите и растежа				
1.	Даниел Лорер	Министър на иновациите и растежа	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
2.	Александър Пулев	Министър на иновациите и растежа	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
3.	Милена Стойчева	Министър на иновациите и растежа	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
IV. За Министерството на труда и социалната политика				
1.	Деница Сачева	Министър на труда и социалната политика	03.12.2019 г.	12.05.2021 г.
2.	Гълъб Донев	Министър на труда и социалната политика	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
3.	Георги Гьоков	Министър на труда и социалната политика	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
4.	Лазар Лазаров	Министър на труда и социалната политика	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
5.	Иванка Шалапатова	Министър на труда и социалната политика	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
V. За Министерството на околната среда и водите				
1.	Емил Димитров	Министър на околната среда и водите	15.01.2020 г.	12.05.2021 г.
2.	Асен Личев	Министър на околната среда и водите	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
3.	Борислав Сандов	Министър на околната среда и водите	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
4.	Росица Карамфилова-Благова	Министър на околната среда и водите	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
5.	Юлиян Попов	Министър на околната среда и водите	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
VI. За Министерството на регионалното развитие и благоустройството				
1.	Петя Аврамова	Министър на регионалното развитие и благоустройството	20.09.2018 г.	12.05.2021 г.
2.	Виолета Комитова	Министър на регионалното развитие и благоустройството	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
3.	Гроздан Караджов	Министър на регионалното развитие и благоустройството	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
4.	Иван Шишков	Министър на регионалното развитие и благоустройството	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
5.	Андрей Цеков	Министър на регионалното развитие и благоустройството	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
VII. За Министерството на транспорта и съобщенията				
1.	Росен Желязков	Министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията	20.09.2018 г.	12.05.2021 г.
2.	Георги Тодоров	Министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
3.	Христо Алексиев	Министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията	16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
4.	Николай Събев	Министър на транспорта и съобщенията	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
5.	Христо Алексиев	Министър на транспорта и съобщенията	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
6.	Георги Гвоздейков	Министър на транспорта и съобщенията	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
VIII. За Министерството на образованието и науката				

1.	Красимир Вълчев	Министър на образованието и науката	04.05.2017 г.	12.05.2021 г.
2.	акад. Николай Денков	Министър на образованието и науката	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
			13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
3.	Сашо Пенев	Министър на образованието и науката	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
4.	проф. Галин Цоков	Министър на образованието и науката	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.
IX. За Министерството на земеделието и храните				
1.	Десислава Танева	Министър на земеделието, храните и горите	15.05.2019 г.	12.05.2021 г.
2.	проф. д-р Христо Бозуков	Министър на земеделието, храните и горите	12.05.2021 г.	16.09.2021 г.
			16.09.2021 г.	13.12.2021 г.
3.	Иван Иванов	Министър на земеделието	13.12.2021 г.	02.08.2022 г.
4.	Явор Гечев	Министър на земеделието	02.08.2022 г.	03.02.2023 г.
			03.02.2023 г.	06.06.2023 г.
5.	Кирил Вълчев	Министър на земеделието и храните	06.06.2023 г.	09.04.2024 г.

Отговорността на Сметната палата се свежда до изразяване на обосновано заключение относно ефективността на мерките за предотвратяване и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление за периода 01.01.2021 г. - 31.12.2023 г.

Одитът е извършен в съответствие с Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ.

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Основание и причини за извършване на одита

Одитът се извършва на основание чл. 5, ал. 1, т. 3 и чл. 6 от Закона за Сметната палата и в изпълнение на заповеди № ОД-03-02-012 от 16.10.2023 г. и № ОД-03-02-001 от 29.01.2024 г., издадени от заместник-председател на Сметната палата. Одитната задача е включена под № 357 в Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2023 г.

Превенцията и противодействието на корупцията са ключови елементи, гарантиращи качеството на правовата държава и на дългосрочния икономически растеж, конкурентоспособността и привличането на повече нови инвестиции в страната. Прилагането на ефективни антикорупционни мерки и дейности на всички нива биха допринесли за повишаване на доверието към публичните органи по отношение управлението на публичните средства, в т.ч. и на средствата от европейските фондове.

Темата за корупцията винаги е била в центъра на общественото внимание с нарастващ интерес през последните години. През периода от началото на членството на страната в ЕС (2007 г.) до края на 2022 г., в публичното пространство, чрез медиите се разпространяват множество сигнали и информация относно злоупотреби със средства от европейските фондове, които дават основание за съмнения относно ефективността на механизмите за предотвратяване и противодействие на корупцията при изразходване на средствата от европейските фондове.

През програмния период 2021-2027 г. със средства от Европейските фондове при споделено управление⁸ (ЕФСУ) се финансират тринадесет програми - Програма за техническа помощ (ПТП), Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията (ПКИП), Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (ПНИИДИТ), Програма за образование (ПО), Програма за развитие на човешките ресурси (ПРЧР), Програма за храни и/или основно материално подпомагане (ПХОМП), Програма за транспортна свързаност (ПТС), Програма за околна среда (ПОС), Програмата за морско дело, рибарство и аквакултури (ПМДРА), Програма за развитие на регионите (ПРР), Национална програма по фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), Национална програма по фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и Национална програма по Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и визовата политика (ИФПУГВП) като част от Фонда за интегрирано управление на границите. Наличието на корупционни практики излагат на риск изпълнението на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, предвидените средства за които са в размер на 25 367 517 180 лв.⁹

Извършеният хоризонтален одит обхваща девет органа на изпълнителната власт, в чиито администрации са управляващите органи на финансираните чрез ЕФСУ програми.

От обхвата на одитираните организации е изключено Министерството на електронното управление, предвид това, че дирекция „Управление на програми и проекти“ в министерството е определена за междинно звено за приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“ на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация.¹⁰

⁸ Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, Фонда за справедлив преход, фонд „Вътрешна сигурност“, фонд „Убежище, миграция и интеграция“ и Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и за визите като част от Фонда за интегрирано управление на границите и визовата политика

⁹ Споразумение за партньорство, прието с решение на ЕК C(2022)4607 от 06.07.2022 г.

¹⁰ Съгласно Решение 519 на Министерския съвет от 22.07.2022 г. за изменение на Решение № 712 на Министерския съвет от 2020 г. за определяне на структурите, отговорни за управлението, контрола, отчетността, координацията и одита на програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд+, Кохезионния фонд, Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, Фонда за справедлив преход, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, фонд „Вътрешна сигурност“, фонд „Убежище и миграция“ и Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и за визите като част от Фонда за интегрирано управление на границите за програмния период 2021-2027 г., и програмите за сътрудничество, в които Република България участва за програмния период 2021-2027 г., изменено и допълнено с Решение № 272 на Министерския съвет от 2022 г.

2. Обект на одита

Обект на настоящия одит е ефективността на мерките за предотвратяване и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление за периода 01.01.2021 г. - 31.12.2023 г.

Корупцията е признат транснационален феномен, чиято значимост представлява заплаха за правовата държава, демокрацията и правата на човека, справедливостта и социалното правосъдие, възпрепятства икономическото развитие и правилното и лоялно функциониране на пазарните икономики и води до отрицателни финансови последици върху физическите лица, икономическите субекти, държавите и международните институции. Машабността на корупционните практики изисква прилагането на всеобхватен и мултидисциплинарен подход за ефективното ѝ предотвратяване и борба с нейните проявления.¹¹

В тази връзка, Организацията на обединените нации (ООН) приема **Конвенция срещу корупцията**¹² (Конвенцията), с която се цели насърчаване и укрепване на мерките за предотвратяване и борба срещу корупцията, международното сътрудничество в тази област и интегритета, отговорността и доброто управление на публичната сфера.¹³ В съответствие с целите на Конвенцията всяка държава - страна по Конвенцията, съблюдавайки основните принципи на правната ѝ система, следва да: въведе адекватни превантивни антикорупционни политики и практики; гарантира съществуването на органи за предотвратяване на корупцията; предприеме подходящи действия в публичния сектор; установи кодекс на поведение на длъжностни лица; увеличи прозрачността в публичната администрация; насърчава участието на обществото, както и да осигури изпълнението на нейните задължения във връзка с прилагането на тази Конвенция.¹⁴

Гражданската конвенция за корупцията на Съвета на Европа¹⁵ (Гражданската конвенция) определя **корупцията** като „искането, предлагането, даването или приемането, пряко или косвено, на подкуп или всяка друга неследваща се облага или обещаването на такава, което засяга надлежното изпълнение на някое задължение или поведението, което се изисква от приемащия подкупа, неполагащата се облага или обещаването на такава“.¹⁶ Съгласно Гражданската конвенция, всяка страна следва да предвижда в националното си законодателство ефективни средства за лицата, претърпели вреди в резултат на актове на корупция, които да позволят на тези лица да защитят правата и интересите си, включително възможността да получат обезщетение за вредите.¹⁷

Наказателната конвенция относно корупцията на Съвета на Европа¹⁸ (Наказателната конвенция) определя мерки, които трябва да бъдат предприети на национално равнище, като същевременно дефинира и понятията активен¹⁹ и пасивен²⁰ подкуп. Страната ни ратифицира Наказателната конвенция с резерви, като: си запазва правото да не обявява за престъпления съгласно вътрешното право подкупа на чужди

¹¹ Конвенцията на ООН срещу корупцията

¹² ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г., обн. ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

¹³ Чл. 1 от Конвенцията на ООН срещу корупцията

¹⁴ Глава II „Превантивни мерки“ от Конвенцията на ООН срещу корупцията

¹⁵ ратифицирана със закон, приет от 38-то НС на 10.05.2000 г., обн. ДВ, бр. 42 от 23.05.2000 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 102 от 21.11.2003 г., в сила за Република България от 1.11.2003 г.

¹⁶ Чл. 2 от Гражданската конвенция за корупцията, ратифицирана със закон, приет от 38-то НС на 10.05.2000 г., обн., ДВ, бр. 42 от 23.05.2000 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 102 от 21.11.2003 г., в сила за Република България от 1.11.2003 г.

¹⁷ Чл. 1 от Гражданската конвенция за корупцията, ратифицирана със закон, приет от 38-то НС на 10.05.2000 г., обн., ДВ, бр. 42 от 23.05.2000 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 102 от 21.11.2003 г., в сила за Република България от 1.11.2003 г.

¹⁸ ратифицирана с резерви със закон, приет от 38-о Народно събрание на 12.04.2001 г., обн. ДВ, бр. 42 от 27.04.2001 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 73 от 26.07.2002 г., в сила за Република България от 1.07.2002 г. и Допълнителен протокол към Наказателната конвенция относно корупцията, Ратифициран със закон ДВ, бр. 110 от 19.12.2003 г. издаден от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 35 от 22.04.2005 г., в сила за Република България от 1.02.2005 г.

¹⁹ „обещаването, предлагането или даването пряко или непряко на каквато и да е неследваща се облага на нейно длъжностно лице, за него или за някой друг, за да извърши или да не извърши действие по служба“ (чл. 2 от Наказателната конвенция относно корупцията)

²⁰ „поискването или получаването от което и да е нейно длъжностно лице пряко или непряко на каквато и да е неследваща се облага за него или за някой друг или на приемането на предложение или обещание за такава облага, за да извърши или да не извърши действие по служба“ (чл. 3 от Наказателната конвенция относно корупцията)

длъжностни лица, на членове на чужди публични събрания, на членове на международни парламентарни събрания и търговията с влияние.²¹ Резервите се отнасят и за активния и пасивния подкуп в частния сектор²², по отношение на които се заявява, че съставляват престъпления съгласно вътрешното право само доколкото съответстват на престъпните състави, установени в Наказателния кодекс на Република България.²³

Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) поставя корупцията сред областите на престъпност с трансгранично измерение, за които Европейският парламент и Съветът, чрез директиви, в съответствие с обикновената законодателна процедура, могат да установят минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкциите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие.²⁴ Договорът отделя специално внимание на борбата с измамите, каквито могат да бъдат установени и по повод корупционни практики, като вмения задължение на Съюза и държавите членки да защитават финансовите интереси на ЕС, да се борят с измамата и с всяка друга незаконна дейност, която засяга финансовите интереси на Съюза, като приемат мерки с възпиращо действие и предлагат ефикасна защита в държавите членки, както и в институциите, органите, службите и агенциите на Съюза.²⁵

Ефективността на противодействието и предотвратяване на корупцията, зависи както от създадената правна рамка, така и от наличието на подходящи институционална рамка и политики.

Антикорупционната политика на България е определена в няколко планови, в това число и стратегически документа:

- В Националната програма за развитие България 2030 (НПР БГ2030), стратегическият документ с най-висок ранг в йерархията на националните програмни документи, антикорупционната политика е очертана в подприоритет 10.5. „Интегритет в публичния сектор“. Предвидено е тя да се реализира чрез: създаването на обща Рамка на почтеност, която да включва стандарти, инструменти, добри практики; етична рамка на съдебната власт; и превенция и противодействие на корупцията;²⁶

- Сред заложените цели в Споразумението за партньорство с ЕК са и укрепване на капацитета за откриване, докладване и последващи действия при конфликт на интереси, нередности и измами, засягащи европейските фондове, както и насърчаване на прилагането на Пактове за почтеност при планирането, възлагането и изпълнението на договори за обществени поръчки от висок обществен интерес и със значителен корупционен риск с цел осигуряване на доброто финансово управление;²⁷

- В **Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ)**, засилването на противодействието на корупцията на всички нива, с цел подобряване на бизнес средата, е предвидено в реформа „Противодействие на корупцията“;²⁸

- Конкретните антикорупционни мерки са определени в Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021-2027 г.) (НСППК) и Пътната карта за нейното изпълнение. Стратегията няма ясно дефинирана цел, но е посочено, че „е насочена към изграждането на една по-сигурна, икономически стабилна и ориентирана към бъдещето среда в Република България“, което да „доведе до по-високо

²¹ чл. чл. 5, 6, 10 и 12 от Наказателната конвенция

²² чл. чл. 7 и 8 от Наказателната конвенция

²³ Закон за ратифициране на Наказателната конвенция относно корупцията, обн. ДВ. бр.42 от 27.04.2001 г.

²⁴ член 83 от Договора за функциониране на ЕС

²⁵ чл. 325 Глава шеста „Борба с измамите“ от Договора за функциониране на ЕС

²⁶ Националната програма за развитие България 2030 - <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1330>

²⁷ Споразумение за партньорство 2021 - 2027, стр. 98 - <https://www.eufunds.bg/bg/taxonomy/term/867>

²⁸ Национален план за възстановяване и устойчивост - <https://nextgeneration.bg/14>

доверие на гражданите в държавните органи и администрацията, до стабилна и предвидима администрация и повече просперитет“.²⁹

През одитирания период 2021-2023 г. действат два закона в областта на предотвратяването и противодействието на корупцията - **Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество** (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. (ЗПКОНПИ), в периода до 06.10.2023 г. и **Закон за противодействие на корупцията**, обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г. (ЗПК), след 06.10.2023 г. Съгласно ЗПКОНПИ, *корупция* „е налице, когато в резултат на заеманата висша публична длъжност лицето злоупотребява с власт, нарушава или не изпълнява служебни задължения с цел пряко или косвено извличане на неследваща се материална или нематериална облага за себе си или за други лица“.³⁰

Способите и средствата за противодействие на корупцията, определени със ЗПКОНПИ са: превантивни и оперативно-издирвателна дейности; деклариране на несъвместимост и на имуществото и интересите на лицата, заемащи висши публични длъжности, и свързаните с тях лица; осигуряване на публичен достъп до декларациите и извършване на проверка по тях; проверка, анализ и оценка на имущественото състояние; установяване на конфликт на интереси и налагане на санкции и на други мерки в случай на установен конфликт на интереси; публично оповестяване на имената на лицата, които не са подали декларации или в чиито декларации е установено несъответствие, и на имената на лицата, за които е установен конфликт на интереси; сезиране на компетентните органи; други.³¹ Със закона се определят статутът на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото и имущество (КПКОНПИ) като колективен независим специализиран постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката по противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество, както и нейните функции и задължения.³² Сред последните е и приемането на комплексна методология за превенция и предотвратяване на корупцията.³³

С приемането на ЗПК, Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество се преименува на Комисия за отнемане на незаконно придобитото имущество³⁴ и се създава Комисията за противодействие на корупцията³⁵ (КПК).

Определението за корупция се изменя, като се казва, че *корупция* „е налице, когато лице, което заема публична длъжност по чл. 6, ал. 1, извърши престъпление по чл. 201, чл. 202, ал. 1 и 2, чл. 203, ал. 1, чл. 219, ал. 3 и 4, чл. 220, 224, 225б, 225в, 254а, чл. 254б, ал. 2, чл. 282, 282а, 283, 283а, 283б, чл. 294, ал. 4 във връзка с ал. 2, чл. 301, 302, 302а, 304, 304а, 304б, 305, 305а, 307 и чл. 387, ал. 3 от Наказателния кодекс, както и всяко едно друго престъпление, извършено във връзка с изброените по-горе.“.³⁶

Способите за противодействие на корупцията се допълват с извършване на разследване на корупционни престъпления в случаите, при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), анализиране на корупционния риск, свързан с осъществяване на публичните длъжности и на лицата, които ги заемат, и предприемане на

²⁹ Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 - 2027 г.) - <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1353>

³⁰ Чл. 3, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗОНПИ)), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

³¹ Чл. 3, ал. 2 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

³² Глави II, III и IV от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

³³ § 67, ал. 6 от ПЗР на ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

³⁴ § 6, ал.1 от ПЗР на ЗПК

³⁵ Глава II от ЗПК

³⁶ Чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията, обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г.;

Приложение 1 (Въведение) от настоящия доклад

последващи действия при установен висок риск.³⁷ Сред правомощията на КПК е: извършването на действия по превенция, предотвратяване, разкриване и разследване на корупционни престъпления³⁸; обжалването на постановления за отказ за образуване на досъдебно производство³⁹, както и постановленията за прекратяване на наказателното производство⁴⁰. Осъществяването на държавната политика по превенция на корупцията включва и две нови задължения за КПК - обучаване на инспекторите от Главния инспекторат към Министерския съвет (МС) и към отделните инспекторати и даване на становище по стратегическия и годишния план за дейността и по отчета на Главния инспекторат към МС и на отделните инспекторати.⁴¹

Отговорността за осъществяване на контрол и извършване на проверки по ЗПК/ЗПКОНПИ⁴² по отношение на служителите в администрациите на органите на изпълнителната власт е възложена на **инспекторатите**, създадени по силата на Закона за администрация (ЗА) във всяко министерство, респективно от Главния инспекторат в администрацията на МС (АМС).⁴³ Структурата и минималната численост на инспекторатите, редът и начинът за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, са определени с наредба на Министерския съвет.⁴⁴

Ръководителите на организациите от публичния сектор следва да въведат адекватни системи за финансово управление и контрол, част от които са и етичните норми на поведение в организацията, която ръководят и управлението на рисковете, в това число и да разглеждат възможностите за измами при оценката на риска и тяхното влияние при постигане на целите.⁴⁵

Вътрешният одит, който подпомага организацията за постигане на целите ѝ, извършва одит на всички структури, програми, дейности и процеси в организацията, включително финансираните със средства от ЕС.⁴⁶

Държавните служители са задължени да спазват Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация и да подават декларация по ЗПКОНПИ/ЗПК⁴⁷.

Законът за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕФСУ)⁴⁸ изисква средствата от тези фондове да се управляват при спазване на хоризонталните принципи и законност, добро финансово управление, пропорционалност и прозрачност чрез партньорство и многостепенно управление и при осигуряването на видимост. При управлението на средствата от ЕФСУ *не се допуска конфликт на интереси* по смисъла на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза и на Решение № 541/2014/ЕС.⁴⁹ Отговорността за цялостното

³⁷ Чл.3, ал.2, т. т. 3 и 10 от ЗПК.

³⁸ чрез събиране, анализиране и проверка на сведения при или по повод информация за прояви на корупция от лица, заемащи публични длъжности

³⁹ по реда на чл. 213б от НПК

⁴⁰ в случаите и по реда на чл. 243 от НПК

⁴¹ Чл. 44, т. т. 4 и 5 от ЗПК

⁴² Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ, ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁴³ Чл. чл. 46 и 46а от Закона за администрацията, Обн., ДВ, бр. 130 от 05.11.1998 г., посл. изм. бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г.

⁴⁴ Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г.

⁴⁵ Чл. 12 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., посл. изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.; и

Методически насоки по елементите на финансовото управление и контрол, утвърдени със заповед № 184 от 06.03.2020 г. на министъра на финансите;

⁴⁶ Чл. чл. 5 и 13 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор - обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2006 г., посл. изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2019 г., в сила от 1.01.2020 г.;

⁴⁷ Чл. 29 от Закона за държавния служител, обн., ДВ, бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.08.1999 г., посл. изм. и доп., бр. 85 от 10.10.2023 г., в сила от 1.06.2026 г.

⁴⁸ Загл. изм. – ДВ, бр. 51 от 2022 г., в сила от 1.07.2022 г., обн., ДВ, бр. 101 от 22.12.2015 г., посл. изм. и доп. бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г.

⁴⁹ Чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014.; и

чл. 2, ал.1 и 2 от Решение № 541/2014/ЕС за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ, L 193/1 от 30 юли 2018 г.)

програмиране, управление и изпълнение на програмата, както и за предотвратяването, откриването и коригирането на нередности, включително за извършването на финансови корекции е възложена на управляващите органи⁵⁰, които като част от администрацията на съответните министерства следва да съблюдават приложимите за администрацията изисквания. Комитетите за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021-2027 г. следва да одобряват свои вътрешни правила за работа и кодекс на поведение, които включват разпоредби относно предотвратяването на конфликти на интереси и относно прилагането на принципа на прозрачност.⁵¹

В края на 2023 г. в националното законодателство е въведена и защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, включително и такива, засягащи финансовите интереси на ЕС.⁵²

Разработването и изпълнението на политиките в областта на превенцията и противодействието на корупцията се координира и контролира от **Национален съвет по антикорупционни политики** към Министерския съвет (НСАП), който се председателства от министър-председателя. Към Съвета е създаден Граждански съвет, който осъществява гражданско наблюдение и контрол върху изпълнението на антикорупционните политики. Като секретариат на Съвета, Главният инспекторат към МС осъществява административното и организационно-техническото му обслужване и подпомага експертно неговата дейност.⁵³ При изпълнение на функциите си НСАП си сътрудничи с Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество/ Комисията за противодействие на корупцията след 06.10.2023 г., Съвета за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз (Съвет АФКОС), Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото (Съвет за НКМВП), Прокуратурата на Република България (ПРБ), Върховния административен съд (ВАС), Върховния касационен съд (ВКС) и Националното сдружение на общините в Република България.

Създаденият **Национален координационен механизъм за върховенство на правото**, целящ запазване на постигнатия напредък и продължаване на наблюдението на национално ниво на върховенството на закона, съдебната реформа, борбата с престъпността и други, следва да наблюдава и докладва пред обществеността и за напредъка в борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план.⁵⁴

Органите и структурите, чрез които се изпълнява антикорупционната политика при управлението на средствата от европейските фондове за споделено управление са:

- **На национално ниво:** Национален съвет по антикорупционни политики, Съвет за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото, Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз и КПКОНПИ/КПК;

- **На ниво органи на изпълнителната власт**, в администрациите на които има определени управляващи органи (УО) на програми, финансирани със средства от ЕС: УО на програмите, Главен инспекторат към МС, Инспекторати по ЗА, звена за вътрешен одит, специализирани звена в МВР.⁵⁵

⁵⁰ Чл. 9, ал. 5 от ЗУСЕФСУ

⁵¹ Чл. 12 от ПМС № 302 на МС от 29.09.2022 г. за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 – 2027 г. - обн., ДВ, бр. 79 от 4.10.2022 г., в сила от 4.10.2022 г., посл. изм., бр. 63 от 25.07.2023 г., в сила от 1.08.2023 г.

⁵² Чл. 3, ал. 1 от Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, обн., ДВ, бр. 11 от 2.02.2023 г., в сила от 4.05.2023 г., изм. и доп., бр. 65 от 28.07.2023 г., бр. 84 от 6.10.2023 г., **в сила от 6.10.2023 г.**, бр. 88 от 20.10.2023 г.

⁵³ Чл. чл. 2, 4 и 8 от ПМС № 136 от 29.05.2015 г. за създаване на Национален съвет по антикорупционни политики обн., ДВ, бр. 41 от 05.06.2015 г., посл. изм. и доп., бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.

⁵⁴ Чл. 2 от ПМС № 240 от 24.09.2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.), обн., ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 14 от 18.02.2020 г., изм. и доп., бр. 62 от 5.08.2022 г., бр. 25 от 17.03.2023 г.

⁵⁵ Приложение 2 (Въведение) от настоящия доклад

При изпълнение на въведените антикорупционни мерки УО използват различни информационни системи - АРАХНЕ⁵⁶, Системата за управление на нередности IMS⁵⁷, Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН 2020), системите за управление на документооборота в отделните администрации, Системата за ранно откриване и отстраняване EDES-DB на ЕК⁵⁸, вътрешноведомствени информационни системи и регистри⁵⁹.

Инспекторатите, за целите на контролната си дейност, най-често използват регистрите и справките в средата за междурегистров обмен RegiX, публичните регистри на декларациите по ЗПКОНПИ, Търговски регистър, Регистър на юридическите лица с нестопанска цел, Регистър Булстат, Публичния модул на ИСУН 2020, системите за управление на документооборота в отделните администрации, вътрешноведомствени регистри.⁶⁰

⁵⁶ специализиран софтуерен инструмент на ЕК за оценка на риска, с цел да подпомогне управляващите органи при идентифицирането на проекти с висок риск от измами, конфликт на интереси и нередности

⁵⁷ Irregularity Management System - електронна система на Европейската служба за борба с измамите – използва се за докладване на случаи на нередности до ОЛАФ

⁵⁸ Early Detection and Exclusion Database – информационната система съдържа списък на лицата или субектите, отстранени от договори, финансирани от бюджета на ЕС поради тежко професионално нарушение, измама, корупция и други престъпни дейности, значителни недостатъци при спазването на основните им задължения и др.

⁵⁹ Автоматизираната информационна система „Декларации по ЗПКОНПИ“ на МВР; Регистър на получените жалби/възражение, Регистър „Разследвания“, Регистър „Дела“;

Одитни доказателства №№ 1.23, 2.23, 3.23, 4.43, 5.23, 6.23, 7.23, 8.23, 9.23 и 10.23

⁶⁰ Одитни доказателства №№ 1.23, 2.23, 3.23, 4.43, 5.23, 6.23, 7.23, 8.23, 9.23 и 10.23

ОДИТЕН ОБХВАТ И ПОДХОД

1. Цели на одита

В съответствие с общите цели на одита на изпълнението, определени в Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ, настоящият одит има за цел да направи и предостави на законодателната и изпълнителната власт, на ръководствата на Министерския съвет, Министерството на вътрешните работи (МВР), Министерството на иновациите и растежа (МИР), Министерството на труда и социалната политика (МТСП), Министерството на околната среда и водите (МОСВ), Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), Министерството на транспорта и съобщенията (МТС), Министерството на образованието и науката (МОН), Министерството на земеделието и храните (МЗХ), както и на други заинтересовани страни:

1.1. Независима и обективна оценка на:

- създадената организация за управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво;
- достатъчността и адекватността на мерките за предотвратяване и противодействието на корупцията, въведени от органите, управляващи средства от ЕФСУ;
- ефективността на въведените механизми за установяване на корупционни практики;

1.2. Препоръки за подобряване на ефективността на действията за превенция, предотвратяване и противодействие⁶¹ на корупцията при управлението на средствата от европейските фондове за споделено управление на национално ниво и на ниво отделни органи на изпълнителната власт, като се анализират слабостите и се посочат въведените добри практики в отделните субекти, с оглед да се подпомогнат ръководствата на одитираните организации.

2. Обхват на одита

Одитираният период е от **01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.**

В обхвата на одита са изследвани съществените области с високи и средни остатъчни рискове. На база извършената оценка на рисковете, към основния въпрос са формулирани следните специфични въпроси и подвъпроси:

Основен въпрос: Ефективни ли са действията на отговорните органи за предотвратяване и противодействие ⁶² на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление?	
Първи специфичен въпрос: Адекватна ли е организацията на управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво?	Подвъпроси: 1.1. Националните политики за превенция и противодействие на корупцията определят ли ясна визия, цели, мерки и механизми за оценка на изпълнение на целите за периода на действието си? 1.2. Координацията на национално ниво осигурява ли ефективен механизъм за разработване,

⁶¹ Обхватът на противодействието и предотвратяването на корупцията са определени със Закона за противодействие на корупцията и Закона за отнемане на незаконно придобитото имущество (Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество до 06.10.2023 г.)

⁶² Обхватът на противодействието и предотвратяването на корупцията са определени със Закона за противодействие на корупцията и Закона за отнемане на незаконно придобитото имущество (Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество до 06.10.2023 г.)

	изпълнение и наблюдение на антикорупционните политики?
Втори специфичен въпрос: Ефективни ли са действията на отговорните органи за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление?	Подвъпроси: 2.1. Въведени ли са от органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ, адекватни системи за превенция и противодействие на корупцията? 2.2. Възложени ли са отговорности за превенция и противодействие на корупцията и достатъчна ли е тяхната организационна интеграция? 2.3. Извършва ли се адекватно управление на корупционните рискове от органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ? 2.4. Въведени ли са от страна на органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ надеждни програми/стратегии за борба с корупцията?
Трети специфичен въпрос: Ефективни ли са въведените механизми за установяване на корупционни практики?	Подвъпроси: 3.1. Въведен ли е адекватен механизъм за получаване и администриране на сигнали за корупция? 3.2. Вътрешният контрол, осъществяван в организациите, ангажирани с управлението на средствата от ЕФСУ, допринася ли за повишаване на ефективността на борбата с корупцията? 3.3. Предприемани ли са адекватни действия от страна на органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ, в резултат на установени корупционни практики?

В обхвата на одитната задача се включва анализ и оценка на:

- адекватността на организацията на управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво – наличие на национална политика в областта, разпределение на отговорностите и координацията между националните органи;
- действията на отговорните органи за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ – въведени системи за превенция и противодействие на корупцията, възложени отговорности, управление на корупционните рискове, утвърдени програми за борба с корупцията;
- въведените механизми за установяване на корупционни практики – за получаване на сигнали, ефективен вътрешен контрол, предприемане на корективни действия в резултат на установени корупционни практики.

Извън обхвата на одита остават анализа и оценката на:

- прилаганите от управляващите органи антикорупционни мерки при прилагане на Закона за обществените поръчки по отделните проекти, финансирани по съответните програми;
- управлението на процеса за борба с нередности и измами, тъй като от Сметната палата е извършван одит на изпълнението „Администриране на нередности“ за периода от 01.01.2017 г. до 31.12.2020 г.⁶³;

⁶³ Окончателният одитен доклад е приет с Решение № 051 от 02.03.2023 г. на Сметната палата (Протокол № 9) и публикуван на електронната страница на Сметната палата

- контролът, осъществяван от Главния инспекторат и инспекторатите към съответния орган на изпълнителната власт, върху дейността на второстепенните разпоредители с бюджет към него, с изключение на Агенцията за социално подпомагане (АСП) и Изпълнителна агенция „Програма за образование“ (ИАПО), които са управляващи органи съответно на Програмата за храни и/или основно материално подпомагане и Програмата за образование.

3. Одитни критерии

Одитните въпроси, критериите, по които ще се извърши оценката и показателите за измерване, са представени в Приложение 3 (Въведение).

4. Одитна методология

4.1. Одитен подход

На етапа на планиране на одита и за формулиране на основния и специфичните одитни въпроси е ползвана комбинация от резултатно и системно ориентиран подход.

При анализа и оценката на управление на процеса по превенцията и противодействието на корупцията на национално ниво е приложен системно-ориентиран подход. По отношение на действията на отговорните органи за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ са приложени в комбинация системно-ориентиран и резултатно-ориентиран подходи. При анализа и оценката на прилаганите антикорупционни мерки от управляващите органи и на извършваните проверки по теми, свързани с корупция и по сигнали за корупция, е използван резултатно-ориентиран подход.

4.2. Методи за събиране и анализ на данни и информация

За постигане на целите на одита са използвани следните методи за събиране на информация - изискване, преглед и проверка на документи; въпросници; анкетиране в рамките на социологическо проучване на целевите групи - служители на УО, бенефициенти и потенциални бенефициенти, подавали проекти за финансиране със средства от ЕФСУ; и др.

Проучването е извършено от социологическа агенция, като информацията е събрана чрез ИСУН, където участващите респонденти от отделните целеви групи отговарят на въпроси, целящи да покажат:

- ангажираността на служителите, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, при ограничаване на корупцията и мнението им за ефективността на прилаганите мерки за превенция и противодействие на корупцията, както и
- мнението на бенефициентите и на кандидатствалите, но неодобрили за финансиране лица, относно наличието на корупционни практики, тяхната нагласа/активност за подаване на сигнали и оценка на ефективността на прилаганите мерки от администрациите за превенция и противодействие на корупцията.⁶⁴

Анализът на събраната информация е извършен чрез систематизиране и обобщаване на информация, в това число и резултатите от социологическото проучване с цел включване на необходимата информация в одитния доклад; анализ на качествени и количествени показатели и сравнителен анализ - тенденции, сравнения, съотношения; таблично/графично представяне на данни по част от показателите; други.

⁶⁴ Приложение II-III, към настоящия доклад

КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ

Раздел I. Управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво

1. Визия, цели, мерки и механизми за оценка на изпълнението на националните политики за превенция и противодействие на корупцията

1.1. Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

Корупцията като явление в обществото не е еднократен акт, поради което изисква дългосрочно, постоянно, координирано и адекватно противодействие на всички нива – както от органите на изпълнителна, законодателна и съдебна власт, така и от бизнеса и гражданското общество. Страните, подписали Конвенцията на ООН срещу корупцията, сред които е и България, следва да развиват и прилагат или поддържат ефективни и координирани антикорупционни политики, периодично да оценяват правните инструменти и административни мерки, с оглед определяне на тяхната адекватност за предотвратяване и борба срещу корупцията.⁶⁵

1.1.1. Проблемът с корупцията не е само национален. През 2011 г. Европейската комисия приема Стратегия за борба с измамите, актуализирана през 2019 г., с която се предоставя рамка за координирано прилагане на правилата за защита на бюджета на ЕС от измами, корупция и други умишлени нередности.⁶⁶ Но докато в рамките на ЕС, за улесняване на изпълнението на оперативните програми и насърчаване на добрите практики в страните членки, още през 2016 г. от Европейска служба за борба с измамите (OLAF) са разработени Насоки относно националните стратегии за борба с измамите, то в областта на корупцията не е наличен такъв документ, който да предоставя общи насоки и препоръки.⁶⁷

През последните години темата за корупцията придобива все по-голямо значение, тъй като мащабите и формите на нейното проявление се увеличават. Предвид необходимостта от решителни действия, през м. май 2023 г. Европейската комисия предлага пакет от мерки, сред които е отчетена и необходимостта от разработването на Стратегия на Европейския съюз за борба с корупцията, въз основа на консенсус и широки консултации, по-специално с Европейския парламент и държавите членки.⁶⁸ Сред мерките⁶⁹ е и предложението за Директива на Европейския парламент и Съвета относно борбата с корупцията, за замяна на Рамково решение 2003/568/ПВР на Съвета и на Конвенцията за борба с корупцията, в която участват длъжностни лица на Европейските общности или длъжностни лица на държавите — членки на Европейския съюз, и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета.

Необходимостта от провеждането на ефективни антикорупционни политики от страните от ЕС нараства и при управлението на средствата от ЕФСУ. С влизането в сила на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2020 г.

⁶⁵ Чл. 5, параграф 1 и параграф 3 от Конвенция на ООН срещу корупцията, ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.;

⁶⁶ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет, Комитета на регионите и Сметната палата - Стратегия на Комисията за борба с измамите: засилени действия за защита на бюджета на ЕС - Брюксел, 29.04.2019, COM(2019) 196 final; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0196&from=EN>

⁶⁷ Европейска комисия; Европейска служба за борба с измамите (OLAF), Дирекция D „Политика“, Отдел D.2 „Предотвратяване, докладване и анализ на измамите“, Референтен номер Ares(2016)6943965 — 13/12/2016; <https://sfc.ec.europa.eu/system/files/documents/sfc-files/guidelines-national-anti-fraud-strategies-esif-bg.pdf>

⁶⁸ Съвместно съобщение до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет относно борбата с корупцията, Брюксел, 3.5.2023 г.; JOIN(2023) 12 final; https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_23_2516

⁶⁹ Предложение за Директива на Европейския парламент и Съвета относно борбата с корупцията, за замяна на Рамково решение 2003/568/ПВР на Съвета и на Конвенцията за борба с корупцията, в която участват длъжностни лица на Европейските общности или длъжностни лица на държавите — членки на Европейския съюз, и за изменение на Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L1371>

относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза се предвижда, при определени условия, Съветът да предприеме мерки с цел да защити бюджета на Съюза срещу нарушения на принципите на правовата държава.⁷⁰ Тези нарушения се свързват с осем условия, едно от които е предотвратяване и санкциониране на измами, корупция или други нарушения на правото на Съюза, във връзка с изпълнението на неговия бюджет или със защита на финансовите му интереси, както и налагането на ефективни и възпиращи санкции на получателите от страна на съдилищата или административните органи.⁷¹ При неизпълнение на тези условия, в случаите когато Комисията изпълнява бюджета на Съюза чрез споделено управление с държави членки, може да се предприемат следните мерки:

- спиране на одобрението на една или повече програми или тяхното изменение;
- спиране на изпълнение на задължения;
- намаляване на поети задължения, вкл. чрез финансови корекции;
- прекъсване на плащания и др.⁷²

Наличието на стратегия за борба с корупцията в рамките на ЕС и на съответните насоки, които методически да подпомогнат разработването на национални дългосрочни документи в тази област, биха допринесли за прилагане на по-ефективни антикорупционни политики и за намаляване на риска от прилагане на предвидените в Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2092 относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза, санкциониращи мерки.

1.1.2. Успехът в борбата с корупцията като явление в обществото, в т.ч. и в публичния сектор, се предопределя от управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво. Наличието на стратегия/политики с ясно определени дългосрочни цели, конкретни мерки за тяхното постигане, нормативното им осигуряване, както и органи и институции с ясно определени функции, са предпоставка за ефективно изпълнение на антикорупционните дейности. С ратифициране от Народното събрание на Конвенцията на ООН срещу корупцията, още през 2006 г. България поема ангажимент за въвеждане и прилагане на превантивни антикорупционни политики и практики.⁷³ Като страна по Конвенцията, в съответствие с основните принципи на правната система, следва да се развиват, прилагат и поддържат ефективни и координирани антикорупционни политики, които насърчават участието на обществото и отразяват принципите на правовия ред и доброто управление на публичните дела и на публичната собственост, интегритета, прозрачността и отговорността.⁷⁴

През последните 15 години превенцията и противодействието на корупцията са предмет на стратегическо планиране от Министерския съвет, с приемането на следните документи:

- Стратегия за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията за периода 2006-2008 г. и Програма за изпълнение на Стратегията за 2008 г., приета с Протокол № 15 от 02.04.2008 г. на Министерския съвет;⁷⁵
- Интегрирана стратегия за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност, приета с Протокол № 45.32 от 18.11.2009 г. на МС и План за

⁷⁰ Регламент 2020/2092 (ЕС, Евратом) на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2020 г. относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза, член 5, параграф 1; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32020R2092>

⁷¹ Регламент 2020/2092 (ЕС, Евратом) на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2020 г. относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза, член 4, параграф 2, буква д

⁷² Регламент 2020/2092 (ЕС, Евратом) на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2020 г. относно общ режим на обвързаност с условия за защита на бюджета на Съюза, член 5, параграф 1, буква б

⁷³ Конвенция на Организацията на обединените нации срещу корупцията, ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

⁷⁴ Чл. 5, параграф 1 и параграф 3 на Конвенция на Организацията на обединените нации срещу корупцията, ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

⁷⁵ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=414>

действие за превенция и противодействие на организираната престъпност през 2010 г., приет с Протокол № 10.36 от 17.03.2010 г. на МС;⁷⁶

- Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2015–2020 г., приета с Решение на Министерския съвет (РМС) № 230 от 09.04.2015 г. и План за действие към нея;⁷⁷ и

- Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за нейното изпълнение, приети с РМС № 235 от 19.03.2021 г.⁷⁸

Целта на тези документи е създаване на доверие на българските граждани към правовия ред и държавността, както и на европейските партньори и чуждестранните инвеститори към България, чрез действия насочени към недопускане на корупционни практики и постигане на по-осезаеми резултати в тази област. *С тези действия правителството декларира воля и заявява решимост за преодоляване на негативните корупционни прояви/явления.*

Въпреки приемането на тези документи, с прилагането на законодателни, институционални, наказателни и др. мерки, България не показва осезаем напредък и добри резултати. Антикорупционните политики и институции са обект на критика от международни институции и гражданското общество. В доклади на ГРЕКО⁷⁹, Конфедерацията на Конвенция на ООН срещу корупцията, Европейската комисия за върховенството на закона и проучвания на неправителствени организации, страната се посочва сред тези, с най-широко разпространение на това явление.

В нормативната уредба на страната, свързана с регулиране на обществените отношения в областта на превенция и противодействие на корупцията, не е предвидено разработването и приемането на дългосрочен национален стратегически документ, който да представи визията на правителството в тази област.

В правомощията на МС е определянето на държавната политика в различните области на държавното управление, посредством приемането на стратегически документи.⁸⁰ Доколкото обаче корупцията засяга всички области на държавно управление и за успешното ѝ противодействие е необходимо участието на държавни органи, органите на местно самоуправление, законодателна, съдебна власт, гражданското общество и бизнеса, то *приемането на документ, в който да се обективира националната политика за противодействие на корупцията от Народното събрание би имало по-голям ефект за изпълнение на мерките.*

Основни функции по отношение на националните антикорупционни политики са възложени на КПКОНПИ/КПК⁸¹ и НСАП.⁸² Националният съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет е консултативен, междуведомствен орган със съвещателни, координационни и контролни функции, който следва да *координира разработването и актуализирането* на проекти на стратегии, програми и планове в областта на превенцията и противодействието на корупцията.⁸³ До м. октомври 2023 г. КПКОНПИ, а след това - КПК, следва да осъществява *държавната политика по превенция*

⁷⁶ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=577>

⁷⁷ <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=956>

⁷⁸ <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1353>

⁷⁹ Група държави срещу корупцията (*The Group of States against Corruption (GRECO)*) ГРЕКО)

⁸⁰ Чл. 6, ал. 3 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация (УПМСНА), приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., обн., ДВ, бр. 78 от 2.10.2009 г.; посл. изм., бр. 37 от 26.04.2024 г., попр., бр. 40 от 7.05.2024 г. Към момента на приемане на НСППК 2021-2027 г. текстът е „МС определя с приети от него стратегии и програми държавната политика в сфери или направления на обществен живот, имащи значение за цялостното развитие на страната, в т. ч. и за *ограничаване на престъпността и противодействие на корупцията*“ (Чл. 6, ал. 3 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация - редакция от 20.03.2020 г./13.03.2015 г.)

⁸¹ ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и Закон за противодействие на корупцията - обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., изм. и доп., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 13.02.2024 г.

⁸² Създаден на основание ПМС № 136 от 2015 г. за създаване на Национален съвет по антикорупционни политики - обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., посл. изм. бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.

⁸³ Чл. 3, ал. 1 от ПМС № 136 от 2015 г. за създаване на Национален съвет по антикорупционни политики - обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., посл. изм. бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.

на корупцията като: събира, обобщава и анализира информация за националните антикорупционни политики и мерки; извършва анализи, разработва и предлага мерки за превенция и противодействие на корупцията и координира прилагането им. В обхвата на прилагането на тази политика, обаче, не е включена отговорност във връзка с разработването на национален стратегически документ за превенция и противодействие на корупцията.⁸⁴

Липсата на нормативно изискване за разработване и приемане на дългосрочен национален стратегически документ, с който да се определят визията на правителството и мерките в областта на превенцията и противодействието на корупцията, както и ясно определен държавен орган със задължение за разработването му, не осигурява устойчивост и не гарантира приемственост при провеждане на държавната политика в областта на борбата с корупцията. По този начин разработването и приемането на национална стратегия в тази област е въпрос на добра воля от страна на правителството.

1.1.3. Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията за периода 2021-2027 г. и Пътната карта към нея са приети от Министерския съвет през м. март 2021 г.⁸⁵ През м. септември 2021 г. са извършени изменения в посока добавяне на нова мярка, в частта на приоритета за повишаване на прозрачността и отчетността на местната власт.⁸⁶

Стратегията е продължение на предходната стратегия в тази област - Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (НСППК) 2015-2020 г.,⁸⁷ и препотвърждава заложените в нея принципи на антикорупционната политика – върховенство на закона; утвърждаване на принципите на доброто управление, прозрачност и отчетност в работата на органите и администрацията; гарантиране на правата и законните интереси на гражданите; последователност, систематичност и приемственост при провеждане на държавната политика в областта на превенцията и противодействието на корупцията; участие на заинтересованите страни в процеса на вземане на решения.⁸⁸

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. е разработена въз основа на анализ за изпълнението на действащата в периода 2015-2020 г. стратегия.⁸⁹ Организацията за разработване на стратегията е представена в приложение I.1.1.3.

Анализът на изпълнението на НСППК 2015-2020 г. представлява преглед на изпълнението на всяка мярка по приоритетите на Стратегията, като е извършена преценка на степента на изпълнението им. В случаите, когато мерките не са изпълнени или това е направено частично и е установена необходимост от надграждане или продължаване на изпълнението им, са направени препоръки. При преценка на степента на изпълнение на заложените в Стратегията мерки, са взети предвид отчетите на институциите по изпълнение на мерките и на антикорупционните планове, както и изводи и препоръки, заложили в докладите на неправителствени организации и независими експерти.⁹⁰

⁸⁴ Глава четвърта от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и Глава четвърта от Закон за противодействие на корупцията - обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., изм. и доп., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 13.02.2024 г.

⁸⁵ Приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г. за приемане на Анализ на изпълнението на НСППК (2015 - 2020 г.) и за приемане на НСППК (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.)

⁸⁶ РМС № 665 от 09.09.2021 г. за допълнение на РМС № 235 от 2021 г. за приемане на Анализ на изпълнението на НСППК (2015 – 2020 г.) и за приемане на НСППК (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.). Допълнението е в Приоритет 4 „Повишаване прозрачността и отчетността на местната власт“ е добавена мярка 6 „Създаване на механизми за подобряване на бизнес средата и насърчаване на инвестициите чрез създаване на Система за мониторинг на доброто управление и управлението на корупционния риск от органите на местната власт и местното самоуправление“

⁸⁷ Решение № 230 на Министерския съвет от 09.04.2015 г. за приемане на НСППК в Република България 2015–2020 г.; <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=956>

⁸⁸ Увод, стр. 2 от НСППК2021-2027, приета с РМС № 235 и доп. РМС № 665 от 2021 и т. 1 Цели и принципи НСППК 2015-2020, приета с РМС № 230 от 2015 г.

⁸⁹ Одитно доказателство № 11.2 ; Приложение I, 1.1.3

⁹⁰ Анализ на изпълнението на НСППК 2015-2020, приета с РМС № 235 от 2021 г. (Методология за анализ, стр. 9)

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. посочва, че „основните задачи, поставени с документа от 2015 г. – извеждане на приоритетите на държавната политика за превенция и противодействие на корупцията; посочване на конкретни антикорупционни мерки и свързаните с тях държавни политики; очертаване на институционалната система за превенция и противодействие на корупцията; задаване на общи насоки за превенция и противодействие на корупцията, които да намерят отражение в антикорупционните политики в отделните сектори; определяне на механизъм и отговорни институции за прилагане и мониторинг на Стратегията – се нуждаят от надграждане, като на тази база формулира по-конкретни цели за следващия стратегически период, с акцент противодействие на корупцията по високите етажи на властта, укрепване на капацитета на създадените през предходния период антикорупционни звена, борба с всички прояви и форми на корупция, повишаване на институционалната и обществената нетърпимост към корупцията“.⁹¹ В документа се заявява, че „Настоящата национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България е насочена към изграждането на една по-сигурна, икономически стабилна и ориентирана към бъдещето среда в Република България. В дългосрочен план нейното ефективно изпълнение ще доведе до по-високо доверие на гражданите в държавните органи и администрацията, до стабилна и предвидима администрация и повече просперитет.“ В Стратегията не са изведени конкретни проблеми, които следва да се решат; не е посочена визията за развитието на областта до 2027 г.; не е формулирана ясна и конкретна цел/и; не се съдържа механизъм за наблюдение и докладване, в т. ч. и система от индикатори за наблюдение и отчитане на степента на изпълнение на целите.

Липсата на стратегически цели и система от индикатори за наблюдение и отчитане, не осигуряват възможност за оценка на степента на изпълнение на целите и съответно предприемане на навременни коригиращи действия и последващи промени на националните политики в областта на корупцията.

1.1.4. Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. съдържа 7 приоритета, които е предвидено да се изпълняват чрез 37 мерки, както от административен и институционален, така и от законодателен характер. Успоредно със задълбочаването и надграждането на предходни приоритети, Стратегията предвижда и нови приоритети и мерки⁹². Добавен е „Приоритет 4. Повишаване прозрачността и отчетността на местната власт“, но отпада „Приоритет 3: Противодействие на политическата корупция с акцент върху „изборната корупция“. Заложените приоритети и мерки са всеобхватни, но не са достатъчно конкретни.

Антикорупционни мерки са предвидени и в други стратегически документи с различен времеви хоризонт: Национална програма за развитие България 2030⁹³ (НПР България 2030) и Национален план за възстановяване и устойчивост (НПВУ), със срок на изпълнение до 2026 г.⁹⁴

Националната програма за развитие България 2030⁹⁵ определя три стратегически цели, като обособява правителствените намерения в пет области (оси) на развитие и издига 13 национални приоритета.⁹⁶ Целта на един от приоритетите е подобряване на институционалната рамка, с насочване на усилията към намаляване на регулаторната тежест, подобряване на качеството, предвидимостта и устойчивостта на политиките на

⁹¹ НСППК 2021-2027, приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. - РМС № 665 от 9.09.2021 г. (стр. 2)

⁹² Одитно доказателство № 11.1;

Приложение I, 1.1.4 към настоящия доклад

⁹³ приета с Протокол № 67.25 на МС от 02.12.2020 г.

⁹⁴ Споразумение за финансиране по Механизма за възстановяване и устойчивост между Комисията и Република България

Ратифицирано със закон, приет от 47-ото Народно събрание на 13.07.2022 г. – ДВ, бр. 57 от 2022 г. Издадено от Министерството на финансите, обн., ДВ, бр. 104 от 15.12.2023 г., в сила от 22.07.2022 г., изм., бр. 7 от 23.01.2024 г., в сила от 30.12.2023 г.

⁹⁵ приета с Протокол № 67.25 на МС от 02.12.2020 г. и План за действие за изпълнение на програмата за периода 2022-2024, приет с РМС № 671 от 2022 г.

⁹⁶ НПР България 2030, стр. 2

изпълнителната власт и на нормативната среда, укрепване на независимостта на съдебната система и намаляване на риска от корупция, което ще подобри бизнес средата и международната конкурентоспособност на икономиката.⁹⁷ Интегритетът в публичния сектор е обособен като подприоритет към Приоритет 10 „Институционална рамка“.⁹⁸ Предвидени са три области на въздействие - създаване на обща рамка на поведение на служителите в публичния сектор; етична рамка на съдебната власт; и антикорупционна политика.⁹⁹ Превенцията и противодействието на корупцията са определени като ключови елементи, гарантиращи осигуряване на качеството на правовата държава и на дългосрочния икономически растеж, конкурентоспособността и привличането на повече нови инвестиции в страната.

За осигуряване на работещи механизми се предвиждат интервенции по отношение на независимостта на съдебната власт, намаляването на регулаторната и административната тежест в хода на охранителното производство, както и предприемане на по-активни мерки с антикорупционна насоченост.¹⁰⁰ През м. юни 2022 г. от Министерския съвет е приет План за действие за изпълнение на НПП България 2030 за периода 2022-2024 г.¹⁰¹, в който са предвидени мерки¹⁰² за:

- приемане на Единен национален Кодекс за поведение на лицата от публичния сектор и адаптирането на специфични кодекси и нов Кодекс за поведението на служителите в държавната администрация, в съответствие с единния кодекс¹⁰³;

- проверки за почтеност при конкурсни процедури и подбор на кандидати за публичните институции (психометрични тестове)¹⁰⁴;

- изготвяне на концепция за регулация на лобизма и приемане на законодателни мерки, със срок на изпълнение 2021-2023 г.¹⁰⁵ Аналогична мярка е заложена и в Плана за възстановяване и устойчивост на РБ¹⁰⁶, както и в НСППК 2021-2027 г.¹⁰⁷ Срокът за нейното изпълнение в НПВУ е четвърто тримесечие на 2023 г., а в Пътната карта за изпълнението на НСППК 2021-2027 г. е почти година по-рано - 01.01.2023 г.;

- нов закон/кодекс за административните нарушения и наказания (или промени в ЗАНН): обособяване на единен административно наказателен процес в съдебна фаза, въвеждане на електронно връчване на наказателни постановления/електронни фишове¹⁰⁸. Срокът за изпълнение е 2021-2024 г. В Пътната карта за изпълнението на НСППК 2021-2027 г. стартирането на работата по изготвяне на кодекса е предвидено за 01.01.2025 г.,

⁹⁷ Приоритет 10 Институционална рамка - стр. 33 от Приложение № 1 от НПП България 2030, приета с Протокол № 67.25 на МС от 02.12.2020 г.

⁹⁸ Подприоритет 10.5 Интегритет в публичния сектор –стр. 85 от НПП България 2030

⁹⁹ Област на въздействие 10.5.а Рамка на почтеност; 10.5.б Етична рамка на съдебната власт; 10.5.в Антикорупционна политика – стр. 85-87 от НПП България 2030

¹⁰⁰ Стр. 87 от НПП България 2030

¹⁰¹ приет с Решение № 671 на Министерския съвет от 15.09.2022 г.; Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г.

¹⁰² План за действие за изпълнението на НПП България за периода 2022 -2024 г. - Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г. (стр. 301-302)

¹⁰³ Подприоритет 10.5 Интегритет в публичния сектор, област на въздействие 10.5 А „Рамка на почтеност“ от План за действие за изпълнението на НПП България за периода 2022 -2024 г. - Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г. (стр. 301)

¹⁰⁴ Подприоритет 10.5 Интегритет в публичния сектор, област на въздействие 10.5 А „Рамка на почтеност“ от План за действие за изпълнението на НПП България за периода 2022 -2024 г. - Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г. (стр. 301)

¹⁰⁵ Подприоритет 10.5 Интегритет в публичния сектор, област на въздействие 10.5 В „Антикорупционна политика“ от План за действие за изпълнението на НПП България за периода 2022 -2024 г. - Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г. (стр. 302)

¹⁰⁶ НПВУ, Решение за изпълнение на Съвета от 8.12.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение от 4.05.2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България (15837/2023) и Приложение към него -15837/23 ADD 1 (стр. 204)

¹⁰⁷ НСППК 2021-2027, Приоритет 6 Създаване на среда за обществена нетърпимост към корупцията, мярка 4 Проучване на добрите практики, разработване и обсъждане на концепция и предлагане на законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в РБ от Пътна карта за изпълнението (стр. 27)

¹⁰⁸ Подприоритет 10.4 „Развитие на правната среда“, област на въздействие 10.4.Г „Административно-наказателна политика“ от План за действие за изпълнението на НПП България за периода 2022 -2024 г. - Приложение 1: Матрица с мерки за изпълнението на НПП България 2030 за периода 2022–2024 г. (стр. 299)

което предполага неизпълнение на заложения срок в плана за действие за изпълнение на НППР България 2030.

Националният план за възстановяване и устойчивост¹⁰⁹ представя вижданията на правителството и обществото за начина, по който трябва да бъдат адресирани структурни проблеми в икономиката. За изпълнението на определените три стратегически цели (ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата), се издигат 13 национални приоритета/компонента, които се предвижда да се реализират чрез комплекс от реформи и инвестиции, структурирани в четири стълба¹¹⁰. Противодействието на корупцията е една от реформите към компонент „Бизнес среда“ от НПВУ.¹¹¹ Целта на тази реформа е да продължи борбата с корупцията на всички равнища на публичната администрация, съдебната система и прокуратурата.

В НПВУ и НСППК 2021-2027 също са налице идентични мерки и дейности, отново с различен срок за изпълнение:

- влизането в сила на изменения на нормативната уредба, във връзка с въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета за защита на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, в НПВУ е предвидено да приключи третото тримесечие на 2022 г.¹¹², а съгласно Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 – 9 месеца по-рано, до 01.01.2022 г.¹¹³;

- пускането в експлоатация на електронна платформа и законова разпоредба, указваща влизането в сила на съответните законодателни изменения, с цел събиране и обобщаване на статистическа информация от органите за подбор и назначаване, във връзка с проверката на декларациите за имущество и интереси и установяването на конфликти на интереси на служителите в администрациите. В НПВУ е предвиден краен срок второто тримесечие на 2023 г.¹¹⁴, а в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021 -2027 г. - 6 месеца по-рано, до 31.12.2022 г.¹¹⁵;

- въвеждането на инструменти за противодействие на корупцията и насърчаване на почтеността в дейността на държавните предприятия, в т. ч. приемане на кодекс за етично поведение на лицата в държавните предприятия. В НПВУ крайният срок е първото тримесечие на 2024 г.¹¹⁶, а в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021 -2027 г. – 3 месеца по-рано, до 01.01.2024 г.¹¹⁷;

- действаща ефективна система за проверка и подобряване на интегритета на държавните служители, заемащи длъжности с висок корупционен риск, съгласно НПВУ е

¹⁰⁹ Решение за изпълнение от 4.05.2022 г. на Съвета на Европейския съюз за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост за България (8091/22), във връзка с Механизъм за възстановяване и устойчивост, създаден на основание Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета. През 2023 г. ПВУ е изменен с Решение за изпълнение на Съвета от 8.12.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение от 4.05.2022 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България (15837/2023). <https://www.minfin.bg/bg/1579>

¹¹⁰ Национален план за възстановяване и устойчивост - Иновативна България, Зелена България, Свързана България, Справедлива България

¹¹¹ Реформа 2 (K10.P2): Противодействие на корупцията; Описанието, ключовите етапи, цели, показатели и график за мониторинг и изпълнение на безвъзмездната финансова подкрепа на реформите и инвестициите по Компонент 10 се съдържат в Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България ADD1 8091 от 28.04.2022 г.(стр. 220 -286), впоследствие изм. през 2023 г. - Приложение към Решение за изпълнение на Съвета от 08.12.2023 г. за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на България 15837/23 ADD 1 (стр. 183-240)

¹¹² НПВУ, Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България 15837/23 ADD 1 (стр. 195)

¹¹³ Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, Приоритет 6 Създаване на среда за обществена нетърпимост към корупцията, мярка 1 Усъвършенстване на регламента за подаване на сигнали

¹¹⁴ НПВУ, Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България 15837/23 ADD 1 (стр. 198)

¹¹⁵ Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, Приоритет 1 Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена, мярка 2 Създаване на електронна платформа за обмен на информация относно упражняването на правомощията на органите по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ по проверка на декларации за имущество и интереси и установяване на конфликт на интереси

¹¹⁶ НПВУ, Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България 15837/23 ADD 1 (стр. 204)

¹¹⁷ Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, Приоритет 5 Освобождаване на гражданите от „дребната“ корупция, мярка 6 Въвеждане на инструменти за противодействие на корупцията и насърчаване на почтеността в работата на публичните предприятия

предвидена да се въведе с краен срок до първото тримесечие на 2025 г.¹¹⁸ В Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 срокът е до 01.01.2025 г.¹¹⁹

Към края на 2023 г., заложените мерки с антикорупционна насоченост в НПР България 2030, НПВУ и НСППК 2021-2027 г., не са синхронизирани по отношение на сроковете за изпълнение. Причината е приемане на НПВУ и Планът за изпълнение на НПР България 2030 след приемане на НСППК 2021-2027 и липсата на последваща след 2021 г. актуализация на Стратегията от Министерския съвет. *Различните срокове за изпълнение на едни и същи мерки в областта на корупцията, заложен в различните стратегически документи е индикатор за липсата на синхронизация и обвързаност на тези документи и не създава условия за тяхното своевременно изпълнение.*

1.2. Пътна карта за изпълнение на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

За гарантиране на ефективното изпълнение на мерките, заложен в стратегическите документи, е необходимо ясно определяне на дейностите, сроковете и източниците на финансиране; разпределението на отговорностите между участващите органи и/или институции за всяка дейност, както и индикаторите за наблюдение на изпълнението на дейностите и очакваните резултати.

Министерският съвет, едновременно с приемане на НСППК 2021-2027 г., приема и Пътна карта за нейното изпълнение.¹²⁰ В нея са включени приоритетите и мерките от Стратегията, като за всяка мярка са посочени действията, предвидени за изпълнение на мярката, индикатори за изпълнение на действията, очаквани резултати, срок за изпълнение, финансиране и отговорна/участваща институция.

Пътната карта се характеризира с редица слабости:

- Част от действията, предвидени за изпълнение на мерките, не са конкретно определени и, изцяло или в известна степен, преповтарят дефинираната мярка¹²¹ или резултат¹²²;

- Дефинираните индикатори за изпълнение на дейностите не са конкретни и измерими. Някои от тях са аналогични на действията и/или резултатите в пътната карта¹²³. Определяне на индикатори като „провеждане на обучения....“; „проучване на достижения....“, „продължаване/ задълбочаване/ подобряване/ засилване....“ и др. действия, без базови и целеви количествени стойности *не дават възможност за измерване на изпълнението на заложените дейности и постигнатия резултат.*

- Значителна част от дейностите за изпълнение на мерките са с постоянен срок на изпълнение. От заложените 93 индикатори за изпълнение на дейностите, за 35 от тях е определен срок за изпълнение „постоянен“, което представлява 37,63 на сто.¹²⁴ При три от седемте приоритети¹²⁵, повече от половината от индикаторите за изпълнение на действията

¹¹⁸ НПВУ, Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България 15837/23 ADD 1 (стр. 205)

¹¹⁹ Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, Приоритет 3 Укрепване на капацитета и подобряване на работата на органите, натоварени с контролни и санкционни правомощия в администрацията, мярка 3 Въвеждане на действаща система за проверка на интегритета за служители в администрацията, заемщи длъжности с висок корупционен риск

¹²⁰ Приложение към т. 3 от РМС № 235 от 2021 г. за приемане на Анализ на изпълнението на НСППК (2015 - 2020 г.) и за приемане на НСППК (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.)

¹²¹ Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.) – По Приоритет 1 - мярка 1, дейност 1; мярка 2, дейност 1; мярка 6, мярка 7, мярка 8; По Приоритет 2, мярка 2 и мярка 3; По Приоритет 6, мярка 4 и мярка 5, приета с РМС № 235 от 2021 г., доп. РМС № 665 от 9.09.2021 г.

¹²² Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.) По Приоритет 1, мярка 1, дейност 1, резултат 1.2; мярка 6, мярка 7; По Приоритет 5, мярка 3, дейност 2; мярка 5, дейност 1;

Приложение 1, 1.2 към настоящия доклад

¹²³ Пътна карта за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.) – По Приоритет 1, мярка 1, дейност 1, индикатор 1.2; мярка 3, мярка 8; По Приоритет 2, мярка 2, мярка 4, мярка 5, мярка 6; По Приоритет 3, мярка 1, мярка 3; По Приоритет 5, мярка 1, дейност 1; Приоритет 5, мярка 2, дейност 3; Приоритет 5, мярка 3, дейност 3 и дейност 4; мярка 4, дейност 2; мярка 5, дейност 2 и 3; мярка 7, дейност 2; По приоритет 6, мярка 5; По Приоритет 7, мярка 1, дейност 2

¹²⁴ Колоната 5 от Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021 - 2027 г.

¹²⁵ Приоритет 2 „Противодействие на корупционните престъпления“, Приоритет 5“ Освобождаване на гражданите от „дребната“ корупция“ и Приоритет 7 „Своевременен отговор на необходимостта от актуализация на антикорупционните мерки, заложен в

са с постоянен срок и само по един от приоритетите на Стратегията всички заложи индикатори са с конкретно определени срокове.¹²⁶

Таблица I, 1.2: Индикатори с постоянен срок за изпълнение на дейностите в Пътната карта на НСППК 2021-2027 г.																																											
приоритети	П1								П2								П3				П4								П5							П6					П7		общ бр.
мярка	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	1	2	3	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	1	2	37					
бр. индикатори за изпълнение на дейностите	4	2	4	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	3	3	3	3	5	2	4	1	2	8	3	6	2	3	2	3	3	1	3	1	3	2	1	93					
индикатори с постоянен срок	1	0	3	0	0	1	2	2	0	0	0	2	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	1	3	6	2	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	35					
краен срок за изпълнение на мярката	01.01.2022 г.	01.01.2022 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	постоянен	постоянен	постоянен	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	постоянен	постоянен	постоянен	01.01.2025 г.	01.01.2023 г.	01.01.2025 г.	постоянен	01.01.2025 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	01.01.2023 г.	31.12.2025 г.	01.01.2025 г.	постоянен	постоянен	постоянен	01.01.2022 г.	01.01.2024 г.	01.01.2023 г.	01.03.2022 г.	01.01.2022 г.	постоянен	постоянен							
Източник: Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 г.																																											

Източник: Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 г.

Сроковете за изпълнение на действията, в случаите, в които има определен срок, са предвидени да се осъществяват от 2021 г. до 2025 г. Същевременно, периодът на изпълнение на стратегията е от 2021 г. до 2027 г., което поставя под въпрос доколко е подходящ времевият ѝ хоризонт.

- В Пътната карта са посочени отговорна/участваща институция за всяко действие и постигане на съответен индикатор, но тези институции само са изброени, без да е направено разпределение на техните задълженията, поради което не е ясно в какво се изразява участието на всяка една от тях.¹²⁷

- Пътната карта не съдържа информация за планирания финансов ресурс, необходим за реализиране на дейностите. В частта на финансирането, в плана се посочва единствено източника на средства. Не са определени конкретни стойности на финансирането от тези източници, поради което не може да се прецени доколко действията и мерките в стратегията са финансово обезпечени.¹²⁸

Разработената и утвърдена от Министерския съвет Пътна карта към Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. не гарантира изпълнението на заложените мерки предвид липсата на: достатъчна конкретика на планираните действия за изпълнението им и факта, че част от тях представляват нормативно определени функции на участниците; измерими индикатори за изпълнението на действията, както и че една трета от тях са с постоянен срок на изпълнение; разпределение на отговорностите между участващите институции за изпълнение на всяка дейност; определен размер на финансирането на мерките/действията.

Поради липсата на определени срокове за изпълнение на действията, както конкретни стойности на средствата, необходими за финансиране на тези дейности не може да се оцени ефективността и ефикасността на предвидените действия/мерки в Пътната карта към Стратегията.

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията, включително в отговор на препоръки, отправени от международните институции“ от Пътна картата за изпълнение на НСППК 2021 - 2027 г., приет с РМС № 235 от 2021 г., доп. РМС № 665 от 2021 г.

¹²⁶ Приоритет 3 „Укрепване на капацитета и подобряване на работата на органите, натоварени с контролни и санкционни правомощия в администрацията“ от Пътна картата за изпълнение на НСППК 2021 - 2027 г., приета с РМС № 235 от 2021 г., доп. РМС № 665 от 9.09.2021 г.

¹²⁷ Колоната 7 от Пътна картата за изпълнение на НСППК (2021 - 2027 г.), приета с РМС № 235 от 2021 г., доп. РМС № 665 от 9.09.2021 г.

¹²⁸ Колоната 7 от Пътна картата за изпълнение на НСППК 2021-2027 г., приета с РМС № 235 от 2021 г., доп. РМС № 665 от 2021 г.

1.3. Отчитане, оценка и актуализация на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

Системата за наблюдение и отчитане на изпълнението на всеки стратегически документ следва да бъде разработена така, че да отговаря на нуждите на основните заинтересовани страни по един ефективен и навременен начин. Това изисква, освен наличието в стратегическия документ на ясно дефинирани индикатори, по които да се извършва наблюдението и отчитането, така и определяне на правила за реда и начина на събиране, обработване, анализиране на информация за изпълнение на дейностите и мерките и тяхното отчитане, с цел вземане на адекватни управленски решения.¹²⁹ Начинът на осъществяване на наблюдението и честотата на отчитането, зависят от степента на важност и от рисковете, свързани с неизпълнението на националните стратегии и програми. При високо рисковите и проблематичните области може да се наложи по-често и по-интензивно наблюдение, понякога и независимо наблюдение, за да се прецени дали предвидените дейности водят до напредък в посока към желаните резултати.¹³⁰

1.3.1. Своевременният отговор на необходимостта от актуализация на антикорупционните мерки, заложи в НСППК 2021-2027 г., вкл. в отговор на препоръки, отправени от международните институции, е един от приоритетите в Стратегията¹³¹, който е предвидено да се реализира чрез две мерки - мониторинг на изпълнението на антикорупционните политики и актуализация на Стратегията.¹³²

За осъществяване на мониторинга, в Пътната карта за изпълнение на Стратегията е заложено изготвяне на методика за оценка на изпълнението на антикорупционните политики в Стратегията, както и извършване на периодична оценка на тези политики. Методиката следва да се изготви от КПКОНПИ и НСАП до 01.01.2022 г. Дейността за изготвяне на Методика за оценка на изпълнението на антикорупционните политики е отчетена като изпълнена от КПКОНПИ през м. април 2022 г.¹³³, но в нейното разработване не са участвали представители на НСАП и документът не е разглеждан, съгласуван и приеман на заседание на НСАП, независимо че Съветът е посочен като участваща институция при изпълнение на дейността.¹³⁴

По отношение извършването на периодичната оценка на антикорупционните политики, в Пътната карта е определен постоянен срок за извършване на периодична оценка, а в НСППК 2021-2027 е предвидено прилагането на методиката на всеки две години, което да позволи анализ на състоянието на антикорупционното законодателство, необходимостта от преосмисляне на системата от предвидени антикорупционни мерки, респ. предвиждане и предприемане на нови, с оглед да се отговори на високите обществени очаквания в тази насока. В приетите от НСАП отчети, изпълнението на мярката относно извършването на периодична оценка на антикорупционните политики, инкорпорирани в Стратегията *е отъждествявано с извършван „мониторинг“ от съответните институции*.¹³⁵

В Стратегията, като важен елемент от мониторинга за оценка на изпълнението на антикорупционните политики, е посочено провеждането на социологически проучвания на тема корупция, както сред обществеността, така и сред заетите в администрацията по отношение на превенция и предотвратяване на корупцията, ефективността на контролните

¹²⁹ Методология за стратегическо планиране, приета от САП - Раздел VII Наблюдение и отчитане на изпълнението на стратегическите документи (стр. 21-22) <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=90>

¹³⁰ Методология за стратегическо планиране, приета от САП - Раздел VII Наблюдение и отчитане на изпълнението на стратегическите документи (стр. 23) <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=90>

¹³¹ Приоритет 7 „Своевременен отговор на необходимостта от актуализация на антикорупционните мерки, заложи в НСППК 2021-2027 г., вкл. в отговор на препоръки, отправени от международните институции“ от НСППК 2021-2027 г., приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. РМС № 665 от 09.09.2021 г.

¹³² Приоритет 7 от НСППК 2021-2027 и Пътна карта за изпълнението, приети с РМС № 235 от 2021 г.

¹³³ Одитно доказателство № 1.25

¹³⁴ Одитни доказателства №№ 11.14, 27.1, 82.18 и 82.19

¹³⁵ Одитно доказателство № 1.25

механизми и др. Същевременно, в Пътната карта не са заложени дейности за извършване на такива социологически проучвания.¹³⁶

Наблюдението представлява процес на събиране и анализиране на информация, свързана с изпълнението, като от съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали.¹³⁷

За периода 2021-2023 г. не е извършван мониторинг и оценка на НСППК 2021-2027¹³⁸, независимо, че са заложени като приоритет от Стратегията с интервал на извършване най-малко веднъж на две години, с отговорни институции КПКОНПИ и НСАП.¹³⁹

Актуализацията на НСППК 2021-2027 г. е предвидено да се извършва чрез периодичен анализ и проследяване изпълнението на мерките (оценка на напредъка), като се създаде и внедри механизъм за оценка на необходимостта от актуализация, без да се пояснява какво включва механизмът и кога ще бъде внедрен. Отговорността за изпълнението на тази мярка е възложена на НСАП. От Съвета не са вземани решения в тази посока.¹⁴⁰

Част от реформите, заложени в НПВУ, предвиждат въвеждане на годишни анализи на изпълнението на НСППК 2021 - 2027 г. и на Пътната карта, както и годишно докладване на напредъка пред ЕК в рамките на хоризонталния механизъм за върховенство на правото. Членовете на Гражданския съвет (ГС) на НСАП следва, считано от 2022 г., ежегодно да приемат доклади, анализиращи и оценяващи изпълнението на Стратегията и Пътната карта към нея, и при необходимост, да изготвят предложения за включване на нови мерки. За тази цел е предвидено да се извършат изменения в ПМС № 136 от 2015 г., с което е създаден НСАП. Крайният срок, поставен от ЕК за тези действия, е първото тримесечие на 2026 г.¹⁴¹ Към м. октомври 2024 г. Стратегията не е актуализирана, не са извършени и предвидените нормативни промени.

Заложените мерки в Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и действия в Пътната карта към нея, не осигуряват ефективно осъществяване на процеса по наблюдение, докладване и оценка на резултатите от изпълнението на мерките по приоритетите на Стратегията, предвид: липсата на предвиден механизъм за събиране, обобщаване и анализиране на данни и информация; липсата на изискване за изготвяне на отчети/доклади за резултатите и срокове за това, както и за приемането им от Министерския съвет.

1.3.2. Част от задачите на НСАП включват проследяване и отчитане изпълнението на стратегически и програмни документи, както и организиране на независими външни оценки на изпълнението им, *но от Съвета не са вземани решения за приемане на правила и процедури в тази посока.*¹⁴² Въпросът за създаване на механизъм за координиране изпълнението и отчитането на напредъка по изпълнението на НСППК 2021-2027 г. е включен в дневния ред на заседание на НСАП, проведено през м. юни 2022.¹⁴³ Вzeti са

¹³⁶ Приоритет 7, мярка 1 от НСППК 2021-2027 и Пътна карта за изпълнението, приети с ПМС № 235 от 2021 г., доп. ПМС № 665 от 09.09.2021 г.

¹³⁷ Методология за стратегическо планиране в Република България 2010, САР; <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&id=90>

¹³⁸ Одитно доказателство № 11.7

¹³⁹ НСППК 2021-2027, Приоритет 7, мярка 1 и мярка 2

¹⁴⁰ Одитно доказателство № 1.25

¹⁴¹ НПВУ- версия 1.5, приет м. м. април 2022 г., т. 10 от реформа 2 към компонент 10 Бизнес среда, стр. 188;

Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България (ADD1 8091/22 от 28.04.2022 г.), K10, Реформа 2 - Ключови етапи, цели, показатели и график за мониторинг и изпълнение на безвъзмездната финансова подкрепа- (№ 226, стр. 247-248) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_8091_2022_ADD_1;

Приложение към Решение за изпълнение на Съвета за изменение на Решение за изпълнение от 4 май 2022 г. за одобряване на оценката на Плана за възстановяване и устойчивост на България (15837/23 ADD 1) – (№ 226; стр. 206-207) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CONSIL:ST_15837_2023_ADD_1

¹⁴² Чл. 3, ал. 1, т. 2 от ПМС №136 от 29.05.2015 г. за създаване на НСАП;

Одитно доказателство № 11.4

¹⁴³ Одитно доказателство № 1.25

решения Секретариатът на НСАП (Главен инспекторат (ГИ) към МС) да организира процеса по създаване на работни групи, по приоритетите на Стратегията, както и да предложи проект на план за двугодишен период на действие.¹⁴⁴ Решенията не са реализирани, поради настъпили структурни и персонални промени в Министерския съвет¹⁴⁵, както и липса на предложения за членове на работните групи.¹⁴⁶

Липсата на механизъм за координиране изпълнението, правила, процедури за проследяване и отчитането на напредъка, както и на приложима методика за оценка на изпълнението, не осигурява достатъчен инструментариум за организация на изпълнението и отчитането на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

1.3.3. През периода 2021-2023 г. за изпълнението на мерките по приоритетите на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта към нея, от НСАП са приети: Отчет за периода от м. март 2021 г. до м. май 2022 г.¹⁴⁷ и Годишен доклад за 2022 г., с приложен Отчет за периода 01.01.2022 г.-31.12.2022 г.¹⁴⁸ *Документите не са приети с акт на Министерския съвет.*¹⁴⁹

Отчетът за периода от м. март 2021 г. до м. май 2022 г. е изготвен въз основа на одобрено от министър-председателя предложение на ръководителя на ГИ в АМС във връзка с изтичането на заложили срокове за изпълнение на дейности по Стратегията и наличието на мерки в НПВУ, и е приет с решение на НСАП на заседание, проведено на 30.06.2022 г.¹⁵⁰

Изготвеният и приет Отчет не осигурява ясна, точна и изчерпателна информация за изпълнението на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта към нея. Документът съдържа само данни за извършени действия по част от мерките, без да са посочени финансови ресурси за изпълнението им. Информацията в отчета не е обобщена, систематизирана и анализирана.¹⁵¹ (виж приложение № I, 1.3.3.)

1.3.4. Актуализирането на НСППК 2021 – 2027 г. е заложило в правителствената Програма за управление на Република България за периода юни 2023 г. – декември 2024 г.¹⁵² С програмата се предвижда в срок до м. октомври 2023 г. НСАП да приеме годишен доклад за 2022 г., който да включва анализ и оценка на изпълнението на НСППК 2021 - 2027 г., както и предложения за включване на нови мерки.¹⁵³

В края на месец август 2023 г., със заповед на министър-председателя е създадена междуправителствена работна група с председател парламентарният секретар на Министерския съвет и секретар на НСАП и 28 членове - представители на институциите, участващи в изпълнението на Стратегията. На работната група е възложено извършване на:

- преглед на изпълнението на мерките, включени в НСППК 2021 - 2027 г. и Пътната карта към нея;
- преглед на мерките и препоръките в областта на превенцията и противодействието на корупцията, включени в докладите на международни институции;

с цел допълване на Стратегията и Пътната карта.

¹⁴⁴ Одитно доказателство № 1.25

¹⁴⁵ От 02.08.2022 г. е назначено служебно правителство на основание Указ № 212 от 1.08.2022 г. на Президента на РБ, обн., ДВ, бр. 61 от 02.08.2022 г.

¹⁴⁶ Одитно доказателство № 27.2.

¹⁴⁷ Одитно доказателство № 1.25

¹⁴⁸ Одитно доказателство № 1.25

¹⁴⁹ Одитно доказателство № 11.13

¹⁵⁰ Одитни доказателства №№ 1.25 и 54.14

¹⁵¹ Одитни доказателства № № 1.25; 27.2 и 54.14

¹⁵² Приета с РМС № 506 от 26.07.2023 г.

¹⁵³ Програма за управление на Република България за периода юни 2023 г. – декември 2024 г., приета с РМС № 506 от 26.07.2023 г. – т. 20.2.3. към област 20. Електронно и ефективно управление

Въз основа на резултатите от изпълнението на тези две задачи, работната група следва да изготви Годишен доклад за 2022 г., както и предложения за актуализиране на Стратегията и Пътната карта, с оглед интегриране в тези документи на всички ангажименти на страната в сферата на превенцията и противодействие на корупцията, в т. ч. като се формулират допълнителни цели/приоритети, включат се нови мерки, както и индикатори за измерване на изпълнението им.¹⁵⁴

Източник: Отчет за изпълнение на мерките, включени в Пътна карта към НСППК 2021-2027 г. за периода м. януари 2022 г.-м. декември 2022 г.

На заседание на НСАП, проведено през м. октомври 2023 г., е приет Годишен доклад с отразени постигнати през 2022 г. по-важни резултати по приоритетите на Стратегията, заедно с Отчет към него с по-подробна информация за предприети действия, заложи в Пътната карта.¹⁵⁵

За дейностите, планирани в Пътната карта към НСППК 2021-2027 г., в Отчета за 2022 г. е определен статус на изпълнение според четири категории - „мярката е изпълнена“; „мярката не е изпълнена“, „мярката се изпълнява постоянно“ или „мярката е в процес на изпълнение“. От общо предвидените 85 действия за изпълнение на мерките по приоритетите, 34 действия са отчетени в процес на изпълнение, 27 - изпълнявани постоянно, 15 - изпълнени изцяло и 9 - неизпълнени.¹⁵⁶ На заседанието, от секретаря на Съвета е обърнато внимание на необходимостта от по-систематично и интензивно изпълнение на мерките, предвид отчетеният нисък процент на изпълнение, но *не са взети решения за предприемане на конкретни действия в тази посока*.¹⁵⁷

От изготвения Отчет за 2022 г. не става ясно въз основа на какви критерии е оценен статусът на изпълнение на всяка дейност, поради липсата на планирани конкретни индикатори за измерване, което води до субективно представяне на резултатите. Този Отчет повтаря недостатъците и пропуските на приетия през 2022 г. Отчет¹⁵⁸, като: не са посочени причини за неизпълнение на дейности с изтекъл срок¹⁵⁹; не е представена информация за дейностите със статус „в процес на изпълнение“; данните за 2022 г. са идентични с представените в Отчета за периода м. март 2021 – м. май 2022 г., което потвърждава, че те не са конкретни и измерими и биха могли да се ползват за всеки един отчет, независимо за какъв период от време се отнася.¹⁶⁰

Основните изводи, направени в Годишния доклад за 2022 г. са, че:

- значителна част от планираните дейности за изпълнението на мерките дублират нормативно уредени функции на структурни звена от съответните администрации;

¹⁵⁴ Одитно доказателство № 11.12

¹⁵⁵ Одитни доказателства №№ 1.2 и 1.25

¹⁵⁶ Одитно доказателство № 1.25

¹⁵⁷ Одитно доказателство № 1.25

¹⁵⁸ за изпълнение на мерките за периода м. март 2021 г.- м. май 2022 г.

¹⁵⁹ Приоритет 1, мярка 2; мярка 5 дейност 1; Приоритет 3, мярка 3, дейност 1; Приоритет 4, мярка 3; Приоритет 5, мярка 3, дейност 2 - Одитно доказателство № 1.25

¹⁶⁰ По приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“, Мярка 3. „Надграждане на капацитета на инспекторатите, като особено важни звена за противодействие на корупцията“, действие 2; По приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“, Мярка 6. „Насърчаване на дейности по повишаване на прозрачността в дейността на органите на изпълнителната власт“; По Приоритет 5 „Освобождаване на гражданите от „дребната корупция“, мярка 1. „Усъвършенстване на правилата и процедурите за проверка на декларациите за имущество и интереси, чрез укрепване на капацитета на органите, натоварени с функции по проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ и предоставяне на инструментариум за ефективна и пълноценна проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ЗПКОНПИ“ от Отчет за изпълнение на мерките, включени в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 за периода 01.01.2022 г. -31.12.2022 г.; Приоритет 5, мярка 3, дейност 2; Одитно доказателство № 1.25

- министерствата и агенциите отчитат като изпълнение на антикорупционни мерки дейности, възложени с нормативен акт (проверки на декларации за несъвместимост и за имуществото и интереси, извършени планови/извънпланови проверки от инспекторатите), както и такива, чието изпълнение е отчетено в предходен период;

- отчитането на мерките е без извършен анализ на въздействието от изпълнението им, както върху дейността на дадено ведомство/сектор, така и ефектът от тяхното реализиране върху обществото и бизнеса;

- в недостатъчна степен се отчитат действията в рамките на отделните звена и структури в съответната система, с оглед спецификите на тяхната дейност и потенциалния риск от корупционни практики;

- в Пътната карта не е определена водещата институция, отговорна за изпълнението на съответните мерки, поради което липсва координация между ведомствата, натоварени с изпълнението им;

- в Пътната карта не се съдържа информация за необходимите финансови ресурси за реализиране на планираните дейности, като по този начин се възпрепятства възможността да се проследи ефикасността при изпълнението.

На заседанието на НСАП, проведено през м. октомври 2023 г. са обсъждани и изготвените от Секретариата на НСАП проекти на Актуализирана НСППК 2021-2027 г. и Пътна карта за нейното изпълнение. Основните промени, представени от министър-председателя, са свързани с:

- актуализиране на сроковете за изпълнение на отделните дейности;

- преформулиране на някои от мерките с цел съответствието им със законодателството, отразяване на промените в антикорупционното законодателство, вкл. новия Закон за противодействие на корупцията¹⁶¹, както и надграждане на такива;

- премахване на мерки, произтичащи от нормативно възложени задължения или включени в НПВУ;

- привеждане на мерките в съответствие с последния доклад на ЕК по Механизма за върховенство на закона от 2023 г., доклада на ГРЕКО за България (пети кръг на оценка), правните инструменти на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), както и мерките, включени в Националния план за възстановяване и устойчивост.¹⁶²

В проекта за актуализация на Стратегията и Пътната карта са предложени промени на отговорни институции, предвид влизане в сила на ЗПК и, въпреки че са обособени две групи институции - водеща и партнираща, отново не са разпределени конкретните отговорности в случаите, когато са ангажирани повече от една институция. Продължават да съществуват недостатъци, като: липсата на конкретни стойности в частта на финансирането; липсата на количествени индикатори за измерване на изпълнението; наличието на дейности с постоянен срок; добавени нови действия, но без срокове, индикатори, финансиране.¹⁶³

Взето е решение до края на м. октомври 2023 г. да бъде инициирана процедура за одобряване на Актуализираната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и Пътната карта към нея.¹⁶⁴ Към м. октомври 2024 г. разработените проекти на документи не са внесени за разглеждане в МС, като посочената от Секретариата причина е свързана с необходимостта от актуализирането на мерките, отнасящи се до съдебната власт,

¹⁶¹ Закон за противодействие на корупцията - обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., изм. и доп., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 13.02.2024 г.

¹⁶² Одитно доказателство № 1.25

¹⁶³ Приоритет 1, мярка 4, добавени действия 3,4,5

¹⁶⁴ Одитни доказателства №№ 1.13 и 1.25

съобразно промени в действащото законодателство, произтичащи от решение¹⁶⁵ на Конституционния съд.¹⁶⁶

От Министерския съвет не са създадени условия и не е осъществено ефективно наблюдение и оценка на изпълнението на заложените мерки и дейности в Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и Пътната карта към нея, което не съответства на декларираната решимост за борба с корупцията.

Отсъствието на предвиден и въведен регулярен механизъм за събиране, обобщаване и анализиране на данни, определени индикатори за наблюдение, условия и ред за изготвяне на доклади/отчети и тяхното популяризиране, не дават възможност за получаване на навременна, достоверна и качествена информация за изпълнението на мерките и дейностите, измерване и оценка на постигнатите резултати, идентифициране на проблеми и слабости, и съответно предприемане на последващи коригиращи действия, в т.ч. и съобразно дадени препоръки от международни институции.

Изготвените отчетни документи за изпълнение на мерките от Пътната карта към Стратегията не предоставят достатъчно качествена информация, предвид наличието на пропуски и недостатъци, част от които са идентифицирани и от Националния съвет по антикорупционни политики.

В НСППК 2021-2027 г. и в проекта на актуализираната Стратегия няма предвидени дейности за популяризиране на изпълнението ѝ.¹⁶⁷ Всяка от институциите, отговорна за изпълнението на мерките от Пътната карта (МС, министерствата, КПК, Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), Прокуратура на РБ, ВСС, ИВСС, ВАС и ВКС) обявява резултатите от изпълнението на мерките, съобразно спецификата на дейността им – чрез информация на интернет страниците, провеждане на работни срещи, медийни изяви на ръководителите на институциите и др. От НСАП не са приемани правила и процедури за реда и формите за популяризиране на резултатите от изпълнението на НСППК 2021 - 2027 г.¹⁶⁸ На електронната страница на МС/НСАП не е публикувана информацията относно НСППК 2021-2027.¹⁶⁹

Липсата на определен ред и форми за осигуряване на публичност на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. и резултатите от нейното изпълнение водят до липса на прозрачност и неинформиране на заинтересованите лица и обществеността, което от своя страна намалява доверието към публичните институции по отношение волята им за преодоляване проявите на корупционни практики.¹⁷⁰

1.3.5. Корупцията е една от областите на наблюдение и оценка от ЕК в рамките на Механизма за върховенството на закона, както и от Групата на държавите, борещи се срещу корупцията – ГРЕКО към Съвета на Европа.¹⁷¹

година	място в ЕС	място в света ¹⁷²
2019 ¹⁷³	27	74
2020 ¹⁷⁴	19	69
2021 ¹⁷⁵	27	78
2022 ¹⁷⁶	26	72
2023 ¹⁷⁷	26	67

¹⁷² От 180 държави

¹⁷³ <https://www.transparency.org/en/cpi/2019/index/bgr>

¹⁷⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2021 г., <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=> ; <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/bgr>

¹⁷⁵ Доклад относно върховенството на закона за 2022 г., <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=> ;

Основните идентифицирани проблеми, посочени в докладите на ЕК за периода 2021-2023 г.¹⁷⁸ са:

- високо равнище на корупцията¹⁷⁹ в публичния сектор, илюстрирано от „индекс за възприятие на корупцията“ на международна организация „Прозрачност без граници“.¹⁸⁰

През периода 2019-2023 г., според индекса за възприятие на корупцията България е в края на класацията сред страните от ЕС: на последно (през 2019 г. и 2021 г.) и на предпоследно място (през 2022 г. и 2023 г.).

Таблица № I, 1.3.5. Резултати от проучване на Евробарометър за България

Показател		2022 г.		2023 г.	
		за страната (%)	средна стойност за ЕС (%)	за страната (%)	средна стойност за ЕС (%)
Респонденти	Корупцията е широко разпространена в държавата	88	68	81	70
	Чувстват се лично засегнати от корупция в своето ежедневие	30	24	29	24
	Съществуват достатъчно на брой успешни наказателни преследвания, които да възпират хората да прибегват до корупционни практики	15	34	40	32
Предприятия	Корупцията е широко разпространена	87	63	78	65
	Съществува проблем при извършването на стопанска дейност	61	34	59	35
	Считат, че на хората и предприятията, уличени в даване на подкуп на висш служител, се налагат подходящи наказания	10	29	11	30

Източник: Доклади относно върховенството на закона на ЕК за 2022 г. и 2023 г.

Отношението на обществото към корупцията в страната, в т.ч. и на предприятията, е потвърдено в докладите на ЕК и от изследванията на нагласите в проучвания на Евробарометър.¹⁸¹ Над 80 на сто от населението и предприятията считат, че корупцията е широко разпространена в държавата. Резултатите по всички показатели, с изключение на един, са по-негативни в сравнение със средните стойности за ЕС.

<https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/bgr>

¹⁶⁹ Одитно доказателство № 92

¹⁷⁰ Препоръка № 1

¹⁷¹ Одитно доказателство № 11.7

¹⁷² От 180 държави

¹⁷³ <https://www.transparency.org/en/cpi/2019/index/bgr>

¹⁷⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2021 г., <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=>;

<https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/bgr>

¹⁷⁵ Доклад относно върховенството на закона за 2022 г., <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=>;

<https://www.transparency.org/en/cpi/2021/index/bgr>

¹⁷⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2023 г., <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=>;

<https://www.transparency.org/en/cpi/2022/index/bgr>

<https://www.transparency.org/en/cpi/2023/index/bgr>

¹⁷⁸ доклади на ЕК за 2020, 2021, 2022 и 2023 г.;

¹⁷⁹ Равнището на възприемане на корупцията се категоризира, както следва: ниско (усещането сред експертите и ръководителите на предприятия за корупция в публичния сектор е над 79); относително ниско (резултати в диапазона 79—60 точки), относително високо (резултати в диапазона 59—50 точки), високо (резултати под 50 точки). За значителна се приема промяна с повече от пет точки, а за стабилност във възприятията, когато изменението варира между 1 и 3 точки през последните пет години.

¹⁸⁰ Доклади на ЕК за 2020, 2021, 2022 и 2023 г., Раздел II. уредба за борба с корупцията <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=373&y=&m=&d=>

¹⁸¹ В доклада на ЕК за 2021 г. няма данни за проучване на Евробарометър. Данните от Евробарометър относно възприятието на корупцията и опитът на гражданите и предприятията, се актуализират на всеки две години (стр.15, текст подчерта 113 от Доклад на ЕК за върховенството на закона за 2021 г.) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52021SC0703>

- Липсата на стабилни резултати по отношение на окончателните осъдителни присъди по дела за корупция по високите етажи на властта се отбелязва в докладите на ЕК и през трите години (2021, 2022 и 2023 г.)

- наличие на предизвикателства по отношение на ефективността на мерките, свързани с почтеността на публичната администрация.

- липсата на регулиране на лобирането, както и защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, които не са предмет на специална нормативна уредба (в доклади за 2021 г. и 2022 г.).

В последния доклад на ЕК за върховенството на правото от 2024 г. отново се отчита:

- липса на напредък по отношение на гарантирането на по-добра ефективност на разследванията и постигането на солидни резултати по отношение на наказателното преследване и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта и значителен напредък по отношение на институционалните реформи на Комисията за противодействие на корупцията, както и

- липса на напредък по отношение на подобряването на почтеността сред висшите длъжности в изпълнителната власт, като се вземат предвид европейските стандарти, и по специално като се гарантира, че са въведени ясни стандарти за почтеност за правителството, както и подходящ механизъм за налагане на санкции.

В тази връзка отново са дадени препоръки за:

- осигуряване на солидни резултати по отношение на разследванията, наказателното преследване и окончателните съдебни решения по дела за корупция по високите етажи на властта и гарантиране на ефективната работа на КПК;

- подобряване на почтеността сред висшите длъжности в изпълнителната власт, като се вземат предвид европейските стандарти и по-специално като се гарантира, че са въведени ясни стандарти за почтеност за правителството, както и подходящ механизъм за налагане на санкции.

Аналогични на идентифицираните от ЕК слабости в системата за противодействие на корупцията са идентифицирани и в доклада на ГРЕКО за България¹⁸², приет през 2022 г. (виж приложение I.1.3.5)

С приемането на НСППК 2021-2027 и Пътната карта за нейното изпълнение се проявява разбирането на правителството за значимостта на корупцията и необходимостта от предприемане на мерки за превенцията и противодействието ѝ от органите на изпълнителната, съдебната, местна власт и гражданските организации. Но Стратегията не е ефективен инструмент за управление на процеса на национално ниво, тъй като не определя дългосрочната визия за развитието на политиката в тази сфера, не съдържа стратегическа цел/и, които следва да се постигнат до 2027 г.; не регламентира механизъм за наблюдение и докладване, в т.ч. система от индикатори за измерване на степента на изпълнение на целите. Установените слабости в заложените мерки и дейности в утвърдената от Министерския съвет Пътна карта към Стратегията, поставят в риск изпълнението на предвидените приоритети.

Без ясно дефинирани цели, адекватни мерки и дейности за тяхното постигане – с определени срокове за изпълнение, отговорности на съответните органи и институции, измерими индикатори за отчитане, необходими финансови ресурси, както и въведен ред за мониторинг, отчитане и оценка на изпълнението, Стратегията остава само документ с пожелателен характер, в който се заявяват намеренията на правителството, без гаранция за реализирането им и без увереност, че са заложени най-подходящите мерки за преодоляване на съществуващите недостатъци и проблеми.

¹⁸² <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&id=364&y=2023&m=2&d=>

2. Координация на национално ниво за осигуряване на механизъм за разработване, изпълнение и наблюдение на антикорупционни политики

Всяка държава - страна по Конвенцията на ООН срещу корупцията, в съответствие с основните принципи на правната ѝ система следва да гарантира съществуването на орган или органи, когато това е подходящо за предотвратяване на корупцията чрез прилагане на антикорупционни политики и когато това е подходящо, чрез наблюдение и координиране на прилагането им.¹⁸³ В националното законодателство е дадена възможност, при определянето и провеждането на държавната политика в дадена област или по особено важни въпроси от обществена значимост, Министерският съвет (МС) да създава съвети като постоянно действащи консултативни органи на правителството, осигуряващи координация в сферата на изпълнителната власт, както и сътрудничество с други държавни органи, органи на местното самоуправление и с неправителствени организации.¹⁸⁴

2.1. Национален съвет по антикорупционни политики

2.1.1. През 2015 г. на основание Закона за администрацията (ЗА) и в изпълнение на приоритета на НСППК 2015-2020 г. за изграждане на ефективна система от антикорупционни органи и звена е създаден ***Национален съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет (НСАП)***.¹⁸⁵ Съветът е междуправителствен орган със съвещателни, координационни и контролни функции по отношение на разработването и изпълнението на политиките в областта на превенцията и противодействието на корупцията.¹⁸⁶ Създаването на Съвета произтича от разбирането за надведомствения характер на държавната антикорупционна политика и нуждата от обединяване на усилията за постигане на по-значими резултати в областта на превенцията и противодействието на корупцията.¹⁸⁷

Съветът следва: да координира разработването и актуализирането на проекти на стратегии, програми и планове в областта на превенцията и противодействието на корупцията; да следи и отчита изпълнението на приетите по съответния ред стратегически и програмни документи и организира независими външни оценки на изпълнението им; да обсъжда резултатите от изпълнението на антикорупционните политики и предлага мерки за повишаване на тяхната ефективност; да обсъжда информация и конкретни проблеми при провеждането на антикорупционните политики; да обсъжда и дава становища по анализи и доклади, които имат отношение към антикорупцията; да прави предложения за изменения на нормативни актове с цел по-ефективно провеждане на политиките в областта на превенцията и противодействието на корупцията; да изслушва представители на институциите във връзка с формулиране и изпълнение на мерки и действия за превенция и противодействие на корупцията. През м. април 2022 г. функциите на НСАП са разширени, с включване на възможност за предлагане възлагането на проверки от Главния инспекторат към МС.¹⁸⁸

В приетата през 2021 г. НСППК 2021-2027 г. е заложено дейността на Съвета да продължи като междуправителствен орган по отношение на антикорупционните политики, но съвещателните, координационните и контролни функции, във връзка с разработването и изпълнението на политиките в областта на превенцията и противодействието на корупцията да се предефинират, в съответствие с новата законодателна рамка като цяло и в частност да

¹⁸³ Чл. 6, Параграф 1 от Конвенцията на ООН срещу корупцията, Ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г., обн., ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

¹⁸⁴ Чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията, обн., ДВ, бр. 130 от 5.11.1998 г., посл. изм. бр. 33 от 12.04.2024 г.

¹⁸⁵ ПМС № 136 от 2015 г., обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., посл. изм., бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г. и ПМС № 230 от 9.04.2015 г. за приемане на НСППК 2015–2020 г., Приоритет 1 „Изграждане на ефективна система от антикорупционни органи и звена“

¹⁸⁶ Чл. 2 от ПМС № 136 от 2015 г. - обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., посл. изм., бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.

¹⁸⁷ Приоритет 1, мярка 2 от НСППК 2015-2020 г., приета с ПМС № 230 от 09.04.2015 г.

¹⁸⁸ Чл. 3, ал. 1 от ПМС № 136 от 2015 г.

бъдат съобразени с превантивните функции, възложени на КПКОНПИ.¹⁸⁹ С тази цел в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 г. е предвидено в срок до 30.06.2021 г. да се извърши изменение на постановлението за създаване на НСАП.¹⁹⁰

Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество (КПКОНПИ) е създадена през 2018 г. на основание Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество (ЗПКОНПИ) като колективен, независим, специализиран, постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката по противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество.¹⁹¹ Осъществяването на държавната политика по превенция на корупцията е част от функциите на Комисията и включва: събиране, обобщаване и анализиране на информация за националните антикорупционни политики и мерки; извършване на анализи, разработване и предлагане на мерки за превенция и противодействие на корупцията и координиране на прилагането им, в т.ч. и по сектори; осъществяване на дейности за разпространение на информацията, свързана с противодействието на корупцията, вкл. антикорупционните политики и мерки.¹⁹² През м. октомври 2023 г. е приет нов Закон за противодействие на корупцията, с който осъществяването на държавната политика по превенция на корупцията се възлага на Комисия за противодействие на корупцията (КПК).¹⁹³ Законът постановява, че органът за борба с корупцията се назначава чрез прозрачен процес, който гарантира политическа независимост, като органът има правомощия да разследва и използва доказателствата, които събира в наказателното производство, при спазване на подходящи правни гаранции за правата и свободите на физическите лица и предприятията. Прилагането на закона започва от съществуващата Комисия, но за окончателното финализиране на реформата предстои избирането от Народното събрание на нов състав на Комисията за противодействие на корупцията. Към м. септември 2025 г. изборът на членове на Комисията е стартирал.¹⁹⁴ Превантивните дейности, които КПК следва да изпълнява са аналогични на изпълняваните от КПКОНПИ, но са разширени и с включване на обучение на инспекторите от ГИ в АМС и към отделните инспекторати, както и даване на становище по стратегическия и годишния план за дейността и по отчета на ГИ в АМС и на отделните инспекторати.¹⁹⁵

Налице е неясното разделение на отговорностите и задачите на НСАП и КПКОНПИ, което е отбелязано и в доклад на ГРЕКО от Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висши държавни длъжности) и правоприлагащите органи“, изготвен през 2022 г., като в тази връзка е дадена препоръка за изясняване на отношенията и координацията между двата национални органа, както и съответните им задачи.¹⁹⁶

¹⁸⁹ Приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“, мярка 1 „Продължаване на дейността на Националния съвет по антикорупционни политики и засилване на сътрудничеството със специализираните органи за превенция и противодействие на корупцията (Прокуратурата на РБ, КПКОНПИ) с цел подобряване на политиките по превенция на корупцията“ от НСППК 2021-2027 г., приета с РМС № 235 от 19.03.2021г., доп. РМС № 665 от 09.09.2021 г. През 2018 г. е приет Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество –обн. ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г.

¹⁹⁰ Приоритет 1, мярка 1 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 г., приета с РМС № 235 от 19.03.2021г., доп. РМС № 665 от 09.09.2021 г.

¹⁹¹ Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г.

¹⁹² Чл. 13, ал. 1, т. 1 и Глава четвърта (чл. 30) от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁹³ Чл. 13, ал. 1, т. 1 и Глава Четвърта от ЗПК – обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., изм. и доп., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 13.02.2024 г.

¹⁹⁴ Становище на министър-председателя на Република България по чл. 471 ал- 3 от ЗСП писмо вх. № 03-06-24#2 от 17.07.2025 г.

¹⁹⁵ Чл. 44 от Закон за противодействие на корупцията – обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г., изм. и доп., бр. 13 от 13.02.2024 г., в сила от 13.02.2024 г.

¹⁹⁶ Доклад за оценка за България от GRECO – Пети кръг за оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висши държавни длъжности) и правоприлагащите органи“ - 2022 г.- т. 45 и т. 53 -стр. 18, 21 и 71 (Раздел VI, Препоръки и последващи действия, т. 206, буква „v“) <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=364&y=2023&m=2&d=>

В проекта на актуализираната НСППК 2021-2027 г., разглеждан на заседание на НСАП през м. октомври 2023 г. и Пътната карта към нея, срокът за извършването на измененията на акта за създаване на Съвета, с цел съобразяване с превантивните функции на КПК, е удължен с две години и половина, до 01.01.2024 г.¹⁹⁷ Към м. октомври 2024 г. промените не са извършени.

*Наличието на органи (КПКОНПИ/КПК и НСАП) със сходни дейности по превенция на корупция, без ясно нормативно определяне и разграничаване на техните задачи, взаимодействие и координация, не осигурява ефективното разработване, изпълнение и наблюдение на националните антикорупционни политики.*¹⁹⁸

В своята дейност Съветите по ЗА следва да се подпомагат от Секретариат, административно звено, посочено в акта за създаване на Съвета, на което е възложено да изпълнява тази роля.¹⁹⁹ Секретариатът изпълнява широк кръг от функции, определени в Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията.²⁰⁰ От м. април 2022 г. Секретариатът на НСАП е ГИ в АМС. Преди това, на ГИ е възложено само осигуряване на експертното и техническото подпомагане работата на Съвета.²⁰¹ Числеността на персонала на ГИ от 12 щатни бройки не е променяна с оглед разширяването на функциите му. След края на одитирания период²⁰², през м. ноември 2024 г. числеността е увеличена с 4 щатни бройки във връзка с нормативно възложени дейности на инспектората.²⁰³

Липсата на определено структурно звено, което да изпълнява функциите на Секретариат на Националния съвет по антикорупционни политики за повече от една година от одитирания период, в неизпълнение на нормативните изисквания, както и неосигуряване на допълнителен човешки ресурс на административното звено, на което са възложени тези функции, не създава условия за адекватна организация за работата на Съвета.

2.1.2. Съгласно ЗА структурният състав на Съвета следва да се определи в акта за създаването му²⁰⁴, съгласно който НСАП се състои от председател, заместник-председател, секретар и членове.²⁰⁵ През периода 2021-2023 г. всяка година са извършвани изменения в състава му. (виж Приложение I, 2.1.2.)

Позицията на председател на НСАП последователно е възлагана на: заместник министър-председателя по правосъдната реформа и министър на външните работи; определен от министър-председателя заместник министър-председател и на министър-председателя. В правомощията на председателя са: представителството на Съвета; насрочване, определяне дневния ред и ръководство на заседанията; организиране и контролиране изпълнението на взетите решения. През целия период заместник-председател е министърът на правосъдието. Съветът се състои от 13 членове, с изключение на периода от м. октомври 2021 г. до м. април 2022 г. (12 членове).

¹⁹⁷ Одитно доказателство №1.3

¹⁹⁸ **Препоръка № 2.1**

¹⁹⁹ Чл. 22б от ЗА, във връзка с чл. 20, ал. 2 от Правилник за организацията на организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от ЗА, приет с ПМС № 117 от 15.06.2012 г., обн., ДВ, бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., доп., бр. 36 от 25.04.2014

²⁰⁰ Чл. 20, ал. 1 от Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията, приет с ПМС № 117 от 15.06.2012 г. (осигурява дейността на съвета в информационно, аналитично, административно и техническо отношение; осигурява публикуването на необходимата информация за дейността на съвета на портала за консултативните съвети; осигурява оперативното взаимодействие на съвета с администрациите на органите на изпълнителната власт; организира подготовката и провеждането на заседанията на съвета; изготвя протоколите от заседанията на съвета; води отчетност за становищата и решенията на съвета; изготвя и публикува резюметата от протоколите на заседанията на съвета; организира и координира изпълнението на решенията на съвета и необходимия обмен на информация между заинтересуваните страни; подпомага председателя на съвета в неговата работа; съхранява документацията на съвета; организира работата на работните групи, създадени от съвета)

²⁰¹ Чл. 4, ал. 9 от ПМС №136 от 2015 г. – редакция, обн. ДВ, бр.27 от 05.04.2022 г.

²⁰² 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.

²⁰³ Приложение № 3 към Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., обн., ДВ, бр. 78 от 2.10.2009 г., в сила от 2.10.2009 г. и ДВ, бр. 96 от 12.11.2024 г.;

Одитно доказателство № 113.7

²⁰⁴ Чл. 22а, ал. 1 от ЗА, обн., ДВ, бр. 130 от 5.11.1998 г., в сила от 6.12.1998 г., посл. изм., ДВ, бр. 33 от 12.04.2024 г.

²⁰⁵ Чл. 4, ал. 1 от ПМС № 136 от 2015 г.

Най-много промени в членовете на Съвета са извършени през м. април 2022 г., когато от състава са изключени заместник-председателят на КПКОНПИ и заместник главния прокурор. Вместо тях, за членове на Съвета са определени заместник министър-председател по ефективно управление и заместник-министрите на енергетиката и на електронното управление. Една от причините за промени в състава на Съвета, посочена в публикуваните за обществено обсъждане проект на изменение на акта за създаването му и доклад към него, са промени в структурата на МС. В тези документи не са посочени причини за изключването от състава на Съвета на заместник-председателя на КПКОНПИ и заместник главен прокурор.²⁰⁶ Това решение е взето от МС след приключване на общественото обсъждане и е мотивирано с липса на добра репутация на тези институции и предстоящи реформи в тях.²⁰⁷

С определяне на министър-председателя за председател на Националния съвет по антикорупционни политики се акцентира върху значимостта на проблемите, свързани с корупцията и стремежа за постигане на резултати за преодоляването им, както и се гарантира политическият ангажимент към тях.

Същевременно с липсата на представители на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, респективно Комисията за противодействие на корупцията и Прокуратурата на Република България в състава на Националния съвет по антикорупционни политики, които имат ключова роля в борбата с корупцията, не се осигуряват условия за ефективна координация и взаимодействие между всички органи за осъществяване на антикорупционните политики на национално ниво.

На заседание на НСАП, проведено през м. октомври 2023 г., е взето решение съставът да се допълни с представители на Върховна касационна прокуратура (заместник главен прокурор), председател на Комисията за противодействие на корупцията и председателят на Сметната палата или определен от него заместник²⁰⁸, но към м. октомври 2024 г. промените не са извършени.

През периода 2021-2023 г. са извършени редица промени в структурата и състава на МС, които не са отразени в структурата и състава на НСАП. Успоредно с това, НСАП е без председател за период от 8 месеца, поради несъобразяване с нормативните изисквания и несвоевременно предприемане на действия от МС и от министър-председателя (виж приложение I, 2.1.2.).

Съгласно Правилника за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от ЗА, поименният състав на съвета следва да се определя със заповед на председателя му.²⁰⁹ През периода 2021-2023 г. поименният състав на НСАП не е определян своевременно, нито съобразно настъпилите промени в структурата и състава на правителството, нито съобразно измененията на акта за създаването му.²¹⁰ Една от причините за което е липсата на председател на Съвета.

Редица фактори възпрепятстват ефективната работа на Националния съвет по антикорупционна политика и изпълнението на неговите задачи, като: ненавременното привеждане на акта за създаването му в съответствие с решенията на Народното събрание и указите на Президента на Република България и несвоевременното определяне на поименния му състав, както и липсата на председател за част от одитирания период, с което не е осигурена възможност за организация и ръководство на неговата дейност.

²⁰⁶ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?@lang=bg-BG&Id=6673>

²⁰⁷ Одитно доказателство № 91

²⁰⁸ Одитно доказателство № 1.25

²⁰⁹ Чл. 7, ал. 1 от Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията, приет с ПМС № 117 от 15.06.2012 г., посл., доп., бр. 36 от 25.04.2014 г.

²¹⁰ Чл. 4, ал. 2 от ПМС № 136 от 2015 г., обн., ДВ, бр. 41 от 5.06.2015 г., изм., бр. 50 от 3.07.2015 г., бр. 19 от 28.02.2017 г., в сила от 28.02.2017 г., изм. и доп., бр. 55 от 7.07.2017 г., в сила от 7.07.2017 г., бр. 80 от 28.09.2018 г., изм., бр. 87 от 19.10.2021 г., изм. и доп., бр. 27 от 5.04.2022 г., изм., бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.;

Одитни доказателства №№ 11.16, 50.3, 54.13 и 90

2.1.3. За осъществяване на гражданско наблюдение и контрол върху изпълнението на антикорупционните политики, даване на становища и предложения за повишаване на тяхната ефективност, е предвидено създаване на Граждански съвет (ГС) към НСАП.²¹¹ През периода 2021-2023 г. Гражданският съвет може да включва до 11 членове, от които: по един представител от седем неправителствени организации, които работят активно и имат доказан опит в областта на превенцията и противодействието на корупцията; по един представител от две сдружения, подпомагащи малки и средни предприятия, и по един представител от две организации на работодателите, признати на национално равнище. Участието в ГС към НСАП е на ротационен принцип за една година.

Поименният състав на ГС следва да се определя със заповед на председателя на НСАП.²¹² *Последната заповед, с която е определен поименният състав на Гражданския съвет към НСАП е от м. юли 2015 г. на заместник министър-председателя по координация на европейските политики и институционалните въпроси, който към този момент е бил и председател на НСАП и включва 9 членове.*²¹³ Оттогава съставът не е променян, като нито е прилагана предвидената ротация, нито са съобразени промените в ПМС № 136 от 2015 г. по отношение на числеността и структурата на състава му. Представители на ГС, както и на други сдружения на гражданското общество и бизнеса, присъстват на заседания на НСАП, като дават предложения и изразяват становища.²¹⁴

Гражданският съвет следва да приема правила за своята работа, но през периода 2021-2023 г. той не провежда заседания и, респективно, правила не са разглеждани и приемани.²¹⁵

Не са осигурени условия за осъществяване на ефективно гражданско наблюдение и контрол върху изпълнението на антикорупционните политики, предвид неизползване на възможността за увеличаване на числеността и разширяване структурата на състава на Гражданския съвет към НСАП, както и неспазване на нормативните изисквания за ротация на членовете, с което не е осигурено участието на по-широк кръг лица, представляващи гражданското общество и бизнеса.

2.1.4. Съгласно Закона за администрацията организацията на дейността на съвет към МС се урежда с правилник, приет от Министерския съвет, доколкото друго не е предвидено в акта за неговото създаване.²¹⁶ На това основание от МС е приет Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от ЗА.²¹⁷

Акът за създаване на Съвета регламентира някои аспекти от дейността му, като периодичност, организация и документиране на проведените заседания, вземане на решения и публичност на работата. Планирането и отчитането на дейността на съвета не е регламентирано, освен поставянето на изискване за отчитане на дейността пред МС, без определяне на ред, условия и срокове за изпълнението му, поради което е приложим предвиденият в Правилника за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закон за администрацията (ЗА) общ ред.²¹⁸

Предвидено е съветите да осъществяват дейността си въз основа на годишна работна програма, в която се определят приоритетите и задачите за следващата година в съответствие с целите, произтичащи от нормативните актове и стратегическите документи, и актуалните проблеми в съответната сфера. Програмата следва да се приема от съвета не

²¹¹ Чл. 8, ал. 1 и 2 от ПМС № 136 от 2015 г.

²¹² Чл. 8, ал. 9 от ПМС № 136 от 2015 г.

²¹³ Одитно доказателство № 11.25

²¹⁴ Чл. 8 от ПМС № 136 от 2015 г., редакция ДВ, бр.80 от 2018 г.

Одитни доказателства №№ 1.25, 11.26 и 27.3

²¹⁵ Чл. 8, ал. 10 от ПМС № 136 от 2015 г.;

Одитно доказателство № 27.3

²¹⁶ Чл. 22а, ал. 2 от Закона за администрацията

²¹⁷ ПМС № 117 от 15.06.2012 г., обн., ДВ, бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., доп., бр. 36 от 25.04.2014 г.

²¹⁸ Чл. 3, ал. 2 от ПМС № 136 от 2015 г.

Одитно доказателство № 12

по-късно от 31 декември на предходната година.²¹⁹ Съветът следва да приема и представя в МС годишен отчет за дейността си в срок до 31 март на следващата година.²²⁰ През периода 2021-2023 г. от НСАП не са приемани годишни работни програми за осъществяване на дейността му, както и годишни отчети за дейността.²²¹

За организиране изпълнението на нормативно определените функции от НСАП не са вземани решения, с които да се определят правила и процедури за: координиране разработването и актуализирането на проекти на стратегии, програми и планове в областта на превенцията и противодействието на корупцията; проследяване и отчитане изпълнението на приетите по съответния ред стратегически и програмни документи; реда за възлагане на външни оценки на изпълнението им и др.²²²

*С неприемането на годишни работни програми, правила за реда на осъществяване на възложените задачи и годишни отчети за дейността не са създадени предпоставки за ефективна организация за изпълнение на нормативно определените функции на Националния съвет по антикорупционни политики.*²²³

2.1.5. При осъществяване на дейността си НСАП провежда редовни и извънредни заседания. Периодичността на провеждане на редовните заседания следва да е поне веднъж на четири месеца. Извънредно заседание на Съвета може да бъде свикано от председателя по негова инициатива или по предложение на трима негови членове. Председателят може да свика заседание и по инициатива на две трети от членовете на Гражданския съвет.²²⁴ През периода 2021-2023 г. са проведени само 3 редовни заседания на НСАП, по едно всяка година.²²⁵ Извънредни заседания не са провеждани. Причината за нередовното провеждане на заседания от НСАП е динамичната политическа обстановка през периода, свързана с промени в структурата и състава на Министерския съвет.²²⁶

На заседанията са разглеждани въпроси и вземани решения относно:

- проекти на анализ на изпълнението на НСППК 2015-2020; НСППК 2021-2027 и Пътна карта към нея²²⁷ (2021 г.); Отчет за изпълнение на мерките, включени в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021 - 2027 г. за периода март 2021 г. - май 2022 г.²²⁸; (2022 г.); Годишен доклад за 2022 г. и Отчет²²⁹ (2023 г.); обсъждане на предложения за актуализиране на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта за нейното изпълнение (2022 г.²³⁰ и 2023 г.²³¹);

- доклади на КПКОНПИ за анализ на антикорупционни планове и анализ на отчети за изпълнение на антикорупционни планове на първостепенни и второстепенни разпоредители с бюджет (2021 г.²³² и 2022 г.²³³). Въз основа на анализите, през 2021 г. е взето решение за актуализиране на Насоки за съставяне на антикорупционни планове – документ, приет от НСАП през 2018 г.,²³⁴ с цел уеднаквяване на правилата за изготвяне на плановите и подпомагане на институциите, които имат това задължение. На проведеното през 2022 г. заседание е взето решение за допълване на Списъка с добрите практики в Насоките за съставяне на антикорупционните планове с идентифицираните добри практики

²¹⁹ Чл. 2 от Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от ЗА

²²⁰ Чл. 3, ал. 2 от Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от ЗА

²²¹ Одитни доказателства №№ 11.17 и 11.18

²²² Одитно доказателство № 11.4

²²³ Препоръка № 3.1.

²²⁴ Чл. 5, ал. 1-3 от ПМС № 136 от 2015 г.

²²⁵ Одитно доказателство № 1.25

²²⁶ Одитно доказателство № 11.19

²²⁷ Одитно доказателство № 1.25

²²⁸ Одитно доказателство № 1.25

²²⁹ Одитно доказателство № 1.25

²³⁰ Одитно доказателство № 1.25

²³¹ Одитно доказателство № 1.25

²³² Одитно доказателство № 1.25

²³³ Одитно доказателство № 1.25

²³⁴ Одитно доказателство № 1.25

Одитно доказателство № 1.3

от КПКОНПИ, но действия в тази посока не са предприемани и от Съвета не е взето решение за последваща актуализация на Насоките.²³⁵

- проект на Методология за оценката на корупционния риск, с цел подобряване изготвянето на антикорупционните планове и прилагане на Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси.²³⁶ Взети са решения за сформирание на работна група под ръководството на КПКОНПИ, с участието на експерти от Комисията, Главния инспекторат на Министерския съвет и Инспекторатите по чл. 46 от ЗА, която да изготви проекта на методология и след нейното одобряване да предложи изменение и допълнение на Насоките за съставяне на антикорупционните планове²³⁷ (2021 г.). *Решението не е изпълнено.*

- предложения за механизъм за координиране изпълнението и отчитането на напредъка по изпълнението на НСППК 2021 - 2027 г. Взети са решения за създаване на постоянни групи по приоритети, в които да вземат участие отговорните институции и представители на Гражданския съвет към НСАП, и приемане на план за действие за по-кратък период на прилагане, по който да работят работните групи с цел по-добра проследимост на напредъка²³⁸ (2022 г.) *Решението не е изпълнено.*

- изменения и допълнения на ПМС № 136 от 2015 г. във връзка със състава на НСАП и Гражданския съвет. (2022 г.²³⁹ и 2023 г.²⁴⁰) *Решението не е изпълнено.*

Освен по повод акта за създаване на НСАП, през одитирания период от Съвета не са давани предложения за изменения на нормативни актове.²⁴¹ Не е използвана и възможността НСАП да предлага възлагането на проверки на Главния инспекторат.²⁴²

Предвид изключителната нередовност на проведените заседания, неизпълнение на значителна част от взетите решения и неизпълнение в пълен обем на всички нормативно определени функции, дейността на Националния съвет по антикорупционни политики през периода 2021-2023 г. не е ефективна.

2.1.6. Заседанията на НСАП са закрити, но работата му следва да се представя пред обществото чрез редовни брифинги и съобщения до средствата за масово осведомяване.²⁴³ По данни на Секретариата, през периода 2021-2023 г. работата е представяна чрез електронната страница на МС, където в секция „Антикорупция“ са публикувани протокол от заседание през м. октомври 2023 г. и две заповеди за определяне на поименен състав на Съвета, първата от които е от м. септември 2023 г.²⁴⁴ Оповестената информация не дава представа за резултатите от работата на Съвета и изпълнението на националните политики в областта на корупцията.

В Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 е предвидено до началото на 2022 г. разработване на нов сайт на НСАП, с цел осигуряване на съвременна антикорупционна платформа.²⁴⁵ В проекта на Пътната карта към Актуализираната НСППК 2021-2027 е предложено удължаване на този срок до 30.06.2024 г.²⁴⁶

С нормативните разпоредби за представяне работата на Националния съвет по антикорупционни политики само чрез редовни брифинги и съобщения до средствата за масово осведомяване не са създадени достатъчни условия за публичност и прозрачност на

²³⁵ Одитно доказателство № 88.1

²³⁶ Приета с ПМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г.

²³⁷ Одитно доказателство № 1.25

²³⁸ Одитно доказателство № 1.25

²³⁹ Одитно доказателство № 1.25.

²⁴⁰ Одитно доказателство № 1.25

²⁴¹ Одитно доказателство № 11.22

²⁴² Чл. 3, ал. 1, т. 8 от ПМС № 136 от 2015 г.

Одитно доказателство № 11.23

²⁴³ чл. 5, ал. 6 от ПМС № 136 на МС от 29.05.2015 г.

²⁴⁴ Одитни доказателства № 11.10 и 92

<https://www.gov.bg/bg/zerocorruption/natsionalen-savet-po-antikoruptionsionni-politiki>.

²⁴⁵ Приоритет 1, мярка 2 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, приета с ПМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. ПМС № 665 от 09.09.2021 г.

²⁴⁶ Одитно доказателство № 1.3

дейността му и за осигуряване на регулярна и актуална информация за изпълнение на антикорупционните политики на заинтересованите лица и обществеността. Разработването на нов сайт на Съвета би повишил значително публичността и прозрачността на дейността му.

2.2. Координация на Националния съвет по антикорупционни политики с други органи и организации

2.2.1. Засилването на координацията и взаимодействието между НСАП и други специализирани органи за превенция и противодействие на корупцията, както и на взаимодействието между институциите, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията, са част от мерките в НСППК 2021-2027, предвидени за постигане на Приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“.²⁴⁷ В Пътната карта към НСППК 2021-2027 г., в частта на мярката за засилване на сътрудничеството на НСАП с КПКОНПИ, Прокуратурата на Република България, Върховния касационен съд, Върховния административен съд и др., индикаторът заложен за изпълнението е „подобряване на взаимодействието на НСАП с КПКОНПИ, ПРБ, ВКС, ВАС и др.“, но без определени стойности. Резултатът, който се очаква да се постигне е „подобряване на междуинституционалното взаимодействие“. Срокът за изпълнение е постоянен.²⁴⁸ В приетите от НСАП отчети за изпълнение на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта към нея е посочено, че мярката се изпълнява постоянно, но единствената информация, представена за потвърждение на изпълнението ѝ са извършени изменения на ПМС № 136 от 2015 г., във връзка с промяна на състава на Съвета.²⁴⁹

Независимо, че в НСППК 2021-2027 г. се предвижда²⁵⁰ осигуряване на тясно взаимодействие между НСАП и Съвета за координация и сътрудничество по Националния механизъм за мониторинг на борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа и върховенството на закона, който от 2022 г.²⁵¹ е изменен на Съвет за прилагане на НКМВП, през периода 2021-2023 г. от Секретариата на НСАП не е предоставяна информация на Съвета за прилагане на НКМВП, тъй като такава не е изисквана.²⁵² В приетите от НСАП отчети за изпълнението на НСППК 2021-2027 отсъства информация по повод осъществено взаимодействие между двата съвета.²⁵³

Подобряване на взаимодействието на НСАП с други институции (КПК, ПРБ, ВКС и ВАС) е заложено и в проекта на Актуализираната НСППК 2021-2027 и Пътната карта, обсъждани на заседание от 18.10.2023 г., но отново не е конкретизирано в какво ще се изразява подобряването и как ще се измерва напредъка в изпълнението. Сред посочените органи за взаимодействие отново не присъства Съвета за прилагане на НКМВП.²⁵⁴

През периода 2021-2023 г. Секретариатът на НСАП (ГИ към МС) осъществява взаимодействие с членовете на НСАП, членовете на Гражданския съвет към НСАП, отговорните институции за изпълнението на всяка мярка от съответния приоритет на НСППК 2021 - 2027 г., посочени в Пътната карта за нейното изпълнение, *но от Съвета не са определени правила за взаимодействие и координация с други органи, организации и институции в областта на корупцията, в т.ч. и по отношение изпълнението на НСППК 2021-2027г.*²⁵⁵ През м. март 2024 г. е подписан Меморандум за сътрудничество между

²⁴⁷ Мярка 1 и мярка 7 към Приоритет 1 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, приета с ПМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. ПМС № 665 от 09.09.2021 г.

²⁴⁸ Приоритет 1, мярка 1 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, приета с ПМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. ПМС № 665 от 09.09.2021 г.

²⁴⁹ Одитно доказателство № 1.25

²⁵⁰ НСППК 2021 - 2027, Приоритет 1, мярка 1

²⁵¹ ПМС № 240 на МС от 24.09.2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.) - обн., ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г., в сила от 1.01.2007 г., изм., бр. 14 от 18.02.2020 г., изм. и доп., бр. 62 от 5.08.2022 г., бр. 25 от 17.03.2023 г., бр. 58 от 9.07.2024 г.

²⁵² Одитно доказателство № 11.11

²⁵³ Одитно доказателство № 1.25

²⁵⁴ Одитно доказателство № 1.3

²⁵⁵ Одитни доказателства №№ 11.5 и 11.6

Министерския съвет и Сдружение „Асоциация Прозрачност без граници“. Целта на сътрудничеството е превенцията и противодействието на корупцията и развитие на доброто управление. Предвидено е сътрудничеството да се осъществява в 6 области, вкл. и във връзка с европейските фондове.²⁵⁶

През периода 2021-2023 г. не е осъществявана ефективна координация и сътрудничество на КПКОНПИ и НСАП, поради липсата на представител на КПКОНПИ в състава на НСАП след м. април 2022 г. и правила за взаимодействие между двата органа. Така например:

- само част от изготвяните от КПКОНПИ годишни доклади с анализи на антикорупционни планове на първостепенни и второстепенни разпоредители с бюджет и анализи на отчетите за тяхното изпълнение са обсъждани на проведените заседания на НСАП²⁵⁷;

- в НСППК 2021-2027 г. КПКОНПИ и НСАП са съвместно определени отговорни институции за изготвяне на методика за оценка на ефективността от изпълнението на антикорупционните планове²⁵⁸ и разработване на методика за оценка на изпълнението на антикорупционните политики.²⁵⁹ Сроктът за изпълнението им е 01.01.2022 г. От КПКОНПИ са приети проекти на методики, които са представени на НСАП, но те не са били обект на вниманието на Съвета, нито чрез участие с представители в работна група за разработването им, нито чрез разглеждане на заседания или даване на становища по проектите.²⁶⁰ Същевременно, в Отчета за 2022 г. на НСППК 2021-2027 г. и двете дейности са посочени като изпълнени, без да има резултат от изпълнението на тези мерки, който да може да се прилага в практиката.²⁶¹ В проекта на актуализирана Пътна карта към Стратегията, не са заложили дейности по повод методиките, което поставя въпроса за тяхното приемане, прилагане и практическо използване.²⁶²

Неефективното взаимодействие и координация на НСАП с КПКОНПИ е довело до неизпълнение на заложили в НСППК 2021-2027 г. съвместни дейности. С неприемане на методиките от НСАП не е осигурена възможност за единен подход за извършване на оценки на ефективността на антикорупционните планове и изпълнението на антикорупционните политики от лицата, които имат това задължение.

2.2.2. Взаимодействието и координацията на други органи, институции и организации в областта на превенция и противодействие на корупцията са заложили в приоритет 1, мярка 7 от НСППК 2021-2027. В изпълнение на посочената мярка е предвидено да се работи за подобряване и задълбочаване на взаимодействието между институциите за разкриване на корупционни прояви, особено по високите етажи на властта, включително чрез подписване на споразумения за взаимодействие между органите, както и с неправителствени организации, и други мерки, осигуряващи необходимото взаимодействие и дефиниращи правата и задълженията на съответните антикорупционни звена. За изпълнение на мярката за отговорни/участващи институции са определени КПКОНПИ, ПРБ, МФ, МВР, ИВСС. В приетия от НСАП Отчет за 2022 г. за изпълнение на НСППК 2021-2027 и Пътната карта е представена информация за сключени споразумения,

Препоръка № 3.1.

²⁵⁶ Одитно доказателство № 17.4

²⁵⁷ Анализи на антикорупционни отчети за 2019 г. и 2020 г. и АКП за 2020 г. и 2021 г.

Одитни доказателства №№ 1.25 и 82.3

²⁵⁸ Приоритет 5, мярка 5, дейност 3 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. РМС № 665 от 09.09.2021 г.

²⁵⁹ Приоритет 7, мярка 1, дейност 1 от Пътна карта за изпълнение на НСППК 2021-2027, приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. РМС № 665 от 09.09.2021 г.

²⁶⁰ Одитни доказателства №№ 82.3, 82.18 и 82.19

²⁶¹ Одитно доказателство № 1.25

²⁶² Одитно доказателство № 1.3

но данните не са актуални.²⁶³ Мярката не е включена в проектите на Актуализирана НСППК 2021-2027 и Пътна карта за изпълнението ѝ.²⁶⁴

През периода 2021-2023 г. взаимодействие на одитираните организации с други органи, институции и организации в областта на превенция и противодействие на корупцията е извършвано при необходимост, съобразно съответната компетентност и за всеки конкретен случай, по силата на общи нормативни разпоредби или вътрешни актове.²⁶⁵ Не са сключвани други споразумения, подписвани меморандуми, или издавани инструкции между отделните органи, освен подписаните с МОН, МИР и МВР. През 2018 г. на антикорупционна проблематика е подписан меморандум между МОН и КПКОНПИ. Документът е без срок на действие, като е предвидено конкретните права и задължения на страните по инициативите в обхвата на меморандума, да бъдат предмет на допълнително договаряне.²⁶⁶ През 2022 г. е подписано споразумение между МИР, МВР и ДАНС, с цел уреждане на начина и реда за взаимодействие при и по повод съвместни действия по превенция и извършване на проверки, при наличие на данни за извършени нередности и/или престъпления от общ характер при разходването на средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ). Взаимодействието се изразява в установяване и оптимизиране на комуникационните канали за обмен на информация, извършване на съвместни проверки, подпомагане и допълване в информационен и експертен аспект, обучения и др.²⁶⁷

Използването на законовите възможности за създаване на съвет към Министерския съвет е израз на разбирането за надведомствения характер на държавната антикорупционна политика и нуждата от обединяване на усилията на широк кръг от органи за постигане на по-значими резултати в областта на превенцията и противодействието на корупцията. Но през периода 2021-2023 г. дейността на създадения Национален съвет по антикорупционни политики не допринася за изпълнението на политиката в областта на превенция и противодействие на корупцията.,

2.3. Съвет за прилагане на Национален координационен механизъм за върховенство на правото

2.3.1. Координацията в сферата на изпълнителната власт, сътрудничество и диалог с други държавни органи и с неправителствените организации и цялостното проследяване и единно докладване на постигнатия напредък по изпълнението на мерки и дейности по определени области, една от които е борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план, се извършва от **Съвет за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото**, като орган на правителството.²⁶⁸

С постановление на МС от 2019 г. е предвидено създаването на Съвет за координация и сътрудничество в отговор на предложение на ЕК от 2018 г.²⁶⁹ за необходимостта от извършването на мониторинг на национално равнище, след като действието на Механизма за сътрудничество и проверка (МСП) бъде прекратено.²⁷⁰ Механизмът е създаден с решение на ЕК, във връзка с присъединяване на страната към ЕС през 2007 г., предвид отстраняване на идентифицирани проблеми и проследяване на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебна реформа,

²⁶³ Одитно доказателство № 1.25

²⁶⁴ Одитно доказателство № 1.3

²⁶⁵ Одитни доказателства №№ 1.5, 3.5, 4.5, 5.5, 6.5, 7.5, 9.5, 10.5, 14.2, 15.2, 16.2, 19.2, 20.2, 21.2 и 22.2

²⁶⁶ Одитни доказателства №№ 4.1, 4.5 и 14.2

и <https://www.caciacf.bg/bg/sytrudnichestvo/vytreshno-sytrudnichestvo>

²⁶⁷ Одитни доказателства №№ 3.5, 18.12 и 19.2

²⁶⁸ §1 от Преходни и заключителни разпоредби на ПМС № 240 от 2019 г.

²⁶⁹ доклад по Механизма за сътрудничество и проверка (МСП) от 2018 г.

²⁷⁰ обн., ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г., в сила от 1.01.2007 г., Портал за обществени консултации – 2 пъти (юни/юли 2019) ; <https://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=4539>; Доклад към проект на ПМС за създаване на национален механизъм за мониторинг в борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа и независимостта на съдебната власт и на Съвет за координация и сътрудничество

борбата срещу корупцията и организираната престъпност.²⁷¹ Целта на Съвета е да осъществява Национален механизъм за мониторинг чрез осигуряване на координация в сферата изпълнителната власт, сътрудничество и диалог с други държавни органи и с неправителствените организации и чрез цялостното проследяване и единно докладване за постигнатия напредък по изпълнението на мерки и дейности по показателите: върховенство на закона, съдебна реформа, борба с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план, както и борба с организираната престъпност.²⁷² Решението на ЕК е отменено през м. септември 2023 г.²⁷³, но всъщност не се извършва мониторинг и докладване по МСП от 2020 г., тъй като през 2019 г. ЕК отчита, че страната е постигнала задоволително изпълнение на поетите ангажименти.²⁷⁴ Наблюдението вече се извършва в рамките на хоризонталния механизъм за върховенство на правото, посредством Годишен доклад на Комисията за върховенството на закона по четири стълба: правосъдна система; рамка за борба с корупцията; медиен плурализъм; и други институционални въпроси, свързани с принципите на взаимосвързаност и взаимоограничаване.²⁷⁵

В тази връзка, през м. август 2022 г. са извършени промени в постановлението на МС от 2019 г.²⁷⁶ като:

- наименованието на механизма и Съвета са променени съответно на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и Съвет за неговото прилагане²⁷⁷;
- разширен е обхватът на областите на наблюдение на национално ниво и докладване пред обществеността, с включване на всички мерки и дейности в рамките на механизма за върховенство на закона. За тази цел се добавят и областите - медиен плурализъм и свобода на медиите, както и други институционални въпроси, свързани с принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване.²⁷⁸

Функциите на Съвета за прилагане на НКМВП са: отчитане напредъка и изпълнението на мерки и дейности по определените в постановлението области, една от които е борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план; обсъждане конкретни въпроси и затруднения, възникнали при изпълнението на мерките и дейностите по тези области, и координиране на взаимодействието между отговорните институции, както и обсъждане на предложения за предприемане на последващи действия и мерки, вкл. законодателни промени.²⁷⁹

Така дефинираните функции на Съвета за прилагане на Национален координационен механизъм за върховенство на правото са всеобхватни, а в областта на корупцията са сходни с тези на Националния съвет по антикорупционни политики, доколкото последният също следва да извършва координация и проследяване изпълнението на мерки и дейности в областта на превенция и противодействие на корупцията.²⁸⁰ Неясното разграничаване на функциите на двата Съвета не осигурява ефикасни

²⁷¹ Параграф 4 и 6 от Преамбюл на Решение на Комисията от 13.12.2006 г. за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка (МСП) за напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебна реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност (обн., ОВ, L 354/58 от 14.12.2006 г.); (нотифицирано под номер C(2006) 6570) (2006/929/ЕО); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32006D0929&qid=1727851429193>

²⁷² Чл. 1 и чл. 3 от ПМС № 240 от 24.09.2019 г. за създаване на Национален механизъм за мониторинг на борбата с корупцията и организираната престъпност, съдебната реформа и върховенство на закона и на Съвет за координация и сътрудничество (редакция от 27.09.2019 г.), обн., ДВ, бр. 76 от 27.09.2019 г., в сила от 1.01.2007 г.

²⁷³ Решение (ЕС) 2023/1785 на Комисията от 15.09.2023 г. за отмяна на Решение 2006/929/ЕО за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32023D1785>

²⁷⁴ <https://mjs.bg/home/index/9ddc0d09-7df3-4c04-ad23-77de28e66fb8> - доклади на ЕК за напредъка по МСП от 2007-2019 г.

²⁷⁵ <https://mjs.bg/home/index/96feb63c-de79-42f9-9be9-52d7a50bc9e5> - доклади относно върховенството на закона 2020-2023 г.

²⁷⁶ ПМС № 240 от 2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.)

²⁷⁷ Отменя се § 5 от ПЗР на ПМС № 240 от 2019 г. - ДВ, бр. 62 от 05.08.2022 г.

²⁷⁸ Чл. 2, т. 5 и т. 6 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁷⁹ Чл. 4, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г., обн. ДВ, бр. 62 от 2022 г.

²⁸⁰ Чл. 2 и чл. 3 от ПМС № 136 от 2015 г., във връзка с чл.2 и чл. 4 от ПМС № 240 от 2019 г.

координация и наблюдение на изпълнението на мерките и дейностите в областта на корупцията.²⁸¹

2.3.2. Към края на 2023 г. Съветът за прилагане на НКМВП е в състав от двама съпредседатели и 9 членове. Съпредседатели на Съвета са министърът на правосъдието²⁸² и представляващият Висшия съдебен съвет. Членовете са: председателят на Върховния касационен съд; председателят на Върховния административен съд; главният прокурор на Република България; главният инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет; председателят на КПКОНПИ; министърът на вътрешните работи; министърът на финансите; министърът на културата и главният секретар на МС.²⁸³

Съветът за прилагане на НКМВП следва да осъществява дейността си при спазване на принципите за разделение на властите и независимост на съдебната власт, както и на другите конституционно и законово установени принципи и правила. Участието в него на органите, които са извън изпълнителната власт, е на доброволен принцип и е израз на сътрудничество и диалог между властите. В дейността му, като наблюдатели, участват представители на неправителствени организации, избрани по реда на регламентирана процедура - Граждански съвет.²⁸⁴ На първите три заседания на Съвета за прилагане на НКМВП са предприемани стъпки за разработване на вътрешни правила на Съвета и на ГС, но се стига само до обсъждане на проект на такива за ГС, които към края на 2023 г. не са приети, респективно и не са оповестени на електронната страница на Национален координационен механизъм за върховенство на правото.²⁸⁵

2.3.3. Органите, на които Конституцията и/или друг нормативен акт възлага изпълнението на политики, мерки или дейности по областите на наблюдение, следва да предоставят необходимата информация за осъществяване на националния механизъм за мониторинг при спазване на изискванията за нормативно защитените тайни, както и предложения за нови дейности и мерки, при възможност с аналитична част. (виж Приложение I, 2.3.3).²⁸⁶

Предвидени са срокове за изпращане на информацията и материалите за заседанията от съответната институция, съобразно компетентността ѝ, до Секретариата на Съвета, както и на обобщената информация от Секретариата - до участниците.²⁸⁷ *За изготвяната от отговорните органи информация не е въведено друго изискване по отношение на вида, съдържанието и формата на предоставянето ѝ, освен по възможност тя да включва аналитична част.*

Националният съвет по антикорупционни политики следва да предоставя обобщена информация за напредъка по изпълнението на Стратегията и на Съвета за прилагане на НКМВП.²⁸⁸ По данни на Секретариата на НСАП за периода 2021 - 2023 г. от Съвета за прилагане на НКМВП такава информация не е изисквана.²⁸⁹

По повод задължението на МВР да предоставя информация за изпълнението на мерките и дейностите в министерството, информацията е предоставяна писмено през 2022 г. и е коментирана устно, в рамките на заседанията на Съвета съобразно дневния ред и включените теми и въпроси.²⁹⁰

²⁸¹ **Препоръка № 2.2**

²⁸² На основание чл. 6, ал.1 от ПМС № 240 от 2019 г. до м. август 2022 г. Съветът се състои от двама съпредседатели, заместник-председател и членове. Съпредседатели на съвета са заместник министър-председателят с ресор „правосъдие“ и представляващият Висшия съдебен съвет. Заместник-председател е министърът на правосъдието, който в отсъствие на заместник министър-председателя с ресор „правосъдие“ изпълнява неговите функции.

²⁸³ Чл. 6, ал. 2 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁸⁴ Чл. 4 -13 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁸⁵ Одитни доказателства №№ 68.2, 68.3, 68.4 и 68.5;

²⁸⁶ Чл. 9 и чл. 10, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁸⁷ Чл. 13, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁸⁸ Чл. 10, ал. 2 и ал. 3 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁸⁹ Одитно доказателство № 11.11

²⁹⁰ Одитно доказателство № 18.13

Взаимодействието между КПКОНПИ/КПК и Съвета е осъществявано в различна форма - чрез предоставяне на информация, изразяване на становища, както и съвместно участие в технически срещи с ЕК, във връзка с изпълнение на препоръките по годишни доклади за върховенство на правото, изменение на акта за създаване на Съвета по изпълнението на НСППК 2021-2027 и др.²⁹¹

*С определяне на държавни органи и срокове за предоставяне на информация по областите за наблюдение и докладване се създават нормативни предпоставки за събиране и обобщаване на данни за мерки и дейности в областта на корупцията.*²⁹² *Липсата на изисквания към формата и съдържанието на информацията затруднява нейното обработване, анализиране и ефективно използване, с цел наблюдение и докладване на напредъка, идентифициране на проблеми и добри практики.*

С акта за създаване на Съвета за прилагане на НКМВП е предвидена възможност той да приема решения за координиране на взаимодействието между институциите, участващи в Съвета, както и да създава работни групи.²⁹³ През периода 2021-2023 г. тези възможности не са използвани по повод изпълнение на функциите на Съвета в областта на борбата с корупцията по високите етажи на властта и в по-общ план.²⁹⁴

*Липсата на правила за работа на Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото и Гражданския съвет, и решения за координиране на взаимодействието между институциите, участващи в него, не благоприятстват ефективното изпълнение на координационните му функции в сферата на изпълнителната власт в сътрудничество и диалог с други държавни органи и с неправителствените организации.*²⁹⁵

2.3.4. Съветът следва да провежда редовни заседания на всеки три месеца, като е предвидена възможност и за провеждане на извънредни заседания - по инициатива на съпредседателите, по искане на 1/3 от състава на Съвета или по инициатива на 1/3 от членовете на Гражданския съвет.²⁹⁶ През периода от конституиране на Съвета през 2022 г. до края на 2023 г. са проведени общо 4 редовни заседания, две от които са през 2023 г., когато заседанията са наполовината от предвиденото. Извънредни заседания не са провеждани.²⁹⁷ На първите три заседания на Съвета присъства и представителя на НПО в областта на превенцията и противодействието на корупцията от Гражданския съвет.²⁹⁸ Основните въпроси, обсъждани на проведените заседания са свързани с: изпълнението на мерките, предприети от отговорни институции по препоръките на ЕК към България в годишните доклади за върховенство на закона за 2022 г. и 2023 г.; проект на Правила за работа на Гражданския съвет към Съвета за прилагане на НКМВП; медийната среда и достъпа на информация; изменения на ПМС № 240 от 2019 г., приемане на годишен доклад за дейността на Съвета и др. *От Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото не са приемани решения за предприемане на действия и мерки в областта на корупцията, включително законодателни промени.*²⁹⁹

2.3.5. В изпълнение на своите правомощия, Съветът за прилагане на НКМВП следва да приема доклад относно напредъка и изпълнението на мерки и дейности по определените областите, в т.ч. и корупцията, на база представената информация от компетентните органи.³⁰⁰ С акта за създаването му са въведени изисквания за приемане на доклада с решение на Съвета и публикуване на документа на интернет страницата на Висшия съдебен

²⁹¹ Одитно доказателство № 82.2

²⁹² Чл. 4, ал. 1 и чл. 5, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁹³ Чл. 5, ал. 2 и ал. 3 от ПМС № 240 от 2019 г.

²⁹⁴ Одитни доказателства №№ 68.2-68.5

²⁹⁵ Препоръка № 3.2.

²⁹⁶ Чл. 11 на ПМС № 240 от 2019 г.

²⁹⁷ Одитни доказателства № 68.2 - 68.5

²⁹⁸ Одитни доказателства № 68.2 - 68.4

²⁹⁹ Одитни доказателства № 68.2 - 68.5

³⁰⁰ Чл. 5, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г.

съвет и на Министерството на правосъдието.³⁰¹ В Постановлението на МС не са посочени срокове за съставяне и приемане, както и не е определена структурата, обхвата и съдържанието на този доклад. Липсата на изисквания води до нееднозначно тълкуване и различно прилагане на нормативните разпоредби.³⁰²

Съгласно протоколите от проведените заседания през периода 2021-2023 г., от Съвета за прилагане на НКМВП не са вземани решения за приемане на такива доклади.³⁰³ На електронната страница на Министерството на правосъдието са публикувани 2 документа на английски език в рубрика „Документи“ - „Принос на РБ към годишния доклад за върховенството на правото за 2023 г.“, януари 2023 г. и „Вход към годишния доклад за върховенството на правото за 2024 г.“, януари 2024 г.³⁰⁴ Документите представляват попълнени въпросници, във връзка с предприети действия за изпълнението на препоръките в докладите на ЕК за върховенството на закона за 2022 г. и 2023 г. по четирите стълба - съдебна система, антикорупционна рамка, свобода на медиите и плурализъм; други институционални въпроси, свързани с принципа на взаимозависимост и взаимно ограничение.³⁰⁵ В документа за 2022 г. се посочва, че в приложения е представена част от информацията - за изпълнението на мерките, предвидени в стратегическата антикорупционна рамка³⁰⁶; данни за образуваните дела за корупционни престъпления, както и престъпления, свързани със средства от ЕС за периода 2021 г. - деветте месеца на 2022 г. Приложенията не са публикувани към м. септември 2024 г.³⁰⁷

Липсата на решение от Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото за приемане на доклад относно напредъка и изпълнението на мерки и дейности по определените за наблюдение и докладване области, е в противоречие с нормативните изисквания. С публикуваните документи на английски език са предоставени данни за предприети мерки и действия през 2022 и 2023 г., във връзка с изготвяне от ЕК на годишните доклади за върховенство на закона, но в този вид, с тези документи не се постига основното предназначение на доклада - информиране на обществеността за изпълнението на предприетите мерки в тези области, в т.ч. в областта на корупцията.

Ограничаването на обхвата на функциониране на Съвета за прилагане на НКМВП само по повод организация на национално ниво на изпълнението на препоръките на ЕК по повод годишния цикъл на върховенството на закона, а не в по-широк план, не позволява своевременно идентифициране на проблеми в областите, обект на наблюдение, в т.ч. в областта на корупцията и предприемане на своевременни мерки за тяхното решаване и изпълнение на нормативно определените функции на Съвета в пълен обем.

Раздел II. Действия на одитираните организации за превенция и противодействие на корупцията при управление на средства от Европейските фондове при споделено управление

Ефективността на борбата с корупцията във всяка организация се определя от няколко **ключови фактора**:

- Организационна култура, която не допуска корупция;
- Ясно дефинирани цели или стратегия;
- Поемане на отговорности на ниво организация;
- Управление на риска;

³⁰¹ Чл. 4, ал. 2 и чл. 5, ал. 1 от ПМС № 240 от 2019 г.

³⁰² Препоръка № 4.

³⁰³ Одитни доказателства № 68.2 - 68.5

³⁰⁴ Одитно доказателство № 92.2

³⁰⁵ Одитни доказателства № 68.6 и 68.7;

³⁰⁶ <https://mjs.bg/home/index/5decc23a-c47d-469f-a2a6-ee73351d0b25>

³⁰⁷ Одитно доказателство № 68.6

³⁰⁸ Одитно доказателство № 68.6

- Анतिकорупционна програма;
- Информация и комуникации;
- Мониторинг и промяна.³⁰⁸

Организационната култура на нетърпимост към корупцията е съществена предпоставка за разработването на подходяща и ефективна програма за превенция на корупцията. Анतिकорупционният организационен климат се обуславя от: демонстрирания ангажимент към интегритета, етичните ценности и привличането, развитието и задържането на компетентните кадри; наличието на правомощия и отговорности при изпълнение на заложените антикорупционни цели и на системи за отчетност и вътрешен контрол; и търсенето на индивидуална отговорност.³⁰⁹ Съществуването на тези фактори в отделните организации са разгледани в настоящата част на доклада.

1. Въведени системи за превенция и противодействие на корупцията

Поставянето на адекватни цели и приоритети е сред ключовите фактори за успешна борба с корупцията. Стратегическите цели или приоритети би следвало да се обуславят от визията на ръководството на организацията за борба с корупцията и да са съобразени с цялостната стратегия на организацията и нейната регулаторна и бюджетна рамка. Тези цели обикновено са насочени към укрепване на интегритета в организацията и на системите за борба с корупцията или подобряването на тяхната ефективност и ефикасност. Посредством дефинирането на целите се подчертава ангажимента на ръководството към ограничаване на корупцията в организацията. А последващото декомпозиране на целите в оперативни такива следва да определи търсеното въздействие на системата за борба с корупцията, като се спазва изискването те да бъдат реалистични, подходящи, измерими и обвързани с крайни срокове за изпълнение.³¹⁰

Управлението на средствата от ЕС се извършва от структурни звена в рамките на отделните министерства или от структури със статут на второстепенни разпоредители към тях. При извършването на тези дейности следва да се съобразяват, както с принципите и правилата, залегнали в европейското законодателство, част от което е и пряко приложимо, така и с тези, които са въведени с вътрешните документи.

1.1. През периода 2021-2023 г. в организациите, отговорни за управление на средствата от ЕФСУ, не са разработени и въведени стратегии за борба с корупцията на ниво ведомство.³¹¹ Като причини за това се посочват липсата на изрично нормативно изискване³¹² и на необходимост от разработването на такава стратегия³¹³. Действително, в националното законодателство няма изрично задължение за разработване на концептуален документ на ниво организация, чрез който да се очертава визията и целите на ръководството по отношение на борбата с корупцията и въведената от него система за предотвратяване и противодействие на корупционни практики. В същото време, в рамките на управленската си отговорност, ръководителите на организациите от публичния сектор следва да осигурят въвеждането на антикорупционни процедури.³¹⁴

Добра практика съществува в периода 2016-2020 г. в МВР с въвеждането на Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР (Концепцията).³¹⁵

³⁰⁸ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2

³⁰⁹ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.1;

³¹⁰ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.2

³¹¹ Одитни доказателства №№ от 1.1, 2.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 8.1, 9.1, 10.1, 15.3, 48.4, 22.3 и 53.4

³¹² МОН, МОСВ

³¹³ МИР

³¹⁴ Чл. 7, ал. 1, т. 13 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., посл. изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.

³¹⁵ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., утвърдена със заповед №8121з-151/23.02.2016 г. на министъра на вътрешните работи.

Одитно доказателство № 18.1.

<https://www.mvr.bg/%D0%BC%D0%B8%D0%BD%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE/%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D0%B8%D1%8F/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B7%D0%B0->

Определената в Концепцията основна цел е „постигане на реални и трайни резултати в превенцията и противодействието на корупцията в структурите на МВР“, която е планирано да бъде постигната чрез усилия в няколко направления:

- установяване на уязвимите за корупция места и предприемане на адекватни превантивни действия;
- изграждане на култура, нетолерираща корупцията;
- предприемане на ефективни мерки при установяване на корупционни практики;
- изграждане на стабилно партньорство между структурите на МВР и публичния и частния сектор.³¹⁶

За водещ при прилагането на Концепцията е определен принципът за „устойчивост на резултатите“, успоредно с принципите на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2015-2020 г. и Етичния кодекс на служителите в МВР.³¹⁷ Избраният в МВР подход за превенция и противодействие на корупцията е базиран на три стълба – Обучение, Превенция и Правоприлагане. Работата по всеки от стълбовете е планирана чрез определянето на конкретни мерки за изпълнение.³¹⁸ Концепцията очертава рамката на управлението на корупционните рискове чрез предвиждането на годишна оценка на риска от корупция, като основа за прилагане на антикорупционните мерки. Предвидено е и да се работи за подобряване на публичната комуникация за достигане до широки обществени кръгове.³¹⁹

Организацията, координацията и контрола по изпълнението на Концепцията, както и отчитането пред обществеността на постигнатите резултати в областта на превенцията и противодействието на корупцията, са възложени на създадения в министерството Вътрешноведомствен координационен съвет за борба с корупцията. Предвидено е Концепцията да се изпълнява чрез годишни планове за действие с конкретни мерки по всеки от стълбовете.³²⁰

След изтичане на периода на действие на Концепцията не са предприети действия за разработване на нов стратегически документ в тази област, *което лишава министерството от собствена визия за ключовите фактори, определящи борбата с корупцията*. През 2024 г. е утвърдена Методика за оценка и управление на корупционния риск в МВР, с която е предвидено разработването на антикорупционна стратегия на МВР въз основа на Доклад за стратегическа оценка на корупционния риск в МВР. Действията на МВР по отношение на превенцията и противодействието на корупцията през периода 2021-2023 г. се изразяват в изпълнение на възложените с НСППК 2021-2027 г. ангажименти посредством годишни антикорупционни планове.³²¹

*Органите на изпълнителната власт не идентифицират, в рамките на управленската си отговорност, необходимостта от създаване на стройна система за борба с корупцията с ясно поставени цели, отговорности, механизми за развитие и подобряване на системата. Това не създава предпоставки за повишаване на ефективността на борбата с корупцията, което проличава и в резултатите от различни международни изследвания, показващи високите нива на корупция в страната.*³²²

Въведената в Министерството на вътрешните работи Концепция за превенция и противодействие на корупцията 2015-2020 г. е добра практика, която не е продължена и е пропуснат потенциалът за успешното ѝ разпространение.

[%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BF%D1%86%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0-%D0%B2-%D0%BC%D0%B2%D1%80-2016-2020-%D0%B3-](#)

³¹⁶ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., част 2

³¹⁷ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., част 3

³¹⁸ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., части 4 и 5

³¹⁹ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., част 5

³²⁰ Концепцията за превенция и противодействие на корупцията в МВР 2016 г. - 2020 г., част 6

³²¹ Одитни доказателства №№ 18.2, 18.3 и 70.6

³²² Препоръки №№ 6, 7 и 10.

1.2. В Насоките си за оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (Насоките), Европейската комисия препоръчва УО да въведат политики за борба с измамите. Политиката следва да е ясна и целенасочена и да включва: стратегии за изграждане на култура за борба с измамите и корупцията; разделение на отговорностите за справяне с тях; механизми за докладване на съмнения за измами; и сътрудничество между различните участници. Препоръчително е политиката да е видима, не само в рамките на организацията, където да е ясно, че се изпълнява активно, но да се представи и извън рамките на организацията, като официална позиция по отношение на измамите и корупцията. В приложение към Насоките, за улеснение на УО, е разработен и Образец на декларация за политика за борба с измамите.³²³

Всички управляващи органи (УО) декларираят в политиките си за борба с измамите, съобразявайки се с предложената от Комисията рамка, като по този начин заявяват, че се ангажират да поддържат високи правни, етични и морални стандарти и желаят да бъдат възприемани като противопоставящи се на измамите и корупцията в начина, по който извършват своята дейност.³²⁴ В преобладаващата част от политиките изрично се посочва, че са въведени процедури за оповестяване на ситуации на конфликт на интереси.³²⁵ Политиките съдържат информация за основните понятия за измама, корупция и конфликт на интереси и докато част от УО са включили само определенията, дадени в образца³²⁶, други са ги допълнили с по-детайлна информация и с дефиниции и на други термини³²⁷ или са посочили в кои документи се намират дефинициите³²⁸.

Европейската комисия препоръчва чрез политиките да се оповестят лицата, носещи цялата отговорност за управлението на риска от корупция и измами и отговорните за оперативното управление на рисковете в ключови процеси като: гарантиране на наличието на подходяща система за вътрешен контрол; предотвратяване и откриване на измами; осигуряване на надлежна проверка и прилагане на превантивни мерки; предприемане на коригиращи мерки.³²⁹ Политиките на част от програмите делегират цялата отговорност за управлението на риска от измами и корупция на ръководителите на УО³³⁰, при други тази отговорност е възложена на едно или няколко структурни звена в УО³³¹ или на УО като цяло.³³² Подходите за възлагане на отговорности за оперативното управление на рисковете също са различни – на УО³³³, на ръководителя на УО³³⁴, лицата/ръководителите, отговорни за управлението на отделните процеси³³⁵. Има и политики, в които са описани част от процедурите за администриране на сигнали за измами и корупция и за самооценка на риска от измами, съдържащи и отговорности за изпълнението им.³³⁶

Във всички политики е посочено, че са въведени процедури за докладване на измами както на вътрешно равнище, така и пред Европейската служба за борба с измамите и свързаната с това комуникация, като в част от тях обаче няма достатъчно данни за

³²³ Насоки на Европейската комисия за оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-0016/06/2014), т. 4.1. и Приложение 3 към Насоките – https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures_bg

³²⁴ Одитно доказателство № 26

³²⁵ ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПОС, ПНИИДИТ, ПКИП, ПРР, ПТС, ПХОМП, ПМДРА, ПО

³²⁶ ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПНИИДИТ, ПКИП, ПХОМП, ПО

³²⁷ ПТП, ПОС, ПРР, ПМДРА

³²⁸ ПРЧР

³²⁹ Насоки на Европейската комисия за оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-0016/06/2014), Приложение 3 към Насоките

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures_bg

³³⁰ ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПНИИДИТ, ПКИП, ПРР, ПХОМП, ПО

³³¹ ПТП, ПТС, ПРЧР

³³² ПМДРА

³³³ ПМДРА

³³⁴ ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПРР

³³⁵ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПТС, ПХОМП, ПО

³³⁶ ПОС

Одитно доказателство № 26

вътрешните структури за докладване³³⁷, както е препоръката на ЕК³³⁸. Преобладаващата част от УО посочват в политиките си, че при разглеждането на всички документи се прилага принципа на поверителност³³⁹ съобразно действащото европейско и национално законодателство за защита на личните данни³⁴⁰, Закона за защита на личните данни³⁴¹, Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН)³⁴², Наказателно-процесуалния кодекс³⁴³. В почти всички политики изрично е оповестено, че служителите, които докладват нередности или съмнения за измама, са защитени от репресии.³⁴⁴

Всички УО, чрез политиките си декларираат, че са въвели пропорционални мерки за борба с измамите въз основа на задълбочена оценка на риска от измами, като използват ИТ инструменти за идентифициране на рискови операции и гарантират, че персоналът е осведомен относно рисковете от измами и е преминал обучение във връзка с борбата с измамите. В преобладаващата част от политиките е посочено, че въз основа на преглед и анализ на всички случаи на съмнения за измама и действително възникнали измами се предприемат корективни мерки по отношение на действащите правила и процедури.³⁴⁵

1.3. В Политиката за превенция и борба с нередностите, измамите и корупцията при прилагане на ПМДРА, освен препоръчаното в Насоките на ЕК, управляващият орган декларира визията и целите си и основните принципи³⁴⁶ и области за действия, чрез които да се осигури постигането им. Определени са три основни приоритета при предотвратяване на корупцията, нередностите и измамите:

- Приоритет 1: Адекватни разпоредби за превенция и борба с корупция, нередности и измами в нормативната уредба и системите за управление и контрол, съобразени с анализ на въздействието;

- Приоритет 2: Разработване на системи от мерки за превенция и борба с корупция, нередности и измами в съответствие с настоящата Политика;

- Приоритет 3: Намаляване на административната тежест при обслужването на бизнеса и гражданите чрез намаляване изискуемия брой документи и въвеждане на

Каре II. 1.3.

Политика за превенция и борба с нередностите, измамите и корупцията при прилагане на ПМДРА:

„Визия на настоящата Политика е постигане на реални и трайни резултати в превенцията и борбата с корупцията, нередностите и измамите при прилагане на ПМДРА - да се подобрят предотвратяването и разкриването на корупция, нередности и измами, по-специално чрез въвеждането на системи от мерки за превенция и борба с измамите и злоупотребите и да се постигнат в достатъчна степен възстановяване на вредите и възпиране посредством пропорционални санкции при спазване на европейското и национално законодателство.

За постигане на визията на настоящата Политика и засилване и усъвършенстване на мерките за превенция и разкриване на корупция, нередности и измами е необходимо да се спазват следните **основни принципи**:

- Етика и интегритет;
- Поддържане на високи правни, етични и морални стандарти;
- Почтеност и обективност;
- Засилена прозрачност;
- Превенция на корупция и злоупотреби;
- Капацитет за разследвания;
- Санкции;
- Сътрудничество.

Източник: Политика за превенция и борба с нередностите, измамите и корупцията при прилагане на ПМДР 2021-2027 г.

³³⁷ ПТП, ПРЧР

³³⁸ Одитно доказателство № 26

³³⁹ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПНИИДИТ, ПКИП, ПРР, ПТС, ПРЧР, ПХОМП, ПО

³⁴⁰ ПТП

³⁴¹ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПНИИДИТ, ПКИП, ПО

³⁴² ПРР, ПТС

³⁴³ ПРР, ПТС

³⁴⁴ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПОС, ПНИИДИТ, ПКИП, ПРР, ПТС, ПРЧР, ПХОМП, ПО

Одитно доказателство № 26

³⁴⁵ ФУМИ, ФВС, ИФПУГВП, ПОС, ПНИИДИТ, ПКИП, ПТС, ПРЧР, ПХОМП, ПО

Одитно доказателство № 26

³⁴⁶ Каре II, 1.3

служебни проверки за обстоятелства, които могат да бъдат проверявани от УО и междинните звена по служебен път.

Посочени са и ключовите за постигане на целите на политиката дейности по превенция и борба с корупцията, нередностите и измамите и са определени индикатори за измерване на ефективността на противодействието на тези прояви. Разработен е план за действие на УО, чрез който са обвързани отделните цели на политиката с очакваните резултати в краткосрочен план.³⁴⁷

Борбата с конфликта на интереси в рамките на Програма „Околна среда“ (ПОС) е формализирана в самостоятелна политика, основана на Насоките на ЕК относно избягването и управлението на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент (2021/С 121/01)³⁴⁸. В политиката са посочени:

- наличните в европейското и национално законодателство определения;
- въведените от УО мерки за предотвратяване на конфликта на интереси, вкл. декларации за липса на конфликт на интереси и са описани процедурите за тяхното прилагане;
- индикаторите, които представляват червен флаг за конфликт на интереси при различни процеси и субекти;
- процедури при реализиран конфликт на интереси;
- илюстративните примери, дадени в Насоките на ЕК относно избягването и управлението на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент (2021/С 121/01). Към политиката е приложен и образецът на декларация за липса на конфликт на интереси.³⁴⁹

Повечето от политиките са публикувани в различни секции на електронните страници на програмите:

- в секция „Документи“, като приложение на наръчниците за изпълнение на програмата³⁵⁰, което не е подходящ начин за оповестяване предвид обема от документи, съставляващ наръчниците;
- самостоятелно в секция Документи/Документи, прозрачност и комуникация/Видимост и прозрачност³⁵¹;
- В секция „Насоки за обществени поръчки“ на електронната страница на Оперативна програма „Транспорт и транспортна свързаност“³⁵²;
- в секцията за подаване на сигнали за нередности³⁵³ и ведно с наръчниците³⁵⁴.

Има и политики, които през периода 2021-2023 г. не са оповестени публично³⁵⁵, но това е направено след извършването на настоящия одит.³⁵⁶

Въведените политики за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси в значителна степен очертават системата за превенция и противодействие на тези прояви, изградена в рамките на управляващите органи. Основният недостатък е липсата

³⁴⁷ Одитно доказателство № 25

³⁴⁸ РЕГЛАМЕНТ (ЕС, Евратом) 2018/1046 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 18 юли 2018 година за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012

³⁴⁹ Одитно доказателство № 26.3

³⁵⁰ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИФПУТВП;

Одитни доказателства №№ 26.1, 26.2

³⁵¹ ПОС, ПКИП, ПНИИДИТ и ПХОМП;

Одитни доказателства №№ 26.3, 26.4 и 26.8

³⁵² МТС;

Одитно доказателство № 26.6

³⁵³ ПО;

Одитно доказателство № 26.10

³⁵⁴ ПРР;

Одитно доказателство № 26.5

³⁵⁵ ПРЧР и ПМДРА;

Одитни доказателства №№ 24 и 25

³⁵⁶ <https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/17454>; <https://esf.bg/wps/portal/program-hrd/documents.ophrd/general.instructions>

Одитни доказателства №№ 113.4 и 113.8

на определени цели и приоритети и тяхното операционализиране, което да показва търсеното въздействие от функционирането на системата и в същото време, целите да са реалистични, последователни, подходящи, измерими и обвързани с крайни срокове за изпълнение.

Липсата на стройни системи за борба с корупцията на ниво организация не може да бъде компенсирана от наличието на такива (не напълно изградени) в рамките на управляващите органи, тъй като редица основни дейности по превенция и противодействие на корупцията се извършват и от други структурни звена в организациите.

2. Отговорности за превенция и противодействие на корупцията

Стандартите за вътрешен контрол, както и нормативните изисквания към контролната среда в организациите, предполагат въвеждане от страна на ръководството, паралелно с другите мерки, и на организационна структура, осигуряваща постигане на целите на организацията, включително и на целите, свързани с превенцията от корупция. Това може да се реализира чрез сформирание на звено в рамките на организацията, което да разработва и контролира изпълнението на всички дейности. Могат да се предприемат и допълнителни действия в случай, че резултатите от анализа на риска или други обстоятелства предполагат това, като например създаване на специализирано звено или служител за борба с корупцията. За да изпълнява адекватно ролята си звеното/служителят, натоварен с превенция на корупцията следва да бъде формално определен и оповестен в рамките на организацията и правомощията им да обхващат всички дейности в нея. Водещите практики показват, че тези звена/лица следва да:

- осъществяват връзката между служителите и ръководството, което да позволи при необходимост да се избегнат официалните канали;
- бъдат източник на информация относно рисковете от корупция и да съветват ръководството на организацията в тази област;
- разпространяват информация сред служителите и да съдействат при обучения в областта на борбата с корупцията;
- управляват процесите по оценка на риска от корупция;
- осъществяват мониторинг и оценка на всички индикации за корупция;
- спомагат за информирането на обществеността относно санкциите, предвидени в гражданското и наказателно право.³⁵⁷

Въвеждането на антикорупционни процедури и изграждането на контролна среда, в т.ч. и организационна структура, в организациите от публичния сектор, е възложено на техните ръководители в рамките на управленската им отговорност.³⁵⁸

Изисквания за възлагане на отговорности за изпълнение на отделни дейности по превенция и предотвратяване на корупция са заложили с различни законови и подзаконов нормативни актове. Приемането и съхраняването на декларациите, обработването на данните от тях, унищожаването на информационните носители, въвеждането и обработването на данни в регистъра, публикуването на информация в него следва да се извършва от лица, на които това е възложено със заповед или решение на органа по назначаване.³⁵⁹ Извършването на проверките на декларациите и установяване на конфликт на интереси следва да се извършва от инспекторатите по чл. 46 от ЗА или от комисии от служители, изрично овластени от органа по избора или назначаването да осъществяват тези

³⁵⁷ Чл. 11 и чл. 13, ал. 3 от ЗФУКПС;

Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.3

³⁵⁸ Чл. 7, ал. 1, т. 13 и чл. 11 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., посл. изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.

³⁵⁹ Чл. 4 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, приета с ПМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г. с отпаднало нормативно основание

функции, когато в съответната структура няма инспекторат.³⁶⁰ Инспекторатите имат и задължението да извършват проверки по сигнали за незаконни и неправилни действия на служители от съответните администрации, както и да осъществяват контрол и да извършват проверки по ЗПКОНПИ³⁶¹/ЗПК по отношение на тези служители³⁶². Издаването на актове за установяване на нарушения по ЗУСЕФСУ също е възложено на инспекторите от инспекторатите по ЗА.³⁶³ Службите по сигурност в отделните министерства следва да водят регистрите с данни за непубличните декларации по ЗПКОНПИ³⁶⁴/ЗПК.³⁶⁵

Приетите от НСАП Насоки за съставянето на антикорупционни планове, тяхното съдържание и одобряването им (Насоките) изискват в тези планове да бъде посочен и ръководителят – заместник-министър или друго лице на ръководна длъжност в изпълнителните агенции и държавни институции, създадени със закон или с постановление на МС³⁶⁶, отговорно за координацията при изпълнението на антикорупционните мерки. Ръководителите на институциите следва, също така, да се стремят да повишават публичността на управленските си решения, редовно да актуализират раздел „Антикорупция“ на електронните страници на ведомствата и да публикуват всички актове с антикорупционна насоченост, вкл. планове и отчети за изпълнението им, актове, свързани със защита на лицата, подали сигнали.³⁶⁷

В почти всички министерства, в структурите на които има УО на програми, съфинансирани със средства от ЕФСУ, не е възприет подход за възлагане на цялостна отговорност за превенция и противодействие на корупцията на конкретно звено/структура или длъжностно лице. Респективно, не са възложени и отговорности за точка за контакт със служителите и ръководството, разпространение на информация относно рисковете от корупция, осигуряване на подходящи обучения в областта на борбата с корупцията, управление на процесите по оценка на риска от корупция.³⁶⁸

В повечето случаи, възложените отговорности в рамките на отделните организации са свързани с изпълнение на онези дейности от процеса по превенция и противодействие на корупцията, които са изрично регламентирани в нормативната рамка – деклариране на несъвместимост и имущество и интереси и свързаните с това дейности по регистриране, оповестяване и проверки, както и извършването на проверки по сигнали. Поради естеството си, тези дейности обхващат и са приложими за всички сфери и дейности в отделните организации.³⁶⁹

В част от ведомствата не са възлагани отговорности на конкретни лица или звена за противодействие и предотвратяване на корупцията³⁷⁰. В други случаи се посочва, че в рамките на ведомството има различни звена/длъжностни лица с функции, свързани с отделни етапи/дейности от превенцията и противодействието на корупцията, например:

- инспекторатите, изпълняващи нормативно възложените им функции, вкл. за осъществяване на контрол и извършващи проверки по ЗПКОНПИ³⁷¹/ЗПК³⁷²;
- ръководителите на УО като лица, носещи цялата отговорност за управлението на европейските средства³⁷³;

³⁶⁰ § 2 от ДР на ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и на ЗПК; Чл. 5 и чл. 11, ал. 1 и ал. 2 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, приета с ПМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г.

³⁶¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

³⁶² Чл. 46, ал. 4, т. 7 от ЗА

³⁶³ Чл. 78 от ЗУСЕФСУ

³⁶⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

³⁶⁵ § 2 от ДР на ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и на ЗПК

³⁶⁶ Чл. 1, ал. 6 от Насоките за съставянето на антикорупционни планове

³⁶⁷ Одитно доказателство № 1.18

³⁶⁸ Одитно доказателство № 86

³⁶⁹ Одитно доказателство № 86

³⁷⁰ АМС и МЗХ

³⁷¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

³⁷² АМС, МОСВ, МИР, МРРБ, МТСП, АСП, МОН

³⁷³ МИР, МОН, МТС

- лица отговорни за приемане на декларации за несъвместимост и декларациите на имущество и интереси, за проверка на тези декларации, за водене на публични регистри³⁷⁴.

Изключение прави МВР, където превантивни функции по отношение на корупцията са възложени на няколко структури - Вътрешноведомствен координационен съвет за борба с корупцията (ВКСБК) в МВР, сектор „Корупция в териториалните органи на държавната власт и измами с фондове на ЕС“ към отдел „Корупция“ в Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“ (ГДБОП) в МВР; сектори „Противодействие на престъпленията, засягащи финансовите интереси на ЕС“ и „Противодействие на корупцията в администрацията“ към отдел „Икономическа полиция“ при Главна дирекция „Национална полиция“ (ГДНП); дирекция „Вътрешна сигурност“.³⁷⁵

Вътрешноведомственият координационен съвет за борба с корупцията в МВР е създаден през 2014 г. с цел подобряване на организацията и контрола при работата по предотвратяване и разкриване на корупция в системата на министерството. В състава на ВКСБК са включени предимно служители на ръководни длъжности от различни структури и звена в МВР, сред които директорите на главните дирекции, Столичната дирекция на вътрешните работи, дирекция „Инспекторат“, дирекция „Сигурност на МВР“³⁷⁶, Института по психология на МВР и ректора на Академията на МВР. В заповедта за определяне на състава на ВКСБК са определени секретарите, но не е определен председателят му. През 2022 г. в състава на ВКСБК са включени и служители от други звена, в т. ч. началникът на Звеното за вътрешен одит, а контролът по изпълнение на заповедта се възлага на ресорния заместник-министър с функции по ръководство на Съвета. Тази функция е възложена и със заповедите за делегиране на правомощията и определяне на отговорностите на заместник-министрите. Структурата, правомощията и организацията на дейността на ВКСБК са уредени в правила, съгласно които ВКСБК следва да:

- разработва мерки и проекти на стратегически и текущи управленски решения за противодействие на корупцията в МВР, които подлежат на утвърждаване от министъра;
- възлага разработването и обсъждане на проекти на вътрешноведомствени нормативни актове и ръководни документи за борба с корупцията в МВР;
- обсъжда и приема отчети и анализи от структурите на МВР за дейността им в борбата с корупцията;
- анализира състоянието на дейността по противодействие на корупцията в МВР;
- осъществява координация и взаимодействие с Комисията за превенция и противодействие на корупцията към МС³⁷⁷ и с международни партньори в тази област.³⁷⁸

За да осъществява тези дейности, ВКСБК е оправомощен да взема решения за: подобряване на организацията на противодействие на корупцията; координация и взаимодействие в борбата с корупцията, както в рамките на министерството, така и с други ведомства и организации; и отстраняване на констатираните слабости по изпълнение на дейността по разкриване и превенция на корупцията в МВР.³⁷⁹

През 2018 г. в рамките на ГДБОП, към отдел „Корупция“ е създаден сектор „Корупция в териториалните органи на държавната власт и измами с фондове на ЕС“. В ГДНП, в отдел „Икономическа полиция“ е създаден сектор „Противодействие на корупцията в администрацията“ с оперативно-издирвателни функции за установяване и проследяване на капитали, движимо и недвижимо имущество, придобити от извършване на корупционни престъпления, както и методически да ръководи и контролира работата на

³⁷⁴ МОСВ, Одитно доказателство № 86

³⁷⁵ Одитни доказателства №№ 8.4 и 18.5

³⁷⁶ Дирекция „Вътрешна сигурност“, Правилник за устройството и дейността на МВР, обн. ДВ, бр. 67 от 01.09.2015 г.

³⁷⁷ Комисията функционира от 2006 г. до 2015 г. (РМС № 61 от 02.02.2006 г. и РМС № 389 от 29.05.2015 г.)

Одитно доказателство № 54.6

³⁷⁸ Одитни доказателства № 18.5 и 50.3

³⁷⁹ Одитно доказателство № 18.5

областните дирекции на МВР при осъществяване на тези дейности.³⁸⁰ През 2022 г. към функционалните задължения на отдела е допълнена отговорност за извършване на оперативно-издирвателна, информационна и организационна дейност за противодействие и неутрализиране на престъпления, свързани с неправомерно разходване на бюджетни и европейски средства, и засягащи финансовите интереси на ЕС, като за целта е създаден сектор „Противодействие на престъпленията, засягащи финансовите интереси на ЕС“.³⁸¹

Функции по осъществяване на дейности по превенция и противодействието на корупцията в МВР са възложени и на дирекция „Вътрешна сигурност“. Дирекцията извършва оперативно-издирвателна, информационно-аналитична и организационна дейност по превенция, предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпления, извършени от служители на министерството, както и планиране, организиране и провеждане на тестове за установяване изпълнението на служебните задължения от държавните служители, които имат за цел предотвратяване и/или откриване на корупционни действия и намерения или неправомерно поведение.³⁸²

В рамките на одитната си дейност, която обхваща всички структури, програми, дейности и процеси в организацията, включително управлението на средствата от Европейския съюз, звената за вътрешен одит в отделните организации могат да дават увереност/извършват консултиране относно дейности по превенция и предотвратяване на корупцията, без това да изисква изрично възлагане и/или оправомощаване.³⁸³

Съгласно изискванията на Насоките за съставянето на антикорупционните планове, повечето министерства са посочили в тях отговорния за координацията на изпълнението им заместник-министър.³⁸⁴ В плановите на МВР не е конкретизиран упълномощеният заместник-министър, а е посочено, че за координацията на плана отговаря председателят на Вътрешноведомствения координационен съвет за борба с корупцията в министерството, което *не осигурява публичност на отговорността за координирането на антикорупционните планове, тъй като актът за определяне на състава на вътрешноведомствения съвет не е публично достъпен.*³⁸⁵

В рамките на Администрацията на МС не се разработват антикорупционни планове, предвид разбирането, че администрацията не е сред субектите, които следва да ги разработват, респективно е безпредметно и определянето на такива отговорности.³⁸⁶ А в антикорупционните планове на МТС и МЗХ не е посочен

Таблица II, 2 Периоди, в които **не са** възложени координационни функции по изпълнението на антикорупционните планове

Министерство	Период без възложена отговорност	Продължителност
МИР	13.12.2021 г. – 22.06.2022 г. 05.08.2022 г. – 01.09.2022 г.; 06.06.2023 г. – 26.07.2023 г.	6 м.; 1 м.; 2 м.
МРРБ	12.05.2021 г. – 13.01.2022 г.; 27.06.2022 г. – 12.01.2023 г.; 03.02.2023 г. – 04.08.2023 г.; 09.04.2024 г. – до момента на проверката (август 2024)	8 м.; 6,5 м.; 6 м.; повече от 5 м.
МТС	03.08.2022 г. – 29.06.2023 г.	11 м.
МТСП	03.08.2022 г. – 05.12.2022 г.; 06.06.2023 г. – 25.07.2023 г.	4 м.; 2 м.
МЗХ	29.03.2022 г. – до момента на проверката (август 2024)	повече от 18 м.
МОН	13.05.2021 г. – 21.09.2021 г.; 06.06.2023 г. – 25.09.2023 г.	3 м.; 3 м.

Източник: Одитно доказателство № 86

³⁸⁰ Актът за създаването му е класифицирана информация

³⁸¹ Одитно доказателство № 8.4

³⁸² Чл. чл. 43а и 152а от Закон за Министерството на вътрешните работи, обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г., посл. доп., бр. 33 от 12.04.2024 г.;

Одитно доказателство № 18.30

³⁸³ Чл. 13, ал.1, т. 1 от ЗВО

³⁸⁴ Чл. 1, ал. 6 от Насоките за съставянето на антикорупционни планове

³⁸⁵ Одитно доказателство № 86

³⁸⁶ Одитно доказателство № 54.1

отговорният заместник -министър.³⁸⁷

През 2024 г. министърът на труда и социалната политика възлага на ръководителя на инспектората по чл. 46 от ЗА да отговаря за координацията и изпълнението на антикорупционните мерки и дейности. Това оправомощаване не е в съответствие с изискването на Насоките, в които възможността за възлагане на тези функции на други ръководни длъжности, освен зам.-министър, е предвидена за случаите в които антикорупционни планове се разработват от изпълнителни агенции и държавни институции, създадени със закон или с постановление на МС.³⁸⁸

В редица периоди с продължителност, достигаща до 18 месеца³⁸⁹, няма възложени координационни функции по изпълнението на антикорупционните планове в по-голямата част от министерствата.³⁹⁰ (Виж табл. II, 2)

Антикорупционните планове са публикувани в раздел „Антикорупция“ на електронните страници на министерствата, с което са публично оповестени, както мерките, така и отговорностите за координация и изпълнение.

Вътрешните документи, включително и определящите отговорности във връзка с превенция и противодействие на корупцията, се оповестяват в рамките на ведомствата по различни канали, чрез: системите за управление на документооборота³⁹¹, вътрешна/външна електронна страница³⁹²; Система за правна информация на МС³⁹³; вътрешно споделено пространство³⁹⁴; уведомяване на служителите от ръководителите им.³⁹⁵

Липсата на управленско разбиране за необходимостта от стратегия за борба с корупцията на организационно ниво до голяма степен обуславя и липсата на възложени адекватни и ясни отговорности за противодействие и предотвратяване на корупцията в рамките на отделните ведомства. Това трудно би могло да се компенсира от възложените на заместник-министри координационни функции по изпълнение на антикорупционните мерки в съответните ведомства по няколко основни причини:

- обхватът на отговорността е ограничен и не включва важни аспекти на борбата с корупцията, като ролята на свързващо звено между служители и ръководство, което да съветва ръководството, да управлява процесите по оценка на корупционните рискове, както и да осъществява мониторинг и оценка на индикациите за корупция, да съдейства за провеждане на целенасочени обучения, да подпомага информационните канали;

- липса на непрекъснатост при възлагането на отговорността за координирането на плановете в голяма част от министерствата;

- неразработване на антикорупционен план от Министерския съвет.

Всичко това не създава предпоставки за изграждане на цялостна система за превенция и противодействие на корупцията, обхващаща всички етапи от създаването на подходяща организационна култура до извършването на мониторинг и промяна на системата.³⁹⁶

Добра практика е въведената в МВР организация чрез постоянно действащ Вътрешноведомствен координационен съвет за борба с корупцията и ясно определените отговорности, както на Съвета, така и на редица структури в рамките на министерството.

³⁸⁷ Одитно доказателство № 86

³⁸⁸ Чл. 1, ал. 6 от Насоките за съставянето на антикорупционни планове

Одитно доказателство № 48.3

³⁸⁹ съответно МТС и МЗХ

³⁹⁰ МИР, МРРБ, МТС, МТСП, МОН, МЗХ

Одитно доказателство № 86

³⁹¹ МВР, МОСВ, МИР, МТСП

³⁹² МРРБ, МТС, МТСП, АСП, МЗХ, МОН

³⁹³ АМС

³⁹⁴ МОСВ

³⁹⁵ МЗХ;

Одитно доказателство № 86

³⁹⁶ Препоръка № 6.

Оповестяването на отговорността на заместник-министрите, чрез публикуването на антикорупционните планове в раздел „Антикорупция“ на електронните страници на министерствата е положителна практика. Но за да е от значение за широката общественост, отговорността им следва да е по-широка и ясно дефинирана.

3. Управление на корупционните рискове

Държавните институции следва да прилагат мерки за установяването на области и дейности, които са силно податливи на корупционни практики. Анализът на риска следва да се извършва редовно и при необходимост (когато се проявят реални заплахи), с цел да се установят и анализират елементите и процесите в организацията, които са податливи на корупционни практики. За извършването на ефективна оценка на риска следва да се разглеждат конкретни рискове пред организацията, да се анализират вероятността от настъпване и въздействието на корупционно деяние, да се приоритизират рисковете и да се документират решения за управлението им. Процесът по оценка на риска може да се използва за определяне на моментите, в които контролите престават да бъдат приложими или разходооправдани.³⁹⁷

Националното законодателство възлага отговорността за управлението на рискове, които могат да повлияят негативно върху постигането на целите на организацията, на ръководителите на организациите, които следва да осигурят и контролни дейности, включващи писмени политики и процедури, с цел предоставяне на разумна увереност, че рисковете са ограничени в допустимите граници. Ръководителите на организации следва да утвърждават стратегия, която се актуализира на всеки три години или при настъпване на съществени промени в рисковата среда. Контролните дейности следва да бъдат адекватни и разходите за осъществяването им да не превишават очакваните ползи, както и да се прилагат на всички нива в организацията и на всички етапи при постигането на целите.³⁹⁸ В рамките на самите организации, отговорността за оценка на корупционния риск и за предлагане на мерки за ограничаването му е възложена на Главния инспекторат и инспекторатите.³⁹⁹ Оценката на корупционния риск следва да бъде извършена „по реда на методологиите по чл. 32, ал. 1, т. 6 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество“.⁴⁰⁰

За подпомагане на процеса по управлението на рисковете, от Министерството на финансите са разработени Указания за управление на риска в публичния сектор⁴⁰¹. В указанията са дадени дефинициите на основните термини, определени са ролята и отговорностите на отделните изпълнителски и ръководни нива в администрациите, етапите на процеса по управление на рисковете и основните дейности на всеки от етапите. Поставени са минималните изисквания към съдържанието на стратегията, както и отговорността на риск-мениджмънта за разработването и актуализирането ѝ.⁴⁰²

В приложение към указанията са описани част от техниките за идентифициране и оценка на рисковете и за дефиниране на техники за реакция, предоставени са формуляри за

³⁹⁷ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.4

³⁹⁸ Чл. чл. 12 и 13 от Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор, обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., посл. изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.

³⁹⁹ Чл. 46, ал. 4, т. 2 и чл. 46а, ал. 2, т. 6 от Закона за администрацията

⁴⁰⁰ Чл. 46, ал. 1 от ЗПК;

Чл. 30, т. 2 и чл. 32, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

Чл. 35 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г.;

Одитни доказателства №№ 112.1 и 112.4

⁴⁰¹ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&grid-column=Title&grid-dir=1>

⁴⁰² Указания за управление на риска в публичния сектор (раздели II, III, IV), утвърдени със Заповед № ЗМФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&grid-column=Title&grid-dir=1>

идентифициране на рискове, за индивидуална оценка на рисковете, единен документ за анализ на идентифицираните рискове и примерен риск-регистър.⁴⁰³

3.1. Въведен механизъм за управление на корупционни рискове

3.1.1. Механизмите/Системите за управление на риска във всички одитирани организации са въведени с нарочни стратегии за управление на риска, като в малка част от тях допълнително са утвърдени и вътрешни правила⁴⁰⁴. Не всички стратегии са актуализирани своевременно съобразно нормативните изисквания, на всеки 3 години. Забавяне има в МВР, където стратегиите не е актуализирана в продължение на 7 г. и МПРБ - 5 г.⁴⁰⁵

Стратегиите описват отделните етапи на процеса по управление на риска – идентифициране, анализ и оценка, реакция, документиране, мониторинг и докладване, и съдържат процедури за тяхното изпълнение. С цел подпомагане и насочване на собствениците на рисковете при тяхното идентифициране, е включено и описание на примерни категории/групи рискове⁴⁰⁶ или основни рискови области⁴⁰⁷ или рискови фактори^{408, 409}.

В част от действащите през периода 2021-2023 г. стратегии, корупционните рискове са включени сред описаните в стратегиите примерни потенциални/основни рискове, най-често като застрашаващи репутацията на организацията⁴¹⁰. Има и министерства, в чиито стратегии няма изискване или насочване за идентифициране на корупционните рискове⁴¹¹. Рисковете, свързани с почтеността (интегритета) не попадат във фокуса на стратегиите за управление на риска на одитираните организации.⁴¹²

Въпреки че в Стратегията за управление на риска в МВР от 2017 г. няма изискване или насочване за идентифициране на корупционни рискове, в стратегиите за управление на риска на част от звената с функции по предотвратяване и противодействие на корупцията в министерството (ГДБОП и ГДНП), са посочени корупционните рискове сред основните или потенциалните рискове. С утвърждаването на новата Стратегия за управление на риска през 2024 г., корупцията е включена като самостоятелна рискова област, относима към рискове, възникващи в резултата на придобита формална власт при или по повод изпълнение на служебни задължения.⁴¹³

Във Вътрешните правила за управление на риска в МТСП изрично е посочено, че „управлението на рисковете по отношение на корупционните практики и прояви не е предмет на регулиране от тях“. Успоредно с това, в картата на рисковете, приложена към правилата, описваща потенциалните рискови области и приложимите рискове за МТСП, в областта на репутационните рискове, е посочен „Риск от поведение, накърняващо авторитета или доверието на министерството, като: ...; наличие на корупционни практики; злоупотреба със служебно положение с цел облагодетелстване.“ Разбирането на МТСП е, че макар скалата за оценяване на рисковете по реда на Вътрешните правила да може да бъде използвана при определяне на оценката/рейтинга на антикорупционните рискове, за идентифицирането и оценката на антикорупционните рискове има специфични изисквания,

⁴⁰³ Указания за управление на риска в публичния сектор, утвърдени със Заповед № 3МФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&grid-column=Title&grid-dir=1>

⁴⁰⁴ МТСП и АСП

⁴⁰⁵ Одитно доказателство № 94.1

⁴⁰⁶ АМС, МПРБ, МТС, МТСП, МЗХ

⁴⁰⁷ МОСВ

⁴⁰⁸ МИР, АСП

⁴⁰⁹ Одитно доказателство № 94.9

⁴¹⁰ АМС, МОСВ, МПРБ, МТС, МЗХ

⁴¹¹ МВР, МИР, МОН и АСП

⁴¹² Одитно доказателство № 94.3

⁴¹³ Одитни доказателства №№ 59 и 70.1

каквито, например, са приетите от НСАП Насоки за съставяне на антикорупционните планове.⁴¹⁴

Предвид липсата на изискване или насочване в част от стратегиите⁴¹⁵ за идентифициране на рисковете в областта на корупцията, както и наличието на изрични указания в част от вътрешните правила⁴¹⁶, че управлението на корупционните рискове не е предмет на регулация от тях, тези стратегии и вътрешни правила няма да бъдат анализирани в следващите точки на настоящия доклад. Изключение е направено само при посочването на добра практика в МВР.

3.1.2. Идентифицираните в началните фази на процеса рискове следва да бъдат анализирани и оценени. В рамките на този етап общата оценка на всеки идентифициран риск следва да се определи въз основа на оценка на вероятността за настъпване на риска и влиянието, което би оказало реализирането му върху постигането на целите на организацията. При оценката на рисковете от ведомствата се използват въведените със стратегиите механизми за изчисляване на цифрово изражение на общата оценка/рейтинга на риска чрез използване на 5-степенна скала⁴¹⁷ или на 3 степени на качествена и/или количествена оценка⁴¹⁸ при оценката на вероятността и влиянието, респективно и при определяне на рейтинга/нивото на риска.⁴¹⁹ Стратегията за управление на риска в МРРБ въвежда и извършване на оценка на средната претеглена стойност на риска, като съотношение между общата оценка на идентифицираните рискове и брой рискове. Оценката на средната претеглена стойност на риска се прави по 3-степенна скала с най-ниска стойност „1“ и най-висока „3“.⁴²⁰

Съобразно получената обща оценка/рейтинг/ниво на риска рисковете биват определяни като високи, средни и ниски при 3-степенната скала за оценяване или много високи, високи, средни, ниски и много ниски при 5-степенната. Възприетото ниво на търпимост на ведомствата към рисковете определя категориите „много висок“ и „висок“ риск като съществени и подлежащи на активно управление, категорията „среден“ като значителен риск, който следва да се наблюдава, а тези с оценка „нисък“ и „много нисък“ се приемат за ниско приоритетни и следва да се толерират. Указани са възможните реакции на риска – ограничаване, прехвърляне, приемане/толериране и прекратяване, както и, че конкретната реакция на риска или комбинация от възможни реакции, се определя за всеки отделен риск съобразно неговите специфики.⁴²¹

Преобладаващата част от стратегиите указват, че следва да се оценява адекватността⁴²² и ефективността⁴²³ на контролните дейности, целящи намаляване на нивото на риска. Посочва се също, че е необходимо да се анализира ефикасността⁴²⁴/разходите и ползите⁴²⁵ при въвеждането на всяка нова контролна дейност.⁴²⁶

Резултатите от процеса по управление на рисковете се документират в риск-регистри на ниво отделни структурни звена и на ниво ведомство, което представлява и рисковия профил на организацията. Регистрите се разработват по образци, приложени към стратегиите, които не се различават съществено от предложения с Указанията на МФ

⁴¹⁴ Раздел I, т. 4 от Вътрешните правила за управление на риска в МТСП, утвърдени със Заповед № РД-06-48 от 15.06.2021 г. и Заповед № РД-06-1 от 30.01.2024 г. и Приложение № 2 Карта на рисковете;

Одитно доказателство № 66.1.

⁴¹⁵ МВР, МИР, МОН, АСП

⁴¹⁶ МТСП

⁴¹⁷ АМС, МРРБ, МОСВ, МЗХ

⁴¹⁸ МРРБ, МТС

⁴¹⁹ Одитно доказателство № 94.12

⁴²⁰ Одитно доказателство № 67.1.

⁴²¹ Одитно доказателство № 94.13

⁴²² МЗХ

⁴²³ АМС, МОСВ, МТС и МЗХ

⁴²⁴ АМС

⁴²⁵ МТС и МЗХ

⁴²⁶ Одитно доказателство № 94.15

образец. В част от стратегиите изрично е посочено, че в риск-регистъра на ведомството се включват само значимите рискове – много високите, високите и средните⁴²⁷ или само съществените (високите) рискове⁴²⁸. При други⁴²⁹, няма изрично ограничение по отношение на нивото/рейтинга на рискове, подлежащи на включване в риск-регистъра, но риск-регистърът има допълнителна колона, в която следва да се посочи дали, съгласно риск-апетита на министерството, рискът е приемлив или неприемлив.⁴³⁰

Като добра практика се отличава въведеното със Стратегия за управление на риска на първостепенния разпоредител с бюджет по бюджета на МВР за периода 2024-2027 г. изискване „Риск-ръководителят“ да поддържа база данни за рисковете, съдържаща:

- доклади от различни одитни и контролни органи;
- информация за предстоящи нормативни, регулаторни или други промени;
- медийни информации;
- оплаквания и сигнали от трети страни;
- доклади, анализи и други от професионални организации.

Тази информация следва да се събира текущо от „риск-собствениците“ и да се предоставя периодично на „Риск-ръководителят“.⁴³¹

Преобладаващата част от стратегиите за управление на риска на одитираните организации насочват вниманието към корупционните рискове и създават предпоставка отделните риск-собственици да идентифицират рискове в тази област. Въведен е и механизъм за анализ, оценка, приоритизиране и документиране на идентифицираните рискове, който да осигурява унифициран подход към управлението им в рамките на отделните администрации.

*Липсата на указания в останалата част от стратегиите за идентифициране на корупционни рискове, както и в почти всички стратегии за идентифициране на рискове, свързани с почтеността (интегритета) не подпомага риск-собствениците при установяването на всички възможни рискове, които биха застрашили постигането на целите на съответните организации и по този начин ограничава риск-вселената.*⁴³²

3.2. Установени корупционни рискове

3.2.1. Преобладаващата част от ведомствата посочват, че в рамките на въведения със стратегиите процес по управление на рисковете не са идентифицирали корупционни рискове, както на ниво ведомство, така и в сферата на дейност на структурните звена с функции по превенция и противодействие на корупцията – инспекторати, вкл. Главен инспекторат към АМС, специализирани звена в МВР, управляващи органи, звена за вътрешен одит. Респективно, не е извършвана и оценка на въздействието на корупционните рискове, което биха оказали върху постигането на целите на организациите, не се оценява вероятността от настъпването им, не са и приоритизирани по реда, определен в стратегиите.⁴³³

В риск-регистрите на отделните ведомства са установени единични случаи на идентифицирани рискове с корупционен характер, свързани с обществени поръчки, конфликт на интереси и неспазване на етични принципи, но те не са пряко относими към дейността на тези звена:

- В риск-регистъра на МРРБ за 2021 г. и за 2022 г. са включени 2 риска, свързани с корупция, относими към дейността на ДНСК – „Възможност за създаване на корупционни схеми при провеждане на обществени поръчки“ (№ 73 през 2021 г. и № 58 през 2022 г.) и

⁴²⁷ АМС, МОСВ

⁴²⁸ МРРБ, МЗХ

⁴²⁹ МТС

⁴³⁰ Одитно доказателство № 94.16

⁴³¹ Одитно доказателство № 59

⁴³² *Препоръка № 6.*

⁴³³ АМС, МВР, МОСВ, МИР, МРРБ, АСП

Одитно доказателство № 94.5

„Възможност за създаване на корупционни схеми при издаване на Разрешения за ползване“⁴³⁴ (№ 11 през 2021 г.)

- В рамките на МТСП през 2021 г. е идентифициран риск от „Създаване на корупционни практики“ във връзка с „Годишна цел № 18.4.1.: Планиране, организиране и координация на всички дейности във връзка с подготовката и провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки в МТСП съгласно утвърдения график за 2021 г.“. Рискът е в сферата на компетентност на дирекция „Правно обслужване и обществени поръчки“ и е оценен като „среден, клонящ към висок“. След оценка на контролните дейности не е идентифициран остатъчен риск.⁴³⁵

- В риск-регистъра на МОН за 2021 г., 2022 г. и 2023 г. е включен един риск, свързан с конфликт на интереси в сферата на дейност на дирекция „Държавна собственост и обществени поръчки“ с планирани действия „Нулева толерантност към подобни случаи“.⁴³⁶ В обсега на дейност на Инспектората е идентифициран риск „При оценка на риска на проверяваните обекти да не разкрие напълно някои високорискови административни структури“ „Поради недостатъчно разработена от КПКОНПИ методология за оценка на корупционния риск“, „което поражда риск от корупционни практики“. Остатъчният риск и през трите години е оценен като нисък, поради което не е включен в риск-регистъра на МОН.⁴³⁷

- В риск-регистъра на МТС за 2021 г. и за 2022 г. е идентифициран един корупционен риск на организационно ниво, свързан с „даване, приемане, искане, предлагане пряко или непряко на подкуп или друг вид облага, което да засегне изпълнението на едно или повече задължения или поведение на служители“, който е оценен като нисък, респективно не изисква предприемане на действия за намаляването му и е приемлив за организацията. Идентифицирани са и два риска относими към човешките ресурси, свързани с неспазване на етичните принципи и поведение и конфликта на интереси, които са оценени с рейтинг 6, което ги прави неприемливи. Не е изготвян риск-регистър за 2023 г., като посочената от МТС причина за това е изтеклият договор с външен изпълнител и продължаващ процес по създаване на вътрешна организация за актуализиране на Стратегията и риск-регистъра.⁴³⁸

- В рамките на МЗХ, за периода 2021-2023 г. Изпълнителна агенция „Сертификационен одит на средствата от Европейските земеделски фондове“ идентифицира риск от „Корупционни практики“ и „Конфликт на интереси“. Дирекция „Идентификация на земеделските парцели“ идентифицира риск от „Неправомерно/неправилно разходване/усвояване на европейските средства в земеделието, вкл. налагане на финансови санкции от страната на ЕК, поради лисващи данни (слоеве) в СИЗП⁴³⁹ и/или на лошо качество на данните в системата, вследствие на политически, корупционен, секторен натиск; задаване на нереално кратки срокове за извършване на дейностите по годишна актуализация на СИЗП; пропускане на контроли и дейности и/или неточното или неправомерно/неправилно разходване/усвояване на европейските средства в земеделието, вкл. налагане на финансови санкции от страната на ЕК, изпълнение/неразбиране.“⁴⁴⁰

⁴³⁴ Одитно доказателство № 67.1.

⁴³⁵ Одитно доказателство № 66.1.

⁴³⁶ Одитно доказателство № 61.1

⁴³⁷ Одитно доказателство № 61.1

⁴³⁸ Одитни доказателства № 63.1, 63.4 и 74.1

⁴³⁹ Системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП)

⁴⁴⁰ Одитно доказателство № 65.5.

През периода 2021-2023 г. не е изготвян единен риск-регистър за МВР, а само риск-регистри на отделните структури на министерството⁴⁴¹. В обхвата на компетентност на три от структурите, ангажирани с дейности по предотвратяване и противодействие на корупцията – ГДБОП, ГДНП и ДВС, са идентифицирани корупционни рискове.⁴⁴² (Каре II, 3.2.1 и Приложение II, 3.2.1-1 към настоящия доклад) Риск-регистър на МВР, като първостепенен разпоредител с бюджет, е разработен от Комитета по Управление на риска през 2024 г., като в него са включени данни само за рисковете (значими и съществени) и оценката им. Не са посочени предприетите действия, не е направена оценка на остатъчните рискове, не са посочени планираните

действия за намаляване на остатъчните рискове, както и сроковете и отговорните структури за изпълнението им, не е посочен и начинът на текущ мониторинг. Риск-регистърът е утвърден от министъра на вътрешните работи в този непълен вид и в него са включени редица корупционни рискове, без да има яснота как и от кого ще бъдат управлявани.⁴⁴³

В значителна част от въведените във ведомствата стратегии за управление на риска съществуват предпоставки за идентифициране на рискове с корупционен характер, но въпреки това такива рискове са установени само в отделни министерства и в повечето случаи, не се разпознават от тяхна страна като корупционни. Идентифицираните корупционни рискове, с изключение на част от тези, включени в риск-регистрите на звената с функции по предотвратяване и противодействие на корупцията в МВР, са оценени съобразно изискванията на стратегиите.

3.2.2. Всички ведомства, с изключение на АМС (която не изготвя антикорупционен план) посочват, че корупционните рискове се идентифицират в рамките на процеса по изготвяне на антикорупционни планове (АКП), съгласно утвърдени от НСАП Насоки за съставяне на антикорупционни планове (Насоките). Въведените със стратегиите за управление на рисковете процедури не се прилагат по отношение на корупционните рискове, включени в АКП.⁴⁴⁴

Антикорупционните планове следва да се разработват ежегодно и да съдържат информация за планирани антикорупционни мерки с описание на техните цели, срокове и отговорници за изпълнението им, индикатори за ефект, степен на изпълнение, причини за неизпълнение, други. В началото на 2021 г. е направено изменение и допълнение на Насоките, с което е въведено изискване за включване в плановете на конкретни

Каре II, 3.2.1

Идентифицирани корупционни рискове в структури на МВР

- „Риск относно функционалната компетентност на ГДБОП и обхвата на дейност по отношение на противодействието на корупцията“;
- „Риск от използване на корупцията като инструмент за обезпечаване и улесняване на незаконни дейности, в т. ч. разходване на публични средства при възлагане на обществени поръчки и усвояване на средства, предоставени от ЕС“;
- „Предизвикателства при документирането и разследването на корупционни практики сред органите на държавна власт, на злоупотреби със средства от ЕС и „изпирането на пари“ от престъпна дейност.“;
- „Злоупотреба със служебно положение и установени корупционни практики сред служители от ГДБОП“;
- „Недостатъчна публичност и прозрачност при провеждане възлагане на обществени поръчки в ГДБОП и възможност възникване на корупция“;
- „Корупционен риск“;
- „Увеличаване броя на организираните и конвенционални форми на престъпления и корупционни прояви, извършени от служители на МВР.“.

Източник: Риск-регистри на ГДБОП, ГДНП и ДВС

⁴⁴¹ по чл. 37 от ЗМВР

⁴⁴² Процесът по разработване на риск-регистъра не е изследван по същество, т.к. е извън одитирания период 2021-2023 г. Одитно доказателство № 70.1

⁴⁴³ Процесът по разработване на риск-регистъра не е изследван по същество, т.к. е извън одитирания период 2021-2023 г. Одитно доказателство № 70.1

Виж Приложение II, 3.2.1-2 към настоящия доклад

⁴⁴⁴ Одитно доказателство № 94.5

корупционни рискове и е утвърдена нова форма на АКП, в която е добавена колона „Конкретно идентифициран корупционен риск“. В образаца са определени и шест сфери на корупционен риск, в рамките на които, отделните администрации следва да посочат конкретно идентифицираните корупционни рискове. Това са:

- управление, разпореждане или разходване на бюджетни средства и активи, вкл. обществени поръчки;
- извършване на контролни дейности;
- предоставяне на административни услуги, концесии, издаване на лицензи и разрешения, регистрационни режими;
- състезателни процедури/конкурси за вписване на лица в регистри или за извършване на нормативно регламентирани професии;
- празноти в закони и неясна нормативна уредба, предпоставящи за противоречиво тълкуване и/или прилагане на нормативните актове;
- други мерки с оглед специфичните рискове в съответните ведомства;
- мерки за публичност.⁴⁴⁵

С Насоките не са въведени ред и правила за управление на идентифицираните корупционни рискове – няма изискване за оценка и приоритизация на рисковете, както и за анализ на предлагани антикорупционни мерки (контролни дейности) от гледна точка на тяхната ефективност, включително и на съотношението разходи за прилагането им и ползи от тях. В образаца на АКП също няма изискване за извършване на оценка и приоритизация на рисковете. Насоките указват само, че „Конкретният корупционен риск се определя от наличие на условия или уязвимости или слабости, които могат да доведат, да благоприятстват или да улеснят корупционни практики“ (чл. 3, ал. 3) и, че АКП следва да се изготвят на база анализ на документи, в т. ч. и извършена оценка на възможността от настъпване на конкретния корупционен риск (чл. 3, ал. 1). Не са посочени други източници и/или процеси, които да подпомагат организациите при идентифицирането на рисковете, като, например, въведеният съгласно Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС) процес по управление на рисковете, извършваната от УО самооценка на риска от измами, въз основа на Насоки на ЕК⁴⁴⁶. Посочено е също, че АКП следва да отчитат утвърдената в съответната институция „Методика за оценка на корупционния риск“⁴⁴⁷. Насоките не детайлизират изискването за разработване на такива методики, няма и изрично нормативно изискване за въвеждането им.⁴⁴⁸

⁴⁴⁵ Одитни доказателства №№ 70.2, 70.3 и 70.4

⁴⁴⁶ Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014) http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures

⁴⁴⁷ Чл. 1, ал. 2 от Насоките за съставяне на антикорупционни планове

⁴⁴⁸ Одитни доказателства №№ 70.2, 70.3, 70.4 и 82.4

При разработването на АКП в периода 2021-2023 г. одитираните организации се съобразяват с промените в Насоките и посочват конкретно идентифицирани корупционни рискове в рамките на относимите към дейността им сфери, във връзка с които въвеждат антикорупционни мерки. В преобладаващата част от плановете, с различна степен на детайлизиране, са посочени рискове, свързани с управлението на европейските средства⁴⁴⁹. В АКП на МОСВ към антикорупционните мерки, насочени към управлението на средствата от ЕСИФ/ЕФСУ не са идентифицирани конкретни рискове, а само е посочено, че „Не е идентифициран конкретен случай“. Корупционните рискове, свързани с управлението на програмите за регионално развитие, са идентифицирани много детайлно, като са обхванати различни етапи и аспекти на процеса – издаване на административни актове, верификация на разходи, провеждане на обществени поръчки, манипулиране на компютърни системи, търсене на отговорност от служителите във връзка с изпълнение на задълженията им, други. (Карте II, 3.2.2)

Карте II, 3.2.2

Конкретно идентифицирани в антикорупционните плановете на МРРБ рискове, свързани с управлението на ОПРР 2014-2020 г. и ПРР 2021-2027 г.:

- Риск, свързан с идентифициране на възможно издаване на административен акт, без да е спазена регламентираната съгласувателна процедура;
- Риск, свързан с възможност за верификация на недопустим разход;
- Риск, свързан с възможност за манипулации на компютърните системи;
- Риск, свързан с недоволство на обществото за липса на прозрачност при изпълнение на строителни обекти и услуги от национално значение;
- Идентифицирани пропуски при провеждане на обществени поръчки;
- Риск, свързан с възможност за търсене на отговорност на служителите във връзка с изпълнение на служебните им задължения и опити за влияние;
- Риск, свързан с възможността да се прилага различен подход от служителите в процеса на верификация на разходите;
- Риск, свързан с възможност от възникване на нарушения, когато проектите се управляват от същата администрация;
- Риск от нарушаване на действащите програмни правила и процедури;
- Риск, свързан с идентифициране на пропуски на бенефициентите, водещи до определяне на нередности;
- Недостатъчна квалификация на служителите в областта на противодействие на корупцията и конфликта на интереси.

Източник: Антикорупционните плановете на МРРБ за 2021 г., 2022 г. и 2023 г.

При анализа на съответствието на плановете с изискванията на Насоките, който се извършва от КПКОНПИ/КПК, не са установени пропуски и слабости при идентифицирането на корупционните рискове.⁴⁵⁰

Въведеното с Насоките за съставяне на антикорупционни плановете изискване за идентифициране на корупционни рискове, без указание как следва да бъде извършвано управлението на тези рискове, както и липсата на препратка към съществуващия нормативно установен ред за управление на рисковете в организациите, оставя впечатлението, че корупционните рискове са извън този процес и създава предпоставки за липса и/или погрешно разбиране на необходимостта от адекватно управление на корупционните рискове. Същевременно са въведени два паралелни процеса по управление на рисковете, без да е налице обективна необходимост за това, което ненужно увеличава административната тежест и създава предпоставки за формално изпълнение.

3.2.3. Специфични методически и аналитични отговорности по отношение на управлението на риска от корупция са възложени на КПКОНПИ/КПК. Комисията следва да „идентифицира и анализира рискови зони за корупция“, да „разработва методологии за оценка на корупционния риск“, както и да оказва съдействие за прилагането им.⁴⁵¹

⁴⁴⁹ МРРБ, МТС, МТСП, МИР

⁴⁵⁰ Одитно доказателство № 84

⁴⁵¹ Чл. 46, ал. 1 от ЗПК;

Чл. 30, т. 2 и чл. 32, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

3.2.3.1. Идентифицирането и анализът на рисковите зони за корупция от страна на КПКОНПИ/КПК се извършва посредством „смыслово и количествено натрупване на посочените от ведомствата конкретни корупционни рискове“ в антикорупционните им планове. Въз основа на този анализ, в изготвяния от Комисията доклад-анализ на АКП е включен раздел, който съдържа обобщен и синтезиран списък на корупционните рискове, което се приема за „картографиране на рисковете в администрацията на централната изпълнителна власт“. В докладите за извършените анализи на АКП за 2022 и 2023 г. е включен списък на корупционни рискове, групирани по определените в образца на АКП сфери.⁴⁵²

Отделните ведомства не разпознават тези действия като извършено идентифициране и анализ на корупционния риск от страна на КПКОНПИ/КОНПИ⁴⁵³, което не предполага използването им в процеса по управление на риска в отделните ведомства. Това може да се дължи на различни причини, сред които – разминаване между очакванията на ведомствата и разбиранията на КПКОНПИ/КПК за резултатите от изпълнението на тази дейност, слабости в Насоките за съставяне на АКП, недостатъчна комуникация между Комисията и отговорните органи, липса на достатъчно методически указания.

3.2.3.2. Съгласно нормативните разпоредби, органът, който осъществява държавната политика по превенция на корупцията е Комисията за противодействие на корупцията (КПКОНПИ до 06.10.2023 г.).⁴⁵⁴ Становището на КПК е, че обхватът на превантивната ѝ дейност, регламентиран в Глава четвърта „Превенция на корупцията“ от ЗПК/ЗПКОНПИ⁴⁵⁵, в която се съдържа задължението за разработване на методология за оценка на корупционния риск, не се простира върху лицата по § 2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на законите, указваща прилагането на други глави от закона по отношение на разширен кръг лица, извън заемащите висши държавни длъжности, сред които са и служители в администрацията на органите на изпълнителната власт. В този контекст, разработването от страна на Комисията на методология за оценка на корупционния риск може да бъде реализирано само в рамките на задължението ѝ да „извършва анализи, разработва и предлага мерки за превенция и противодействие на корупцията и координира прилагането им, в т.ч. и по сектори“. Изготвените в изпълнение на тази разпоредба от КПК/КПКОНПИ предложения за антикорупционни мерки следва да се предоставят на компетентните органи за вземане на отношение по тях и последващо уведомяване на Комисията за приетите мерки.⁴⁵⁶

През 2022 г. от страна на КПКОНПИ, е направена актуализация на разработен през 2019 г. от междуведомствена работна група проект на Методология за оценка на корупционния риск по чл. 13, ал. 2 от Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси. В проекта са включени предложените от Главния инспекторат три индикатора за оценка на риска:

- Нормативна и вътрешна уредба;
- Функции и правомощия; и
- Административна среда.

Предвидено е да се извършва оценка на идентифицираните рискове и докладване, процедурите за което са описани схематично. Основна част от Методологията е посветена на антикорупционните планове и отчетите за изпълнението им.⁴⁵⁷ Проектът е одобрен от

⁴⁵² Одитни доказателства №№ 82.8 и 84

⁴⁵³ Одитни доказателства №№ 1.14, 2.14, 3.14, 4.14, 5.14, 6.14, 7.14, 8.14, 9.14 и 10.14

⁴⁵⁴ Чл. 30 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и чл. 13 от ЗПК;

Одитно доказателство № 82.20

⁴⁵⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁴⁵⁶ Чл. 30, т. 2 и чл. 32, ал. 2 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. и чл. 44, т. 2 и чл. 46, ал. 2 от ЗПК;

Одитно доказателство № 82.20

⁴⁵⁷ По смисъла на чл. 32, ал. 2 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

КПКОНПИ и изпратен на Главния инспекторат като антикорупционна мярка.⁴⁵⁸ От страна на адресата на мярката – Министерският съвет, като отговорен/компетентен орган, не е взето отношение по така предложената и изпратена на Главния инспекторат в АМС мярка и КПКОНПИ не е уведомена за предприетите мерки и срокове за тяхното прилагане, както и за непредприетите мерки и мотиви за това.⁴⁵⁹

Проектът на Методология за оценка на корупционния риск не е разглеждан на заседание на НСАП.⁴⁶⁰ От страна на КПКОНПИ/КПК, през периода 2021-2023 г. не са предлагани методологии за оценка на корупционния риск, като антикорупционна мярка на други компетентни органи.⁴⁶¹

Липсата на методология е причината, посочена от Главният инспекторат в АМС и инспекторатите към останалите министерства, за неизпълнението на задълженията им за извършване на оценка на корупционния риск, въз основа на която да предлагат мерки за ограничаването му.⁴⁶²

Липсата на методология/и за оценка на корупционните рискове е още един, много съществен фактор, оказващ силно негативно влияние върху процеса по управление на тези рискове. В практиката, това рефлектира в неизпълнение на ключови стъпки в борбата с корупцията в отделните администрации, каквито са оценката на корупционния риск и предлагането на мерки за ограничаването му. Освен това, липсата ѝ обезсмисля въведеното с Насоките за съставяне на антикорупционни планове през 2021 г. изискване за идентифициране на конкретни корупционни рискове и прави невъзможно адекватното му изпълнение, резултатът от което е допълнителна административна тежест без ясен резултат.

3.2.3.3. В изпълнение на препоръка, дадена в доклада на GRECO от 5-ия кръг на оценка⁴⁶³, в рамките на МВР са предприети действия за разработване на Методика за оценка и управление на корупционния риск в МВР (Методика) от междуведомствена работна група с представители на МВР и КПК. Методиката е финализирана и утвърдена в средата на 2024 г. С нея се въвежда нарочен ред за „идентифициране, оценка и управление“ на корупционния риск. В Методиката са дадени определения на понятия, като: условие и фактор за корупционен риск; корупционно поведение; оценка на корупционен риск. Определени са обективните и субективните условия, които определят факторите за корупционния риск. Обективните условия са систематизирани в подгрупи:

- Пропуски в нормативната и вътрешна уредба и слабости при прилагането;
- Липса и пропуски в организацията на работата;
- Липса на ефективен контрол (вътрешен и външен);
- Недостатъчен или неефективен административен капацитет; и
- Липса на прозрачност.

Субективните условия са свързани с възможни слабости или констатирани нередности, свързани с упражняването на длъжността и с личността.

Разграничени са два вида оценки на корупционния риск – стратегическа и комплексна. Първата обхваща установяване и анализиране на конкретно идентифицираните корупционни рискове в оценяваните структури с цел тяхното обобщаване и групиране за системата на МВР, въз основа на оценка на тяхното смислово

Одитни доказателства №№ 82.11 и 82.20

⁴⁵⁸ Писмо № ЦУ01-3224 от 28.04.2024 г. на „За председател на КПКОНПИ“ до ръководителя на Главния инспекторат към МС, Одитни доказателства №№ 82.11 и 82.20

⁴⁵⁹ По смисъла на чл. 32, ал. 2 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

Одитни доказателства №№ 82.11 и 82.20

⁴⁶⁰ Одитно доказателство № 27.2

⁴⁶¹ Одитни доказателства №№ 82.20, 112.1, 112.2, 112.3 и 112.4

⁴⁶² Чл. 46, ал. 4, т. 2 и чл. 46а, ал. 2, т. 6 от Закона за администрацията

Одитно доказателство № 94.6

⁴⁶³ Препоръка № 147 от Доклад на GRECO „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи“, Пети кръг на оценка (GrecoEval5Rep(2022) 9)

проявление и количествено натрупване. При комплексната оценка се цели измерване на влиянието и вероятността на рисковете и остойностяване на степента на риска. Описана е процедурата за извършването на двата вида оценки и документирането им. Предвидено е въз основа на направените стратегически оценки да се изготви Обобщен доклад за стратегическата оценка на корупционния риск в МВР, който да бъде основа за разработването и/или актуализирането на антикорупционната стратегия. *Предвиденото разработване на антикорупционна стратегия на МВР е с потенциал да създаде специфична за министерството система за превенция и противодействие на корупцията, каквато съществува до 2020 г.*⁴⁶⁴

3.3. Управление на риска в рамките на управляващите органи на оперативните програми/програми

3.3.1. Управлението на рисковете в рамките на УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ, е регламентирано допълнително и в наръчниците⁴⁶⁵ или системите за управление и контрол⁴⁶⁶ на програмите. Изключение прави само ПМДРА, в чиято Системата за управление и контрол е посочено, че функциите и отговорностите на УО в процеса по оценка, управление и контрол на риска ще бъдат разработени в самостоятелна глава на Наръчника, което към 18.10.2024 г., не е направено.

В преобладаващата част от случаите, въведените процедури разграничават отделни нива или процеси за управление на риска:

- ниво „организация“, ниво „дейност на УО“ и ниво „проект“⁴⁶⁷;
- институционално ниво, ниво проекти и оценка на риска от измами⁴⁶⁸;
- ниво УО и ниво операция⁴⁶⁹;
- общ процес за управление на риска за програмата и управление на риска от измами^{470 471}.

Въведените от УО процедури за управление на риска поставят акцент върху управлението на риска от измами, като почти всички или изрично посочват, че изпълнението на този процес е изцяло съобразен с Насоките на ЕК за Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите⁴⁷² (Насоките) или прилагат Насоките и разработеният към тях инструмент за самооценка на риска от измами към съответните процедури⁴⁷³. Тази част от Наръчника по ПМДРА не е разработена.⁴⁷⁴

Преобладаващата част от въведените от УО механизми не изискват изрично идентифициране на корупционни рискове, както и такива, свързани с почтеността (интегритета). В процедурите за управление на риска на част от УО са цитирани въведените политики за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси и декларираната в тях политика за нулева толерантност към измамите и корупцията⁴⁷⁵. В други, конфликтът на интереси се споменава, като част от идентифицираните в Насоките на ЕК потенциални рискове от измами⁴⁷⁶. Понятието „корупция“ е дефинирано в относимите към управлението на рисковете процедури само в два наръчника.⁴⁷⁷

⁴⁶⁴ Одитни доказателства №№ 18.10, 70.6 и 82.11

⁴⁶⁵ ПТП, ПОС, ПКП, ПНИИДИТ, ПРР, ПРЧР, ПТС, ПХОМП, ПО

⁴⁶⁶ ФУМИ, ФВС, ИУГВП

⁴⁶⁷ ПКП, ПНИИДИТ, ПМДРА

⁴⁶⁸ ПРР, ПО

⁴⁶⁹ ПРЧР, ПХОМП

⁴⁷⁰ ПТС

⁴⁷¹ Одитно доказателство № 94.2

⁴⁷² Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014) http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures;

⁴⁷³ МВР

⁴⁷⁴ Одитно доказателство № 94.7

⁴⁷⁵ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПРР

⁴⁷⁶ ПОС, ПКП, ПНИИДИТ, ПРР

⁴⁷⁷ ПОС и ПРР

Одитно доказателство № 94.3

Като добра практика се откроява въведената с Процедурния наръчник за управление и изпълнение на Програма „Транспортна свързаност“ „Карта на рисковете“, в която са описани потенциални рискове, класифицирани в класове, категории и под-категории. Корупцията и корупционният риск са посочени като външен фактор в рамките на рисковия клас „Управление и надзор“, под-категорията Геополитически рискове. В същия рисков клас е включена рисковата категория „Етика“, която съдържа редица рискове, свързани с отговор на обвинения, комуникация, корективни действия, изграждане на етична култура, докладване и разследване, обучение, др. Интегритетът е разгледан в няколко аспекта – финансов; конфиденциалност и защита на данните; качество на информацията, въз основа на която се вземат управленски решения.⁴⁷⁸

Европейската комисия изрично отбелязва в Насоките си, че рисковете от корупция следва да се управляват по подходящ начин като се вземат предвид Индекса за възприемане на корупцията⁴⁷⁹ на организацията „Прозрачност без граници“ и доклада на ЕС за борба с корупцията⁴⁸⁰. Индексът и докладите следва да се съобразят и когато се извършва оценка до каква степен общата среда, в която работят организациите, се счита за изложена на потенциална корупция и измами. Конфликтът на интереси е идентифициран като риск в приложението към Насоките Инструмент за самооценка във всички 4 базови процеса⁴⁸¹, обхванати от инструмента. Почтеността е посочена като част от етичната култура в рамките на цикъла за борба с измамите, без да има изрично изискване/указание/насочване за идентифициране и оценка на рискове, свързани с нея.⁴⁸² (т. 2.3.1.1 от настоящия раздел на доклада)

3.3.2. В съответните части на наръчниците и системите за управление и контрол на програмите, в различна степен на детайлност, са описани отделните етапи и дейности на процеса по управление на рисковете. В повечето случаи оценката на рисковете се извършва от сформирани от ръководителя на УО работна група⁴⁸³. В някои от случаите е определен и редът за осъществяване на дейността им⁴⁸⁴. В Наръчника на УО на ПРЧР няма изрична регламентация за създаване на работна група, но е сформирана работна група, която да извършва и управлява самооценката на риска от измами по ПРЧР поне веднъж на шест месеца, но не по-малко от един път годишно, използвайки инструмента за оценка на риска от измами, представен в Annex 1 към Насоките на Комисията.⁴⁸⁵

Предвидено е нивото на рисковете да се преценява въз основа на вероятността от възникването им и въздействието, което би оказало реализирането им върху постигането на целите на организацията. В процедурите, в които по-обстойно е описан процесът по управление на риска на ниво организация, е посочено, че и вероятността и влиянието се оценяват по 5-степенна скала⁴⁸⁶. В част от наръчниците, с цел подпомагане на процеса по оценяване, са разработени и примерни детайлни критерии за оценка на вероятността и влиянието на отделните рискове⁴⁸⁷. В отделни случаи е предвидена възможност УО да възложи оценката на риска на външен изпълнител.⁴⁸⁸

⁴⁷⁸ Одитно доказателство № 15.2

⁴⁷⁹ <http://cpi.transparency.org/cpi2012>

⁴⁸⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет от 6 юни 2011 г. — Борба с корупцията в ЕС (COM(2011)308 окончателен <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=celex%3A52011DC0308>)

⁴⁸¹ Подбор на кандидатите; Изпълнение на програмата и проверка на дейностите; Сертифициране и плащания; и Пряко възлагане на обществени поръчки от УО

⁴⁸² Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014) http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures/

⁴⁸³ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПКИП, ПНИИДИТ, ПРР, ПТС, ПХОМП, ПО

⁴⁸⁴ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПРР, ПХОМП

⁴⁸⁵ Докладна записка №75-17-111/13.02.2025 г., одобрена от РУО на ПРЧР за сформирани работна група, която да извършва и управлява самооценката на риска от измами по ПРЧР

⁴⁸⁶ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПРР, ПТС, ПРЧР, ПХОМП

⁴⁸⁷ ПТС, ПРЧР, ПО

⁴⁸⁸ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП

Одитно доказателство № 94.12

Процедурите, регламентиращи оценката на рисковете от измами, се позовават на механизма за оценка, описан в Насоките на ЕК, който също предвижда оценката да се извършва по метода на определяне на вероятността и влиянието на отделните рискове, но по 4-степенна скала. Подходът по отношение на детайлизирането на тези процедури в наръчниците и системите за управление и контрол също е различен - по-подробно описание⁴⁸⁹ и кратко описание с рефериране към Насоките.⁴⁹⁰

За улеснение на УО при извършване на самооценката на риска от измами, от ЕК е разработен инструмент за самооценка на въздействието и вероятността от възникване на конкретни сценарии от измами. Инструментът съдържа признати специфични рискове,

идентифицирани на база на предишни случаи/схеми на измами, установени при изпълнението на кохезионната политика. Примерните рискове са разпределени в четири области по процеси:

- подбор на кандидати;
- мониторинг на изпълнението на проектите и процеса по верификация;
- сертификация и плащане и
- възлагане на обществени поръчки от УО.

Чрез така определените примерни рискове се акцентира върху конфликта на интереси, подкупа, комисионните, избягването на състезателна процедура, манипулацията на процеси и документи.⁴⁹¹

В Насоките е указано, че всички други

идентифицирани рискове,

специфични за конкретната програма/регион, които подлежат на оценка, следва да бъдат добавени към тези примерни рискове. Инструментът е разработен във формата на таблица (MS Excel) и полетата, в които екипът за самооценка следва да добавя информация са изрично указани.⁴⁹²

Комисията препоръчва самооценката да се извършва от екип от УО, без да се възлага на външен изпълнител. Отговорностите на екипите за самооценка са определени в

Капе II, 3.3.2

Примерни рискове от измами:

По отношение на процеса по подбор на кандидати

- Конфликт на интереси в рамките на оценяващата комисия;
- Представяне на декларации с невярно съдържание от кандидатите;
- Риск от двойно финансиране.

По отношение на процеса по мониторинг на изпълнението на проектите и процеса по верификация

- Недеклариран конфликт на интереси или подкупи и комисионни;
- Избягване на необходимата състезателна процедура;
- Манипулация на процеса на състезателната процедура;
- Тайни споразумения за оферирание;
- Неправилно ценообразуване;
- Манипулиране на декларации за разходи;
- Недоставяне или заместване на продукти;
- Изменение на действащ договор;
- Завишено отчитане на качеството или дейностите на персонала;
- Фиктивни разходи за труд;
- Разходите за труд са разпределени неправилно по определени проекти;

По отношение на процеса по сертификация и плащане

- Непълен / неадекватен процес на проверка;
- Непълен / неадекватен процес на сертифициране на плащанията;
- Конфликти на интереси в рамките на УО;
- Конфликти на интереси в рамките на сертифициращия орган;
- По отношение на процеса по възлагане на обществени поръчки от УО
- Избягване на необходимата състезателна процедура;
- Манипулация на процеса на състезателната процедура;
- Недеклариран конфликт на интереси или подкупи и комисионни

Източник: Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014)

⁴⁸⁹ ПОС, ПКП, ПНИИДИТ, ПРР, ПО

⁴⁹⁰ Одитно доказателство № 94.7

⁴⁹¹ Капе II, 3.2.2

⁴⁹² Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014) http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures;

преобладаващата част от наръчниците и системите за управление и контрол⁴⁹³, като в част от случаите дейността им е регламентирана детайлно⁴⁹⁴.⁴⁹⁵

В процеса по оценка на риска от измами от УО се използва и разработения от Комисията инструмент АРАХНЕ⁴⁹⁶, в т.ч. и при изпълнение на отделни етапи от дейността на УО, като например, при упражняване на контрол⁴⁹⁷, при идентифициране на специфични рискове на ниво процес⁴⁹⁸.⁴⁹⁹

3.3.3. Оценката на риска, чрез вероятността за настъпването и влиянието му по 5-степенната или 4-степенната скала се извършва на два етапа – брутни рискове и нетни рискове. Между тези два етапа следва да се идентифицират съществуващите контроли и да се оцени тяхната адекватност, което да позволи приоритизирането на нетните рискове. Въведените от повечето УО механизми изискват извършване на проверка на адекватността на съществуващите контроли и приоритизиране на рисковете. Част от процедурите предвиждат извършването на анализ на ефекта от мерките за третиране на риска и определяне на интензитета на рисковете след предприемане на мерките⁵⁰⁰. Други включват преценката на адекватността на въведените контроли като част от процеса на самооценката на риска от измами.⁵⁰¹ Анализ следва да се изготвя и преди въвеждането на нови контролни дейности, предимно на разходите и ползите от тях⁵⁰², както и от гледна точка на ефективността на съществуващите контроли.⁵⁰³

3.3.4. Възможните методи за третиране на риска, като избягване, намаляване, контролиране, споделяне, трансфериране, приемане, са описани в преобладаващата част от процедурите по управление на рисковете на УО⁵⁰⁴. Подходът към определянето на конкретно ниво на толериране на риска или риск апетита на отделните УО е различен. В по-голямата част от наръчниците те не са определени, като е посочено, че това следва или може⁵⁰⁵ да се направи от работните групи по оценка на рисковете⁵⁰⁶, от екипите за самооценка на риска от измами⁵⁰⁷, от ръководителя на организацията - ПРР. В някои процедури е посочено, че „може да се определи праг на същественост (допустимост) на база рисковите приоритети ...“⁵⁰⁸, без това да е направено.⁵⁰⁹ Управляващият орган на ПТС определя риск апетита си, като посочва, че рисковете с нива от 1 до 4⁵¹⁰ са приемливи, рисковете с нива от 5 до 8 изискват внимание, а рисковете с нива от 9 до 25 са неприемливи.⁵¹¹

⁴⁹³ ПТП, ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПКП, ПНИИДИТ, ПРР, ПТС, ПО

⁴⁹⁴ ПКП, ПНИИДИТ, ПТС, ПО

⁴⁹⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures;

Одитно доказателство № 94.10

⁴⁹⁶ АРАХНЕ е интегриран ИТ-инструмент за извличане и обогатяване на данни, с който Комисията цели да окаже подкрепа на УО при осъществяването на административен контрол и проверки по структурните фондове. Инструментът цели създаването на комплексна и пълна база данни за проектите, финансирани от ЕСИФ, която е допълнена с данни от обществено достъпни регистри, за да позволи, въз основа на набор от показатели, идентифицирането на проекти, бенефициенти, договори и изпълнители, с повишен риск от измама, конфликт на интереси и нередности.

ПОС, ПРР, ПТС, ПРЧР, ПХОМП

⁴⁹⁷ ПО

⁴⁹⁸ ПКП, ПНИИДИТ

⁴⁹⁹ Одитно доказателство № 94.8

⁵⁰⁰ ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП, ПОС, ПРР, ПТС

⁵⁰¹ ПКП, ПНИИДИТ, ПРР, ПО

⁵⁰² ПТС, ПРЧР

⁵⁰³ ПХОМП

Одитни доказателства №№ 94.12 и 94.15

⁵⁰⁴ ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП, ПКП, ПНИИДИТ, ПРР, ПТС, ПРЧР, ПХОМП, ПО

⁵⁰⁵ ПРЧР

⁵⁰⁶ ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП, ПХОМП

⁵⁰⁷ ПКП, ПНИИДИТ

⁵⁰⁸ ПРЧР

⁵⁰⁹ Одитно доказателство № 94.13

⁵¹⁰ Определени по 5-степенната скала за оценка

⁵¹¹ Одитно доказателство № 15.2

В процедурите е посочено, че в съответният план за управление на риска⁵¹² или план за действие, изготвян в резултат на извършената самооценка на риска от измами⁵¹³, следва да се включат всички рискове, за минимизирането на които УО трябва да предприеме мерки. В част от наръчниците изрично е посочено, че се прави изключение само по отношение на рисковете от измами, които следва задължително да бъдат включени, без значение от определеното ниво на толерантност, предвид възприетата от УО политика на нулева толерантност към измамите и корупцията.⁵¹⁴

3.3.5. Залегналите в процедурите изисквания за документиране на рисковия профил на УО също се различават значително. Докато в едни случаи имаме детайлно описание на документите, които се изготвят в процеса по оценка на риска, респективно, се съхраняват (Карте II, 3.3.5), в други, не са описани специфични процедури за документиране на дейностите по управление на риска, но са посочени документите, които се съставят на отделните етапи⁵¹⁵. Утвърдени са и различни образци за документиране на отделните дейности по оценка на риска⁵¹⁶, сред които за документиране на риск-вселената, разпределение на оценката на бруто и нето риска, обосновка за оценката на бруто риска, риск-регистър, план за действие.⁵¹⁷

Карте II, 3.3.5

База данни на риска, подпомагаща процеса по ограничаване на рисковете, следва да съдържа:

- списък с идентифицираните рискове;
- документи, свързани с анализа на риска;
- план за действие/управление на риска;
- планове за ограничаване на рисковете;
- протоколи от заседанията на Работната група по оценка на риска..

Източник: Наръчник за управление на ПТП, Системата за управление и контрол на УО на ФУМИ, ФВАС и ИФПУГВ

3.3.6. През периода 2021-2023 г., в рамките на процеса по управление на рисковете от УО не са идентифицирани корупционни рискове, свързани с управлението на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ.⁵¹⁸

Действия по извършване на оценка на риска от измами в този период са предприети от УО на четири от програмите⁵¹⁹, като самата оценка е реализирана само от УО на ПРЧР. Използван е подходът рисковете, свързани с борба с измамите по ПРЧР да се разглеждат в рамките на оценката на рисковете, застрашаващи постигането на целите на УО. Съвместната оценка е направена изцяло посредством използването на инструмента за самооценка.⁵²⁰ През 2024 г., със сформирването на екипи за извършване на самооценка на риска от измами стартира процеса по извършване на оценката от УО на ПКИП и ПНИИДИТ и е извършена оценката от УО на ПТП и ПО. Обичайно, при извършване на оценката се анализират контролните дейности по всеки от посочените в инструмента примерни рискове, стига те да са оценени като приложими за УО. В отделни случаи (ПО), освен примерните рискове, са идентифицирани и специфични за УО рискове.⁵²¹

Извършваната от управляващите органи самооценка на риска от измами, въведена с изричен инструмент на Европейската комисия, се явява още един самостоятелен процес по управление на риска, който се извършва успоредно с изготвянето на риск-регистрите по силата на стратегиите за управление на риска в съответните ведомства и на антикорупционните планове, без да има обвързаност между трите процеса в повечето

⁵¹² ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП, ПТС

⁵¹³ ПКИП, ПНИИДИТ, ПРР

⁵¹⁴ ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП

Одитно доказателство № 94.13

⁵¹⁵ ПОС, ПКИП, ПНИИДИТ, ПРР, ПРЧР, ПХОМП, ПО

⁵¹⁶ ПТП, ФУМИ, ФВАС, ИУГВП, ПРР, ПТС, ПО

⁵¹⁷ Одитно доказателство № 94.16

⁵¹⁸ Одитно доказателство № 94.5

⁵¹⁹ ПТП, ПОС, ПРЧР, ПО

⁵²⁰ Одитни доказателства №№ 76.2 и 94.11

⁵²¹ Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014), Приложение 1 и инструмента; Одитно доказателство № 94.11

случаи. По своята същност, преобладаващата част от рисковете, свързани с измамите са корупционни рискове и имат потенциала да подпомогнат процеса по управление на корупционните рискове не само в рамките на управляващите органи. В отделни случаи⁵²² са намерени начини за оптимизиране на работата чрез обединяване на два от процесите. В други⁵²³, резултатите от самооценката на риска от измами се използват при идентифицирането и оценката на рисковете в рамките на управляващия орган.

В рамките на процеса по оценка на риска от измами се идентифицират рискове, свързани с корупцията, но реакцията на появил се сигнал за корупция е извън правомощията на управляващия орган и е важно адекватна оценка на корупционния риск да се извършва и в звената, отговорни за процедирането на сигнала.

Процесът по управление на корупционните рискове се характеризира със сериозни дефицити в няколко ключови направления:

- съществуване на недобре регулиран и разпокъсан процес по идентифициране на корупционните рискове – от една страна, необвързан с нормативно установения процес по управление на рисковете в организацията и, от друга, с въвеждане на изисквания за идентифициране на корупционни рискове в антикорупционните планове, без наличие на методика за това;

- наличие на три самостоятелно съществуващи паралелни процеси по идентифициране и оценка на рискове;

- липса на нормативно изискващата се методика/и за оценка на корупционните рискове;

- неразпознаване от страна на компетентните органи на резултатите от важни функции на отговорния за осъществяването на държавната политика по превенция на корупцията орган;

- липса на документиране на процеса на ниво министерство⁵²⁴, в част от случаите за няколко поредни години⁵²⁵.

Това резултира в липса на адекватно управление на корупционните рискове и неизвършване на основни стъпки в борбата с корупцията - оценка на корупционния риск и предлагане на мерки за ограничаването му, което оказва силно негативно влияние върху превенцията и противодействието на корупцията.⁵²⁶

4. Системи за борба с корупцията

4.1. Стандарти и регулации за борба с корупцията

Визията на ръководството на отделната организация за борбата с корупцията намира изражение в съответна институционална система/стратегия/програма, посредством които се въвеждат правилата за превентиране, установяване и реакция на корупционни практики. Ключов елемент в тази система е наличието на документи, указания, регулации и други инструменти, чрез които да бъдат обхванати всички уязвими области в организацията, установени при оценката на риска и да се подчертаят ценностите ѝ. Добрите практики показват, че тези системи трябва да обхващат елементи, като възможност за работа на повече от едно място/вторична заетост, конфликт на интереси, приемане на подаръци, обработка на сигнали, обработка на информация с ограничен достъп, заетост след напускане на държавната администрация.⁵²⁷

⁵²² Управляващия орган на ПРЧР

⁵²³ Визиран е подходът на УО на ПМДР 2014-2020 г., при който рискове, аналогични на примерните рискове от измами, намират отражение и в риск-регистъра на УО, изготвян съобразно Стратегията за управление на риска в МЗХ. Примерът засяга Програма извън обхвата на одита, но е посочен като илюстрация за оптимизация на процесите; Одитно доказателство № 65.4.

⁵²⁴ МВР и МТС

⁵²⁵ МВР

⁵²⁶ Препоръка № 8

⁵²⁷ т. 2.5 и т. 2.5.1 от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

4.1.1. Както вече е посочено в Раздел II, точки 1 и 3 на настоящия доклад, на ниво организация не са разработени и въведени цялостни институционални системи за борба с корупцията с поставени цели, определен обхват и оценяване на корупционния риск. С нормативни актове, насоки на НСАП и различни вътрешни документи са регулирани дейности, като: извършване на проверки от страна на инспекторатите, вкл. и за установяване на конфликт на интереси; прилагане на етични стандарти; обработване и проверка на сигнали, докладване и насочване по компетентност към външни органи; изготвяне на антикорупционни планове и др. Процедурите за изпълнение на тези дейности са детайлизирани в приети вътрешни правила за дейността на инспекторатите по прилагане на ЗПКОНПИ⁵²⁸, вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси⁵²⁹, правила за вътрешно подаване на сигнали и за последващи действия по тях.⁵³⁰ В отделни министерства са приети и самостоятелни правила за организацията на работа по получаване и първоначално обработване на получените по различни канали сигнали⁵³¹ и за прилагане на антикорупционни процедури и поведение на служителите.⁵³²

Със системите за управление и контрол и наръчниците на УО за управление на всички програми, съфинансирани със средства от ЕФСУ, са въведени процедури за администриране на нередности и политиките за борба с измамите⁵³³, като при част от УО са утвърдени и вътрешни правила за предотвратяване на конфликт на интереси към процедурните наръчници⁵³⁴, заедно с Политика за борба с конфликт на интереси.⁵³⁵

Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2015-2020 г. въвежда изискването за разработване и изпълняване на антикорупционни планове, в които да се определят мерки за борба с корупцията в рамките на отделните администрации. Изпълнението на тази дейност продължава и през настоящия стратегически период 2021-2027 г.⁵³⁶ Необходимостта от уеднаквяване на дейността по съставяне на тези планове в отделните администрации, налага одобряването от НСАП през 2018 г. на „Насоки за съставянето на антикорупционни планове, тяхното съдържание и одобряването им“⁵³⁷. През 2021 г., Насоките претърпяват актуализация, основно в посока въвеждане на изискване за идентифициране на конкретни корупционни рискове.⁵³⁸ С

⁵²⁸ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ;

АМС, МВР МЗХ, МИР, МОСВ, МРРБ, МТС, МТСП

Одитни доказателства № 1.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 9, 10.1 и 18.30

⁵²⁹ МВР, МЗХ, МИР, МОСВ, МРРБ, МТС, МТСП

Одитни доказателства № 3.1, 5.1, 6.1, 7.1, 8.1, 10.1 и 9.1

⁵³⁰ МВР и МИР

Одитни доказателства №№ 3.1 и 8.1

⁵³¹ МВР

Одитно доказателство № 8.1

⁵³² МИР

Одитно доказателство № 3.1

⁵³³ Одитни доказателства №№ 8, 26, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 45 и 52

⁵³⁴ ПНИИДИТ, ПКПП, ПХОМП и ПО

Одитни доказателства №№ 13, 34 и 39

⁵³⁵ ПОС и ПТП;

Одитни доказателства №№ 26.3 и 37

⁵³⁶ Одитно доказателство № 11.1

Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2015-2020 г., стр. 12 <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=956>;

Мярка 8 на Приоритет 5 от НСППК 2015-2020: „Разработване на секторни антикорупционни планове за високорискови сектори от отговорните институции, които предвиждат необходимите нормативни и организационни мерки за превенция и противодействие на корупцията в съответния сектор, както и отчетен механизъм за резултатите от тяхното прилагане“;

Мярка 7 на Приоритет 4 от НСППК 2015-2020: „Разработване и прилагане на планове за превенция и противодействие на корупцията на съответните контролни органи“;

В Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г., стр. 54, приоритет 5 „Освобождаване на гражданите от „дребната“ корупция“ е заложена мярка за изготвяне на антикорупционни планове

<https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1353>

⁵³⁷ Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г., стр. 54

<https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1353>

⁵³⁸ Решение по т. 1 от дневния ред от заседанието на Националния съвет по антикорупционни политики, проведено на 21.01.2021г., във връзка с препоръки за подобряването на АКП въз основа на извършените анализи от ЗПКОНПИ, НСАП, приложение в писмо на с изх. № 05.00-605/24.11.2023 г. от ръководителя на Главния инспекторат в АМС, т. 25, НСАП 2021

Насоките са определени конкретните сфери, в които следва да бъдат въведени антикорупционни мерки от страна на съответните разпоредители с бюджет (първостепенни и второстепенни), които са и сфери, в чиито рамки се очаква да се идентифицират корупционни рискове. *(раздел II, т. 3.2.2. от настоящия доклад)*⁵³⁹

През периода 2021-2023 г. министерствата извършват годишно планиране на антикорупционни мерки⁵⁴⁰, в съответствие с утвърдените Насоки във всички или в част от посочените сфери.⁵⁴¹ Изключение прави администрацията на МС, която не разработва и не утвърждава антикорупционен план.⁵⁴² Като причина се посочват разпоредбите на Закона за администрацията, съгласно които АМС осигурява текущата дейност на МС и подготовката на неговите заседания и осъществява координация на дейността на централната и териториалната администрация на изпълнителната власт. В тази връзка, АМС посочва, че не извършва дейности по предоставяне на административно обслужване на гражданите и юридическите лица, поради което не се извършва планиране на обичайните дейности, осъществявани от министър-председателя, като орган на изпълнителната власт с обща компетентност и администрацията. Посочва се също, че залегналото в Насоките изискване е антикорупционните планове да се изготвят от министри и ръководители на второстепенни разпоредители и от ръководители на първостепенни разпоредители, създадени със закон или постановление на МС.⁵⁴³

Съгласно изискванията на ЗФУКПС ръководителите на организациите, в рамките на управленската им отговорност следва да осигурят въвеждането на антикорупционни процедури.⁵⁴⁴ Министерският съвет е отговорен за определянето на държавната политика в различните области на държавното управление⁵⁴⁵, което е свързано с потенциални корупционни практики на най-високото управленско ниво и с ефект върху цялото население на страната. Също така, администрацията на МС предоставя услуги на широк кръг потребители, сред които са и всички участващи в процеса по управление на средствата от фондовете на ЕС – управляващи, сертифициращи, одитни органи, бенефициенти и кандидатстващи за финансиране със средства от фондовете, чрез планирането, развитието, управлението и поддържането на Информационната система за управление и наблюдение.⁵⁴⁶ В структурата на администрацията на МС е и Управляващия орган на Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 и програма „Техническа помощ“ 2021-2027. От своя страна, Насоките предвиждат възможност, в случай на наличие на сфера, която не е приложима за отделна администрация, тя да бъде пропусната при извършване на планирането. Това дава възможност на АМС да планира антикорупционни мерки в сфери като управление, разпореждане и разходване на бюджетни средства и средства от ЕФСУ, вкл. възлагане на обществени поръчки, празноти и неясноти в нормативната уредба, мерки за публичност и мерки за защита на лицата, подали сигнал и др., а пропускането на сферата за административни услуги - да се мотивира.⁵⁴⁷

⁵³⁹ Одитно доказателство № 2.5

⁵⁴⁰ Одитни доказателства №№ 85.1, 85.2, 85.3., 85.4, 85.5, 85.6, 85.7, 85.8

⁵⁴¹ Одитно доказателство № 5.3

⁵⁴² Одитно доказателство № 1.3

⁵⁴³ Чл. 40, ал. 1 и 2 и чл. 23, ал. 1 от Закона за администрацията;

Одитно доказателство № 54.1

⁵⁴⁴ Чл. 7, ал 1, т. 13 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., посл. изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.

⁵⁴⁵ Чл. 6, ал. 3 от Устройствения правилник на МС и неговата администрация

⁵⁴⁶ Чл. 75, т. 18 от Устройствения правилник на МС и неговата администрация

⁵⁴⁷ Одитно доказателство № 5.3

През периода 2021-2023 г. в антикорупционните планове на одитираните организации са включени общо над 550 мерки⁵⁴⁸, като най-много са в сферите контролни дейности (209 броя) и мерки за публичност (117 броя), а най-малко в сферите за защита на лицата, подали сигнали (23 броя) и състезателни процедури/конкурси за вписване на лица в регистри или за извършване на нормативно регламентирани професии (18 броя).⁵⁴⁹

В антикорупционните планове на всички анализирани 8 ведомства са посочени: цел на включените в тях мерки, отговорни лица, срок и индикатор за измерване на изпълнението на отделните мерки.⁵⁵⁰

Източник: Антикорупционните планове на министерствата за периода 2021-2023 г.

Мерките засягат различни аспекти от корупционните прояви и са насочени към възпрепятстване и ограничаване на възможностите им за проявление. По отношение на борбата с корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ, респективно и структурите, ангажирани с тези дейности, в АКП на министерствата през тригодишния одитиран период са планирани мерки, насочени към:

- поддържане в актуално състояние на вътрешни правила и процедури;
- извършване на ротация на служителите,
- поддържане на електронни досиета,
- поддържане на механизми за подаване на сигнали,
- въвеждане и развитие на технологични нововъведения и др.

Предвиден е периодичен преглед и актуализация на вътрешно ведомствени актове с цел предотвратяване на условията за корупционни практики и противоречиви практики и попълване на празноти в нормативната уредба.⁵⁵¹

Преобладаващата част от министерствата предвиждат извършване на ротация на служители на определени позиции за намаляване на риска от корупция.⁵⁵² Ротацията засяга служители в рискови за корупция зони,⁵⁵³ участващи в комисии за провеждане на процедури по ЗОП⁵⁵⁴, експерти по предварителен и последващ контрол на процедурите,⁵⁵⁵ на служители с контролни функции,⁵⁵⁶ служители, осъществяващи верификация на разходите по проекти и такива, назначени във второстепенни разпоредители с бюджет.⁵⁵⁷ (раздел II, т. 2.4.4 от настоящия доклад)

Планирани са и са извършени: тематични проверки на дейности с повишен корупционен риск и анализ на дисциплинарните производства срещу служители, допуснали

⁵⁴⁸ Броят на мерките е изчислен с натрупване за одитирания период (2021-2023 г.) въз основа на антикорупционните планове на МОН, МОСВ, МРРБ, МТСП, МТС, МВР, МЗХ и МИР

⁵⁴⁹ Одитни доказателства № 85.1, 85.2, 85.3, 85.4, 85.5, 85.6, 85.7 и 85.8

Фиг. II, 4.1.1 и Приложение II, 4.1.1 от настоящия доклад

⁵⁵⁰ Одитни доказателства № 85.1, 85.2, 85.3, 85.4, 85.5, 85.6, 85.7 и 85.8

⁵⁵¹ Одитни доказателства №№ 85.1, 85.3, 85.4, 85.5, 85.6 и 85.8

⁵⁵² МВР, МИР, МОСВ, МРРБ, МТСП, МЗХ;

Одитни доказателства №№ 85.1, 85.3, 85.4, 85.5 и 85.7

⁵⁵³ Одитно доказателство № 85.1

⁵⁵⁴ Одитно доказателство № 85.3

⁵⁵⁵ Одитно доказателство № 85.5

⁵⁵⁶ Одитни доказателства №№ 85.4 и 85.7

⁵⁵⁷ Одитни доказателства №№ 85.3 и 85.6

корупционни прояви, които са приключили със становище да не се търси дисциплинарна отговорност⁵⁵⁸; проверка във връзка с организацията и реда за извършване на проверка на декларациите по ЗПКОНПИ⁵⁵⁹ в звената на МОН, в т.ч. и УО⁵⁶⁰; проверки във връзка със задължението за подаване на декларации за несъвместимост в законово установените срокове и на достоверността на декларираните обстоятелства в МТСП и АСП.⁵⁶¹

Включени са и мерки за оптимизиране на борбата с корупцията, които се фокусират върху обогатяването на техническите средства за осъществяване на контрол при използването на налично техническо оборудване; видеонаблюдение и контрол за достъпа; използване на възможности за автоматизирана система и внедряване на нови/разширение на софтуерни продукти.⁵⁶²

Комуникацията в рамките на организациите и извън тях е планирано да се извършва, чрез: обмен на информация между структури за разкриване и предотвратяване на нерегламентирани връзки⁵⁶³; препращане на сигнали, жалби и въпроси към компетентни звена/проверяваща структура⁵⁶⁴ с цел недопускане на случаи на забавяне на отговори до жалбоподатели и/или неудовлетвореност.⁵⁶⁵; търсене на обратна връзка от служителите в проверяваната структура/звено и от гражданите относно качеството на предоставяните административни услуги⁵⁶⁶.

В рамките на прилагания от УО процес по самооценка на риска от измами, който се извършва посредством разработения от ЕК инструмент⁵⁶⁷, са планирани конкретни мерки с антикорупционна насоченост.⁵⁶⁸ В съответствие с дадените от Комисията насоки за въвеждане на пропорционални мерки за борба с измамите, те са фокусирани върху основните процеси - подбор на кандидати, възлагане на обществени поръчки, мониторинг и верификация, сертификация и плащане. Планираните мерки целят недопускане на конфликт на интереси или подкупи/комисионни и недопускане на: тайни споразумения; манипулиране или избягване на състезателна процедура; непълен/неадекватен процес на проверка, сертифициране и плащане; завишено отчитане на качество и/или фиктивни дейности; неправилно ценообразуване; двойно финансиране.⁵⁶⁹ (*раздел II, т. 3.2.2 от настоящия доклад*)

По данни на Министерския съвет, предстои изготвянето на анализ на законодателството относно конфликта на интереси, включително сравнение със стандартите, определени в член 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, както и Известието на Комисията, предоставящо насоки за избягване и управление на конфликти на интереси съгласно Финансовия регламент (ОВ С 121/9.04.2021 г.), с препоръки за законодателни изменения.⁵⁷⁰

⁵⁵⁸ МВР;

Одитно доказателство № 85.1

⁵⁵⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁵⁶⁰ Одитно доказателство № 85.8

⁵⁶¹ Одитно доказателство № 85.3

⁵⁶² МВР и МРРБ;

Одитни доказателства №№ 85.1 и 85.7

⁵⁶³ МВР;

Одитно доказателство № 85.1 Отчет за изпълнението на АКП на МВР за 2023 г.

⁵⁶⁴ МИР и МОН;

Одитни доказателства №№ 85.5 и 85.8

⁵⁶⁵ МОН;

Одитно доказателство № 85.8

⁵⁶⁶ МИР, МТСП, МЗХ;

Одитни доказателства № 85.3, 85.5 и 85.6

⁵⁶⁷ Оценка на риска от измами и ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите (EGESIF_14-0021-00 от 16/06/2014)

http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/information/publications/guidelines/2014/fraud-risk-assessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures

⁵⁶⁸ Одитно доказателство № 26

⁵⁶⁹ Одитно доказателство № 94.11

⁵⁷⁰ Становище на министър-председателя на Република България по чл. 47, ал. 3 от ЗСП (писмо вх. № вх. № 03-06-24#2 от 17.07.2025 г.)

4.1.2. В сферата на мерките за защита на лицата, подаващи сигнали, в Насоките не е предвидено посочване на конкретни мерки с цели, индикатори за оценка на напредъка и срокове и отговорност за изпълнението им, респективно и министерствата не дефинират мерки за защита на подаващите сигнали. В плановите, на този ред най-често: се изброяват нормативни и вътрешни актове, съдържащи изисквания в тази насока⁵⁷¹; в някои случаи са посочени и относими декларации⁵⁷²; също и конкретни разпоредби от вътрешните актове⁵⁷³; забрана за разгласяване на самоличността на лицето, подало сигнал, включително фактите и данните при разглеждане на сигнала и критерии за конфиденциалност⁵⁷⁴. Много често същите текстове се посочват и в отчетите, а има и случаи, при които в отчетите няма информация за тази сфера⁵⁷⁵. Конкретни мерки са определени в АКП на МТСП⁵⁷⁶, като в отчетите са посочени приетите вътрешни актове за изпълнението им.⁵⁷⁷

Процесът по обработване на информация с ограничен достъп в отделните администрации е регламентиран чрез специфични вътрешни правила и въведени ограничения/роли в информационните системи. Нивата на достъп на служителите, в зависимост от възложените им функции, са определени с вътрешни правила за използване на информационни ресурси и за организация на хартиения и електронен документооборот⁵⁷⁸ и са съобразени и при определяне на достъпа в деловодните системи. Служителите в инспекторатите имат право на свободен достъп до помещения, документи и информация при изпълнение на задълженията си.⁵⁷⁹

Специфични изисквания към работата със сигнали, като документи, съдържащи изключително чувствителна информация, са въведени с вътрешните правила за проверка на декларации⁵⁸⁰, за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения⁵⁸¹, за вътрешно подаване на сигнали⁵⁸², в индивидуални административни актове на ръководителя⁵⁸³. Достъпът до сигналите е ограничен само до лицата, изрично оправомощени да ги обработват и извършват проверки по тях. При работата с такава информация се изисква строга конфиденциалност, с цел гарантиране на правата и защитата, както на подаващия сигнала, така и на лицето, срещу когото е подаден сигнала до евентуалното потвърждаване на данните в него. *(Раздел III, т. 1 от настоящия доклад)*

В МЗХ се предвижда изготвяне на Вътрешни правила, с които да се регламентира редът за вътрешно подаване на сигнали по реда на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация.⁵⁸⁴

На ниво УО, изисквания за обработката на информация с ограничен достъп са залегнали в системите за управление и контрол и в наръчниците за управление на програмите.⁵⁸⁵

⁵⁷¹ МВР, МИР, МОСВ, МРРБ, МТС

⁵⁷² МРРБ, МЗХ

⁵⁷³ МОН

⁵⁷⁴ МВР, МИР, МОН

⁵⁷⁵ МТС, 2023 г.

⁵⁷⁶ Ограничаване на: достъпа до получаваните сигнали; кръга от служебни лица, до които се насочват сигналите; достъпа до заповедите за проверка на сигналите и до докладите с резултати от сигналите.

⁵⁷⁷ Одитни доказателства № 85.1, 85.2, 85.3, 85.4, 85.5, 85.6, 85.7, 85.8

⁵⁷⁸ АМС, МТС, МТСП, МЗХ, МИР, МОН, МОСВ, МРРБ

Одитни доказателства №№ 14.11, 15.10, 16.12, 17.13, 21.7, 40.6, 49.1 и 53

⁵⁷⁹ Одитни доказателства №№ 3.1, 5.1, 7.1, 9, 10.1 и 18.30

⁵⁸⁰ МОСВ, МВР, МЗХ, МИР, МРРБ, МТС, МТСП;

Одитни доказателства №№ 3.1, 5.1, 6.1, 7, 8 и 10.1

⁵⁸¹ МОСВ, МВР, МИР, МОН, МТСП;

Одитни доказателства №№ 3.1, 4.1, 7.1, 8 и 10.1

⁵⁸² МРРБ, МОСВ, МВР, МИР

Одитни доказателства №№ 3.1, 8 и 11.11

⁵⁸³ МВР, МЗХ, МИР, МОН, МОСВ, МРРБ, МТСП;

Одитни доказателства №№ 3.1, 4.1, 6.1, 7.1, 8, 9.4 и 10.1

⁵⁸⁴ Одитно доказателство № 85.6

https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2024/08/19/6-mes_otchet_rd07-4.pdf

⁵⁸⁵ ПОС, ПМРДА, ПТП, ПНИИДИТ, ПКИП, ПО, ПРР, ПРЧР, ПХОМП, ПТС, ФУМИ, ФВС, ИУГВП;

Одитни доказателства № 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 45, 51 и 52

Потребителските профили на служителите от УО се създават с различни права и задължения за модулите в Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС (ИСУН 2020), съобразени със специфичните функции на служителя и отдела, в който работи. Въведени са и процедури за прекратяване или временно ограничаване на достъпа при конкретни ситуации.⁵⁸⁶

При извършването проверки, информацията за високорисковите проекти, се свежда до знанието на компетентните дирекции/отдели на УО, за повишено внимание при обработка на свързани с тях документи, или в случай на необходимост, за предприемане на подходящи мерки. При възникнали съмнения за измама при извършване на обичайните им задължения и при недостиг на информация за извършване на преценка, служителите на УО могат да инициират проверка на конкретни обстоятелства в системата АРАХНЕ.⁵⁸⁷

Каре II, 4.1.4

„Лице, което е заемало публична длъжност, няма право в продължение на една година от освобождаването му от длъжност да сключва трудови договори, договори за консултантски услуги или други договори за изпълнение на ръководни или контролни функции с търговските дружества, едноличните търговци, кооперациите или юридическите лица с нестопанска цел, по отношение на които в последната една година от изпълнението на правомощията или задълженията си по служба е осъществявало действия по разпореждане, регулиране или контрол или е сключвало договори с тях, както и да е съдружник, да притежава дялове или акции, да е управител или член на орган на управление или контрол на такива търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел.“

чл. 86, ал. 1 от ЗПК

4.1.3. Забрана за поставяне в икономическа зависимост (подаръци/услуги/пари) е въведена с Кодекса на поведение на служителите в държавната администрация, според който служителите в държавната администрация *не допускат поведение, което ги въвлича в корупция*, и противодействат на такива прояви и на други неправомерни действия в държавната администрация. Те следва да *не допускат да бъдат поставени в икономическа или друга зависимост, както и да искат и да приемат подаръци, услуги, пари, облаги или други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения*.⁵⁸⁸

Част от одитираните организации, освен задължителния за прилагане Кодекс⁵⁸⁹ въвеждат и собствени кодекси за поведение, които също регламентират ограничения за икономическа зависимост. В рамките на УО са въведени и допълнителни етични стандарти. (раздел II, т. 4.2 от настоящия доклад)

4.1.4. Ограничения за заетост след напускане на държавната администрация са регламентирани със ЗПКОНПИ⁵⁹⁰/ЗПК⁵⁹¹, Закона за държавния служител⁵⁹² и Кодекса на труда⁵⁹³. Конкретно изброените случаи на забрана са насочени към недопускане на конфликт на интереси по повод станала известна информация и изпълнявани дейности от служителя по време на работата му в рамките на държавната администрация и евентуална последваща заетост.

Прилагането на нормативно определените ограничения в част от УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ е допълнително уредено и детайлизирано във вътрешни правила и процедури.⁵⁹⁴ Забраните се отнасят до ограничаване в рамките на една

⁵⁸⁶ Одитни доказателства №№ 13, 28, 30, 31, 32, 33, 43, 45, 51, 52

⁵⁸⁷ Одитни доказателства №№ 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 26.9, 26.10 и 37.6

⁵⁸⁸ Чл. 11, ал. 1, 2 и 3 от Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г.

⁵⁸⁹ Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г.

⁵⁹⁰ Чл. 69 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁵⁹¹ Чл. 87 от ЗПК;

Каре II, 4.1.4

⁵⁹² Чл. 7 от ЗДС

⁵⁹³ Чл. 107а от КТ

⁵⁹⁴ ФУМИ, ФВС, ИУГВП, ПРР, ПХОМП, ПОС, ПО, ПНИИДИТ и ПКПИ;

Одитно доказателство №№ 4.1 и 39

година на дейности, като: притежаване на дялове, участие в управлението или представителство на юридическо лице, бенефициент на безвъзмездна финансова помощ; предоставяне на услуги, свързани с наблюдение и контрол върху изпълнението на проекти, финансирани по програми, в случай, че лицето е участвало при изготвянето на насоките за кандидатстване или оценката на проектите, други. Управляващите органи въвеждат и различни практики за улесняване спазването на тези ограничения. (Приложение II, 4.1.4)

4.1.5. Резултатите от проведеното за целите на одита социологическо проучване показват, че анкетираните лица изразяват различно мнение за ефективността на мерките за ограничаване на корупционните практики.

Деветдесет на сто от служителите в УО са на мнение, че има нужда от допълнителни мерки, които да се приложат за ограничаване на корупцията при управление на средства от ЕФСУ. Повече от половината от тях, обаче, не се чувстват компетентни и подготвени да посочат, какви допълнителни мерки могат да бъдат приложени, за да се ограничи корупцията.

Фиг. II. 4.1.5-1

Предложения за допълнителни мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Само 10% от служителите смятат, че настоящите мерки за ограничаване на корупцията са достатъчни. Мнозинството от участниците смятат, че има нужда от допълнителни мерки, които биха могли да доведат до ограничаване на корупцията, но всеки 2-ри не може да изрази мнение какви да бъдат тези мерки. Повишаването на заплатите на служителите се посочва като основна допълнителна мярка, която би допринесла за ограничаване на корупцията.

B3. А смятате ли, че могат да бъдат приложени други мерки, които биха били ефективни за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ? Моля, посочете кои биха били те?

База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

Сред най-често подкрепяните мерки за ограничаване на корупцията от бенефициенти са спазване на етичните норми, увеличаване на вътрешния контрол, подаване на декларации за несъвместимост, имущество и интереси и конфликт на интереси, увеличаване на санкциите и наказанията. В същото време, неодобрените за финансиране лица посочват увеличаването на вътрешния контрол и на санкциите и наказанията, завишаване на изискванията за назначаване на служителите и ротацията им.

Фиг. II. 4.1.5-2

Мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Спазването на етичните норми и подаването на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси са по-често подкрепяни като мерки за ограничаване на корупцията от страна на бенефициентите. За тези с неодобрен проект завишаването на изискванията при назначаване на служителите и тяхната ротация се възприемат като по-ефективни мерки.

Увеличаването на вътрешния контрол и увеличаването на санкциите и глобите се възприемат като едни от водещите мерки за справяне с корупцията, както от бенефициентите, така и от тези, чиито проектни предложения не са били одобрени за финансиране.

Като основни трудности при прилагане на мерките за ограничаване на корупцията служителите изтъкват най-вече корупцията на всички нива, трудното ѝ доказване, неспазване на законодателството и неефективна съдебна система и вътрешен контрол.

Разработването и въвеждането на ефективна система за превенция на корупцията представлява предизвикателство за всяка институция и изисква активна ангажираност на всички публични органи и администрации. Важна предпоставка за провеждането на ефективна борба с корупцията е наличието на подходящ тон на върха, както в рамките на отделните организации, така и в рамките на цялата публична администрация.

В условията на липса на организационни стратегии/програми за борба с корупцията, които да очертават визията на отделната организация и целите, които тя си поставя в тази посока, регламентирането на отделни елементи от превенцията и противодействието на корупцията се извършва с различни вътрешни актове. Антикорупционни мерки се планират ежегодно чрез съставяне на антикорупционни планове, съгласно Насоки, одобрени от Националния съвет по антикорупционна политика, но тяхната ефективност не може да се гарантира, предвид липсата на поставени цели на борбата с корупцията на организационно ниво, на оценка на корупционния риск⁵⁹⁵, както и на Методика за оценка на ефективността на антикорупционните планове⁵⁹⁶.

Успоредно с това, липсата на планиране и прилагане на антикорупционни мерки на най-високото ниво в изпълнителната власт – Администрацията на Министерски съвет, не служи като добър пример и не осигурява всеобхватен подход за борба с корупцията. Предвид характера на явлениято корупция, свързващ се основно със злоупотреба с публична власт или с доверие с цел постигането на лични облаги⁵⁹⁷, прилагането на мерки

⁵⁹⁵ Раздел II, т. 3 от настоящия доклад

⁵⁹⁶ Раздел I, т. 2.2.1 от настоящия доклад

⁵⁹⁷ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, стр. 7

с антикорупционна насоченост от Администрацията на Министерски съвет ще демонстрира необходимия тон на върха и ще стимулира доброто управление при борбата с корупцията и повишаване антикорупционната култура с превантивен характер.

4.2. Въведени етични стандарти и механизъм за прилагането им

Всяка публична организация следва да приеме свой етичен кодекс, който да определя етични принципи със задължителен характер за всички лица и формите на приемливо поведение в съответствие с очакванията на заинтересованите страни. Етичният кодекс следва да бъде разпространяван като неразделна част от дейностите по превенция на корупцията. Публичните организации следва да въведат и подходящ мониторинг за спазването на етичния кодекс.⁵⁹⁸

4.2.1. Правилата за етично поведение на служителите в държавната администрация са определени с Кодекс⁵⁹⁹, където са регламентирани основните принципи за професионално поведение, които служителите следва да спазват в дейността си и в отношенията си с физическите лица, с юридическите лица и с други организации, както и с колегите си. Определено е задължението на служителите да се придържат към антикорупционно поведение при изпълнение на служебните си задължения и в обществения живот. Кодексът е част от националната правна рамка от 2004 г.⁶⁰⁰, а с приемането през 2020 г. на новия Кодекс⁶⁰¹, рамката се надгражда с:

- нови принципи за поведение - добросъвестност, равнопоставеност, почтеност, колегиалност и учтивост;
- глава „Антикорупционно поведение“, съгласно разпоредбите на която служителите в държавната администрация не допускат поведение, което ги въвлеча в корупция или може да доведе до конфликт между служебните им задължения и частните им интереси;
- изискване служителите да спазват въведените с кодекса принципи на поведение и да се придържат към етичните норми и при използването на информационни и комуникационни технологии;
- забрана служителите в държавната администрация да изразяват лично мнение, включително чрез информационни и комуникационни технологии, по начин, който може да бъде тълкуван като официална позиция на администрацията, в която работят;
- изискване служителите да поддържат актуални знания и да повишават уменията си за ефективното изпълнение на служебните си задължения;
- задължение служителите да докладват: всички административни слабости, пропуски и нарушения, които според тях създават предпоставки за корупция, измами и нередности; за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси в администрацията, в която работят; когато са станали свидетели на неетично поведение, на насилие, на нехуманно или обидно отношение към което и да е лице от страна на друг служител.

Кодексът за поведение⁶⁰² следва да се прилага от всички служители в държавната администрация, но приложното му поле не обхваща лицата, заемащи висши държавни длъжности, като министър-председател, заместник министър-председатели, министри, началници на политически кабинети и др. В тази връзка, в НСППК 2021-2027 е предвидено разработване на Кодекс за етично поведение на лицата, заемащи висши публични длъжности в изпълнителната власт⁶⁰³. В тази насока е и направената от Групата държави срещу корупцията GRECO препоръка „i) да се приеме, публикува и допълни всеобхватен

⁵⁹⁸ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.5.1.2

⁵⁹⁹ Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

⁶⁰⁰ Приет с ПМС № 126 от 2004 г., обн. ДВ, бр. 53 от 22.06.2004 г.

⁶⁰¹ Приет с ПМС № 57 от 2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г.

⁶⁰² Приет с ПМС № 57 от 2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г.

⁶⁰³ Мярка 5, приоритет 1 от Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.), приета с Решение № 235 на Министерския съвет от 19.03.2021 г.

кодекс за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, с ясни насоки относно конфликтите на интереси и други въпроси, свързани с почтеността (контакти с трети страни, подаръци и други облаги, допълнителни дейности, договори с държавни органи, ограниченията след наемане на работа и т.н.) и ii) този кодекс да се придружава от надежден и ефективен надзорен механизъм, предвиждащ точни санкции за нарушения и инструменти за тяхното прилагане.⁶⁰⁴ За целта през 2024 г. е сформирана междуведомствена работна група с представители на АМС, МП, КПК и неправителствени организации, под ръководството на АМС, за изготвяне на проекти на Закон за изменение и допълнение на Закона за администрацията и Кодекс за поведение на лицата, заемащи публични длъжности в централната изпълнителна власт.⁶⁰⁵

В МВР съществува изрично законово изискване за утвърждаване на Етичен кодекс за поведение на държавните служители във ведомството, както и задължение за спазване на въведените с него правила от страна на всички държавни служители в рамките на министерството. Такъв кодекс е утвърден от министъра на вътрешните работи през 2014 г.⁶⁰⁶

От голяма част от одитираните организации са въведени допълнително и собствени етични кодекси⁶⁰⁷, подчертаващи и утвърждаващи ценностите на съответните институции, към които следва да се придържат ръководството и служителите им. Разпоредбите на тези кодекси са съобразени с Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация.⁶⁰⁸

Въвеждането на модела на антикорупционно поведение, включително въздържане от нерегламентирани действия и при използването на информационните и комуникационните технологии, наред със задължението за докладване на действия, които биха могли да благоприятстват корупционни прояви, подчертават важната роля на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация в борбата с корупцията. Ключовото значение на високите етични стандарти за работната среда проличава и в подхода на ръководителите на преобладаващата част от одитираните организации за въвеждане на специфични за организациите правила за етично поведение. Но липсата на въведени етични принципи и правила за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, е сериозен пропуск в нормативната уредба по отношение утвърждаване на почтеността като една от мерките за превенция и противодействие на корупцията на най-високите нива на управление в публичния сектор.

4.2.2. В утвърдените в различните организации етични кодекси, с изключение на МОСВ, не е въведено изискване за периодично актуализиране с цел отразяване на всички промени в практиките на дейността и новите регулации. Въпреки това, част от министерствата⁶⁰⁹, актуализират етичните си кодекси в съответствие с текстовете и промените в новия Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация.⁶¹⁰ Изключение от това прави Етичният кодекс на служителите на АСП, който не е актуализиран в продължение на повече от 12 години.⁶¹¹

В Етичния кодекс за поведение на служителите в МОСВ е предвидено извършването на мониторинг на документа от служителите с функции по управление на човешките

⁶⁰⁴ Доклад за оценка на България от пети кръг на оценка Предотвратяване на корупцията и насърчване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи (Доклад на GRECO за България от петия кръг на оценка), т. 42 и т. 44 <https://mjs.bg/home/index/b077ecd1-b550-475b-836c-2e48b648efa8>

⁶⁰⁵ Одитно доказателство № 82.11

⁶⁰⁶ Утвърден със Заповед № 81213-348 от 25 юли 2014 г. на министъра на вътрешните работи; чл. 150, ал.1 от Закона за МВР, Обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г., посл., доп., бр. 33 от 12.04.2024 г.

Одитно доказателство № 8.14

⁶⁰⁷ МИР, МОН, ИАПО, МРРБ, МОСВ, МТС и АСП

⁶⁰⁸ Одитно доказателство № 109

⁶⁰⁹ МВР, МИР, МОН, МРРБ, МОСВ и МТС

⁶¹⁰ Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

Одитно доказателство № 109

⁶¹¹ Одитни доказателства №№ 47.6 и 47.7;

Препоръка № 16

ресурси от дирекция „Стопанска дейност и човешки ресурси“ в МОСВ при изменение на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и при необходимост, да се предприемат съответните действия за изменение или допълнение.⁶¹² Тази добра практика е идентифицирана и от КПК при анализа на антикорупционните планове и на отчетите за тяхното изпълнение.⁶¹³ *Липсата на изискване за периодично актуализиране на Етичния кодекс с отразяване на всички промени в практиките на дейността и новите регулации може да доведе до пропускане на нови възможности и изисквания по отношение на професионалното развитие на служителите във връзка с изграждане на етичния климат в организацията.*⁶¹⁴

След приключване на одита, министърът на иновациите и растежа и изпълнителният директор на ИАПО извършват актуализация на етичните кодекси на служителите в ръководените от тях администрации, съгласно която при изменение и допълнение на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация следва да се извърши преглед и актуализиране на въведените в съответните администрации етични норми.⁶¹⁵

4.2.3. Запознаването на служителите с разпоредбите на Кодекса за поведение следва да бъде направено от непосредственият им ръководител в 7-дневен срок от първоначалното встъпване в длъжност.⁶¹⁶ Във всички министерства с утвърдени специфични етични правила е въведено изискване за запознаване на всички служители с правилата при постъпване на работа в организацията.⁶¹⁷

Задължението за прилагане на Кодекса от всички служители е осигурено с въвеждането на дисциплинарна отговорност при неспазване на установените в него норми на поведение от съответните служители съгласно Закона за държавния служител и Кодекса на труда.⁶¹⁸

В утвърдените етични правила на част от министерствата⁶¹⁹ също изрично е посочено, че при неспазване на въведените с тях норми на поведение, служителите носят дисциплинарна отговорност.⁶²⁰

Изучаването на етичните правила за поведение на държавните служители в МВР е включено в професионалната им подготовка.⁶²¹ Етичният кодекс на МВР⁶²² не съдържа разпоредби, регламентиращи носенето на дисциплинарна отговорност в случаите на неспазването му. Тази отговорност е въведена със Закона за МВР, съгласно който неспазването на правилата на Етичния кодекс за поведение на държавните служители в МВР е дисциплинарно нарушение.⁶²³

В одитираните организации не е въведено изискване за периодично запознаване на служителите с етичните норми на организацията, с изключение на МВР, предвид задължението етичните правила да се изучават в рамките на професионалната им

⁶¹² Одитно доказателство № 10.1

⁶¹³ „Периодичен преглед и актуализация на вътрешноведомствени актове с цел предотвратяване на условията за корупционни практики; противоречиви практики и попълване на празноти в нормативната уредба. Министерството на околната среда и водите залага на тази мярка, която се оценява като добър антикорупционен подход за преглед на формата и съдържанието на изготвените или приети подзаконови нормативни документи с цел откриване и минимизиране на риска от потенциална корупция.“;

Одитно доказателство № 82.5

⁶¹⁴ Препоръка № 13

⁶¹⁵ Становище на министъра на образованието и науката по чл. 47, ал. 3 от Закона за Сметната палата вх. № 04-15-57#14 от 03.07.2025 г. с приложени към него документи;

Становище на министъра на иновациите и растежа по чл. 47, ал. 3 от Закона за Сметната палата, вх. № 04-22-14#15 от 11.07.2025 г. с приложени към него документи

⁶¹⁶ Чл. 25 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

⁶¹⁷ Одитно доказателство № 109

⁶¹⁸ Чл. 23 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

⁶¹⁹ МИР, МОН, МРРБ, МОСВ и МТС

⁶²⁰ Одитно доказателство № 109

⁶²¹ Етичен кодекс за поведение на държавните служители в МВР, утвърден със Заповед № 8121з-348 от 25.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 67 от 12.08.2014 г., посл. доп., бр. 64 от 3.08.2018 г.;

Одитно доказателство № 18.14

⁶²² Етичния кодекс за поведение на държавните служители в МВР, Приет със Заповед № 8121з-348 от 25.07.2014 г.

⁶²³ Чл. 194, ал. 2, т. 4 от Закона за МВР, Обн., ДВ, бр. 53 от 27.06.2014 г., посл. доп., бр. 33 от 12.04.2024 г.

подготовка.⁶²⁴ Това може да доведе до недобро познаване на актуалните етични стандарти, въведени в организацията.

Задължителният характер на етичните норми, въведени с Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и с утвърдените специфични правила за поведение на одитираните организации, показва важността им в процеса на предотвратяване и противодействие на корупцията и възпитава отговорност у служителите да се придържат към етично поведение при изпълнение на професионалните си задължения.

4.2.4. Самостоятелни политики за етика и борба с измамите са въведени от УО чрез наръчните за управление и изпълнение на програмите, съфинансирани от ЕФСУ. С тях се определят моралните и етични стандарти, към които следва да се придържат служителите в УО при изпълнение на служебните си задължения.⁶²⁵

От комитетите за наблюдение по всички програми, с изключение на ПХОМП 2021-2027 г., по която няма изискване за създаване на Комитет за наблюдение⁶²⁶, са приети вътрешни правила за работа и кодекси за поведение, които регламентират предотвратяването на конфликти на интереси и прилагането на принципа на прозрачност.⁶²⁷

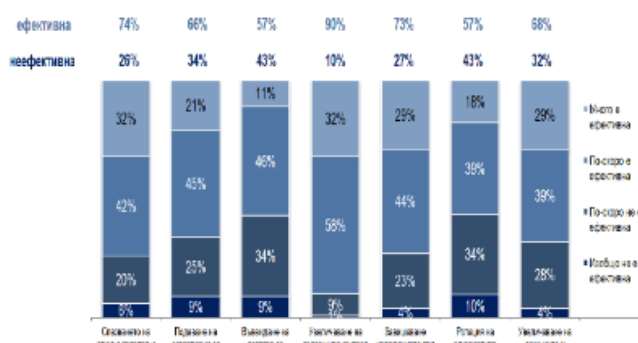
Въведените в рамките на управляващите и мониториращи органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление допълнителни политики за етика и борба с измамите, са предпоставка за създаване на добра организационна култура, базирана на здрави етични норми, което да способства борбата с корупционните прояви.

4.2.5. Всяка организация в публичния сектор разпространява своя Етичен кодекс като неразделна част от усилията за превенция на корупцията.⁶²⁸ Според служители, участващи в управлението на средства от ЕФСУ, спазването на етичните правила и норми е една от най-ефективните мерки за ограничаване на корупцията

при управление на средствата от ЕФСУ. Наред с това, провеждането на регулярни обучения и семинари, свързани с етичните стандарти и антикорупционни мерки за всички служители е сред най-силно мотивиращите фактори за намаляване на корупцията, според служителите, взели участие в социологическото проучване.⁶²⁹ Участието на служителите, които са пряко ангажирани в процеса по управление на средства от ЕФСУ, в обучения и инициативи за правилното разбиране и прилагане на принципите на интегритета и на въведените етични кодекси е от съществено значение за ефективното предотвратяване и противодействие на корупцията и следва да бъде подчертавано с провеждане на повече

Ефективност на мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Увеличеният вътрешен контрол в рамките на организацията се възприема като най-ефективната мярка за ограничаване на корупцията, докато въвеждането на тестове за почтеност и ротацията на служителите се считат за най-малко ефективни.

62. Цифровите системи, за по-голяма мерка са ефективни за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ?

База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, №231

© SODI Consulting | Изследване на мерките за предотвратяване и управление на средствата от европейските фондове

⁶²⁴ Чл. 6 от Етичния кодекс за поведение на държавните служители в МВР, Приет със Заповед № 8121з-348 от 25.07.2014 г.

⁶²⁵ Одитно доказателство № 109

⁶²⁶ Чл. 11 от Постановление № 302 на МС от 29.09.2022 г. за създаване на комитети за наблюдение на Споразумението за партньорство на Република България и на програмите, съфинансирани от ЕФСУ, за програмен период 2021 – 2027 г.;

⁶²⁷ Одитно доказателство № 109

⁶²⁸ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.5.1.2 Етичен кодекс

⁶²⁹ фиг. П, 4.2.5-1 и Приложение II-III. от настоящия доклад

обучения, насочени конкретно към етичните норми и утвърждаване на етична култура и климат в организациите.

Бенефициентите определят спазването на етичните правила и норми като най-важната мярка за ограничаване на корупцията. Същевременно, въвеждането на обучения по етика и антикорупция на служителите са сред основните препоръки, които бенефициентите и неodobрените за финансиране кандидати дават. Подаването на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси също са често подкрепяни мерки от страна на бенефициентите за ограничаване на корупцията.⁶³⁰

Повечето одитирани министерства включват свои служители от Управляващия орган на съответната програма, Звеното за вътрешен одит или Инспектората в обучения и/или инициативи, насочени към политиките и стандартите по интегритет, които са проведени през периода 2021-2023 г.⁶³¹ Освен в задължителното въвеждащо обучение за държавните служители⁶³² и обученията, насочени към: предотвратяване на измамите и корупцията; пактове за почтеност при обществените поръчки; несъвместимост, конфликт на интереси; и защитата на личните данни, отделни служители от УО на програмите, инспекторатите и звената за вътрешен одит са участвали и в специализирани обучения, свързани с политиките и стандартите за интегритет. (Виж Каре II, 4.2.5 и Приложение II, 4.2.5 към настоящия доклад) Добра практика е подходът на МОСВ, при който за служители, неучаствали в обучения, свързани с интегритета, са заявени такива обучения за 2024 г.⁶³³

В МВР са проведени професионални обучения/запознаване с тематиките, свързани със Закона за държавния служител, Кодекса на труда, Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и с Етичния кодекс на служителите в дирекция „Международни проекти“.⁶³⁴

Три министерства⁶³⁵ не предоставят информация за проведени специализирани обучения по интегритет или потвърждават, че служителите от Инспектората, Звеното за

Фиг. II, 4.2.5-2

Мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Спазването на етичните норми и подаването на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси са по-често подкрепяни като мерки за ограничаване на корупцията от страна на бенефициентите. За тези с неodobрени проекти завишаването на изискванията при назначаване на служителите и твърдата ротация се възприемат като по-ефективни мерки.

Увеличаването на вътрешния контрол и увеличаването на санкциите и побите се възприемат като една от възможните мерки за справяне с корупцията, както от бенефициентите, така и от тези, чиито проектни предложения не са били одобрявани за финансиране.

БИС: Като мярка, която не е част от декларациите за несъвместимост и конфликт на интереси при подаването на заявленията от ЕФСУ 2021-2023 г.

Базис: Всички бенефициенти, n=219, Всички неodobрени, n=252

© SODI Consulting | Изследване на политиките за предотвратяване и управление на корупцията в държавните институции

Каре II. 4.2.5.

Специализирани обучения, свързани с политиките и стандартите за интегритет

- „Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване“, ИПА;
- „Одит на меките контроли. Емоционална интелигентност и ролята на вътрешния одит в оценяването на етичния климат“, ШПФ към МФ;
- „Кодекс за поведение на служителите - функции и основни акценти“, ИПА;
- „Комплексен подход към етиката в организацията - одиторският принос“;
- „Одиторският принос към етичната устойчивост на организацията“.

Източник: Одитираните организации.

⁶³⁰ Фиг. II, 4.2.5-2 и Приложение II-III от настоящия доклад

⁶³¹ Одитно доказателство № 109

⁶³² „Въведение в държавната служба“

⁶³³ Одитно доказателство № 41.5

⁶³⁴ Одитно доказателство № 8.7

⁶³⁵ МТС, МИР и МЗХ

вътрешен одит и УО на съответната програма не участват в такива обучения през периода 2021-2023 г.⁶³⁶

Липсата на участия в инициативи или адаптирани обучения на служителите, насочени конкретно към интегритета може да доведе до непознаване на въведените етични норми в организацията, както и до неправилното им прилагане. В резултат на това, ще се понижи ефективността от прилагането на етичните стандарти като една от считаните за най-ефективни антикорупционни мерки.

4.2.6. Въвеждането на изискване служителите да подават пред съответните органи декларации за конфликт на интереси, който може да възникне във връзка с функциите им като длъжностни лица, е добра основа за ефективно предотвратяване и противодействие на корупцията.

Във всички одитирани организации е въведено изискване при постъпване на работа служителите в УО на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027, да подават декларация за липса на конфликт на интереси при изпълнение на служебните им задължения. Декларациите се подават по утвърден от съответния УО образец, който е приложение към процедурните наръчници на програмите, а за МВР декларацията е приложение към Системите за управление и контрол⁶³⁷ на ФУМИ, ФВС и ИУГВП.⁶³⁸

Съгласно нормативните изисквания, председателят, секретарят и членовете с право на глас на оценителните комисии, помощник-оценителите и наблюдателите не могат да са в конфликт на интереси⁶³⁹ с някой от кандидатите, партньорите или асоциираните партньори в процедурите чрез подбор.⁶⁴⁰ Лицата следва да подпишат декларация за съответствие с изискването незабавно след като научат имената на кандидатите и партньорите в процедурата.⁶⁴¹ Това изискване към участниците в оценителния процес при предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е въведено от всички управляващи органи: като част от процедурните наръчници по програмите⁶⁴²; в отделни Вътрешни правила за оценка на проектни предложения и финансови планове по програмите⁶⁴³; част от Системи за управление и контрол⁶⁴⁴.

За постигане на разумна степен на увереност относно изпълнението на предвидените в процедурните наръчници по програмите за споделено управление на средствата от фондовете на ЕС, процедури за подаване на декларации за липса на конфликт на интереси, поверителност и безпристрастност във връзка с оценителния процес, е извършена проверка за спазването им по всички десет процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор, които са обявени до края на 2023 г. и за които към 18.11.2024 г. документите от оценителния процес са публикувани в ИСУН 2020, както следва: четири

⁶³⁶ Одитно доказателство № 109

⁶³⁷ Утвърдени със заповед на министъра на вътрешните работи рег.№ 8121з-660 от 11.04.2023 г.;

⁶³⁸ Одитно доказателство № 109

⁶³⁹ по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ, L 193/1 от 30 юли 2018 г.);

⁶⁴⁰ Чл. 17, ал 3, т. 1 от Постановление № 23 на МС от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.;

⁶⁴¹ Чл. 17, ал 4, т. 1 от Постановление № 23 на МС от 13.02.2023 г. за определяне на детайлни правила за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление за програмен период 2021 - 2027 г.;

⁶⁴² МОСВ, МТС, МИР, МОН, МТСП, АСП, МРРБ и МЗХ

⁶⁴³ АМС

⁶⁴⁴ МВР

процедури по ПРЧР⁶⁴⁵, две по ПХОМП⁶⁴⁶ и по една по ФУМИ⁶⁴⁷, ПОС⁶⁴⁸, ПКИП⁶⁴⁹ и ПМДРА⁶⁵⁰. При извършените проверки не са установени съществени пропуски по отношение на: наличието на изискване за подаване на декларации за липса на конфликт на интереси, поверителност и безпристрастност; назначаването на оценителната комисия; подадените декларации за липса на конфликт на интереси, поверителност и безпристрастност. В по-голямата част от проверените декларации, с изключение на декларациите по две процедури⁶⁵¹, образецът на декларация, попълнен по процедурите не е актуализиран в съответствие с изискването председателят, секретарят и членовете с право на глас на оценителната комисия, помощник-оценителите и наблюдателите да пазят в тайна данните и обстоятелствата, които са узнали във връзка с изпълнението на задълженията си в оценителния процес⁶⁵². Декларации за липса на конфликт на интереси и поверителност по две от процедурите⁶⁵³ са подписани от лицата преди издаването на заповедта за включването им в оценителния процес, т.е. преди лицата да придобият качество, съответно на председател, секретар, член, помощник-оценител или наблюдател.⁶⁵⁴ По една от процедурите⁶⁵⁵ при смяната на председателя на оценителната комисия не е издадена заповед, съгласно нормативно определения ред.

От комитетите за наблюдение по всички одитирани програми от програмен период 2021-2027 г. (с изключение на Програма „Храни и основно материално подпомагане“, по която няма изискване за създаване на Комитет за наблюдение) в изпълнение на нормативните изисквания, са приети вътрешни правила за работа и кодекси за поведение, които включват разпоредби относно предотвратяването на конфликти на интереси и относно прилагането на принципа на прозрачност.⁶⁵⁶ Създадените комитети за наблюдение по програмите, съфинансирани от ЕФСУ, включват във вътрешните правила за работа и/или кодекс на поведение задължението участниците в съответния комитет да декларират наличие или липса на интереси във връзка с дейността им в него.⁶⁵⁷ Изключение прави Комитетът за наблюдение на ПРР, в чиито Кодекс на поведение е посочено, че председателят, членовете, резервните членове, наблюдателите и резервните наблюдатели на Комитета са задължени да обявят всякакви лични/частни интереси, свързани с дейността им в рамките на Комитета, без да има изрично изискване за подписване на декларации за наличие или липса на конфликт на интереси. Не е определен и редът за обявяване на интересите.⁶⁵⁸

Въведените вътрешни процедури за деклариране на конфликта на интереси и прилагането им са добра предпоставка за недопускане на съществуването му при изпълнение на служебните задължения при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

⁶⁴⁵ процедура BG05SFPR002-1.005 „Социално партньорство“; процедура BG05SFPR002-1.012 „Устойчива заетост за хора в неравностойно положение“; процедура BG05SFPR002-2.005 „Активно приобщаване и достъп до заетост на хора в неравностойно положение“; процедура BG05SFPR002-2.003 „Бъдеще за децата“;

⁶⁴⁶ процедура BG05SFPR003-1.005 „За по-добро бъдеще“ и процедура BG05SFPR003-1.004 – „Подкрепа“;

⁶⁴⁷ процедура за предоставяне на БФП чрез подбор на проектни предложения BG65AMPR001-2.001 „Процедура №3, Специфична цел 1 „Обща европейска система за убежище“, Специфична цел 2 „Законна миграция и интеграция“ и Специфична цел 3 „Връщане“;

⁶⁴⁸ процедура за предоставяне на БФП чрез подбор на проектни предложения BG16FFPR002-3.002 „Изпълнение на мерки 28 и 61 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“;

⁶⁴⁹ процедура за предоставяне на БФП чрез подбор на проектни предложения BG16RFPR001-1.003 „Внедряване на иновации в предприятията“;

⁶⁵⁰ процедура за предоставяне на БФП чрез подбор на проектни предложения BG14MFPR001-3.001 „Изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите за Водено от общностите местно развитие“;

⁶⁵¹ Одитни доказателства №№ 81.4 и 81.9

⁶⁵² чл. 17, ал. 2, т. 2 от ПМС № 23 от 13.02.2023 г.

⁶⁵³ Одитни доказателства №№ 81.7 и 81.8

⁶⁵⁴ Одитно доказателство № 81

⁶⁵⁵ Одитно доказателство № 81.8

⁶⁵⁶ Чл. 12, ал. 2 от Постановление № 302 на МС от 29.09.2022 г.;

Одитно доказателство № 109

⁶⁵⁷ Одитно доказателство № 109

⁶⁵⁸ Одитно доказателство № 53.10

4.2.7. Служителите в държавната администрация са длъжни да докладват на органа на власт за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси в администрацията, в която работят.⁶⁵⁹ Задължението за докладване от страна на служителите е включено и в етичните кодекси на повечето министерства, които са въвели собствени такива⁶⁶⁰, и в Системите за управление и контрол на ФУМИ, ФВС и ИУГВП, утвърдени от министъра на вътрешните работи.⁶⁶¹

Във всички одитирани ведомства са въведени мерки и системи за улесняване съобщаването от страна на длъжностните лица на случаи на корупция. Предоставена е възможност за ползване на различни канали за подаване на сигнали от служителите, които са оповестени на електронната страница на съответната организация и/или чрез посочване във вътрешните правила за създаване на канали и във вътрешните правила за защита на лицата, подаващи сигнали.⁶⁶²

Въведените механизми за докладване от страна на служителите за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси в администрацията, където работят позволяват те да участват в процеса по предотвратяване и противодействие на корупционни практики, включително и по отношение на дейностите, свързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

4.2.8. Непосредственият ръководител следва да осъществява контрол за съответствие на поведението на служителите с правилата по Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация и при констатирани нарушения да докладва на дисциплинарно наказващия орган.⁶⁶³ Това изискване е включено и във всички етични кодекси, които отделните министерства прилагат през периода 2021-2023 г.⁶⁶⁴

Преди налагането на дисциплинарно наказание⁶⁶⁵, дисциплинарно наказващият орган е длъжен да взема становището на дисциплинарния съвет, който образува дисциплинарно дело по негово нареждане.⁶⁶⁶ Във всички одитирани организации⁶⁶⁷ е създаден Дисциплинарен съвет⁶⁶⁸ и са утвърдени правила за работата му. В МВР, в началото на 2024 г., са утвърдени Правила за организацията и дейността на комисиите и съветниците по етика и е създадена Постоянна комисия по етика с функции на консултативен орган по етика, почтеност и интегритет в МВР. Определени са нейните функции и организацията и отчетността на работата ѝ, както и на регионалните комисии по етика и съветниците по етика, с оглед създаване на цялостна система, осигуряваща възможност за определяне на служители от всички структури на МВР за участие в Комисията.⁶⁶⁹

Редът за осъществяване на контрол за спазване на етичните правила в държавната администрация е въведен с Кодекса на поведение на служителите от държавната администрация и с етичните кодекси на отделните министерства. Въведена е и процедура за налагане на наказания при нарушаване на нормите.⁶⁷⁰ Предлагащото на образуване на дисциплинарно производство при констатирани нарушения на служебните задължения,

⁶⁵⁹ Чл. 13 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

⁶⁶⁰ МИР, МОН, МОСВ, МТС

⁶⁶¹ Одитно доказателство № 8.1

⁶⁶² Одитно доказателство № 109

⁶⁶³ Чл. 24 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г., обн., ДВ, бр. 33 от 7.04.2020 г., в сила от 8.05.2020 г.;

⁶⁶⁴ МИР, МОН, МРРБ, МОСВ и МТС

Одитно доказателство № 109

⁶⁶⁵ Чл. 90, ал. 1, т. 4. от Закона за държавния служител: понижение в по-долен ранг за срок от 6 месеца до 1 година; чл. 90, ал. 1, т. 5. от Закона за държавния служител: уволнение;

⁶⁶⁶ Чл. 96, ал. 1 от Закона за държавния служител;

⁶⁶⁷ Одитно доказателство № 109

⁶⁶⁸ По смисъла на чл. 95, ал. 1 от Закона за държавния служител;

⁶⁶⁹ Одитно доказателство № 18.15

⁶⁷⁰ Чл. 24 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;
Раздел II Дисциплинарна отговорност от Закона за държавния служител;

включително и на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация е в правомощията на инспекторатите.⁶⁷¹

Въведените процедури и структури за съблюдаване на правилно прилагане на етичните кодекси и налагане на наказания при нарушаването им, както и за осъществяване на контрол върху тези процеси, създават предпоставки за спазване на въведените етични норми.

4.3. Управление на човешките ресурси

4.3.1. Подбор и назначаване на служители

Доброто управление на човешките ресурси, базирано на личните качества на служителите, е основен елемент в борбата срещу корупцията и може да намали потенциалните рискове и да спомогне за контрола върху слабостите, като гарантира назначаването на компетентни служители на съответните длъжности. За целта е необходимо наличието на ясно определени и справедливи критерии за подбор, за да се ограничи възможността за прилагане на еднолична/субективна преценка. Особено внимание се изисква при назначаване на служители в силно уязвими от корупция области, както и при назначаване и повишаване на лица на високопоставени позиции, което следва да бъде обвързано с изискване за преминати обучения за борба с корупцията.⁶⁷²

Основните изискванията към подбора и назначаването на служители в администрацията, в т.ч. по служебно и трудово правоотношение са определени в Закона за държавния служител, Наредбата за провеждане на конкурсите и подбора при мобилност на държавни служители, Класификатора на длъжностите в администрацията, Наредбата за документите за заемане на държавна служба, Кодекса на труда и Класификатора на длъжностите в администрацията. В отделни случаи, такива изисквания се определят и в специалното законодателство, какъвто е случаят на МВР.⁶⁷³ В рамките на отделните администрации изискванията и процедурите за назначаване и подбор са доразвити с правила за дейността и организацията на човешките ресурси.⁶⁷⁴ В общия случай, при установяване на необходимост от назначаване на служител в конкретна административна структура следва да се издаде заповед за провеждане на конкурс от съответният ръководител или упълномощено от него лице, която съдържа минимални, специфични и допълнителни изисквания за съответната длъжност.⁶⁷⁵ Минималните изисквания определят необходимите степен на образование, професионален опит и ранг. Специфичните се посочват в случаите, когато такива са определени в специалното законодателство, а докато специфичните изисквания се отнасят до специални нормативни актове, които се отнасят до конкретната длъжност, с допълнителните се определят компетентностите, необходими за заемане на съответната позиция.⁶⁷⁶ Отделните администрации възприемат различен подход при детайлизиране на изискванията и процедурите. Например, при някои от тях са изброени документите, които е необходимо да бъдат представени при назначаване (сред тях и различни видове декларации, като опазване на служебна тайна, несъвместимост), чрез които се доказва съответствието с определените изисквания.⁶⁷⁷ При други, само се посочва нормативната рамка, без да са въведени специфични процедури за прилагането ѝ в съответната администрация⁶⁷⁸ или са въведени вътрешни процедури, но не са посочени

⁶⁷¹ Чл. 46, ал. 4, т. 5 от ЗА

⁶⁷² Т. 2.5.1.3 от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията;

⁶⁷³ Закона за МВР и Наредба № 8121з-344 от 25 юли 2014 г.

⁶⁷⁴ МТС, АМС, МЗХ, МИР, МОИ, МОСВ, МРРБ, МТСП

Одитни доказателства №№ 9.14, 15.12, 16.1, 17.11, 19.1, 20.1, 21.9 и 53.2

⁶⁷⁵ МТС, АМС, МЗХ, МИР, МОИ, МОСВ, МРРБ, МТСП

Чл. 13, ал. 1. Т. 2 от Наредба за провеждане на конкурсите и подбора при мобилност на държавни служители

Одитни доказателства №№ 14.9, 15.12, 16, 17.12, 19, 20, 21.9 и 53

⁶⁷⁶ Приложение № 1 от Наредба за провеждане на конкурсите и подбора при мобилност на държавни служители

⁶⁷⁷ МРРБ;

Одитно доказателство № 53

⁶⁷⁸ АМС;

изискуемите документи.⁶⁷⁹ Вътрешните правила определят и процедурите за подбор и назначаване на служители по трудови правоотношения.⁶⁸⁰ Преобладаващата част от вътрешните правила, които регламентират процедурите по подбор и назначаване са утвърдени преди приемането на ЗПК и смяната на декларациите, които се изискват при постъпване на държавна служба не са актуализирани, във връзка с новите изменения.⁶⁸¹

От одитираните организации не са въведени специфични изисквания за назначаване на служители на позиции или в области на дейност с по-висок корупционен риск. Назначаването не е обвързано с конкретни рискове за длъжността, в контекста на корупционните прояви. В случаите, в които има въведени изисквания с антикорупционен характер, те важат за всички служители в администрацията на конкретното министерство, без да са обвързани с риска, на който са изложени отделните сфери на дейност или позиции.⁶⁸²

Комисията за противодействие на корупцията⁶⁸³, в рамките на превантивната си дейност при анализа на въздействието на законопроекти, преминали съгласувателна процедура по реда на КПК/КОНПИ⁶⁸⁴ извежда, като самостоятелна група дефицити, генериращи висок корупционен риск, проблемът с липсата на критерии за назначаване на лица на ръководни позиции. Неопределянето в законовите актове на критерии за образователен ценз, професионален/академичен опит, компетентност, експертни познания на лицата и възможен конфликт на интереси, както и липсата на прозрачни процедури за избор на длъжности на ръководно ниво, създават условия за „субективизъм“ и риск от поразяване на корупционни практики при назначаването им.⁶⁸⁵

В Министерството на вътрешните работи са въведени специфични изисквания със Закона за МВР и Наредбата⁶⁸⁶, където за назначаване на държавна служба в МВР са конкретизирани специфични изисквания за възраст, образование, психологическа и физическа годност за назначаване на държавни служители в системата. При назначаване на служител на по-висока длъжност се извършва проверка на професионалните знания на кандидата, психологично изследване и структурирано интервю. Статутът на лицата, работещи по трудово правоотношение в министерството, се урежда при условията и по реда на Кодекса на труда и на ЗМВР.

Политиките за управление на човешките ресурси, залегнали във вътрешните актове не обвързват изискванията за назначаване и подбор на служители в отделните администрации с наличието на завишен корупционен риск в конкретни области, дейности, звена или позиции, което само по себе си създава предпоставки за корупционни прояви. Така въведените процедури не осигуряват адекватна превенция на корупцията, сред причините за което е и неизвършването на оценка на корупционния риск.

Установените дефицити по отношение на законовите изисквания в процеса по подбор и назначаване на ръководни длъжности, от една страна, не осигурява адекватна връзка и достатъчна обвързаност между притежаваната от кандидата компетентност и умения и необходимите такива за заемане на длъжността, а от друга, поставя под съмнение прозрачността и обективността на избора и генерира корупционен риск.

4.3.2 Обучения за борба с корупцията

4.3.2.1. Постъпилите служители за първи път на държавна служба, в т. ч. и ангажираните с управлението на средствата от ЕС и с контролни функции, подлежат на

Одитно доказателство № 17.11

⁶⁷⁹ МТС, МЗХ, МИР, МОИ, МОСВ, МТСП;

Одитни доказателства №№ 14.9, 15.12, 16, 19, 20 и 21.9

⁶⁸⁰ Одитни доказателства №№ 14.9, 15.12, 16.7, 17.11, 19.9, 20, 21.9, 53

⁶⁸¹ Одитни доказателства №№ 15.12, 16, 17.11, 19, 20, 21.9 и 113.3

⁶⁸² МТС, МЗХ, МОИ, МОСВ, МТСП, МИР

Одитни доказателства №№ 14.9, 15.12, 16, 19, 20 и 21.9

⁶⁸³ КПКОНПИ до 06.10.2023 г.

⁶⁸⁴ Чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁶⁸⁵ Одитно доказателство № 82.8

⁶⁸⁶ Наредба № 81213-344 от 25 юли 2014 г. за назначаване на държавна служба в МВР, издадена от министъра на вътрешните работи

задължително обучение за служебно развитие, както и назначените служители за първи път на ръководна длъжност. Тези обучения следва да се осигурят от органа по назначаването в тримесечен срок от встъпването им в длъжност. Допълнително, висшите държавни служители⁶⁸⁷ преминават обучение, провеждано или организирано от Института по публична администрация (ИПА), поне веднъж годишно.⁶⁸⁸ С приемането на ЗПК в края на 2023 г. е предвидено КПК, в рамките на осъществяването на държавната политика по превенция на корупцията, да обучава инспекторите от Главния инспекторат и от другите инспекторати. Обхватът и възможните начини за извършването на тези обучения е в процес на обсъждане.⁶⁸⁹

Въвеждащото обучение за държавните служители разглежда структурата и функционирането на администрацията, основни задължения и отговорности на държавните служители, практически изисквания и др. В рамките на курса се обхващат няколко модула със задължителен характер, включително и на тема „Кодекс за поведение на служителите“, но няма модул, свързан с корупцията. През 2021 г. съществува възможността, при желание от страна на новоназначени служители, да се проведе и надграждащо обучение на тема „Превенция и противодействие на корупцията в държавната администрация“, но в следващите години обучението отпада от програмата на ИПА. В рамките на обучението за ръководни длъжности, през 2022 г. и 2023 г. е включен модул за превенция на корупцията.⁶⁹⁰

В действащите в одитираните организации вътрешни правила/документи не са регламентирани конкретни и изрични изисквания за въвеждащо и периодично обучение на служителите за превенция на корупцията. Няма и обвързване на изискване/задължение за провеждане на такива обучения поне за служителите, чиито позиции са изложени на по-висок корупционен риск.⁶⁹¹

В рамките на управляващия орган, ръководителят му е отговорен за въвеждане на обучения на служители в областта на противодействието на измамите и корупцията.⁶⁹² В декларираните от УО политики за борба с измамите, като част от прилаганите пропорционални мерки за борба с измамите, е предвидено персоналет да бъде осведомен относно рисковете от измами и да премине обучение в тази връзка.⁶⁹³ В политиките няма конкретика по отношение на вида и периодичността на обученията, с изключение на политиката на ПМДРА, в която е заложена дейност за провеждане на непрекъснато специализирано обучение за по-нататъшно усъвършенстване на способностите за разкриване на корупция, нередности и измами. Дейността е обвързана със съответна цел и определен индикатор за резултат за измерване на постигането ѝ.⁶⁹⁴

Съществуващите вътрешни актове не въвеждат изискване за провеждане на антикорупционни обучения, което показва, че в рамките на одитираните организации това не е разпознато като ефективен метод за превенция на корупцията и не може да се очаква да има устойчивост в планирането и провеждането им. В същото време, важността на достатъчната осведоменост на служителите относно противодействието на измамите и корупцията за управляващите органи намира отражение в предвидените в политиките им за борба с измамите обучения.

⁶⁸⁷ главен секретар, секретар на община, главен директор на главна дирекция, директор на дирекция и ръководител на инспекторат, са висши държавни служители, съгласно чл. 5 от Закона за държавния служител

⁶⁸⁸ Чл. 35б от Закона за държавния служител;

Одитно доказателство № 8.7

⁶⁸⁹ Чл. 44, т. 4 от ЗПК

Одитно доказателство № 82.17

⁶⁹⁰ Каталог 2021 на ИПА [katalog21 - 210x210-21.12.pdf\(government.bg\)](https://katalog21-210x210-21.12.pdf(government.bg)), стр. 15

ЗО-1 Въведение в държавната служба от Каталог на Института по публична администрация за 2021, 2022, 2023 и 2024 г. и обучение за ръководители ЗО-2 Предизвикателство да управляваш [Архив каталози | ИНСТИТУТ ПО ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ\(government.bg\)](https://arhiv.katalogi.institutpo.gov.bg)

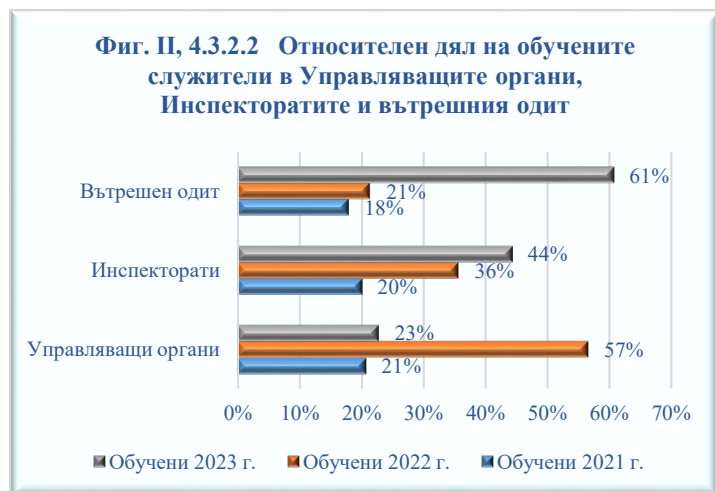
⁶⁹¹ Одитни доказателства №№ 13.4, 14.9, 16.7, 18.18, 19.9, 20, 21.9, 40.10, 46.11, 53.2, 53.12 и 54.10

⁶⁹² Одитни доказателства №№ 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 2.7, 26.8, 26.9 и 26.10

⁶⁹³ Одитни доказателства №№ 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 2.7, 26.8 и 26.10

⁶⁹⁴ Одитно доказателство №№ 26.9

4.3.2.2. Обученията, които са проведени в периода 2021-2023 г. в УО и звената с отговорности по превенция и противодействие на корупцията, са само с периодичен характер. През този период общо 464 служители участват в различни обучения с

антикорупционна насоченост, 369 от които са от УО, 51 от инспекторатите и 44 вътрешни одитори.⁶⁹⁵ (Фиг. II 4.3.2.2)

Най-интензивно е обучението на служителите от УО през 2022 г., вероятна причина за което е навлизането в активната фаза на изпълнение на програмите от настоящия програмен период, докато при Инспекторатите интензивността се покачва през 2023 г., което съвпада с изменението на ЗПКОНПИ⁶⁹⁶ и приемането на ЗПК.

Методите за стимулиране участието в такива обучения в рамките на отделните УО дават различен резултат, например през периода най-много участия в обученията имат служителите от УО на ПРЧР - 172, следвани от УО на ФВС, ФУМИ и ИФПУГВП - 99. В същото време, УО на ПМДРА се откроява с липсата на обученията, при положение, че в Политиката за превенция и борба с нередностите, измамите и корупцията се декларира, че ще се провежда непрекъснато специализирано обучение за по-нататъшно усъвършенстване на способностите за разкриване на корупция, нередности и измами. (раздел II, т. 4.3.2.1. от настоящия доклад)⁶⁹⁷

Въпреки, че във вътрешните правила не са въведени изисквания за провеждане на периодични обучения, такива се планират в антикорупционните планове и се извършват, с малки изключения.

Темите на провежданите обучения са свързани с: нередности в хода на процедурата при възлагане на обществени поръчки, финансирани с европейските средства; неравно третиране на участниците – индикатор за потенциален конфликт на интереси; управление и контрол на средствата от ЕС; избягване на риска от нередности и финансови корекции; предотвратяване и установяване на конфликт на интереси; борба с противоправното поведение, засягащо финансовите интереси на ЕС; установяване на нередности и финансови корекции по проекти, съфинансирани от европейските фондове, включително във връзка с нарушения, установени при възлагането и изпълнението на обществени поръчки - често допускани грешки, критерии за налагане, възможни начини за избягването им и добри практики; отговорности при индикатори за измама и конфликт на интереси, съгласно европейската правна рамка и много други.⁶⁹⁸

Извън посочените обучения, такива с антикорупционна насоченост са провеждани и от КПКОНПИ. През 2021 г. Комисията организира и провежда онлайн обучение на тема „Ред и начин за съставяне на антикорупционния планове и неговото отчитане“ на 6 служителя от МЗХ. През 2022 и 2023 г., Комисията е поканена да осигури лектор за организирано от Дипломатическия институт съвместно с МВР обучение на тема „Антикорупционни мерки, нормативна база и практически казуси“. През 2022 г. Комисията провежда обучение на тема „Декларации за имущество и интереси. Общи положения и задължения, произлизащи от ЗПКОНПИ⁶⁹⁹ и добри практики по проверка на декларациите

⁶⁹⁵ Одитно доказателство № 108

⁶⁹⁶ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ

⁶⁹⁷ Одитни доказателства №№ 77.7 и 108

⁶⁹⁸ Одитно доказателство № 50.2

⁶⁹⁹ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ

за имущество и интереси на лицата, заемащи висши публични длъжности“, в което участват 10 служители от МТСП и 4 от АСП.⁷⁰⁰

Необходимо е да се продължи създадената практика за провеждане на специализирани антикорупционни обучения, като се осигури тяхната регулярност и покритие на всички служители, особено тези, заемащи позиции в области с повишен корупционен риск. Добра практика е и при организирането на антикорупционни обучения от отделните ведомства да се привличат представители на Комисията за противодействие на корупцията, което ще допринесе и за допълнителното им фокусиране върху области и аспекти, строго специфични за всяка отделна организация.

4.3.3. Функционално разделение на задачите и ротация на персонала

Ротацията на длъжностите в администрацията е управленски подход за системна смяна на длъжности и структурни звена за определен период от време, който често се използва като мярка за противодействие на корупцията и нейните проявления. Прилагането на този подход може да има и негативно въздействие, като необходимост от допълнителни обучения, повишени разходи за реализацията му, намаляване на разполагаемия персонал, други, поради което е важно да се прецени в кои случаи е оправдано използването му.⁷⁰¹ В контекста на борбата с корупцията, ротацията на служителите се препоръчва за областите/дейностите/позициите със завишен корупционен риск.

В българското законодателство няма регламентирано изискване за задължителна ротация. В НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта към нея, за освобождаването на гражданите от „дребната корупция“ е предвидена ротация на служителите, работещи на рискови за корупция места, като постоянна мярка, обхващаща всички институции. Изпълнението ѝ включва ротация на служителите, вкл. и автоматизирано разпределение на служители, в сектори, които го позволяват и периодичен преглед и оценка на резултатите от изпълнението ѝ.⁷⁰²

Принципът на ротация е възприет в преобладаващата част от одитираните организации и се прилага основно във второстепенни разпоредители с бюджет⁷⁰³ и служители в комисии за оценка на обществени поръчки.⁷⁰⁴ (*Каре II*, 4.3.3) В АМС не са въведени мерки за ротация,⁷⁰⁵ а в МОН не се планира прилагането на такава за периода 2021-2023 г., въпреки залагането ѝ в НСППК 2021-2027.⁷⁰⁶

⁷⁰⁰ Одитно доказателство № 82.14

⁷⁰¹ Т. 2.5.1.3 от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията;

⁷⁰² Пътна карта за изпълнение на националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027 г.), Приоритет 5, мярка 4 [Пътна карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021 - 2027 г..doc \(live.com\)](#)

⁷⁰³ МТС, МЗХ;

Одитни доказателства №№ 5.9, 85.2 и 85.6

⁷⁰⁴ МВР, МИР, МОСВ, МРРБ, МТСП

Одитни доказателства №№ 85.1, 85.3, 85.4, 85.5 и 85.7

⁷⁰⁵ Одитно доказателство № 1.9

⁷⁰⁶ Одитни доказателства №№ 4.9 и 85.8

В рамките на УО ротирането на служители не се прилага. Изключение прави УО на ПХОМП⁷⁰⁷, в чийто Наръчник е предвидена процедура за извършване на ротиране, която се предхожда от проверки за свързаност на отговорните експерти за извършване на управленски проверки, с цел предотвратяване на конфликт на интереси.⁷⁰⁸

Въпреки че преобладаващата част от УО не прилагат ротация, е осигурено разделение на отговорности и периодична смяна на отговорности на служителите, като антикорупционна мярка. В случаите, в които УО е бенефициент по конкретна програма, за спазване на принципа на разделение на функциите съгласно Регламент (ЕС) 2021/1060⁷⁰⁹, както и с цел избягване на конфликт на интереси, разделието на функциите между отделните служители в УО е ясно определено. Управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ залагат процедури за разделение и смяна на функциите в СУК⁷¹⁰ и/или Наръчниците⁷¹¹ за изпълнение на програмите.⁷¹²

Дефинирани са ролята на одитния, управляващите и/или счетоводните органи. Разделението е извършено, така че да не се позволи възникване на конфликт на интереси, ако УО е бенефициент по съответната програма.⁷¹³

Освен системите за управление и контрол, в УО на ПРЧР са утвърдени Указания относно разпределението на договорите, сключени по ПРЧР за администриране и контрол на тяхното изпълнение от страна на експертите в УО. В Указанията е предвидено да не се допуска един и същи експерт да отговаря за администрирането на повече от един договор, сключен с една и съща фирма, с цел намаляване на риска от допускане на корупционни практики. Тази мярка е залегнала и в антикорупционния план на МТСП.⁷¹⁴

Министерствата прилагат мерките в процеси, като: провеждане на процедурите по ЗОП, при които се извършва смяна на служителите и разпределение на възлагането на контрола между различните звена, като се цели служителите, които изготвят технически

Капе II. 4.3.3.

Прилагане на ротация

- Ротация на вътрешните одитори при извършване на одитните ангажменти (МОСВ, МВР);
- Ротация на служители с контролни функции при извършване на проверки чрез формиране на мобилни групи (МРРБ);
- Ротация на членовете на комисии при провеждане на ЗОП, на служители, работещи в рискови за корупция зони/ дейности и служители, извършващи административно обслужване (МВР, МЗХ);
- Ротация на служители, участващи в процедурите по ЗОП и служители с контролни функции (МИР);
- Ротация на членовете на оценителните комисии (МРРБ и МТСП);
- Ротация на служителите в ОД „Земеделие“, извършващи проверки за състоянието и ползването на земите, развъдната дейност, др. (МЗХ);
- Ротация на служителите с контролни функции в ИА „Автомобилна администрация“ и ГД „Въздухоплавателна администрация“.

Източник: Одитно доказателство № 85.

⁷⁰⁷ Одини доказателства №№ 7.3 и 13.5

⁷⁰⁸ Одини доказателства №№ 7.9, 7.10 и 13.5

⁷⁰⁹ член 71, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика

⁷¹⁰ Одини доказателства №№ 28, 29, 30, 32, 33, 36, 43 и 52

⁷¹¹ Одини доказателства №№ 3.3, 3.10, 3.12, 7.3, 37, 45, 52

⁷¹² Одино доказателство № 51

⁷¹³ Одини доказателства №№ 7.3, 28, 30, 32, 33, 36, 43, 45 и 52

⁷¹⁴ Одитни доказателства №№ 21.1 и 21.10; т. 2.3 от приложение 3 към становището на министъра на труда и социалната политика по чл. 47, ал. 3 от Закона за Сметната палата

задания и спецификации да се различават от служителите, изготвящи документацията за възлагане на процедурата⁷¹⁵, както и смяна на членове на оценителни комисии.⁷¹⁶

Ротацията, разделянето и периодичната смяна на отговорности са сред мерките, които министерствата включват в антикорупционните си планове. Предвид естеството на тези мерки и факта, че ползите от тях надхвърлят негативните ефекти от прилагането им, когато се касае за области/звена/позиции, застрашени от проява на корупционни практики, неизвършването на оценка на корупционния риск в администрациите до голяма степен ограничава тяхното прилагане.

Нормативно определеният ред и изисквания по отношение на подбора при назначаването и обучението на държавните служители поставя основата за управлението на човешките ресурси в държавната администрация, но ефективността му е застрашена от:

- *генериращите корупционен риск дефицити по отношение на законовите изисквания в процеса по подбор и назначаване на ръководни длъжности;*

- *необвързаността на изискванията за подбор и назначаване на служители в отделните администрации, с изложеността на конкретните области от дейността, звена или позиции на корупционен риск във въведените от одитираните организации политики за управление на човешките ресурси;*

- *недооценената роля на обученията с антикорупционна насоченост, респективно добрата осведоменост на служителите относно превенцията и предотвратяването на корупцията;*

- *липсата на създадени условия за ефективно прилагане на доказани антикорупционни мерки, като ротация, разделяне и периодична смяна на отговорности на звена/позиции със завишен корупционен риск.*

4.4. Системи за вътрешен контрол

Вътрешният контрол е процес, управляван от различни ръководни нива в една организация, чиято задача е да предоставя разумна увереност за постигането на целите в следните области: ефективност и ефикасност на дейността, надеждност на финансовото и нефинансово отчитане и спазване на приложимото законодателство.⁷¹⁷

В националното законодателство, изискването за осигуряване на контролни дейности, които да се прилагат на всички нива в организацията и на всички етапи при постигането на целите ѝ е заложено в ЗФУКПС. Контролните дейности включват писмени правила и процедури, които следва да дават разумна увереност, че рисковете са ограничени до допустимите за съответната организация граници, определени в процеса по управление на риска. Те следва също да бъдат адекватни и разходите за осъществяването им не трябва да превишават очакваните ползи от тях.⁷¹⁸

В контекста на антикорупционната политика, ръководителите на организациите носят управленска отговорност за въвеждане на правила и процедури по сигнализиране, проверка, разкриване и докладване на административни слабости, пропуски и нарушения, които създават предпоставки за корупция, измами и нередности.⁷¹⁹ Както вече е посочено в т. 3 от настоящия раздел на одитния доклад, корупционните рискове не се управляват в съответствие с въведения в отделните организации процес по управление на риска, а единствено се вписват в антикорупционните планове, без наличието на изискване или процедура за управлението им, съгласно утвърдените от НСАП Насоки за съставяне на

⁷¹⁵ МИР;

Одитно доказателство № 85.5

⁷¹⁶ МРРБ и МТСП;

Одитни доказателства №№ 85.3 и 85.7

⁷¹⁷ т. 2.5.1.4. Вътрешен контрол от Указание 5270 на ИНТОСАЙ за одит в областта на превенцията на корупцията

⁷¹⁸ Чл. 13 от ЗФУКПС

⁷¹⁹ Методически насоки по елементите на финансовото управление и контрол на МФ от 2006 г.

антикорупционните планове. Това не дава увереност, че чрез въведените контроли корупционните рискове са ограничени в рамките на риск-апетита на съответната организация, което поставя под съмнение, както тяхната адекватност с оглед ограничаване на корупционните рискове, така и разходооправданост спрямо ползите от въвеждането им.

В рамките на управляващите органи се извършва самостоятелен процес по самооценка на риска от измами, чрез разработения за целта инструмент от Комисията. Това, макар и при ограничено разглеждане само на рисковете, идентифицирани от ЕК, дава известна увереност относно адекватността на предвидените контролни дейности. (раздел II.1 т. 3.3. от настоящия доклад)

С установяването на общоприложимите разпоредби за ЕФСУ, от всяка държава членка се изисква да разполага със системи за управление и контрол на програмите, които отговарят на заложените в европейското законодателство специфични изисквания и гарантират, че функционират в съответствие с доброто финансово управление.⁷²⁰ От всички УО са въведени съответните системи за управление и контрол и наръчници за управление на програмите, които описват процедурите и контролните дейности, относими към изпълнението на всеки етап от реализирането на програмите.⁷²¹

4.4.1. Въведени контролни дейности

4.4.1.1. Контролните дейности по своя характер могат да бъдат превантивни, разкриващи и коригиращи.⁷²² В процеса по предотвратяване и противодействие на корупцията, осъществяван в рамките на правомощията на УО, са въведени различни превантивни контроли в политиките за борба с измамите и процедурите за администриране на нередности, част от наръчниците/СУК на УО.⁷²³ С политиките, УО декларират стремежа си да насърчават култура, която да възпира измамната дейност и да съдейства за предотвратяване и разкриване на измами и корупционни практики.⁷²⁴ Във всички политики, изрично е посочено, че се прилагат във всички дейности, свързани с управление на програмите и от всички звена, както и от външни експерти и други физически и юридически лица.⁷²⁵ Контролните процедури са детайлизирани в различна степен в политиките, като сред най-подробните са тези на УО на ПРМДА и ППР.⁷²⁶

Превантивни контроли се съдържат и в политиките за борба с конфликта на интереси, въведени от част от УО⁷²⁷. Те регламентират задълженията и процедурите за оповестяване на ситуации на конфликт на интереси, както и процедури за извършването на проверки с цел ограничаване на риска от настъпване на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 от Регламент (ЕС, ЕВРАТОМ) 2018/1046.⁷²⁸

Декларирането и проверката за наличие или липса на конфликт на интереси при постъпване на работа на служителите в УО, при определяне на членовете на комисиите/експертни работни групи за оценка на проектни предложения, както и на членовете на комитетите за наблюдение на програмите, също е сред въведените от УО превантивни контроли. (Раздел II, т. 4.2.6 от настоящия доклад)

Всички служители от звената, участващи във финансовото управление и контрол на фондове, инструменти и програми на ЕС следва да декларират, че са запознати с определението за нередност и измама и с Наредбата за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове, инструменти и програми, съфинансирани от

⁷²⁰ Чл. 69 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на ЕП и Съвета от 24.06.2021 г.

⁷²¹ Одитни доказателства №№ 13, 20.13, 34, 35, 36.1, 39, 45, 52 и 83

⁷²² Чл. 13 от ЗФУКПС

⁷²³ Одитни доказателства №№ 13.1, 15.2 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 26.9, 33, 34, 35, 36, 39, 45 и 52

⁷²⁴ Одитни доказателства №№ 26.2, 26.3, 26.6, 26.7 и 26.9

⁷²⁵ Одитни доказателства №№ 26.2, 26.3, 26.6, 26.7 и 26.9

⁷²⁶ Одитни доказателства №№ 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.8, 26.9 и 26.10

⁷²⁷ Одитни доказателства №№ 26.5 и 26.9

⁷²⁸ ПРМДА и ПОС

⁷²⁹ Одитни доказателства №№ 26.3 и 52

ЕС.⁷²⁹ Процедури за прилагането на тази нормативно регламентирана контролна дейност са залегнали в наръчниците на УО.⁷³⁰

4.4.1.2. Разкриващите контроли се разглеждат като дейности по проверка, в т.ч. анализ, установяване на съмнения за измами/корупция и сигнали за измами/корупция.

Такава контролна дейност е оценката на постъпили проектни предложения, която се извършва от служители в съответните УО⁷³¹. При проверката се използват и различни инструменти, като разработеният от ЕК инструмент АРАХНЕ и техническите указания на одитния орган „Индикатори за нередности и измами“, т.нар. „червени лампи“.⁷³² В наръчниците/СУК на всички УО са детайлизирани процедури за използване на АРАХНЕ.⁷³³

Наблюдението, верификацията и контролът на техническото и финансовото изпълнение на проектите са друг вид разкриващи контролни дейности. Те включват, както контрол за законосъобразността на възложените обществени поръчки от бенефициентите и извършените плащания, така и при необходимост извършването на проверки на място с цел удостоверяване на фактите и обстоятелствата, свързани с обекта на сигнала.⁷³⁴

4.4.1.3. Всички служители в УО са задължени да подават сигнали за нередност⁷³⁵, ако при изпълнение на служебните си задължения открият данни за нередности/измами/конфликт на интереси или съмнения за такива. Сигналите следва да се процедираят съобразно нормативните изисквания⁷³⁶ и въведените в УО процедури, като са посочени последователността, обхвата и отговорностите за извършване на отделните проверки, вкл. и упражняването на контрол върху изпълнението на дейностите. Правомощията на УО са ограничени до администрирането на нередностите и измамите, които в определени случаи следва да бъдат докладвани, респективно изпращани на съответните компетентни органи за предприемане на последващи действия. По отношение на процедирането на сигналите, касаещи корупция и конфликт на интереси на служител в УО, при повечето УО не е определен специфичен ред, извън този за изпращане по компетентност. Например, при установена нередност по ППР с данни за извършено престъпление от общ характер (в това число се включва корупцията) следва да се уведоми Европейската прокуратура или Върховна касационна прокуратура.⁷³⁷ В УО на ПТП, при подозрение за извършено престъпление, УО изпраща сигнал до органите на Прокуратурата, като съдейства на правоохранителните органи с предоставяне на информация и доказателства по проекти. При наличие на данни за нарушения на бюджетната дисциплина, на правилата за възлагане на обществени поръчки или други нарушения, за които са предвидени административнонаказателни разпоредби в специални закони, се уведомяват компетентните контролни органи.⁷³⁸

Измамата, като особен случай на нередност, се отличава от другите видове по умишления си характер, като в този случай, УО не е компетентен да изрази становище за умишлеността и преднамереността на действията, довели до съмнението за измама. УО регистрира нередност и предоставя документацията, съдържаща установените от УО нарушения, на компетентен правоохранителен или съдебен орган. След възстановяване на

⁷²⁹ Чл. 15 от Постановление 18 на МС от 4.02.2003 г. за създаване на Съвет за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на Европейския съюз (Загл. изм. - ДВ, бр. 90 от 2010 г., в сила от 16.11.2010 г., бр. 60 от 2012 г., в сила от 7.08.2012 г.

⁷³⁰ Одитни доказателства №№ 13.10, 26.3, 26.5, 31, 33, 35, 36.8, 37, 38.8, 52.10

⁷³¹ Одитни доказателства №№ 13, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 45 и 52

⁷³² Индикатори за нередности и измами. Технически указания за това какво не трябва да се допуска при изпълнение на проекти, финансирани от фондове и програми на Европейския съюз, Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“

https://www.mzh.government.bg/odz-lovech/Libraries/%D0%92%D1%8A%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%BD%D0%B8_%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8_%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5/Methodologia_VK_SFUK_ODZ_lovech_2020_%D0%92.sflb.ashx

⁷³³ Одини доказателства №№ 26.3, 26.5, 26.7, 26.9, 33, 34 и 35

⁷³⁴ Одини доказателства №№ 13, 25, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 45

⁷³⁵ Одини доказателства №№ 13, 25, 33, 34, 35, 37, 39 и 45

⁷³⁶ Наредба за администриране на нередности по ЕФСУ, приета с ПМС № 111 от 10.08.2023 г.

⁷³⁷ Одитно доказателство № 26.5

⁷³⁸ Одитно доказателство № 37

дължимите средства и след влязъл в сила акт на компетентния орган, УО приключва нередността.⁷³⁹

Като корективни контролни дейности в наръчниците/СУК на УО е предвидено анализиране на случаите на нередности и измами с цел избягване на аналогични случаи в бъдеще, породени от слабости в контролната среда и подобряване на вътрешната контролна среда.⁷⁴⁰

През периода 2021-2023 г. в УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ не са постъпили сигнали за корупция или конфликт на интереси, поради което не е изследвано наличието и съдържанието на тези анализи, както и предприемането на корективни действия.

Вътрешният контрол върху дейностите по предотвратяване и противодействие на корупцията, въведен на ниво одитирана организация не може да бъде оценен като ефективен предвид обективната липса на увереност, че контролните дейности са адекватни и разходооправдани.

Използваният от управляващите органи Инструмент за самооценка на риска от измами, разработен от Европейската комисия, ги подпомага при оценката на адекватността на въвежданите контроли при администриране на нередности и измами, в рамките на които се разглеждат и конфликта на интереси и корупцията. Въведените от управляващите органи контролни дейности - превантивни, разкриващи и коригиращи, създават предпоставки за упражняване на подходящ вътрешен контрол при изпълнението на тези процеси.

4.4.2 Звена с контролни функции при борбата с корупцията

Ясното дефиниране на ролята на звената с контролни функции в процеса по превенция и противодействие на корупцията е важна предпоставка за пълнотата и правилността на всички нормативно заложи и планирани дейности в рамките на всяка организационна антикорупционна стратегия/програма.

Както е посочено в т. 1 от настоящия раздел на одитния доклад, през периода 2021-2023 г. одитираните организации не разработват такива стратегии/програми. Мерките за борба с корупцията са описани в годишни антикорупционни планове, в които не са предвидени отговорности за осъществяване на контрол върху изпълнението на планираните мерки. Възложени са единствено координационни функции по изпълнението на антикорупционните планове и то не за целия период. (раздел II, т. 2.4 от настоящия доклад)

Важна част от контрола, свързан с процеса по борба с корупцията, са функциониращите в рамките на одитираните организации инспекторати и звена/дирекции за вътрешен одит, чиито функции и дейност са разгледани в раздел III, т. 2 на настоящия доклад.

Контролните функции във връзка с изпълнението на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ са отговорност на управляващите органи⁷⁴¹ и в рамките на тази отговорност, дейността по администриране на нередности, в т. ч. и контролът, са възложени на различни звена в тях. Звената извършват регистриране, администриране и докладване на установени нередности по програмата и последващото им проследяване, както и процесуално представяне.⁷⁴²

През периода 2021-2023 г. няма определено звено или роля за контрол върху изпълнението на антикорупционните планове, което е резултат от липсата на подобно изискване в утвърдените от Националния съвет по антикорупционна политика Насоки за съставянето им. Наличието на възложена за част от периода отговорност за

⁷³⁹ Одитни доказателства №№ 13, 25, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5, 26.6, 26.7, 26.9, 26.10, 33, 34, 35, 36, 37 и 45

⁷⁴⁰ Одитни доказателства №№ 13, 25, 26.2, 26.3, 26.6, 26.7, 34, 35.1, 39 и 43

⁷⁴¹ Приложение II, 4.4.2 от настоящия доклад

Одитни доказателства №№ 1.4, 3.4, 4.4, 5.4, 7.4, 9.4, 33 и 52

⁷⁴² Одитни доказателства №№ 1.4, 7.4, 9.4, 28, 29, 30, 33, 43, 51 и 52

координиране на плановете не може да гарантира, че заложените в тях мерки ще бъдат изпълнени по начин, който да осигури постигане на заложените цели.

Във всички управляващи органи на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ, са определени звена и конкретни лица, отговорни за администрирането на нередности, изпълняващи и контролни функции, което е предпоставка за ефективното изпълнение на този процес.

4.4.3 Въведени добри практики при оценяване на мерки за интегритет

Наръчникът за публичен интегритет на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) отправя препоръки за подобряване, както на „твърдите“ мерки (политики, процедури, структура и т.н.), така и на „меките“ мерки (напр., култура, поведение на ръководството, тон на върха), като акцент се поставя върху необходимостта вътрешния контрол да отчита човешкото поведение, мотивация и нагласи. Посочва се, че съществуват редица безплатни и платени програми/рамки/насоки с лесен онлайн достъп за подпомагане на дейностите по вътрешен контрол при оценяване на мерките за почтеност или борба с измамите.⁷⁴³

Към м. октомври 2024 г. на национално ниво няма приет документ (закон, подзаконов нормативен акт, възприета унифицирана методология или др.), въвеждащ система за оценка/проверка на почтеността, като морална категория/норма на служителите в държавната администрация. Принципите, които са регламентирани в Закона за държавния служител не включват категорията почтеност.⁷⁴⁴ В Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на дейността на висшите държавни служители, на служителите с ръководни и на експертни длъжности, в т.ч. с аналитични и/или контролни функции, оценяването се извършва въз основа на степента на постигане на целите от индивидуалния работен план и показаните компетентности.⁷⁴⁵ Кодексът за поведение на служителите в държавната администрация извежда принцип за почтеност,⁷⁴⁶ но той не е обвързан с последваща проверка и оценка. А оценката на почтеността би съдействала за намаляване на риска от загуби, както репутационни, така и на финансови средства, дължащи се на кражби или злоупотреби с власт и влияние.

През 2016 г., с допълнение на Закона за МВР, е регламентирана възможност за провеждане на тестове в рамките на осъществявания административен контрол за установяване изпълнението на служебните задължения от държавните служители по определен от министъра ред.⁷⁴⁷ Подборът на държавните служители, които се подлагат на тестове за установяване изпълнението на служебните задължения се прави в зависимост от характера на тези задължения, средата и обстоятелствата, които са предпоставка за неизпълнение, корупционен риск, натиск и др. Тестове се провеждат от 2017 г. по разпореждане на министъра на вътрешните работи или въз основа на утвърдено от него писмено предложение на главния секретар на МВР и директора на дирекция „Вътрешна сигурност“. Те се извършват без знанието и съгласието на служителите въз основа на план, предварително изготвен и утвърден от ръководителя на структурата, определена да проведе теста.⁷⁴⁸ Извършването на тестове за интегритет се предшества от обобщен анализ на оперативната обосновка, чрез който са дефинирани зоните с повишен корупционен риск. При установяване на престъпление по време на теста се уведомява съответния компетентен орган за предприемане на относимите законови мерки.⁷⁴⁹ Тестовите за интегритет могат да

⁷⁴³ OECD Public Integrity Handbook, 10. Risk Management, section 10.2.5, p. 166

https://www.oecd.org/en/publications/oecd-public-integrity-handbook_ac8ed8e8-en.html

⁷⁴⁴ Чл. 18 от Закона за държавния служител

⁷⁴⁵ Чл. 14 от Наредба за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация

⁷⁴⁶ Чл. 2, т. 8 от Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация

⁷⁴⁷ Чл. 152а от ЗМВР;

Одитно доказателство № 70.7

⁷⁴⁸ Одитно доказателство № 70.7

⁷⁴⁹ Чл. 6 от Раздел I на Инструкция № 8121з-1302 от 19.10. 2017 г.

служат и за даване на препоръки за подобряване на качеството на работния процес.⁷⁵⁰ Всички дадени предписания се обобщават и се предоставят като методически указания за структурите в министерството.⁷⁵¹

През периода 2011-2023 г. от преобладаващата част от инспекторатите⁷⁵² не е извършвана оценка на въведените мерки за интегритет в съответствие с Наръчника на ОИСР за обществена почтеност, тъй като не прилагат никаква рамка в тази връзка.⁷⁵³ Такива оценки не са извършвани и от звената за вътрешен одит.⁷⁵⁴

В Наръчника си, ОИСР откроява ключовата роля на вътрешния одит за насърчаване на почтеността в организация от публичния сектор, чрез подпомагане на развитието на култура на почтеност. Това може да се реализира чрез участие в повишаване на осведомеността относно рисковете, подпомагане на изграждането на капацитет, чрез обучение и семинари и допринасяне за базирани на ценности послания за почтеност и добро управление.⁷⁵⁵ През периода 2021-2023 г. от структурите за вътрешен одит в одитираните организации не са извършвани одитни ангажименти за консултиране, с цел повишаване на осведомеността за рисковете за почтеност и добро управление.⁷⁵⁶

През периода 2021-2023 г. не са използвани оптимално възможностите на инспекторатите и вътрешния одит за оценка на интегритета в рамките на одитираните организации, както и на функциите за консултиране на вътрешния одит за подпомагане ръководството при установяване на добра култура на почтеност.

Раздел III. Механизми за установяване на корупционни практики

1. Получаване и администриране на сигнали за корупция

Системите за подаване на сигнали представляват официално създаден канал за комуникация, който може да бъде използван от обществеността за предоставяне на информация при подозрения за минали или настоящи корупционни практики и неправомерни действия. Те са ключов механизъм и най-ефективен начин за превенция, установяване и предотвратяване на корупционни действия, отклонения от нравственото поведение и неприемливи практики. Подобни системи се създават под формата на пощенски кутии, телефонни линии, имейл или уебсайтове. Системата следва да включва механизъм за проследяване, чрез който сигналите се архивират и се гарантира предприемането на адекватни действия по тях.⁷⁵⁷

1.1. Осигурени начини за подаване на сигнали за корупция

1.1.1. Общият ред за разглеждане от административните органи на предложения и сигнали, подадени от граждани и организации е определен в Административнопроцесуалния кодекс (АПК), в т. ч. и сигнали за злоупотреби с власт и корупция, като организацията на работата следва да бъде определена в устройствените правилници на административните органи.⁷⁵⁸

Ред за подаване и разглеждане на сигнали за нарушения е регламентиран и в приетия през 2023 г. Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения⁷⁵⁹. С този закон се уреждат условията, редът и мерките за защита на тези лица при публично оповестяване на информация за нарушения на българското

⁷⁵⁰ Одитно доказателство № 70.7

⁷⁵¹ Одитно доказателство № 70.7

⁷⁵² МИР, МОСВ, МТС, МОН, МРРБ, МЗХ, АМС, МТСП

⁷⁵³ Одитни доказателства №№ 71.4, 72.4, 73.4, 74.5, 75.5, 77.4 и 79.1

⁷⁵⁴ Одитни доказателства №№ 70.7, 71.4, 72.4, 73.4, 74.5, 75.5, 76.3, 77.4 и 79.1

⁷⁵⁵ OECD Public Integrity Handbook, 10. Risk Management, section 10.2.5, p. 166
https://www.oecd.org/en/publications/oecd-public-integrity-handbook_ac8ed8e8-en.html

⁷⁵⁶ МВР, МИР, МОСВ, МТС, МОН, МРРБ, МТСП, МЗХ, АМС

Одитни доказателства №№ 70.8, 71.5, 72.5, 73.5, 74.5, 75.6, 76.3, 77.5 и 79.2

⁷⁵⁷ Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.5.2.1.

⁷⁵⁸ Чл. 107, ал. 4 и чл. 110, ал. 1 от Административнопроцесуалния кодекс, обн. ДВ бр. 30 от 2006 г., посл. изм. ДВ бр. 102 от 2023 г.

⁷⁵⁹ ЗЗЛПСОИН, обн. ДВ, бр. 11 от 02.02.2023 г., в сила от 04.05.2023 г., посл. изм. ДВ бр. 88 от 20.10.2023 година.

законодателство или на актове на Европейския съюз, които застрашават или увреждат обществения интерес, както и редът и условията за подаване и разглеждане на такива сигнали или публично оповестена информация. За краткото си действие, законът е изменян три пъти и е в ход процедура за ново изменение и допълнение⁷⁶⁰.

Ред за подаване и разглеждане на сигнали с данни за корупция или за конфликт на интереси за лица, заемащи висши публични длъжности/публични длъжности е описан в глави шеста и седма съответно на ЗПКОНПИ⁷⁶¹ и ЗПК⁷⁶², но той касае единствено органите на КПК.

При преглед и анализ на действащите към м. март 2024 г. разпоредби в устройствените правилници на административните органи е установено, че в два от тях⁷⁶³ е посочена организацията на работа с предложенията и сигналите при спазване на изискванията⁷⁶⁴ на АПК⁷⁶⁵. Устройствоите правилници на шест от администрациите⁷⁶⁶ съдържат текстове за администриране, но не е определена организацията относно задължението за приемане на граждани и представители на организации и за изслушване на техните предложения и сигнали в определени и предварително оповестени дни и часове.⁷⁶⁷ В устройствените правилници на други три⁷⁶⁸ липсва регламентацията на организацията на работата с предложения и сигнали⁷⁶⁹, въпреки изричното изискване на АПК⁷⁷⁰.

1.1.2. Системите за подаване на сигнали, въведени в организациите, са ключов механизъм и начин за установяване, предотвратяване и превенция на корупционни действия. На ниво администрация, както и на ниво УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ, са утвърдени различни вътрешни правила, регламентиращи процедури за администриране на сигнали, в т.ч. и сигнали за корупция, конфликт на интереси или несъвместимост - вътрешни правила за деловодния документооборот, правила за работа на инспекторатите, вътрешни правила за сигналите или публично оповестената информация за нарушения съгласно изискванията на ЗЗЛПСПОИН, вътрешни правила за проверка на декларациите по ЗПК, вътрешни правила за администриране на нередности по фондове и програми на ЕФСУ, процедурни наръчници и други⁷⁷¹.

Съгласно ЗЗЛПСПОИН, сигналите могат да бъдат подавани чрез канал за вътрешно или външно подаване на сигнали или и по двата начина. Централен орган за външно подаване на сигнали и за защита на лицата, на които такава защита се предоставя по смисъла на закона, е Комисията за защита на личните данни (КЗЛД), която организира приемането на сигналите и ги насочва към компетентните органи с цел тяхната проверка и предприемане на последващи действия. Определен е и ред за приемане, регистриране и разглеждане на сигнали, постъпили при задължените субекти⁷⁷² по ЗЗЛПСПОИН.⁷⁷³ Предвидено е сигналите за нарушения, които засягат финансовите интереси на ЕС да се

⁷⁶⁰ <https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8668>

⁷⁶¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁷⁶² Глава шеста и Глава седма от ЗПК⁷⁶² - чл. 62 до чл. 69 от същия закон

⁷⁶³ Чл. 109 от Правилника за устройството и дейността на МВР и чл. 31, ал.1 от Устройствоия правилник на МИР

⁷⁶⁴ Чл. 110, ал. 1 и ал. 3 от АПК

⁷⁶⁵ Одитно доказателство № 110

⁷⁶⁶ МЗХ, МОН, МТСП, МРРБ, АМС и ИАПО

Чл. 47 от УП на МЗХ, чл.35 от УП на МОН, чл.40 от УП на МТСП, чл.39 от УП на МРРБ, чл.62 от Устройствоия правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, чл.11 и чл.21 от Устройствоия правилник на ИА ПО

⁷⁶⁷ Чл.110, ал.1 и ал.3 от АПК

⁷⁶⁸ УП на МОСВ, УП на МТС, УП на АСП

⁷⁶⁹ Одитно доказателство № 110

⁷⁷⁰ Чл.110, ал.1 и ал.3 от АПК

Препоръки № 9, 11 и 12

⁷⁷¹ Одитни доказателства №№ 1.1, 1.27, 3.1, 3.12, 4.1, 4.12, 5.1, 5.11, 5.12, 6.1, 6.12, 7.1, 7.12, 8.11, 8.12, 9.11, 9.12, 10.1, 10.11 и 10.12

⁷⁷² Чл. 12, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН

⁷⁷³ Наредба № 1 от 27 юли 2023 г. за воденето на регистъра на сигналите по чл. 18 от ЗЗЛПСПОИН и Методически указания № 1 за приемане, регистриране и разглеждане на сигнали, постъпили при задължените субекти по ЗЗЛПСПОИН

изпращат до министъра на вътрешните работи чрез дирекция „Защита на финансовите интереси на ЕС“ (АФКОС).⁷⁷⁴

Във всички одитирани организации са утвърдени и публикувани Вътрешни правила за сигналите или публично оповестената информация за нарушения съгласно изискванията на ЗЗЛПСПОИН. Създадени са канали за вътрешно подаване на сигнали по този ред и информация за тях е публикувана на достъпно място на електронните им страници⁷⁷⁵, както и на местата за обслужване на граждани в административните сгради⁷⁷⁶. Публикувани са и образци на заявления за подаване на сигнали, както и условията и редът за подаването им. За периода от влизане в сила на ЗЗЛПСПОИН, 04.05.2023 г. до 31.12.2023 г. в одитираните организации не постъпват такива сигнали.⁷⁷⁷

Редът за администриране на сигнали, в т.ч. и за корупция, засягащи средствата от ЕФСУ, е определен в Наредба за администриране на нередности по ЕФСУ⁷⁷⁸. С Наредбата е въведено задължение за администриране и на анонимни сигнали, но тя е приложима само по отношение на европейските средства.⁷⁷⁹ С наръчниците си УО въвеждат вътрешни правила за администриране на нередности, които регламентират начините за подаване на сигнали, вкл. и анонимни.⁷⁸⁰

1.1.3. Канали за комуникация и за подаване на сигнали, които да бъдат използвани за предоставяне на информация при подозрения за нарушения, нередности, корупционни практики или други неправомерни действия, са оповестени от всички одитирани организации. На електронните страници на оперативните програми се съдържат раздели „Сигнали за нередности“. Публикувана е и помощна информация за подателите (дефиниции, права, образци и други). Най-често оповестяваните канали за подаване на сигнали са: публикувана информация и образци на заявления на електронните страници на отделните одитирани организации в секциите „Антикорупция“ и на електронните страници на оперативните програми в секциите „Сигнали за нередности“ и посочена електронна поща; на място в деловодството или на гишето за обслужване на клиенти; по телефона; поставени пощенски кутии за подаване на сигнали на входовете в сградите на съответните администрации и други.⁷⁸¹ От общо постъпилите сигнали (1296 броя), основната част 70 на сто (906 броя) са на хартиен носител, изпратени по пощата, чрез куриер, депозиращи в деловодствата или в центровете за административно обслужване (едно гише), което показва, че това е най-предпочитания начин за подаване.⁷⁸²

Като мярка за предотвратяване и противодействие на корупцията на страницата на МВР е публикувано и мобилно приложение за подаване на сигнали за нарушения на служители на МВР⁷⁸³, което е добра практика за комуникация с евентуалните податели на данни за неправомерни действия.⁷⁸⁴

Министерският съвет, като контактна точка с Европейската прокуратура, публикува на електронната си страница каналите за подаване на сигнали до нея. Не е предвидено приемане на анонимни сигнали, а само е посочено, че сигналите се предоставят директно

⁷⁷⁴ Чл. 20, ал. 1, т. 11 от ЗЗЛПСПОИН

⁷⁷⁵ Одитно доказателство № 96.1

⁷⁷⁶ Одитни доказателства №№ 8.1, 13.8, 14, 15.14, 15.15, 16.11, 17.13, 17.14, 17.21, 22.1, 19.12, 19.20, 20.15, 21.17, 22.11

⁷⁷⁷ Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад

⁷⁷⁸ Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление, приета с ПМС № 111 от 10.08.2023 г., обн., ДВ, бр. 70 от 15.08.2023 г., в сила от 15.08.2023 година

⁷⁷⁹ Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление, §1, т.3 от ДР

⁷⁸⁰ Одитно доказателство № 111

⁷⁸¹ <https://www.gov.bg/bg/zerocorruption>; Сигнали по ЗЗЛПСПОИН (mvr.bg); <https://www.mrrb.bg/bg/za-potrebitelya/signalni-po-reda-na-zzlpsoin>; <https://www.mig.government.bg/prozrachnost/inspektorat/>; <https://sf.mon.bg/?go=page&pageId=248>; <https://mlsp.government.bg/proekti>; <https://www.moew.government.bg/bg/antikorupciya/>; <https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/957>; <https://www.mtc.government.bg/bg/category/316/informaciya-otnosno-usloviyata-i-reda-za-podavane-na-signalni-po-reda-na-zakona-za-zaschitana-licata-podavaschi-signalni-ili-publichno-opovestyavaschi-informaciya-za-narusheniya-v-ministerstvo-na-transporta-i-sobscheniyata>; <https://www.eufunds.bg/bg/optti/node/698>; <https://www.mzh.government.bg/bg/ministerstvo/antikorupciya/>

⁷⁸² Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад

⁷⁸³ <https://msig.mvr.bg/>

⁷⁸⁴ Одитно доказателство № 50

на Европейската прокуратура, без информацията да става достояние на българска администрация или прокуратура.⁷⁸⁵

В АМС и АСП за сигнали за корупция, за конфликт на интереси и за нередности се считат и публикации в средствата за масово осведомяване⁷⁸⁶, когато съдържат достатъчно данни за такива. На електронните страници на УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ, са публикувани рубрики за подаване на сигнали за нередности. През тях се достъпва и до информация относно основанията и начините за подаване на сигнали, публикувани са и дефиниции за нередност, измама, сигнал за нередност.⁷⁸⁷

Възможност за подаване на сигнали за нередности има и чрез ИСУН 2020, но каналът не е на видимо място и е трудно достъпен.⁷⁸⁸

Единният информационен портал на Европейските структурни и инвестиционни фондове също предоставя възможност за подаване на сигнали за нередности, но въпреки, че е посочено, че сигналите могат да бъдат и анонимни, в електронната форма за подаването им се изисква попълване на лични данни на подателя - име и фамилия⁷⁸⁹.

Оповестяването на възможните начини за подаване на сигнали на електронните страници на одитираните организации, в т.ч. и за сигналите за корупция, създава предпоставки за по-лесен достъп на лицата, разполагащи с данни за нарушения и неправомерни действия да ги предоставят на органите, които могат да предприемат мерки по тях.

От анализа на данните, предоставени от одитираните организации относно постъпилите сигнали с данни за корупция, конфликт на интереси или несъвместимост за периода 2021-2023 г.⁷⁹⁰ е видно, че основната част от тях 92 на сто (1194 броя при общо подадени 1296 броя) са докладвани на органите на МВР.⁷⁹¹ Малък е дялът на подадените сигнали с данни за корупция срещу лица, свързани с управление на средства от ЕС - 0,4 на сто (5 броя)⁷⁹². За периода 2021-2023 г. няма регистрирани сигнали с данни за корупция, конфликт на интереси или несъвместимост в ИСУН 2020.

По отношение на администрирането на анонимни сигнали се прилагат различни нормативни актове и вследствие различна практика по отношение на данните за нередности, измами, нарушения и други неправомерни действия, в т.ч. и за корупция, засягащи националните средства и средствата от ЕФСУ.

Съгласно Административнопроцесуалния кодекс (АПК), ЗЗЛПСПОИН и Наредбата за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни

⁷⁸⁵ <https://www.gov.bg/bg/zerocorruption/kontaktna-tochka-za-evroprokuratura>; E-mail: zerocorruption@government.bg | Адрес: гр. София, „бул. Княз Ал. Дондуков“ № 1

⁷⁸⁶ Вътрешни правила за дейността на Главния инспекторат по прилагане на ЗПКОНПИ, чл. 18, ал. 3; Наръчник по Програма за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 г., т. 10.4.2. Сигнали

⁷⁸⁷ <https://bgregio.eu/wps/portal/operativna-programa/contacts>

⁷⁸⁸ Одитни доказателства №№ 3 и 4;

<https://opic.bg/obratna-vrazka/nerednosti> и <https://www.mig.government.bg/seriozni-nerednosti/>

<https://sf.mon.bg/?go=page&pageId=33>

⁷⁸⁹ Одитни доказателства №№ 1.12, 3.11, 4.11, 5.11, 6.11, 7.11, 8.11 и 10.11

<https://bgregio.eu/wps/portal/operativna-programa/contacts>;

<https://opic.bg/obratna-vrazka/nerednosti> и <https://www.mig.government.bg/seriozni-nerednosti/>;

<https://sf.mon.bg/?go=page&pageId=33>;

<https://esf.bg/wps/portal/program-hrd/home/signal>;

<https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/957>;

<https://www.eufunds.bg/bg/optti/node/698>;

<https://www.eufunds.bg/bg/pmdr/node/961>;

https://www.mvr.bg/dmp/%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD-%D1%86%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8A%D1%80%D1%81%D0%B8%D0%B3%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B8/signal_nerednost;

<https://eufunds.bg/bg/opgg/node/960>

⁷⁸⁸ Одитно доказателство № 96.2

⁷⁸⁹ Одитно доказателство № 96.2

⁷⁹⁰ Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад

⁷⁹¹ Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад;

Одитно доказателство № 58

⁷⁹² Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад

органи⁷⁹³ е предвидено да не се образува производство по анонимни сигнали. По тази причина на електронните страници на всички одитирани организации е оповестено, че на основание разпоредбите на чл. 111, ал. 4 от АПК и чл. 9 от ЗЗЛПСПОИН не се образува производство по анонимни сигнали, както и по сигнали, отнасящи се до нарушения, извършени преди повече от две години.

Във вътрешните правила за администриране на нередности на одитираните организации също е посочено, че всяко лице може да подаде сигнал, включително анонимен, за нередност във връзка с изпълнението на програми и проекти, съфинансирани от ЕС⁷⁹⁴ в изпълнение на съществуващото нормативно изискване⁷⁹⁵. На Единния информационния портал на европейските структурни и инвестиционни фондове могат да се подават сигнали за нередности, включително и анонимни сигнали.⁷⁹⁶

Конвенцията на ООН срещу корупцията също изисква докладване на анонимни случаи на съответните антикорупционни органи, когато може да се приеме, че представляват престъпления.⁷⁹⁷

Наличието на различни разпоредби в националното законодателство относно администрирането на анонимни сигнали, свързани с нарушения, нередности и измами и други неправомерни действия, в т.ч. и корупция, при управлението на средства от националния бюджет и от фондовете на ЕС, води до прилагане на различни практики, което възпрепятства разследването на такива сигнали и възпира потенциалните податели, които не искат да разкриват самоличността си, да подават сигнали.

1.1.4. Защитата на лицата, подаващи сигнали по смисъла на ЗЗЛПСПОИН е уредена с вътрешни правила във всички одитирани организации.⁷⁹⁸ Разпоредби за спазване изискванията за конфиденциалност са заложили и в други вътрешни правила.⁷⁹⁹ Предвидено е например, отговорните служители в МТС и МОСВ, които регистрират сигнал, съответно извършват проверка по него, да не разкриват информацията относно: самоличността на подателя; обстоятелствата и твърденията, изложени в сигнала; всички документи, предоставени по повод разглеждането на сигнала, за което те подписват декларации за поверителност.⁸⁰⁰ Изисквания и мерки за защита на данните за подателите на сигнали се съдържат и във вътрешните правила за прилагането на ЗЗЛПСПОИН.⁸⁰¹ На електронната страница на Програма „Образование“ е посочено, че се прилага общата разпоредба на АПК, съгласно която никой не може да бъде преследван затова, че е подал сигнал. Администрирането на сигнали за нередности е съобразено и с разпоредбите на глава втора „Подаване на сигнали“, раздел 1 „Вътрешно подаване на сигнали“ от ЗЗЛПСПОИН, за което има информация на официалната страница на УО, достъпна чрез бутон „Сигнали

⁷⁹³ чл. 111, ал. 4 от АПК;

Чл. 9, т. 1 от ЗЗЛПСПОИН;

Чл. 32, чл. 39, ал. 2 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г.

⁷⁹⁴ Одитно доказателство № 111

⁷⁹⁵ § 1, т. 3 от ДР на Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление,

⁷⁹⁶ <https://www.eufunds.bg/bg/node/1636> ; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32019L1937>, пар.34

⁷⁹⁷ Чл. 13, т. 2 от Конвенция на ООН, Ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г., издадена от МП, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

⁷⁹⁸ Одитно доказателство № 111

⁷⁹⁹ Одитни доказателства №№ 1.1, 1.12, 1.13, 1.27, 3.1, 3.12, 4.1, 4.12, 5.1, 5.11, 5.12, 7.1, 7.12, 8.11, 8.12, 9.11, 9.12, 10.1, 10.11 и 10.12

⁸⁰⁰ Одитни доказателства №№ 10.1 и 15.14

⁸⁰¹ МТСП, МРРБ и МВР;

Одитни доказателства №№ 18.24, 21.11, 21.14, 21.20 и 21.21

за нередности“.⁸⁰² В ИАПО са утвърдени и Вътрешни правила за защита на лицата, подали сигнали за корупция, корупционни прояви и/или конфликт на интереси⁸⁰³, в които подробно е описан обхватът на защита на лицата подаващи сигнали. Други управляващи органи посочват в наръчниците си предвидените защити в националното законодателство, без да предвиждат специални разпоредби.⁸⁰⁴ Специален текст за защита на лицата, подаващи сигнали, липсва в част от наръчниците за изпълнение на програмите.⁸⁰⁵

Резултатите от социологическото проучване на нагласите за подаване на сигнали показват, че над 2/3 от служителите в УО биха подали сигнал, ако имат подозрение за корупция, като основните причини за колебание или нежелание за подаване на сигнал е, че

служителите не се чувстват защитени (67 на сто) и че нямат доверие в институциите (36 на сто). (Фиг. III, 1.1.4-1) Мнозинството от бенефициентите (84 на сто) и неодобрените кандидати (74 на сто) също са готови да подадат сигнал, но липсата на защита и доверие в институциите, както и тровавата процедура биха ги възпрели. (Фиг. III, 1.1.4-2)

Незначителен е делът на реално подаваните сигнали (1 на сто от бенефициентите, 2 на сто от кандидатите и 3 на сто от служителите в УО), като според анкетираните предприетите действия по тези сигнали са довели до ниска удовлетвореност, основно заради липсата на реални резултати и продължаване на порочните практики. Значителна част от кандидатствалите, но неодобриени за финансиране лица (33 на сто) не са запознати с начините за подаване на сигнали. Бенефициентите отбелязват и нуждата от повишаване на информираността и защитата на подателите на сигнали.⁸⁰⁶

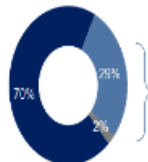
Фиг. III, 1.1.4-1

Нагласи за подаване на сигнал при подозрения за корупция

Над 2/3 от служителите, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, са категорични, че ще подадат сигнал, ако имат подозрение за корупция. Основна причина за колебание или нежелание за подаване е това, че се отнасят и липсата на доверие в институциите.

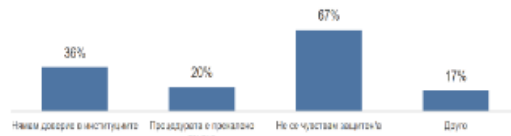
Нагласи за подаване на сигнал

■ Да, категорично бих подадал сигнал
ако съм сигурен, че бих подадал сигнал
■ Не, категорично не бих подадал сигнал

Базис: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

Причини за неподаване на сигнал

Базис: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, които не са сигурни или не биха подавали сигнал, n=70

В0. Бихте ли подали сигнал, ако имате подозрение за корупция? / В10. Защо не бихте подали или не сте сигурни, че бихте подали сигнал?
Базис: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

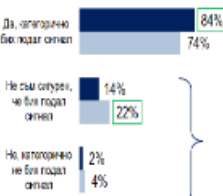
Фиг. III, 1.1.4-2

Нагласи за подаване на сигнал при подозрения за корупция

Мнозинството, особено сред бенефициентите, са категорични, че ще подадат сигнал, ако имат подозрение за корупция. Основна причина за колебание или нежелание за подаване на сигнал е усещането за защита, следвано от липсата на доверие в институциите.

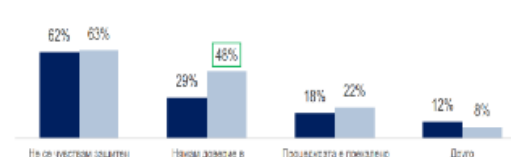
Нагласи за подаване на сигнал

■ Бенефициенти
■ Неодобриени

Базис: Всички бенефициенти, n=219
Всички неодобриени, n=232

Причини за неподаване на сигнал

Базис: Всички бенефициенти, които не са сигурни или не биха подавали сигнал, n=34
Всички неодобриени, които не са сигурни или не биха подавали сигнал, n=83

В9. Бихте ли подали сигнал, ако имате подозрение за корупция? / В7. Защо не бихте подали или не сте сигурни, че бихте подали сигнал?

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

* Частична база

⁸⁰² <https://sf.mon.bg/?go=page&pageId=33>

⁸⁰³ Одитно доказателство № 4.1

⁸⁰⁴ МИР и МОСВ;

Одитни доказателства №№ 3.3, 3.10, 3.11, 3.12 и 10.12

⁸⁰⁵ ПТП и ПМДРА;

Одитни доказателства №№ 1.13 и 6.12

⁸⁰⁶ Приложение II-III - Доклад от Социологическо изследване на тема „Практики при изразходване и управление на средствата от европейските фондове за програмния период 2021-2017 г.“, извършено от SDDI

Съществуването на нормативни разпоредби за защита на лицата, подаващи сигнали, както и на разпоредби в различни вътрешни за отделните ведомства актове, не стимулира лицата, разполагащи с данни за корупционни практики да сигнализират отговорните институции, предвид незначителния брой на подадените сигнали за корупционни практики, свързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление през периода 2021-2023 г. Резултатите от извършеното социологическото проучване показват, че основните причини за колебание или нежелание за подаване на сигнал от страна, както на бенефициентите и кандидатите, така и на служителите в управляващите органи е, че около 2/3 от тях не се чувстват защитени и повече от 1/3 нямат доверие в институциите.

1.2. Администриране на сигнали за корупция

1.2.1. Процедури за определяне на действията, които следва да се предприемат при наличието на сигнал за нарушения, нередности, измами и други незаконосъобразни действия, в т.ч. и за корупция или конфликт на интереси, както и за регистриране на получените сигнали и възлагане на проверки по тях, са въведени с различни вътрешни документи във ведомствата, в рамките на които има УО на програмите, финансирани със средства от ЕФСУ, както и от самите УО.⁸⁰⁷ Общият ред за приемане, регистриране и първоначална обработка на сигналите, включително за корупция, е регламентиран с правилата за движението на документите на електронен и хартиен носител (деловоден документооборот) и вътрешни правила за дейността на инспекторатите. В МВР освен тези правила са утвърдени и „Правила за организацията на работа по получаване и първоначално обработване на сигнали, постъпили на телефонните линии и интернет страницата за сигнали на Министерството на вътрешните работи“⁸⁰⁸, както и „Правила за организацията на работа в МВР с предложенията и сигналите“⁸⁰⁹. По сигналите с данни за корупция и/или конфликт на интереси се извършва предварително проучване от страна на инспекторатите (или дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР) по определени критерии, като: вид на сигнала – анонимен или неанонимен; подлежи ли на проверка в рамките на функционалната компетентност на Инспектората; съответствие на административното звено и длъжност на служителя, за който се отнасят данните в сигнала; наличие на информация за допуснати нарушения. Въз основа на това проучване се предлага на съответния министър предприемане на последващи действия – възлагане на проверка от страна на съответния Инспекторат или изпращане на други органи за разглеждане по компетентност (Прокуратура, МВР или други).⁸¹⁰

Администрирането на сигнали е предмет на регламентиране и от други вътрешни правила, например за прилагане на ЗПКОНПИ⁸¹¹/ЗПК, за прилагане на ЗЗЛПСПОИН и други.⁸¹²

Съобразно съществуващия специфичен ред в МВР за администриране на сигналите, в т.ч. и за корупция, тази дейност се извършва от дирекция „Вътрешна сигурност“ въз основа на Вътрешни правила. С правилата са уредени начинът на постъпване, първоначалната обработка на сигналите, сроковете за извършване на проверки и изготвяне на доклади до съответната Прокуратура и други.⁸¹³ Според утвърдения вътрешен ред обработката на сигналите, постъпили на телефонните линии и интернет страницата за сигнали, се извършва само от служители на дирекция „Вътрешна сигурност“. След първоначална оценка, анализ и доклад до директора на дирекцията и до главния секретар,

⁸⁰⁷ Одитни доказателства №№ 1.27, 3.12, 8.1, 8.10, 13.8, 13.10, 14.14, 15.16, 16.13, 22.15, 20.16 и 111

⁸⁰⁸ Одитни доказателства №№ 8.1, 18.25, 18.26 и 18.27

⁸⁰⁹ Одитно доказателство № 18.26

⁸¹⁰ Одитно доказателство № 111

⁸¹¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸¹² Одитно доказателство № 111

⁸¹³ Закон за Министерството на вътрешните работи, чл.43а и чл.2;

Одитни доказателства №№ 8.4 и 18.26

сигналите се изпращат на съответните структурни звена на ДВС, на други компетентни структури в системата на МВР или на други органи и организации за предприемане на действия по компетентност, извършване на проверка или за присъединяване към предишни материали⁸¹⁴.

В наръчниците за изпълнение на програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ, е определен редът за приемане, регистриране и разглеждане на сигнали, включително за корупция в рамките на УО, като единствено в тези правила е предвидено приемане и регистриране на анонимни сигнали. Постъпилите сигнали, касаещи управлението на средства от ЕС, следва да се завеждат в деловодната система на администрацията и в ИСУН 2020.⁸¹⁵

Източник: Информация от инспекторатите в министерствата и дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР

Общо подадените и регистрирани в одитираните организации сигнали с данни за корупция, несъвместимост или наличие на конфликт на интереси за периода 2021-2023 г. са 1296 броя. (фиг. III, 1.2.2 и Приложение III, 1.2.2-1) От тях най-голям е дялът на постъпилите в МВР – 92 на сто, следван със значителна разлика от МЗХ – 3,7 на сто, МТС – 2,2 на сто и АСП – 1 на сто.⁸¹⁶

От получените в този период сигнали, само 5 съдържат данни за корупция, несъвместимост или наличие на конфликт на интереси срещу лица, свързани с управление на средства от ЕФСУ – по 2 сигнала, постъпили в Инспектората на МЗХ и в Главния инспекторат в АМС и 1 в Инспектората на МТСП. Тези сигнали са регистрирани в деловодните системи на организациите и съгласно резолюции на министъра или министър-председателя са разпределени за предприемане на действия на инспекторатите или оставени без разглеждане като анонимни.⁸¹⁷

1.2.2. Възлагането на проверки по всички получени сигнали за корупция следва да се извършва съгласно въведените вътрешни правила за дейността на инспекторатите в съответните организации/ДВС в МВР⁸¹⁸. Предвид противоречивите разпоредби в

⁸¹⁴ Одитно доказателство № 18.26

⁸¹⁵ Одитно доказателство № 111

⁸¹⁶ Приложение III, 1.2.2-1 от настоящия доклад

⁸¹⁷ Одитни доказателства №№ 1.21, 7.17, 7.19 и 7.20

⁸¹⁸ Закон за Министерството на вътрешните работи, чл.43а и чл.2;
Одитно доказателство № 8.4

националното законодателство⁸¹⁹, анонимните сигнали, постъпили във ведомствата, не е предвидено да се разглеждат. Единствено от УО е въведен ред за процедиране на всички постъпили при тях сигнали, стига да съдържат необходимата информация за да бъдат счестени за сигнал. При наличие на данни за корупция или конфликт на интереси, те, освен, че се (анализират) проверяват от УО, следва да се предоставят и на съответния Инспекторат за предприемане на действия по компетентност.⁸²⁰

При наличие или съмнение за конфликт на интереси по смисъла на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046⁸²¹ на служителите по нередности, отговорни за проверката на получения сигнал, или на други служители, на които е възложено извършването на проверката по сигнала, с лице, за което той се отнася, информацията следва да се подава от УО до: ресорния заместник-министър или ръководител на ведомство, когато същият не е ръководител на УО; и/или директора на дирекция АФКОС; и/или Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) към Европейската комисия⁸²².

По данни на одитираните организации, за периода 2021-2023 г. са възложени проверки по 1228 сигнали за корупция, конфликт на интереси и несъвместимост, като само 3 от тях са срещу лица, свързани с управление на средства от ЕС.⁸²³ Две от проверките са възложени на Главния инспекторат в АМС през 2022 г. и една на Инспектората в МТСП в края на 2021 година. По два сигнала, свързани с данни за корупция при управление на средства от ЕС и регистрирани през 2021 г. в МЗХ, не са възложени проверки с мотив, че сигналите са анонимни.⁸²⁴ Сигналите, които са препратени на други органи⁸²⁵ по компетентност са 44 броя.⁸²⁶

Текущото наблюдение на процеса по администриране на сигналите за корупция се извършва съгласно структурата и вътрешните правила на съответните одитирани организации. В половината от тях, тези функции се изпълняват от ръководителите на инспекторатите⁸²⁷, а в останалите, отговорни за мониторинга са и съответните ръководители на структурните звена, приемащи сигналите и ръководните органи⁸²⁸.

Регистрирането на подадените сигнали за корупция/конфликт на интереси при управлението на средства от фондовете на ЕС и възлагането на проверки по тях е извършено съобразно националното законодателство и въведените вътрешни правила от съответните министерства, което не предвижда процедиране на анонимни сигнали. Съществуващата противоречива регламентация относно процедирането на тези сигнали води до оставянето им без последствия.

В одитираните организации са въведени ред и процедури за получаване и администриране на сигнали, свързани с корупция, но съществуващите механизми за защита на подателите, липсата на доверие в институциите (дори и в част от служителите им), както и тромавите процедури, не стимулират лицата, разполагащи с данни за корупционни практики да ги предоставят на компетентните органи. В редките

⁸¹⁹ чл. 47, ал. 6 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.; чл. 9, т. 1 от ЗЛПСИПИН; чл. 63 от ЗПК; чл. 7 от НОРИПДУКИ и §1, т.3 от ДР на Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление

⁸²⁰ Чл. 46, ал. 4, т. 2, т. 3, т. 6, т. 7 и т. 9 от Закона за администрацията

⁸²¹ Чл. 61 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юли 2018 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, за изменение на регламенти (ЕС) № 1296/2013, (ЕС) № 1301/2013, (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) № 1304/2013, (ЕС) № 1309/2013, (ЕС) № 1316/2013, (ЕС) № 223/2014 и (ЕС) № 283/2014 и на Решение № 541/2014/ЕС и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 (ОВ, L 193/1 от 30 юли 2018 г.)

⁸²² Чл. 6 от Наредба за администриране на нередности по ЕФСУ

⁸²³ Одитно доказателство № 111

⁸²⁴ Чл. 6, ал. 6 и чл. 7 от НОРИПДУКИ,

Одитни доказателства №№ 6.20, 20.17 и 20.22

⁸²⁵ КПКОНПИ/КПК, прокуратурата, МВР и други

⁸²⁶ Приложение III, 1.2.2-2 от настоящия доклад

⁸²⁷ АМС, МРРБ, МИР, МТСП

⁸²⁸ МВР, МОН, МТС, МЗХ, МОСВ

Одитно доказателство № 111

случаи на подадени сигнали, подателите не са удовлетворени от резултатите, което допълнително ги демотивира.

2. Вътрешен контрол, осъществяван по отношение предотвратяване и противодействие на корупцията при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление

Осъществяването на контрол във връзка с превенцията и противодействието на корупцията е от съществено значение за ефективността на борбата срещу корупцията, за което е необходимо целенасочено усилие на всички нива в администрацията и на всички етапи при постигането на целите.⁸²⁹ Функции по осъществяване на контрол и извършване на проверки по ЗПКОНПИ⁸³⁰/ЗПК са възложени на Главния инспекторат, създаден към МС на пряко подчинение на министър-председателя и на инспекторатите, създадени във ведомствата на пряко подчинение на съответните органи на власт⁸³¹. В рамките на правомощията си, вътрешният одит също може да предоставя независимо мнение/извод относно изпълнението на процесите и ефективността на механизмите за превенцията и противодействието на корупцията.⁸³²

Редът и начинът за осъществяване на дейността на Главния инспекторат и инспекторатите и взаимодействието им със специализираните контролни органи са уредени с Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, наричана за краткост Наредба за дейността на инспекторатите.⁸³³ В нея са посочени и функциите на Главния инспекторат и инспекторатите, планирането и отчитането на тяхната дейност, видовете проверки за осъществяване на административен контрол и др. Наредбата за дейността на инспекторатите не е актуализирана във връзка с приемането на ЗПК, в резултат на което организацията на дейността на инспекторатите не е съобразена с нововъведените задължения на КПК за даване на становище по стратегическия и годишния план за дейността и по отчета на Главния инспекторат към МС и на отделните инспекторати.⁸³⁴

За планиране на своята дейност инспекторатите изготвят стратегически и годишен план, които се утвърждават от съответния ръководител на административна структура, а за Главния инспекторат - от министър-председателя.⁸³⁵ Конкретните дейности, в т. ч. видът и обхватът на проверките, които да бъдат извършени през съответната година се определят в годишния план за дейността, който се изготвя въз основа на утвърден стратегически план.⁸³⁶ Стратегическият план на инспектората следва да бъде съобразен със стратегическите цели и приоритети на административната структура, обвързани със стратегическите цели и приоритети от програмата на правителството, както и със стратегиите и другите планови документи на администрацията.⁸³⁷

⁸²⁹ Чл. 13, ал. 3 от ЗФУКПС

⁸³⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸³¹ Чл. 46, ал. 1, ал. 4; чл. 46а, ал. 1, ал. 2 от Закона за администрацията, Обн., ДВ, бр. 130 от 5.11.1998 г., в сила от 6.12.1998 г., посл. изм. и доп., бр. 88 от 20.10.2023 г., в сила от 20.10.2023 г.

⁸³² който се извършва от изградено звено в структурата на ведомството и е на пряко подчинение на съответния ръководител.

Чл. 7 и чл. 12 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор

⁸³³ Чл. 1, т. 3 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г., издадена във връзка с чл. 46б, ал. 3 от Закона за администрацията

⁸³⁴ Чл. 44, т. 4 и т. 5 от Закон за противодействие на корупцията, Обн., ДВ, бр. 84 от 6.10.2023 г., в сила от 6.10.2023 г.

⁸³⁵ Чл. 13 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁸³⁶ Чл. 16, ал. 1 и ал. 2 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁸³⁷ Чл. 14 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

За периода 2021-2023 г., с решения на МС са приети две програми на правителството⁸³⁸, като за периода януари 2022 г. - май 2023 г., програма за стратегическите цели и приоритети на правителството за срока на неговото управление⁸³⁹ не е приета.⁸⁴⁰

Инспекторатите следва да извършват планови и извънпланови проверки за осъществяване на административен контрол на структури, дейности и процеси в администрацията към органа на власт, към който са създадени. Плановите проверки следва да са включени в утвърдения от съответния орган на власт годишен план за дейността на инспектората.⁸⁴¹ Включването на конкретни обекти за проверка в плановете се извършва въз основа на заложи в вътрешните правила индикатори, сред които са промяна в нормативната уредба, структурни промени, промяна на функциите, друга служебна информация, като корупцията не е сред тях.⁸⁴² Извънплановите проверки се извършват по сигнал или по разпореждане на органа на власт.⁸⁴³

Противодействието на корупцията включва и проверка на декларациите по ЗПКОНПИ⁸⁴⁴ и установяване на конфликт на интереси⁸⁴⁵, на лицата, заемащи висши публични длъжности⁸⁴⁶/публични длъжности⁸⁴⁷ и на служителите в администрацията на органите на изпълнителната власт.⁸⁴⁸ Проверка на достоверността на декларираните факти в декларациите за имущество и интереси от инспекторатите следва да се извършва:

- при подаване на сигнал срещу лице за корупционно нарушение или конфликт на интереси по смисъла на ЗПКОНПИ⁸⁴⁹ или когато се открият данни за корупционно нарушение или конфликт на интереси при образувано дисциплинарно производство или в хода на друга проверка; и

- за звената в администрацията, за които е установен завишен корупционен риск въз основа на приета от КПКОНПИ методология на оценката на корупционния риск.⁸⁵⁰

Организацията и редът за извършване на проверките на декларациите на служителите в администрацията на органите на изпълнителната власт, са определени в Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси⁸⁵¹, наричана за краткост Наредба за проверка на декларациите, на основание разпоредба от ЗПКОНПИ⁸⁵². В срок от един месец от влизането в сила на Наредбата⁸⁵³ органът по избора или назначаването утвърждава вътрешни правила за конкретната организация при изпълнението на изискванията на тази Наредба.⁸⁵⁴ Със Закона за противодействие на корупцията отново е предвидено проверката да се извършва

⁸³⁸ Програма за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г., приета с РМС № 447 от 09.08.2017 г., <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1240>; Програма за управление на Република България м. юни 2023 г. – м. декември 2024 г., приета с РМС № 506 от 2023 г., https://gov.bg/files/common/2023-07-26_Programa_za_upravlenie-odobrena-ot-SR-i-prieta-ot-MS-final_1.pdf

⁸³⁹ чл. 20, ал. 3 от Закон за администрацията

⁸⁴⁰ Одитно доказателство № 1.20 писмо № 05.00-605 от 24.11.2023 г. на АМС, Приложения към т. 20, годишен доклад за дейността на инспектората за 2022 г.

⁸⁴¹ Приложение № III, 2.2.1-1 от настоящия доклад

⁸⁴² Одитни доказателства №№ 1.1, 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 9.12, 10.1 и 13.7

⁸⁴³ Чл. 23 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁸⁴⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁴⁵ Чл. 3, ал. 2 от ЗПК/ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁴⁶ Чл. 6, ал. 1 на ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁴⁷ Чл. 6, ал. 1 на ЗПК

⁸⁴⁸ Чл. 1 от Наредба за организацията и редът за извършване на проверка на декларациите по ЗПКОНПИ и за установяване конфликт на интереси;

⁸⁴⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁵⁰ Чл. 13, ал. 1 и 2 от Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси

⁸⁵¹ Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, приета с РМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г.

⁸⁵² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁵³ Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси

⁸⁵⁴ Чл. 10, § 3 от ПЗР на Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси

въз основа на наредба на МС, но не е определен срок за нейното издаване.⁸⁵⁵ Проект на ПМС за приемане на нова Наредба е публикуван на Портала за обществени консултации със срок за обсъждане до 23.02.2024 г. До края на м. януари 2025 г. Наредба за проверка на декларациите не е приета⁸⁵⁶.

2.1. Главен инспекторат

Главният инспекторат, освен че координира и подпомага изпълнението на държавната антикорупционна политика⁸⁵⁷, следва и да: координира и подпомага дейността на инспекторатите; осъществява контрол и извършва проверки по ЗПКОНПИ⁸⁵⁸/ЗПК по отношение на администрацията на МС; извършва проверки на постъпили сигнали за корупция на органи на изпълнителната власт, държавни служители на ръководна длъжност⁸⁵⁹ и срещу служители от администрацията на МС⁸⁶⁰; отчита обобщени резултати от дейността на инспекторатите.⁸⁶¹ Посочените функции са детайлизирани във Вътрешни правила за дейността на Главния инспекторат, утвърдени в изпълнение на изискване на Наредбата за дейността на инспекторатите.⁸⁶² Към м. септември 2024 г. правилата са в процес на актуализация, като промени, свързани с организацията и редът за извършване на проверките на декларациите и за установяване на конфликт на интереси по ЗПК се предвижда да бъдат извършени след приемане на новата наредба.⁸⁶³

2.1.1. Годишни планове

2.1.1.1. Планирането на дейността на Главния инспекторат и на инспекторатите (*Раздел III., т. 2.2.1. от настоящия доклад*) е анализирано за периода 2015-2023 г., с цел да се проследят тенденциите за включване в обхвата на проверките на структурите, ангажирани с управлението на средствата от ЕС.

Дейността на Главния инспекторат за 2021 г. е планирана в утвърден от министър-председателя годишен план. През 2022 г. и първите пет месеца на 2023 г. дейността на Главния инспекторат не е планирана в съответствие с нормативните изисквания, тъй като не са утвърждавани годишни планове. Посочената от Главния инспекторат причина за това е липсата на стратегически планове и програма на правителството за този период.⁸⁶⁴ Утвърден от министър-председателя план има за периода м. юни - м. декември 2023 г.⁸⁶⁵ Ръководителят на Главния инспекторат информира трима министър-председатели, че поради липсата на приети от съответните правителства управленски програми не са разработвани стратегически планове за периодите 2022-2025 г. и 2023-2026 г. и годишни планове за 2022 г. и 2023 г. Във връзка с това са направени и одобрени предложения през 2022 г. да се извършат проверките, които са отпаднали с актуализацията на плана за 2021 г. до одобряване на плановете, а през 2023 г. Главният инспекторат да осъществява дейности, свързани с административен контрол, произтичащи от нормативни актове или възложени

⁸⁵⁵ § 2, ал. 6 от ДР на Закон за противодействие на корупцията

⁸⁵⁶ <https://www.strategy.bg/publicconsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8102>

⁸⁵⁷ Чл. 46а, ал. 2, т. 3 от Закона за администрацията

⁸⁵⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁵⁹ Чл. 46а, ал. 2, т. 1, 4, 5, 6 от Закона за администрацията

⁸⁶⁰ Чл. 62, ал. 1, т. 2 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., изм., бр. 81 от 26.09.2023 г., в сила от 26.09.2023 г.

⁸⁶¹ Чл. 20-22 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁸⁶² Утвърдени със Заповеди № В-152 и № В-153 от 02.11.2018 г. на министър-председателя, съгласно чл. 38, ал. 2 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г. <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/vatreshni-pravila>;

Одитно доказателство № 1.1 писмо № 05.00-605 от 24.11.2023 г. на МС, приложения по т. 1; Чл. 3 и § 2 от ДР от Вътрешните правила за дейността на Главния инспекторат

⁸⁶³ Одитни доказателства №№ 1.20 и 88.2

⁸⁶⁴ За периода 2021-2023 г. са приети - Програма за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г., приета с РМС № 447 от 09.08.2017 г., <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1240>; Програма за управление на Република България м. юни 2023 г. – м. декември 2024 г., приета с РМС № 506 от 2023 г., https://gov.bg/files/common/2023-07-26_Programa_za_upravlennie-odobrena-ot-SR-i-prieta-ot-MS-final_1.pdf

⁸⁶⁵ Одитно доказателство № 1.20

със заповеди на министър-председателя.⁸⁶⁶

Поради липсата на правителствени програми, в края на 2021 г., Главният инспекторат уведомява ръководителите на инспекторатите по чл. 46 от ЗА за необходимостта от докладване на съответния орган на власт за „невъзможността за изпълнение на нормативното задължение, съответно да предложат Стратегически план за дейността на инспектората за периода 2022 - 2025 г. и Годишен план за дейността на инспектората за периода 1 януари – 31 декември 2022 г., които да бъдат разработени и утвърдени след встъпване в длъжност на новия Министерски съвет и приемане на мандатната програма“.⁸⁶⁷

Предложението на Главния инспекторат не е достатъчно обосновано, тъй като нормативното изискване е стратегическите планове на инспекторатите да се съобразят със стратегическите цели и приоритети на административната структура, обвързани със стратегическите цели и приоритети от програмата на правителството, както и със стратегиите и другите планови документи на администрацията.⁸⁶⁸ В условията на неприета програма на правителството за периода 2022 г. - до края на м. май 2023 г., Главният инспекторат следва да изготви Стратегически план за периодите 2022-2025 г. и 2023-2026 г. и съответно Годишни планове за 2022 г. и 2023 г. въз основа на действащите стратегически и планови документи за този период.

2.1.1.2. В Годишните планове за дейността на Главния инспекторат за периода 2015-2023 г., когато такива са изготвяни, е заложено извършването на планови тематични и комплексни⁸⁶⁹ проверки и на извънпланови проверки по постъпили сигнали и по разпореждане на министър-председателя.⁸⁷⁰ Планираните през периода 2016-2020 г. комплексни проверки не са свързани с управление на средства от ЕФСУ.⁸⁷¹

Обект на тематичните проверки са основно второстепенни разпоредители с бюджет по бюджета на МС, по теми свързани с:

- Предоставяне на административни услуги⁸⁷²;
- Управление и разпореждане с имоти - държавна собственост⁸⁷³;
- Проверка по управление на човешките ресурси⁸⁷⁴.

С приемането на ЗПКОНПИ⁸⁷⁵ и Наредбата за проверка на декларациите⁸⁷⁶ за инспекторатите произтича задължение за проверка и на декларациите за несъвместимост и имущество и интереси. С Вътрешните правила за дейността на Главния инспекторат по прилагане на ЗПКОНПИ е предвидено проверка на декларации за несъвместимост да се извършва периодично - след представянето им в законоустановените срокове; след възникване на правоотношението с лицата, заемащи публични длъжности, чиито орган по избор или назначаването е МС/министър-председателя или служителите в АМС; и въз основа на ежеседмични справки за новоназначени и освободени лица от отдел „Човешки ресурси“⁸⁷⁷.

Главният инспекторат включва в Годишните си планове за 2020 г. и 2021 г. проверки

⁸⁶⁶ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁶⁷ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁶⁸ Чл. 14, ал. 1, т. 1 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁸⁶⁹ В плановите от 2016 г. до 2020 г. вкл.

⁸⁷⁰ Чл. 62, ал. 4 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация - ГИ при необходимост извършва извънпланови проверки, възложени от министър-председателя; Одитно доказателство № 1 писмо № 05.00-605 от 24.11.2023 г. на ГИ, Приложения, т. 20

⁸⁷¹ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁷² Одитно доказателство № 1.20

⁸⁷³ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁷⁴ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁷⁵ Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г., Загл. изм. – ЗОНПИ

⁸⁷⁶ която се прилага от служителите от администрацията на органите на изпълнителната власт и служители от администрацията на органи, създадени със закон, с изключение на служителите, които заемат технически длъжности; приета с ПМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г.

⁸⁷⁷ Одитни доказателства №№ 1.1 и 27.4

за спазване на въведените със ЗПКОНПИ⁸⁷⁸ и Наредбата за проверка на декларациите⁸⁷⁹ изисквания за подаване на декларации от служителите във второстепенни разпоредители.⁸⁸⁰ Планирани са и проверки на декларациите за несъвместимост на новоназначените лица⁸⁸¹, в т.ч. и в УО на ПТП. Сред причините за планиране на проверките през 2021 г. са установените разнородни практики на процеса по деклариране, обявяване на информацията и противоречиви тълкувания на част от разпоредбите на закона и наредбата при извършените през 2020 г. проверки в шест⁸⁸² от второстепенните разпоредители.⁸⁸³

Не е планирано извършване на проверки на декларациите за имущество и интереси през периода 2021-2023 г., а през 2021 г. са извършвани проверки на декларациите за несъвместимост.⁸⁸⁴

Управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление не е залегнало в плановете за контролната дейност на Главния инспекторат, предпоставка за което е и липсата на оценка на корупционния риск. Единствените планирани проверки, свързани с корупция, включително и при управлението на европейските средства, са само на декларациите за несъвместимост на лица, чиито орган по избор/назначаване е МС/министър-председателя,⁸⁸⁵ каквито са и служителите от Управляващия орган на Програма „Техническа помощ“, което показва значително ограничаване на обхвата на осъществения контрол в областта на противодействие на корупцията.

2.1.2. Извършени проверки

Процедурите за осъществяване на контрол и извършване на проверки⁸⁸⁶ във връзка с прилагането на ЗПКОНПИ⁸⁸⁷/ЗПК и на Наредбата, както и по постъпили сигнали за корупция⁸⁸⁸ са регламентирани с Вътрешни правила.⁸⁸⁹

Със заповеди на министър-председателя са определени служители от Главния инспекторат за извършване на проверките по ЗПКОНПИ⁸⁹⁰/ЗПК и съставяне на актове за установяване на административни нарушения по законите. Назначена е и постоянно действаща комисия, включваща служители от Главния инспекторат за извършване на проверки за наличие или липса на конфликт на интереси.⁸⁹¹

През периода 2021-2023 г. са извършени проверки на общо 14 декларации за несъвместимост на новоназначени⁸⁹² служители, свързани с управление на средства от

⁸⁷⁸ Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г., Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ

⁸⁷⁹ която се прилага от служителите от администрацията на органите на изпълнителната власт и служители от администрацията на органи, създадени със закон, с изключение на служителите, които заемат технически длъжности; приета с ПМС № 209 от 26.09.2018 г., обн., ДВ, бр. 81 от 2.10.2018 г.

⁸⁸⁰ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁸¹ Чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁸² Държавна агенция за безопасност на движението по пътищата; Държавна агенция за българите в чужбина; Институт по публична администрация; Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните; Държавна агенция за бежанците; Национална комисия за борба с трафика на хора

⁸⁸³ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁸⁴ Одитно доказателство № 1.20

⁸⁸⁵ Чл. 35, ал. 1, т. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁸⁶ декларация за несъвместимост; декларация за имущество и интереси; декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за несъвместимост; декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за имущество и интереси, в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити

⁸⁸⁷ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁸⁸ на органи на изпълнителната власт, държавни служители на ръководна длъжност - Чл. 46а, ал. 1, т. 1, 4, 5, 6 от Закона за администрацията; срещу служители от администрацията на Министерския съвет - Чл. 62, ал. 1, т. 2 от Устройствен правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, приет с ПМС № 229 от 23.09.2009 г., изм., бр. 81 от 26.09.2023 г., в сила от 26.09.2023 г.

⁸⁸⁹ Вътрешните правила за дейността на Главния инспекторат по прилагане на ЗПКОНПИ;

Одитно доказателство № 1.1

⁸⁹⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁸⁹¹ Одитно доказателство № 17.20

⁸⁹² Чл. 35, ал. 1, т. 1, 3 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.; чл. 49, ал. 1, т. 1, 3 от ЗПК; чл. 3, ал. 1 от Наредба за организацията и редът за извършване на проверка на декларациите по ЗПКОНПИ и за установяване конфликт на интереси

ЕФСУ и с отговорности по превенция и противодействие на корупцията по ЗОНПИ/ЗПК⁸⁹³, като 11 от тях са на служители в УО на ПТП.⁸⁹⁴

Таблица III, 2.1.2-1 Проверени от Главния инспекторат декларации за несъвместимост на лица/служители, свързани с управление на средства от ЕС и/или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията⁸⁹⁵

Извършени проверки на декларации за несъвместимост, в т. ч. за промяна в декларираните обстоятелства:	Брой проверени декларации			
	2021 г.	2022 г.	2023 г.	За периода 2021-2023 г.
Общо служители, от тях:	1	3	10	14
на служители от дир. „Добро управление“, УО на ПТП	1	3	7	11
На лица, заемащи висши публични длъжности	0	0	0 ⁸⁹⁶	0

Източник: Главният инспекторат

Извършените проверки са по отношение на срочното представяне на декларациите за несъвместимост и декларираните обстоятелства в тях. Не са установени случаи на несъвместимост със заеманата длъжност и неспазване на срока за подаване на декларациите, предвиден в ЗОНПИ⁸⁹⁷.

Проверка за достоверността на декларираните факти в декларациите за имущество и интереси на служителите в администрацията на МС не е извършвана, поради липса на правно основание.⁸⁹⁸ За същия период са проверени за срочност на подаването декларации за имущество и интереси по ЗПКОНПИ⁸⁹⁹ на 199 служители, свързани с управление на средства от ЕФСУ и с отговорности по превенция и противодействие на корупцията, 153 от които са служители на дирекция „Добро управление“⁹⁰⁰

Таблица III, 2.1.2-2 Проверени от Главния инспекторат декларации за имущество и интереси на лица/служители, свързани с управление на средства от ЕС или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията⁹⁰¹

Извършени проверки на декларации за имущество и интереси, в т. ч. за промяна в декларираните обстоятелства:	Брой проверени декларации			
	2021 г.	2022 г.	2023 г.	За периода 2021-2023 г.
Общо служители, от тях:	78	61	60	199
на служител от дир. „Добро управление“, УО на ПТП	61	45	47	153

Източник: Главният инспекторат

При проверката на декларациите за имущество и интереси не е установено неспазване на сроковете, предвидени в ЗПКОНПИ⁹⁰². Декларациите за имущество и интереси на главния секретар на Министерския съвет, ръководителя на Главния инспекторат, ръководителя на УО и неговите заместници, които са лица, заемащи висши

⁸⁹³ Чл. 35, ал. 1, т. 1, 3 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.; чл. 49, ал. 1, т. 1, 3 от ЗПК; чл. 3, ал. 1 от Наредба за организацията и редът за извършване на проверка на декларациите по ЗПКОНПИ и за установяване конфликт на интереси

⁸⁹⁴ Табл. III, 2.1.2-1;

Одитно доказателство № 17.21

⁸⁹⁵ Лица и служители с отговорности по превенция и противодействие на корупцията от Главния инспекторат и Звеното за вътрешен одит публични длъжности

⁸⁹⁷ по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. - декларация за несъвместимост; декларация за имущество и интереси; декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за несъвместимост; декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за имущество и интереси, в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити

⁸⁹⁸ Одитно доказателство № 17.21

⁸⁹⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁰⁰ Одитно доказателство № 17.21

Табл. III, 2.1.2-2

⁹⁰¹ Лица и служители с отговорности по превенция и противодействие на корупцията от Главния инспекторат и Звеното за вътрешен одит

⁹⁰² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

публични длъжности по смисъла на ЗПКОНПИ⁹⁰³, са обект на проверка от КПКОНПИ/КПК.⁹⁰⁴

За периода 2021-2023 г. са извършени две извънпланови проверки по сигнал срещу държавен служител от дирекция „Добро управление“⁹⁰⁵ на АМС, свързан с управление на средства от ЕФСУ. При проверката не са установени данни за нарушения и несъвместимост със заеманата от служителя длъжност.⁹⁰⁶ Налице са и случаи на необразувани дисциплинарни производства срещу служители от АМС по дадени предложения от Главния инспекторат, но те не касаят служители с функции по управление на средствата от ЕФСУ или превенция на корупцията.⁹⁰⁷

2.1.3. Докладване на резултатите от извършения контрол

2.1.3.1. Главният инспекторат ежегодно до 15 февруари следва да представя за утвърждаване от министър-председателя отчет за своята дейност.⁹⁰⁸

За периода 2021-2023 г. дейността на Главния инспекторат е отчетана при спазване на изискванията за срочност и утвърждаване на докладите. Изготвените доклади съдържат информация за извършените проверки (планови и извънпланови) и обобщават дейността на Главния инспекторат за съответната година, в т. ч. и по отношение на постъпили сигнали по АПК, ЗПКОНПИ⁹⁰⁹; работата на междуправителствени работни групи по стратегически документи, свързани с корупцията. Отчетен е и контролът по ЗПКОНПИ⁹¹⁰, в т. ч. проверките на декларациите за несъвместимост и за спазване на срока за подаване на декларациите за имущество и интереси.⁹¹¹ Въпреки че, Годишен план за 2022 г. не е утвърден, респективно и не са възлагани планови проверки, дейността на Главния инспекторат е отчетена въз основа на извършения административен контрол, произтичащ от нормативни актове или възложен със заповеди/писмени разпореждания на министър-председателя. Към извънплановите проверки в доклада за 2022 г. е включена информация за проверките по сигнала срещу държавния служител от дирекция „Добро управление“.⁹¹²

⁹⁰³ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁰⁴ Одитно доказателство № 17.21

⁹⁰⁵ Управляващ орган на Оперативна програма "Добро управление" 2014 – 2020 г., управляващ орган на Програма „Техническа помощ“ (ПТП) за програмен период 2021 – 2027 г. – чл. 77а от УПМСНА, изм. бр. 81 от 26.09.2023 г., в сила от 26.09.2023 г.

⁹⁰⁶ Одитно доказателство № 1.21

⁹⁰⁷ Одитно доказателство № 88.3

⁹⁰⁸ Чл. 20 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁹⁰⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹¹⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹¹¹ Одитно доказателство № 1.20

<https://gov.bg/files/common/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20%D0%93%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%B5%D0%BF%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%202023%20%D0%B3.pdf>

⁹¹² Одитно доказателство № 1.20

<https://gov.bg/files/common/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%20%D0%93%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%B5%D0%BF%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%202023%20%D0%B3.pdf>

2.1.3.2. Главният инспекторат следва да представя на министър-председателя ежегодно до 30 април и обобщен доклад за извършените проверки от инспекторите по ЗА, изготвен въз основа на отчетите на дейността на съответния инспекторат.⁹¹³ Тези доклади също са изготвяни и представяни в указаните срокове. В тях се съдържа информация за резултатите от плановите и извънплановите проверки, извършени от инспекторатите, в т. ч. и по сигнали по ЗПКОНПИ⁹¹⁴, без конкретен фокус върху констатации, свързани с дейностите по управление на средствата от ЕС. Отчетено е увеличаване на дела на извънплановите проверки за всяка година, спрямо плановите.

Източник: Главният инспекторат

При плановите тематични проверки, в периода 2021-2023 г. преобладават тези за спазване изискванията на ЗПКОНПИ⁹¹⁵ относно срочното подаване на декларациите за несъвместимост и за имущество и интереси.⁹¹⁶ А при извънплановите преобладават проверките по сигнали. В докладите е посочено, че извънплановите проверки на инспекторатите по сигнали, постъпили по реда на АПК нарастват през периода, тъй като общият брой на постъпилите сигнали за корупция и неефективна работа за 2023 г. е с 23 на сто по-голям в сравнение с 2022 г. и с 63 на сто спрямо 2021 г. (Фиг. III, 2.1.3.2.)

Основните пропуски/слабости в работата на администрациите, установени от инспекторатите и обобщени от Главния инспекторат са по отношение на:⁹¹⁷

- неправилни и/или незаконосъобразни действия или бездействия на служители, заемащи ръководни и експертни длъжности;
- непознаване, незаинтересованост и неспазване на нормативната уредба;
- неизпълнение и/или забавяне при изпълнението на служебните задължения;
- несвоевременно актуализиране на вътрешни правила и процедури;
- неспазване на законоустановените срокове за разглеждане на подадените сигнали и вземането на решения по тях;
- липса, занижен или недостатъчно ефективен контрол и др.⁹¹⁸

Като причини за допуснатите пропуски инспекторатите посочват: често променяща се нормативна уредба, регламентираща дейността на администрацията; нарушаване на нормите за поведение, определени в Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация; неравномерно натоварване на служителите и др.⁹¹⁹

Обобщени са и предложените от инспекторатите конкретни мерки за подобряване на работата на администрациите, в т. ч. и с антикорупционна насоченост:

- изменения на подзаконовни нормативни актове;

⁹¹³ Чл. 21, чл. 22 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁹¹⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹¹⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹¹⁶ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>

⁹¹⁷ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>, обобщени доклад инспекторати 2021-2023 г.

⁹¹⁸ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>, обобщени доклади инспекторати 2021-2023 г.

⁹¹⁹ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>, обобщени доклади инспекторати 2021-2023 г.

- въвеждане на механизми/процедури, гарантиращи задълбочено познаване на действащите в администрацията нормативни и вътрешни актове;
- осъществяване на текущ контрол относно спрочното изпълнение на възложените задачи;
- провеждане на специализирани обучения/семинари с антикорупционна насоченост, както и за разясняване и обсъждане на основните задължения на служителите по ЗПК и Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация;
- оптимизиране на организацията на работа в структурните звена от администрацията, чрез разработване на правила, установяващи мобилност и ротация на служителите, участващи в процедура за избор/подбор/оценки/контроли и други особено чувствителни към корупционен натиск и др.⁹²⁰

2.1.4. Подпомагане дейността на инспекторатите

Подпомагането на дейността на инспекторатите следва да се осъществява чрез организиране и провеждане от страна на Главния инспекторат на периодични работни срещи с ръководителите на инспекторатите. С цел подобряване на организацията на работата и на ефективността от административния контрол, Главният инспекторат следва да провежда обща среща (най-малко веднъж годишно) на ръководителите и служителите от инспекторатите за обсъждане изпълнението на задачите и споделяне на добри практики.⁹²¹

За периода 2021-2023 г. от Главния инспекторат не са организирани и провеждани работни срещи. Посочените причини – въведеното извънредно положение във връзка с COVID-19 и противоепидемичните мерки и динамичната политическа обстановка, не могат да бъдат основание за неизпълнение на нормативно възложените му функции⁹²². По данни на Главния инспекторат подпомагането на инспекторатите е осъществявано само през 2021 г., чрез оказване на методическа помощ по конкретни казуси, свързани с прилагането на Закона за администрацията и ЗПКОНПИ⁹²³, по изготвянето и отчитането на антикорупционните планове, но тъй като не е документирано *не може да се извърши оценка на дейността по оказване на методическа помощ*.⁹²⁴

През почти половината от периода 2021-2023 г. дейността на Главния инспекторат към администрацията на Министерския съвет е осъществявана без да е извършвано планиране. Във фокуса на контролната му дейност не попадат дейности и процеси, свързани с управлението на средства от Европейските фондове при споделяно управление, което до голяма степен е резултат и от неизвършването на оценка на корупционния риск в рамките на администрацията на Министерския съвет.

Не е изпълнявано нормативно определеното задължение за провеждане на работни срещи с инспекторатите и са отправяни необосновани препоръки за липсата на необходимост от планиране на дейността им.

Тези слабости в дейността на важно за борбата с корупцията звено на най-високо административно ниво, което следва да подпомага и дейността на всички други инспекторати по Закона за администрацията, създават сериозен риск за адекватното изпълнение на ключовата му функция да координира и подпомага изпълнението на държавната антикорупционна политика.

⁹²⁰ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>, Обобщен доклад Инспекторати 2023 г., стр. 10

⁹²¹ Чл. 39 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

⁹²² Одитни доказателства №№ 1.18 и 17.21

⁹²³ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹²⁴ Одитни доказателства №№ 1.18 и 17.19

2.2. Инспекторати

За осъществяване на административен контрол върху дейността на служителите в министерствата са създадени инспекторати по чл. 46 от ЗА⁹²⁵ или със специален закон⁹²⁶. По отношение на превенцията и противодействието на корупцията, техните функции са свързани със събиране и анализиране на информация и извършване на проверки за установяване на нарушения и прояви на корупция⁹²⁷ и осъществяване на контрол и извършване на проверки по ЗПКОНПИ⁹²⁸/ЗПК.⁹²⁹

Организацията на работа на инспекторатите, процедурите за изпълнение на дейностите и задачите, както и основните права и задължения на служителите са регламентирани в утвърдените от съответния орган на власт вътрешни правила.⁹³⁰

2.2.1. Годишни планове за дейността на инспекторатите

За периода 2015-2021 г. от всички органи на власт, на които са подчинени съответните инспекторати, са утвърдени годишни планове.⁹³¹ Изключение прави единствено инспекторатът в МИР, предвид факта, че министерството е сформирано през 2022 г.⁹³² Малка част от инспекторатите⁹³³ планират дейността си за 2022 г., докато за 2023 г. само два инспектората⁹³⁴ нямат разработени и утвърдени планове. Плановите са изготвени въз основа на Стратегическите планове за контролната дейност на инспекторатите за периода 2022 - 2025 г., Стратегическия план на министерството за периода 2022-2025 г.⁹³⁵ и НСППК 2021-2027 г. Инспекторатът на МОСВ изготвя план за периода 01.09.2023 г. - 31.12.2023 г., който е съобразен с Програмата за управление на правителството на Република България за периода м. юни 2023 г. - м. декември 2024 г. Посочената причина за неизвършването на планиране е липсата на утвърдена правителствена програма за 2022 г. и до края на м. май 2023 г. и насоките, дадени от Главния инспекторат.⁹³⁶

Липсата на управленска програма на правителството за продължителен период от време затруднява дейността на администрацията като цяло, но не е причина за непланиране на дейността на инспекторатите за 2022 г. и 2023 г., видно, както от изготвените планове от част от инспекторатите в този период, така и предвид нормативните изисквания⁹³⁷. Същевременно, дадените указания от Главния инспекторат не способстват адекватното планиране на дейността на инспекторатите. Добрата практика показва, че плановите могат да се изготвят въз основа на Стратегическите планове за контролната дейност на инспекторатите за периода 2022 - 2025 г., на стратегическите планове на отделните ведомства, на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

⁹²⁵ Чл. 46, ал. 1 от Закона за администрацията

⁹²⁶ Чл. 5, ал. 4 от Закон за социалното подпомагане

⁹²⁷ Чл. 46, ал. 4, т. 3 от Закона за администрацията

⁹²⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹²⁹ Чл. 46, ал. 4, т. 7 (изм. – ДВ, бр. 7 от 2018 г., бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г.) от Закона за администрацията;

Чл. 6, ал. 3, т.т. 7 и 9 от Устройствен правилник на АСП

⁹³⁰ чл. 9, ал. 3 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи;

Одитни доказателства №№ 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 9.12, 10.1 и 13.7;

https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2019/04/12/rd09-373-vp.pdf

⁹³¹ Одитни доказателства №№ 4.20, 5.20, 6.20, 7.20, 9.20, 10.20

⁹³² т. 2 и т. 3 на Решение на Народното събрание от 13.12.2021 г. за приемане на структура на Министерския съвет на Република България (обн. ДВ, бр. 106 от 15.12.2021 г., изм., бр. 110 от 2021 г.);

§ 3. (2) от ПЗР на ПМС № 20 от 25.02.2021 г., Обн. ДВ, бр. 17 от 1 Март 2022 г., изм. и доп. ДВ, бр. 81 от 26 Септември 2023 г. и приетия с него Устройствен правилник на МИР;

Одитно доказателство № 3.20

⁹³³ МТСП, МТС и АСП

⁹³⁴ МРРБ и МИР

⁹³⁵ МТСП

⁹³⁶ Приложение III, 2.2.1-1 от настоящия доклад

⁹³⁷ Чл. 14, ал. 1, т. 1 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

В годишните планове, за периодите, за които има утвърдени такива, са предвидени планови комплексни и тематични проверки и извънпланови проверки по сигнали и по разпореждане на съответните министри. Комплексни проверки на дейността и процесите са планирани във второстепенни разпоредители с бюджет и в административни звена, които не включват дирекциите, ангажирани с управлението на средствата от ЕС. Изключение прави Инспекторатът на МТСП, който през 2015 г. планира проверка на дейността на УО на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, както и последваща проверка през 2016 г. относно изпълнение на препоръките от изготвения доклад.⁹³⁸ Тематичните проверки отново обхващат предимно второстепенни разпоредители с бюджет и административни звена, които не включват УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕС. Изключение правят проверките за изпълнение на задължението за подаване в законовия срок на декларации по Закона за предотвратяване и установяване конфликт на интереси⁹³⁹ (ЗПКОНПИ)⁹⁴⁰ и Наредбата към него и единствено тези проверки обхващат всички административни звена, в т. ч. и УО.⁹⁴¹

От част от инспекторатите са планирани проверки, свързани с корупция и по други теми, като установяване на нарушения и възможни прояви на корупция⁹⁴², за достоверността на декларираните факти в декларации за имущество и интереси на служителите в административните звена на МТСП, от които е установен завишен корупционен риск⁹⁴³, за спазване изискванията на ЗПКОНПИ⁹⁴⁴ и Наредба за проверка на декларациите⁹⁴⁵. Проверките не са свързани с управлението на средствата от ЕФСУ, но са посочени като добри практики.⁹⁴⁶

В годишните планове на част от инспекторатите са предвидени проверки относно даване на оценка на корупционния риск в административни звена - в МРРБ (2015 г., 2016 г., 2017 г.)⁹⁴⁷, МОСВ (2015 г., 2017 г.)⁹⁴⁸, МТС (2016 г.)⁹⁴⁹, МТСП (2019 г.)⁹⁵⁰ и МОН (2015 г., 2016 г., 2017 г.)⁹⁵¹. В Годишния план за 2017 г. от Инспектората на МОСВ е заложено и осъществяване на постоянен мониторинг и анализ на контролната среда с цел превенция на възможни прояви на корупция, но само във второстепенни разпоредители с бюджет по бюджета на министерството.⁹⁵²

Каре III, 2.2.1

Планирани проверки по корупционни теми, несвързани с управлението на средствата от ЕФСУ:

- за достоверността на декларираните факти в декларации за имущество и интереси на служителите в административните звена на МТСП, за които е установен завишен корупционен риск (Инспектората на МТСП, 2019 г.);
- за спазване изискванията на ЗОНПИ и Наредба за проверка на декларациите: във второстепенните разпоредители с бюджет (Инспектората на МРРБ, 2019 г. и 2020 г.); в административни звена в министерството и второстепенни разпоредители с бюджет (Инспектората на МТСП, 2023 г.); и областни дирекции „Земеделие“ (Инспектората на МЗХ, 2020 г.)

Източник: Одитни доказателства №№ 6.20, 7.20 и 9.20.

⁹³⁸ Одитно доказателство № 7.20

⁹³⁹ Закон за предотвратяване и установяване конфликт на интереси, в сила от 01.01.2009 г. – чл. 12 Лице, заемащо публична длъжност, подава: декларация за несъвместимост; декларация за частни интереси; декларация за настъпила промяна в обстоятелствата; декларация за частен интерес по конкретен повод

⁹⁴⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁴¹ Одитни доказателства №№ 3.20, 4.20, 5.20, 6.20, 7.20, 9.20 и 10.20

Приложение III, 2.2.1-2 от настоящия доклад

⁹⁴² Одитно доказателство № 9.20

⁹⁴³ съгласно Методологията за оценка на корупционния риск по чл. 32, ал. 1, т. 6 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

Одитно доказателство № 7.20

⁹⁴⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁴⁵ Одитни доказателства №№ 6.20, 7.20 и 9.20

⁹⁴⁶ Каре III, 2.2.1.

⁹⁴⁷ Одитно доказателство № 9.20

⁹⁴⁸ дирекция „Превантивна дейност“ в МОСВ

Одитно доказателство № 10.20

⁹⁴⁹ Одитно доказателство № 5.20

⁹⁵⁰ Одитно доказателство № 7.20

⁹⁵¹ Одитно доказателство № 4.20

⁹⁵² Одитно доказателство № 10.20

Проверки на УО на програми, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕСФУ са планирани от три от инспекторатите: и са по теми, непряко свързани с корупцията – „Оценка на административния капацитет на УО на Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“⁹⁵³; Мониторинг относно изпълнение на предложения по предходен доклад от проверка в УО на Програма за морско дело и рибарство за 2014-2020 г.⁹⁵⁴; и Усвояване на безвъзмездната финансова помощ по проекти, съфинансирани от средства от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.⁹⁵⁵

В началото на периода 2015-2023 г. са извършвани редица проверки, свързани с оценяване на корупционния риск в административните звена, сред причините за което е и наличието до 2018 г. на Методика за оценка на корупционния риск⁹⁵⁶. За одитирания период 2021-2023 г. единствените свързани с корупцията проверки, планирани от всички инспекторати, които обхващат и управлението на средства от ЕФСУ, са за своевременно подаване на декларации за имущество и интереси и за несъвместимост от новоназначени служители, каквито се планират по принцип за всички новоназначени служители в администрациите.

Инспекторатите не извършват оценка на корупционния риск в администрациите, в рамките на които са създадени.⁹⁵⁷ Във вътрешните им правила не е предвидено при планиране на дейността им да бъдат съобразени идентифицираните рискове от отделните структурни звена. Поради това, дори и при наличие на включени в риск-регистрите на част от звената корупционни рискове с неприемливи нива, проверки от страна на инспектората не са планирани. Например: от УО на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ към МТС за 2022 г. е идентифициран риск от измама със средства по програмата, чието остатъчно ниво е оценено като високо⁹⁵⁸, а в Годишния план на Инспектората на МТС за 2022 г. не е планирана проверка⁹⁵⁹.

2.2.2. Извършени проверки и предприети действия

2.2.2.1. Организацията и редът за извършването на проверки на декларациите по ЗПКОНПИ⁹⁶⁰/Наредбата за проверка на декларациите, сигналите за корупционно нарушение и за конфликт на интереси⁹⁶¹, както и установяването на конфликт на интереси, са определени във вътрешни правила, утвърдени от съответния орган по назначаването на служители във ведомствата, включени в обхвата на одита. В МОН такива Вътрешни правила са утвърдени през м. март 2023 г., а до тогава в глава „Контрол по ЗПКОНПИ“ от Вътрешните правила за дейността на Инспектората на МОН има кратка информация по изпълнението на Наредбата с препратка към нея.⁹⁶²

Във всички ведомства са определени комисии/ служители за:

- Извършване на проверки на декларациите по ЗПКОНПИ⁹⁶³. Изключение прави МОН, където не е възложена проверка относно подаване в срок на декларации за имущество и интереси от задължените лица в МОН, а само „обработване на данни“ от декларациите по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ⁹⁶⁴. Това е в нарушение на Вътрешните правила за дейността на Инспектората на МОН по прилагане на ЗПКОНПИ⁹⁶⁵, съгласно които контролът за

⁹⁵³ Одитно доказателство № 9.20

⁹⁵⁴ Одитно доказателство № 6.20

⁹⁵⁵ Одитно доказателство № 4.20

⁹⁵⁶ <https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?Id=4310>

⁹⁵⁷ Раздел II, т. 3.2.3.2

⁹⁵⁸ Одитно доказателство № 63.4

⁹⁵⁹ Одитно доказателство № 5.20

⁹⁶⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁶¹ на лица по реда на чл. 13, ал. 1 от Наредба за организацията и редът за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси

⁹⁶² Одитни доказателства №№ 3.1, 4.1, 5.1, 6.1, 7.1, 9.12, 13.15 и 14.14

⁹⁶³ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁶⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁶⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

спазването на Глава Пета от ЗПКОНПИ⁹⁶⁶ се осъществява чрез проверка, в т. ч. за срочно подаване на декларациите от инспектори, определени със заповед на министъра на образованието и науката.⁹⁶⁷ Мотивите на Инспектората на МОН са, че „в термина „обработване“ се включва и дейността по проверката на срока за подаване на декларациите за имущество и интереси – встъпителна и ежегодна – за подаването им в срок. Тази дейност логически произтича от чл. 40, ал. 2 от ЗПКОНПИ“.⁹⁶⁸ Това не може да се приеме за основателен аргумент, като се има предвид Регламент (ЕС) 2016/679, според който „обработване“ означава „всяка операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните стават достъпни, подреждане или комбиниране, ограничаване, изтриване или унищожаване.“⁹⁶⁹ Както се вижда от определението понятието „обработване“ не включва проверка. Въпреки липсата на изрична заповед на министъра на образованието и науката, проверка за подаване в срок от задължените лица на декларациите за имущество и интереси, е извършена от Инспектората на МОН;⁹⁷⁰

- Извършване на проверки за наличие или липса на конфликт на интереси по ЗПКОНПИ⁹⁷¹;

- Съставяне на актове за установяване на административни нарушения (АУАН) относно декларациите за несъвместимост по ЗПКОНПИ⁹⁷². Изключение правят ИАПО и АСП, като за периода 2021-2023 г., от изпълнителните директори не са определени длъжностни лица за съставяне на актове за установяване на административни нарушения на разпоредби от ЗПКОНПИ⁹⁷³, свързани с декларациите за несъвместимост⁹⁷⁴, с което не са спазени изискванията на закона⁹⁷⁵. А актуализирането по време на одита на Вътрешните правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на АСП този пропуск е отстранен.⁹⁷⁶

След приключване на одита:

- министърът на образованието и науката утвърждава Вътрешни правила за дейността на Инспектората на МОН по прилагането на ЗПК⁹⁷⁷ и поименно определя инспекторите, на които е наредено извършване на приемане, регистриране, съхраняване, обработване и проверка за спазване на Глава пета от ЗПК „Декларации“⁹⁷⁸.

- от изпълнителния директор на ИАПО са определени длъжностните лица, които съставят актове за установяване на административни нарушения по ЗПК.⁹⁷⁹

⁹⁶⁶ Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ, глава Пета „Декларации“ от ЗПКОНПИ

⁹⁶⁷ Чл. 11 от Вътрешните правила за дейността на Инспектората на МОН по прилагането на ЗПКОНПИ

⁹⁶⁸ Одитно доказателство № 4.1

⁹⁶⁹ Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните)

⁹⁷⁰ Одитно доказателство № 4.1

Препоръка № 14

⁹⁷¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁷² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁷³ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁷⁴ Одитно доказателство № 14.

⁹⁷⁵ Чл. 177, ал. 2 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. - Актовете за установяване на нарушение по чл. 173 и 174 относно декларациите за несъвместимост се съставят от овластени от органа по избора или назначаването лица

Препоръка № 15

⁹⁷⁶ Одитно доказателство № 13.15

Приложение III, 2.2.2-1 към настоящия доклад

⁹⁷⁷ Заповед № РД 09-1056/30.04.2025 г. на министъра на образованието и науката за утвърждаване на Вътрешни правила за дейността на Инспектората на МОН по прилагането на ЗПК

⁹⁷⁸ Заповед № РД 09-1372/17.06.2025 г. на министъра на образованието за определяне на инспекторите, на които е наредено извършване на приемане, регистриране, съхраняване, обработване и проверка за спазване на Глава пета от ЗПК „Декларации“.

⁹⁷⁹ Заповед № РД 09-47/25.02.2025 г. на изпълнителния директор на ИАПО за определяне на длъжностните лица, които съставят актове за установяване на административни нарушения по Закона за противодействие на корупцията

2.2.2.2. За периода 2021-2023 г. от инспекторатите към одитираните организации⁹⁸⁰ са извършени проверки на декларации за несъвместимост и на декларации за имущество и интереси и за промяна в декларираните обстоятелства в тях по ЗПКОНПИ⁹⁸¹

Проверките на декларациите за несъвместимост и за промяна в декларираните обстоятелства в тях, подадени от новоназначени служители в УО на програми, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕСФУ или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията⁹⁸² е извършена по отношение на:

- спазване на определените срокове за подаването им⁹⁸³, като е установено, че неподадена в срок е само една декларация на служител от УО на ПКПП през 2022 г. Във връзка със забавянето, на служителя е съставен АУАН от Инспектората на МИР и е наложено административно наказание глоба;

- достоверността на декларираните факти и обстоятелства, при които не е установена несъвместимост за заемане на съответните длъжности. През 2023 г. от двама служители в УО на ПКПП са деклариран несъвместимости, за отстраняването на които, от тях са предприети действия в законоустановения срок.⁹⁸⁴

Общият брой на проверените от инспекторатите в одитираните организации декларации е 305, от които 89 на сто на служители в УО на програмите, съфинансирани от ЕСИФ/ЕСФУ.⁹⁸⁵ Декларации за несъвместимост са подадени от 4 новоназначени лица, заемащи висши публични длъжности – 2 в МОН, в т. ч. 1 ръководител на Инспектората, 1 - заместник изпълнителен директор на ИАПО и 2 в МОСВ - 1 главен секретар, 1 директор на ГД ОПОС – УО на Програма „Околна среда“. Най-висок е относителният дял на проверените декларации за несъвместимост от Инспектората на МИР - 26 на сто, спрямо общия брой на проверените декларации от всички инспекторати в одитираните организации, респективно и на служителите от УО на ПКПП - 28 на сто, спрямо общият брой на проверените декларации на служителите от всички УО на програмите, съфинансирани от ЕСИФ/ЕСФУ. Това се дължи на големият брой новоназначени служители в МИР, предвид създаването му през 2022 г.

Проверките на декларациите за имущество и интереси и за промяна в декларираните в тях обстоятелства по ЗПКОНПИ⁹⁸⁶, подадени от служителите от УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕФСУ или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията⁹⁸⁷ са извършвани по отношение на спазването на задълженията за подаване на декларациите в законоустановените срокове⁹⁸⁸. Неспазване на сроковете е установено при общо шест служители в МИР и МОСВ, от проверени 1070 декларации на служители в двете министерства.⁹⁸⁹

От Инспектората на МИР е установено, че двама служители от УО на ПКПП не са подали в срок встъпителните си декларации през 2022 г. Предложено е налагане на дисциплинарно наказание, което не е реализирано поради освобождаване на единия служител и изтичане на срока за търсене на дисциплинарна отговорност на втория. На последния е отправено предупреждение за стриктно спазване на трудовите задължения.⁹⁹⁰ Налице е нарушение и на трети служител, свързано със забавяне при подаване на ежегодна декларация през 2023 г., за което не е наложено дисциплинарно наказание, а е отправено

⁹⁸⁰ МТСП, МОСВ, МРРБ, МТС, МЗХ, МОН, ИАПО, АСП

⁹⁸¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁸² Главен секретар, Инспекторати, звено/дирекция „Вътрешен одит“

⁹⁸³ Чл. 36, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. (в едномесечен срок от заемането на длъжността); чл. 3, ал. 7 от Наредба за проверка на декларациите - Декларация за несъвместимост и декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за несъвместимост се подава в сроковете, предвидени в съответните нормативни актове

⁹⁸⁴ Одитни доказателства №№ 14.18, 15.5, 16.18, 19.20, 20.22, 21.25, 22.19, 46, 47.1 и 49

⁹⁸⁵ Приложение III, 2.2.2.2-1 от настоящия доклад

⁹⁸⁶ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁸⁷ Главен секретар, Инспекторати, звено/дирекция „Вътрешен одит“

⁹⁸⁸ Чл. 3, ал. 4 от Наредба за проверка на декларациите

⁹⁸⁹ Приложение III, 2.2.2.2-1 от настоящия доклад

⁹⁹⁰ Одитни доказателства №№ 19.20 и 93.2

само предупреждение, тъй като не са констатирани други нарушения по ЗПКОНПИ⁹⁹¹. Имената на служителите, неподали декларациите в срок са оповестени на електронната страница на министерството.⁹⁹²

Установено е също, че трима служители от УО на ПОС в МОСВ не са подали в срок ежегодните си декларации през 2022 г. и имената им са включени в списъка на лицата, неподали декларации в срок, без да са предприети други действия.⁹⁹³

От предоставените от АСП данни не може да се потвърди какви и колко проверки по подадени декларации за имущество и интереси от служители в УО на ПХОМП, Инспектората и дирекция „Вътрешен одит“, са извършени от Инспектората на Агенцията.⁹⁹⁴

През 2021 г. от Инспектората на МЗХ е извършена проверка за съответствие на данните, съдържащи се в 6 бр. декларации за имущество и интереси и за промяна в декларираните обстоятелства (за 2017 г., 2018 г., 2019 г. и 2020 г.), подадени от служител от дирекция „Вътрешен одит“. Проверката е извършена във връзка с образувано със заповед на министъра на земеделието и храните производство по установяване на конфликт на интереси. При проверката е констатирано, че декларираните от служителя данни съответстват на информацията, съдържаща се в електронните регистри, бази данни и други информационни масиви, до които Инспекторатът има достъп, както и на предоставената информация.⁹⁹⁵ Не е установен конфликт на интереси.⁹⁹⁶

Нормативно определеното задължение на инспекторатите за извършване на планови проверки на достоверността на декларираните факти в декларации за имущество и интереси на служители в административни звена, за които е установен висок корупционен риск не е изпълнявано през целия одитиран период 2021-2023 г. Основната причина за това е липсата на утвърдена Методология за оценка на корупционния риск, въз основа на която да бъдат определени звената със завишен корупционен риск.⁹⁹⁷ (Раздел II, т. 2.2.3.2 от настоящия доклад

Общият брой на проверените декларации за имущество и интереси и за промяна в декларираните обстоятелства от инспекторатите във ведомствата е 2 955 бр., от които 2 949 бр. за спазване на срока за подаване на декларации и 6 бр. - за съответствие на данните, съдържащи се в декларациите. От общия брой на проверените декларации, 83 на сто (2 461 бр.) са на служители от УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕСФУ, а останалите – на служители от инспекторатите и звената за вътрешен одит.⁹⁹⁸ Декларациите за имущество и интереси на лицата, заемащи висши публични длъжности в отделните ведомства⁹⁹⁹ са обект на проверка от КОНПИ.¹⁰⁰⁰

Във връзка с установени пропуски и слабости при проверка за спазване на сроковете за подаване на декларациите за имущество и интереси, от два инспектората¹⁰⁰¹ са изпратени писма до всички служители в съответните администрации, с цел превенция на допусканите

⁹⁹¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

⁹⁹² Одитни доказателства №№ 19.20 и 96.3

⁹⁹³ <https://www.moew.government.bg/bg/ministerstvo/registur-na-deklaraciite-po-zpkonpi/spisuk-na-licata-nepodali-v-srok-deklaracii-po-chl-35-al-1-ot-zpkonpi/spisuk-na-licata-nepodali-v-srok-deklaracii-po-chl-35-al-1-ot-zpkonpi-prez-2022-g/>;

Одитно доказателство № 10.17 писмо № 50-00-22 от 01.12.2023 г., Приложение 17, проверка декларации имущество и интереси, Годишен доклад 2022 г.;

Одитни доказателства №№ 56.3 и 96.3

⁹⁹⁴ Одитни доказателства №№ 47 и 87.3

⁹⁹⁵ По реда на чл. 13, ал. 7 и 8 от Наредба за проверка на декларациите

⁹⁹⁶ Одитни доказателства №№ 20.22 и 49.5

⁹⁹⁷ Чл. 13, ал. 2 Наредба за проверка на декларациите

⁹⁹⁸ Приложение III, 2.2.2.2-1 от настоящия доклад

⁹⁹⁹ Чл. 6, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. – министър-председател, заместник министър-председатели, министри, заместник-министри; изпълнителен директор, заместник изпълнителен директор в АСП и ИАПО; главен секретар; ръководители на Инспекторати по Закона за администрацията; ръководители на УО на програми, финансирани със средства от ЕС

¹⁰⁰⁰ Чл. 43, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁰¹ на МТСП през 2023 г. и 2024 г. и на МОН през 2022 г. и 2023 г.

пропуски от формално естество и спазване на процедурите при подаването на декларации.¹⁰⁰²

2.2.2.3. За периода 2021-2023 г. от инспекторатите в МТСП и МЗХ са извършени две извънпланови проверки – една по постъпил сигнал, съдържащ данни за корупция, несъвместимост и наличие на конфликт на интереси при управление на средствата от ЕФСУ и една по разпореждане на министъра на земеделието и храните.

Проверката в МТСП по постъпил през м. ноември 2021 г., сигнал¹⁰⁰³ с твърдения за корупция и конфликт на интереси срещу служители от УО на ПРЧР е извършена в Главната дирекция и нейните офиси в гр. Благоевград и гр. Кюстендил. Сигналът е разгледан по реда на АПК, а не като сигнал по реда на ЗПКОНПИ¹⁰⁰⁴, тъй като през 2021 г. със заповед¹⁰⁰⁵ на министъра на труда и социалната политика е направен отказ за образуване на производство за установяване на конфликт на интереси, като причината е неотстраняването в срок на липсващ реквизит на сигнала. Проверката е приключила с доклад¹⁰⁰⁶ в началото на 2022 г., но сроковете, в които е следвало да бъде реализирана дисциплинарна отговорност са изтекли. Поради това, в доклада са дадени препоръки на главния директор на ГД ЕФМПП за подобряване организацията и ефективността на дейността на административната структура - засилване на контрола по организацията на работа на служителите в Главната дирекция и офисите в страната, разпределение на отговорностите между служителите и при извършване на проверки на място.¹⁰⁰⁷

За изпълнението на дадените препоръки е извършена и последваща проверка от Инспектората на МТСП, при която е установено, че от дадените 4 препоръки 3 са изпълнени и 1 е в процес на изпълнение. Във връзка с изпълнението на една от препоръките от главния директор на ГД ЕФМПП е утвърдена „Политика за етика и предотвратяване, и установяване на конфликт на интереси” с цел регламентиране на ключовите области и етапи, в които биха могли да възникнат ситуации, пораждащи риск от конфликт на интереси, както и начините за разкриване на такива случаи. С Политиката, посредством деловодната система, са запознати всички служители на ГД ЕФМПП.¹⁰⁰⁸ В резултат от проверката за изпълнението на препоръките от Инспектората на МТСП са дадени препоръки по отношение на изготвените правила, процедури и документи, вкл. „да се коригира и прецизира употребата на вписаните понятия „установен конфликт на интереси”, и „контрол/проверка за наличие на конфликт“, по смисъла, който имат в ЗПКОНПИ¹⁰⁰⁹ и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларации и за установяване конфликт на интереси“.¹⁰¹⁰

Проверката в МЗХ през 2021 г. е извършена на основание заповед на министъра на земеделието, храните и горите¹⁰¹¹ и е образувано производство по установяване на конфликт на интереси на служител от дирекция „Вътрешен одит“ към МЗХГ. Изготвено е становище за установено наличие на конфликт на интереси, одобрено от министъра, който се произнася със заповед за наличието на конфликт на интереси на служителя от дирекция „Вътрешен одит“.¹⁰¹² От министъра на земеделието, храните и горите на служителя е наложено административно наказание глоба¹⁰¹³ за нарушаване разпоредби на

¹⁰⁰² Одитни доказателства №№ 21.23 и 113.2

¹⁰⁰³ вх. № 94-2936/18.11.2021 г. в МТСП

¹⁰⁰⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁰⁵ Заповед № РД-05-29/29.11.2021 г. на министъра на труда и социалната политика

¹⁰⁰⁶ рег. № И-04-1 от 17.01.2022 г.

¹⁰⁰⁷ Одитни доказателства №№ 7.17 и 21.25

¹⁰⁰⁸ Одитни доказателства №№ 7.17 и 21.25

¹⁰⁰⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰¹⁰ Одитно доказателство № 7.17

¹⁰¹¹ Заповед № РД09-930 от 09.09.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите

¹⁰¹² Одитно доказателство № 20.22

¹⁰¹³ на основание чл. 171, ап. 2 и чл. 173, ал. 2 от ЗПКОНПИ, (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

ЗПКОНПИ.¹⁰¹⁴ Предприети са действията, предвидени в ЗПКОНПИ¹⁰¹⁵, като в хода и при приключване на проверката, служителят е освободен от заеманата длъжността.¹⁰¹⁶

Информация за извършените от инспекторатите проверки по сигнали, несвързани с управлението на средствата от ЕФСУ е посочена в *Приложение III, 2.2.2.3.*

2.2.2.4. В резултат на извършените планови и извънпланови проверки от инспекторатите през периода 2021-2023 г. са наложени две административни наказания (глоба)¹⁰¹⁷. Не е реализирана дисциплинарният отговорност по предложения на три от инспекторатите¹⁰¹⁸, поради:

- изтичане срока за търсене на дисциплинарният отговорност;¹⁰¹⁹
- преценка за маловажност;¹⁰²⁰
- освобождаване от заеманата длъжност;¹⁰²¹
- липса на доказателства за твърденията за нарушение.¹⁰²²

Контролната дейност на инспекторатите по същество е ефективен инструмент за борба с конфликта на интереси и корупцията, стига той да е осъществен своевременно и резултатите от него да бъдат реализирани.

2.2.3. Докладване на резултатите от извършения контрол

Инспекторатите ежегодно следва да представят за утвърждаване отчет за дейността си пред органа на власт, към който са създадени. Всяка година инспекторатите изпращат на Главния инспекторат копие на утвърдения отчет и справка за дейността си по образец, утвърден от ръководителя на Главния инспекторат.¹⁰²³

За периода 2021-2023 г. от всички инспекторати са представяни за утвърждаване отчети за тяхната дейност на органа на власт, към който са създадени. Отчетени са резултатите от извършените планови проверки, в т. ч. осъществения контрол за установяване на степента на изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатираните пропуски и нарушения в проверените административни структури, с оглед повишаване на ефективността от дейността на проверяваните структури, постигане на целите и приоритетите в отделните области и политики; контрол по ЗПКОНПИ¹⁰²⁴. От инспекторатите, без приети годишни планове за 2022 г. и/ или за 2023 г., са отчетени проверките по разпореждане на министрите, произтичащи от нормативни актове или насочени към изпълнение на целите, заложили във вътрешните им правила.¹⁰²⁵ Отчитани са също и извънпланови проверки, извършени по получени сигнали и по разпореждане на съответния орган на власт.¹⁰²⁶

В годишните отчети е включена и конкретна информация за всяка проверка, допуснатите нарушения, пропуски и слабости, предприетите действия и дадените препоръки за тяхното отстраняване, посочени са факторите, които обуславят допуснатите нарушения и пропуски, в т. ч. и по отношение на служители и структури, свързани с

¹⁰¹⁴ Чл. 61 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.- По отношение на липса на право за извършване консултантска дейност на лица, които са заинтересовани от актовете му, издавани при осъществяване на правомощията или задълженията му по служба; чл. 63, ал. 1 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г. - Когато лице има частен интерес, то е длъжно да си направи самоотвод от изпълнението на конкретно правомощие или задължение по служба, като уведоми органа по избора или назначаването;

Одитно доказателство № 49

¹⁰¹⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰¹⁶ Одитно доказателство № 49.2

¹⁰¹⁷ Одитни доказателства №№ 19.20 и 49.2

¹⁰¹⁸ МИР, МОСВ и МТСП

¹⁰¹⁹ Одитни доказателства №№ 7.17, 21.25, 93.2

¹⁰²⁰ Одитно доказателство № 19.20

¹⁰²¹ Одитно доказателство № 93.2

¹⁰²² Одитно доказателство № 93.3

¹⁰²³ Чл. 20, ал. 1 и чл. 21 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

¹⁰²⁴ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰²⁵ МЗХ, МИР, МОСВ, МРРБ, МОН;

Одитно доказателство № 19.19

¹⁰²⁶ Одитни доказателства №№ 3.20, 4.20, 5.20, 6.20, 7.20, 9.20, 10.20, 13.15, 15.21, 16.17, 19.19, 21.24 и 22.18

управление на средства от ЕФСУ. Одобрените от съответния орган на власт годишни доклади/отчети на инспекторатите и справките с отчетената дейност за съответната година са изпратени на Главния инспекторат. Справките съдържат броя на извършените/неизвършените планови и извънпланови проверки по видове, съответните резултати, в т. ч. проверките по ЗПКОНПИ¹⁰²⁷, с включен брой на дисциплинарни производства, административнонаказателна дейност и др.¹⁰²⁸

В резултат от осъществения контрол, от инспекторатите са идентифицирани проблеми при прилагането на ЗПКОНПИ¹⁰²⁹ и Наредбата за проверка на декларациите, които са обобщени в изготвяните от Главния инспекторат годишни доклади. По отношение на проверката на декларациите¹⁰³⁰ е установено, че:

- прилагането на разпоредби на ЗПКОНПИ¹⁰³¹ води до създаването на противоречива и разнородна практика, в т. ч. и при подаване, обработване и проверка на декларациите за имущество и интереси, подадени от служителите от съответното ведомство;

- липсва приета Методология за оценка на корупционния риск от Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество¹⁰³²;

- невъзможност за извършване на проверка за съответствие/несъответствие на съдържанието на декларациите за имущество и интереси, поради липсата на достъп до някои регистри;

- липсват текстове от ЗПКОНПИ¹⁰³³, оправомощаващи органа по назначаване, в т. ч. на служителите в администрацията на органите на изпълнителната власт, за съставяне на актове за установяване на административни нарушения и издаване на наказателни постановления в случай на недеклариране или невярно деклариране на обстоятелства и неподаване в срок на декларации за имущество и интереси.¹⁰³⁴

Пропуските в ЗПКОНПИ¹⁰³⁵ не само, че не са отстранени в новия ЗПК¹⁰³⁶, но са допуснати и други. Например, в ЗПК не е предвидено съставяне на актове за установяване на нарушения на разпоредбата на чл. 115, ал. 1 от ЗПК, която се отнася до налагането на глоба при неподаване на декларации (за несъвместимост и за имущество и интереси) в срок¹⁰³⁷, каквото има в ЗПКОНПИ¹⁰³⁸. *По този начин е изключена възможността за реализиране на административнонаказателна отговорност при неподаване на декларациите в срок, което води до прилагане на мерки, ограничени само до установяване от инспекторатите на извършено дисциплинарно нарушение от задълженото лице.* Допуснатите недостатъци в ЗПК са установени и от инспекторатите на част от ведомствата - МТС¹⁰³⁹, МРРБ¹⁰⁴⁰, МИР¹⁰⁴¹, МВР¹⁰⁴².

2.3. Министерство на вътрешните работи

Дирекция „Инспекторат“ в МВР е създадена по специален закон¹⁰⁴³ и функционалната ѝ компетентност е регламентирана в Правилник за устройството и

¹⁰²⁷ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰²⁸ Одитни доказателства №№ 3.20, 4.20, 5.20, 6.20, 7.20, 9.20, 10.20, 13.15, 13.21, 16.17, 19.19, 21.24 и 22.18

¹⁰²⁹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³⁰ подадени от лицата по § 2, ал. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³² Чл. 13, ал. 2 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване на конфликт на интереси

¹⁰³³ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³⁴ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshchestvena-informatsia/glaven-inspektorat/obobshteni-dokladi-inspektorati-po-chl-46-ot-zakona-za-administratsiyata>, обобщени доклади инспекторати 2021-2023 г.

¹⁰³⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³⁶ ЗПК, в сила от 06.10.2023 г., Глава Единадесета „Административнонаказателни разпоредби“ на ЗПК

¹⁰³⁷ Чл. 120, ал. 2 от ЗПК

¹⁰³⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰³⁹ Одитно доказателство № 5.2

¹⁰⁴⁰ Одитно доказателство № 9.2

¹⁰⁴¹ Одитно доказателство № 3.2

¹⁰⁴² Одитно доказателство № 8.20

¹⁰⁴³ Чл. 37, ал. 4 от Закона за МВР - С правилника за устройството и дейността на МВР могат да се създават и други структури и звена;

дейността на министерството.¹⁰⁴⁴ Дирекция „Инспекторат“ е на пряко подчинение на министъра, осъществява административен контрол върху дейността на служителите от МВР и подпомага министъра при изпълнение на неговите контролни функции. За изпълнение на дейността по административен контрол дирекцията извършва планови и извънпланови проверки на структури, дейности и процеси и на постъпили сигнали срещу служители на МВР; осъществява контрол и извършва проверки по ЗПКОНПИ¹⁰⁴⁵; съставя актове за установяване на административни нарушения при констатирани нарушения от страна на служители на МВР и др.¹⁰⁴⁶

Организацията на дейността, условията и редът за осъществяване на правомощията на дирекция „Инспекторат“ са определени с Вътрешните правила. Дейностите, възложени на дирекцията са идентични с дейностите на инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията с единствена разлика, че не събира и анализира информация и не извършва проверки за установяване на прояви на корупция.¹⁰⁴⁷

Дейността по превенция и противодействие на корупцията в МВР, с изключение на проверките на декларациите и установяването на конфликт на интереси по реда на ЗПКОНПИ¹⁰⁴⁸/ЗПК, се осъществява от дирекция „Вътрешна сигурност“, която е една от основните структури в МВР.¹⁰⁴⁹ Дирекцията изпълнява и оперативно-издирвателна, информационно-аналитична и организационна дейност по превенция, предотвратяване, пресичане и разкриване на престъпления, извършени от служители на министерството, в т. ч. и на служителите, ангажирани с управление на средствата от ЕФСУ.¹⁰⁵⁰

От министъра на вътрешните работи е създадена организация относно дейността по разкриване и предотвратяване на прояви на корупция в системата на МВР, като е възложено:

- извършването на проверки по получени сигнали за корупционно поведение на служители на МВР по заповед на министъра, възложени от ръководството на МВР или от органите на съдебната власт и по сигнали, получени от служители на дирекцията;
- след анализ и оценка на информацията по получени сигнали за корупционно поведение, изготвяне на становища до министъра на вътрешните работи или главния секретар на МВР с мотивирани предложения за възлагане на ръководителите на структури от МВР¹⁰⁵¹, извършване на проверки по компетентност, със срок за докладване на резултата;
- съхраняването и обработването на информация за получените и възложените за проверка сигнали за корупционно поведение на служители от МВР и за резултата от работата по тях и др.¹⁰⁵²

2.3.1. Планови документи за дейността на дирекция „Инспекторат“ и дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР

В плановите документи на дирекция „Инспекторат“ за периода 2015-2023 г.¹⁰⁵³ преобладават проверките на декларации за несъвместимост, имущество и интереси и установяване на конфликт на интереси на служители от МВР (2019-2023 г.) Предвидени са

§ 1 от ДР на Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи

¹⁰⁴⁴ Чл. 10а и чл. 93 от Правилник за устройството и дейността на Министерството на вътрешните работи, Приет с ПМС № 207 от 18.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., изм., бр. 71 от 18.08.2023 г.

¹⁰⁴⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁴⁶ Чл. 10а и чл. 93, ал. 1, ал. 3 от Правилник за устройството и дейността на Министерството на вътрешните работи

¹⁰⁴⁷ Одитно доказателство № 18.30

¹⁰⁴⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁴⁹ Чл. 37, ал. 1, т. 4 от ЗМВР

¹⁰⁵⁰ Чл. 43а, ал. 1 от ЗМВР; чл. 75 от Правилник за устройството и дейността на МВР

¹⁰⁵¹ по чл. 37 от ЗМВР

¹⁰⁵² Одитно доказателство № 18.23

¹⁰⁵³ Управленските планове за дейността на дирекция „Инспекторат“ за 2015-2016 г. и Годишните цели за дейността на дирекция „Инспекторат“ за периода 2017-2023 г.

и тематични проверки в структурите¹⁰⁵⁴ по ЗМВР по прилагането на ЗПКОНПИ¹⁰⁵⁵ (2020-2022 г.) Тематичната проверка за 2022 г. е по отношение на създадената организация за изпълнението на Вътрешните правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси в МВР и е планирана и за структурните звена с отговорности по управление на средства от ЕС – дирекция „Международни проекти“ и Звеното за вътрешен одит.¹⁰⁵⁶ Планирани са и проверки на дейности с повишен корупционен риск в структури на МВР през 2019 г., без да е посочена конкретна структура.¹⁰⁵⁷ За периода 2015-2023 г. не е планирана комплексна проверка за цялостната дейност на дирекция „Международни проекти“ - Управляващ орган за управление на средствата от фондове на Европейския съюз.¹⁰⁵⁸ Като причина за това е посочено неизвършването на оценка на корупционния риск и съответно липсата на идентифицирани рискове, свързани с корупция в обхвата на дейността на Управляващия орган по ФВС, ФУМИ и ИУГВП.¹⁰⁵⁹

Две от целите на дирекция „Вътрешна сигурност“ за периода 2021-2023 г. са „Повишаване качеството на превенцията на корупционни прояви и други престъпления, извършвани от служители на МВР“ и „Ефективно противодействие на корупционните прояви и други престъпления, извършвани от служители на МВР“, в т. ч. от служители, ангажирани с управление на средства от ЕФСУ. За изпълнението на целите са предвидени дейности и мерки (задачи), насочени към:

- Участие в разработването на мерки за борба с корупцията в МВР в рамките на Вътрешноведомствения координационен съвет за борба с корупцията;
- Оптимизиране на дейността по превенция и противодействие на корупционните прояви и други престъпления, извършвани от служители на МВР;
- Противодействие на престъпления, извършвани от служители на МВР по направления на дейност;
- Извършване на периодични анализи на оперативната обстановка по линия превенция и противодействие на престъпленията;
- Разкриване на престъпления, извършени от служители на МВР;
- Проверка на явни и оперативни сигнали за корупционни прояви и други престъпления и др.¹⁰⁶⁰

2.3.2. Извършени проверки и предприети действия

Организацията и редът за извършване на проверки на декларациите по ЗПКОНПИ¹⁰⁶¹ и за установяване на конфликт на интереси на служителите в МВР¹⁰⁶² са уредени във Вътрешни правила, утвърдени от министъра на вътрешните работи.¹⁰⁶³ Правилата са актуализирани с оглед привеждане в съответствие с изискванията на ЗПК.¹⁰⁶⁴ Инспектори от дирекция „Инспекторат“ осъществяват проверки на декларациите на служителите, заемащи ръководни длъжности в МВР, за които орган по назначаването е министърът на вътрешните работи, съставят актове за установяване на административни нарушения и издават наказателни постановления за нарушения на разпоредби по ЗПКОНПИ¹⁰⁶⁵. В изпълнение на изискванията на Вътрешните правила¹⁰⁶⁶ със заповед на

¹⁰⁵⁴ по чл. 37 от Закона на МВР

¹⁰⁵⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁵⁶ Одитно доказателство № 8.17 и 8.20

¹⁰⁵⁷ Одитно доказателство № 8.20

¹⁰⁵⁸ Чл. 85 от Правилник за устройство и дейността на МВР, Приет с ПМС № 207 от 18.07.2014 г., обн., ДВ, бр. 60 от 22.07.2014 г., в сила от 22.07.2014 г., изм., бр. 71 от 18.08.2023 г.;

Одитно доказателство № 8.20

¹⁰⁵⁹ Одитно доказателство № 59.4

¹⁰⁶⁰ Одитно доказателство № 18.33

¹⁰⁶¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁶² Чл. 142 от Закона на Министерството на вътрешните работи

¹⁰⁶³ Одитно доказателство № 8.1

¹⁰⁶⁴ Одитно доказателство № 18.24

¹⁰⁶⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁶⁶ Одитно доказателство № 8.17

министъра, актуализирана по ЗПК, са определени длъжностите на служителите от дирекция „Инспекторат“, с право да извършват посочените дейности.¹⁰⁶⁷

Проверките на декларациите на служителите, незаемащи ръководни длъжности, както и проверките за установяване наличието или липсата на конфликт на интереси по отношение на тези служители, се извършват от определени от органа по назначаването комисии към съответното структурно звено.¹⁰⁶⁸

За периода 2021-2023 г. всички проверени от дирекция „Инспекторат“ 34 декларации за несъвместимост, в т.ч. 10 на служители, свързани с управлението на средствата от ЕФСУ, са коректни по отношение на срочност и съвместимост със заеманата длъжност.¹⁰⁶⁹ При проверката на декларациите за имущество и интереси и за промяна в декларираните обстоятелства – 459 декларации, вкл. 28 на служители, свързани с управлението на средствата от ЕФСУ, също не е установено забавяне при подаването. Не е извършвана проверка на декларации за имущество и интереси относно достоверността на декларираните факти, тъй като тя се извършва при подаване на сигнал срещу лицето за корупция или конфликт на интереси по смисъла на ЗПКОНПИ¹⁰⁷⁰/ЗПК или когато се открият данни за корупция или конфликт на интереси на лицето в хода на образувано дисциплинарно производство или друга проверка.¹⁰⁷¹ Общият брой на извършените проверки по постъпили в МВР сигнали за корупция, несъвместимост и за конфликт на интереси, за лица от административни структури на министерството в страната за периода 2021-2023 г. е 1 182, от които 6 за лица, заемащи публични длъжности. През периода се наблюдава увеличаване на броя на извършените проверки на сигнали по години, като нарастването за 2023 г. е с 23 на сто спрямо 2021 г. При проверките не са установени данни за корупция и конфликт на интереси за лица, свързани с управление на средства от ЕФСУ¹⁰⁷². (Фиг. III, 2.3.2-1)

Източник: Инспекторат на МВР

¹⁰⁶⁷ Одитно доказателство № 18.33

¹⁰⁶⁸ Одитно доказателство № 8.17

¹⁰⁶⁹ Одитно доказателство № 18.34

¹⁰⁷⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹⁰⁷¹ Одитно доказателство № 18.34

Приложение III, 2.3.2-1 от настоящия доклад

¹⁰⁷² Одитно доказателство № 18.34

От МВР са предприети действия, като по част от сигналите са сезирани компетентни органи. (Фиг. III, 2.3.2-2) Сигналят, изпратен през 2021 г. за проверка на КПКОНПИ е за лице, заемащо висша публична длъжност в МВР.¹⁰⁷³

От общия брой на проверените сигнали (65) срещу служители от структурните звена¹⁰⁷⁴, свързани с темата на одит в МВР за периода 2021-2023 г.,

29 на сто са на служители, заемащи ръководни длъжности в МВР. Броят на проверките на

сигнали по години през периода 2021-2023 г. е относително постоянна величина, но броят на проверките на сигнали срещу служителите, заемащи ръководни длъжности в МВР през 2023 г. е увеличен два пъти спрямо броя им през 2021 г. и 2022 г. Проверените сигнали не се отнасят за лица, заемащи публични длъжности и за служители, които са свързани с управление на средства от ЕФСУ. При проверките не са установени данни за корупция и конфликт на интереси.¹⁰⁷⁵

2.3.3. Докладване на резултатите от извършения контрол

За периода 2021-2023 г. дейността на дирекция „Инспекторат“ в МВР е отчетана в годишни отчети-анализи, утвърдени от министъра на вътрешните работи. Отчетено е изпълнението на задачите за реализиране на приоритетите на МВР, както и мероприятията, заложи в плановите документи през съответните години. Включена е информация за извършените планови и извънпланови проверки на структури в МВР. *По отношение на корупцията при управление на средствата от ЕС, поради липсата на други планирани проверки и постъпили сигнали, отчетът за 2023 г. съдържа информация само за планираната проверка по създадената организация за изпълнението на Вътрешните правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, от структурите на МВР, в т. ч., свързани с темата на одит - ГДБОП, ГДНП, дирекция „Международни проекти“, дирекция „Вътрешна сигурност“ и Звеното за вътрешен одит, както и за проверките на декларациите по ЗПКОНПИ*¹⁰⁷⁶.¹⁰⁷⁷ Посочено е, че резултатите от проверката са отразени в обобщен доклад, в който са представени констатираните пропуски и слабости от отделните структури. По отношение на част от структурните звена, свързани с темата на одит е установено, че от ръководителите на ГДБОП и ЗВО не е създадена необходимата организация за подаване на декларациите за несъвместимост по образец, поради неутвърдени, от органа по назначаване, образци на декларация за несъвместимост и на декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларация за несъвместимост.¹⁰⁷⁸

Източник: Инспекторат на МВР

¹⁰⁷³ Одитно доказателство № 18.34

¹⁰⁷⁴ дирекция „Вътрешна сигурност“; дирекция „Международни проекти“; дирекция „Инспекторат“; сектор „Корупция в териториалните органи на държавната власт и измами с фондове на ЕС“ в отдел „Корупция“ при ГДБОП-МВР; сектор „Противодействие на престъпленията, засягащи финансовите интереси на ЕС“ и сектор „Противодействие на корупцията в администрацията“ в отдел „Икономическа полиция“ при ГДНП; Звено за вътрешен одит

¹⁰⁷⁵ Одитно доказателство № 18.34

Приложение III, 2.3.2-2 от настоящия доклад

¹⁰⁷⁶ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

Одитни доказателства №№ 8.17 и 8.20

¹⁰⁷⁷ редакция ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

¹⁰⁷⁸ Одитно доказателство № 18.31

За отстраняване на всички констатирани пропуски и слабости, са дадени конкретни предложения - създаване на работна група от служители на определени дирекции за изготвяне на проект за изменение и допълнение на Вътрешните правила; дирекция „Инспекторат“ да предприеме действия за организиране на обучения по предложени от структурите теми, след промяната на Вътрешните правила и след предварително уточняване на проблемите, специфични за всяка една от структурите. От министъра на вътрешните работи са издадени заповеди за изпълнение на направените предложения.¹⁰⁷⁹

Дирекция „Вътрешна сигурност“ отчита дейността си в отчети за изпълнение на целите, в които е посочен статусът на изпълнение на всяка предприета мярка по отделните цели. Всички мерки, планирани за постигане на цел „Противодействие на корупционни прояви и други престъпления, извършени от служители в МВР“ за периода 2021-2023 г. са отчетени като изпълнени, с изключение на една мярка през 2021 г., свързана с ограничаване на възможностите за злоупотреба с правомощия от органите на пътна полиция.¹⁰⁸⁰

Планирането е ключов и базов фактор, определящ ефективността на всяка дейност, а повече от половината от инспекторатите в одитираните организации през периода 2021-2023 г. осъществяват дейност при липса на планове за една или две години от одитирания период. Осъществяваният в този период контрол показва, че дейността на структурните звена, отговорни за управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление не са сред приоритетните на инспекторатите. Една от причините за това е неизвършването на нормативно възложена и основна за инспекторатите дейност – оценка на корупционния риск в организацията, поради липсата на методика за оценка на корупционния риск. Това оказва влияние и върху контролната дейност на инспекторатите, която се свежда основно до проверка на декларации за имуществото и интереси и декларации за несъвместимост, като по отношение на декларации за имуществото и интереси проверката е ограничавана само до навременност, но не и за достоверност на декларираните факти. Това обуславя ниска ефективност на контролната дейност на инспекторатите по отношение на борбата с корупцията при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

Добра практика са извършваните проверки:

- в информационните системи и регистри за участие на служители в търговски дружества, органи на управление с нестопанска цел, извършване на дейност като едноличен търговец;
- относно сключени договори с бенефициенти по програми, съфинансирани със средства от ЕФСУ, които имат регистрирани нередности при участие по други оперативни програми/програми, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕФСУ, и др.

2.4. Вътрешен одит

Вътрешният одит е независима и обективна дейност за предоставяне на увереност и консултиране, която се извършва във всички структури, програми, дейности и процеси в организацията, включително финансираните със средства от ЕС и е важен инструмент и за установяване на корупционни практики.¹⁰⁸¹

Планирането на дейността по вътрешен одит следва да се извършва чрез тригодишни стратегически и годишни планове въз основа на оценка на риска и спазване на указанията на министъра на финансите за приоритетни цели и области за одитиране.¹⁰⁸² Такива указания има за две от годините на одитирания период – 2021 г. и 2022 г., в които като приоритетни са определени областите, съответно, актуализиране на политиките и

¹⁰⁷⁹ Одитно доказателство № 18.31

¹⁰⁸⁰ Одитно доказателство № 18.33

¹⁰⁸¹ Чл. 3, ал. 1, чл. 6, чл. 12 и 13, ал. 1, т. 1 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор ;
Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.5.2.2

¹⁰⁸² Чл. чл. 32, 33, 34 и 48 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор

процедурите в съответствие с новите моменти в методологията по вътрешен контрол и информационните системи и технологии.¹⁰⁸³

На етапа на стратегическо планиране, чрез оценката на риска, се определя нивото на риск при отделните единици от одитната вселена. Оценката се извършва по предварително зададени рискови фактори (условията, средата, причините), които пораждат или засилват рисковете.¹⁰⁸⁴ В Наръчника за вътрешен одит са посочени примерни рискови категории, от които да се идентифицират рискови фактори, относими към целите на всички организации, като: риск за репутацията, оперативен риск, стратегически риск, договорен риск, правен (нормативен) риск, финансов риск, управленски риск.¹⁰⁸⁵ В част от одитираните организации¹⁰⁸⁶, корупционни рискове са включени към категорията „риск за репутацията“ на организацията, в описаните примерни рискове в стратегиите за управление на риска.¹⁰⁸⁷

Всички одитни единици, оценени с висок риск, следва да се одитират приоритетно, съобразявайки се с целите и потребностите на организацията като цяло и на одитната единица и рисковете, които ги застрашават.¹⁰⁸⁸

За периода 2015-2023 г. от всички ръководители на одитираните организации са утвърдени годишни планове за дейността на вътрешния одит. Одитните ангажменти са планирани въз основа на оценка на риска и обхващат, както структурни звена на съответните организации, вкл. УО, така и второстепенни разпоредители с бюджет.¹⁰⁸⁹ Дейността на УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕФСУ е оценявана по отношение на:

- законосъобразност на процедури за подбор на проекти¹⁰⁹⁰;
- законосъобразност на проведените обществени поръчки по договори¹⁰⁹¹;
- оценка на изпълнение на договори за предоставяне на БФП¹⁰⁹² - степен на постигане на целите¹⁰⁹³, верификация и плащания към бенефициентите¹⁰⁹⁴;
- изграждане и ефективно функциониране на СУК на програмите¹⁰⁹⁵.

За периода 2020-2023 г. от ЗВО в МОН не са планирани одитни ангажменти по управляваните в рамките на министерството програми, като е посочено, че такива „ще се извършват при необходимост, тъй като Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС (ИА ОСЕС) е определена от министъра на финансите за одитен орган по тези програми и Агенцията одитира регулярно програмите.“¹⁰⁹⁶ В годишните планове на дирекция „Вътрешен одит“ на АСП също не са заложени одитни ангажменти, свързани с европейски средства. Посочената причина е подписано Споразумение за сътрудничество между Сметната палата и Министерството на финансите, с цел избягване дублирането на функции и дейности и минимизиране на съвпадения при извършването на контрол и одит от различните контролни институции. Независимо от това, през 2017 г. е планиран одитен

¹⁰⁸³ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=> - Указания за приоритетни цели и области за одитиране при планиране на дейността по вътрешен одит за 2021 г.; Указания за приоритетни цели и области за одитиране при планиране на дейността по вътрешен одит за 2022 г.

¹⁰⁸⁴ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=> Наръчник за вътрешния одитор, утвърден със Заповед № ЗМФ 184/06.03.2020 год., стр. 60

¹⁰⁸⁵ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=> Наръчник за вътрешния одитор, стр. 60

¹⁰⁸⁶ АМС, МОСВ, МРРБ, МТС, МЗХ

¹⁰⁸⁷ Раздел II, т. 3.1.1. от настоящия доклад

¹⁰⁸⁸ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=> Наръчник за вътрешния одитор, стр. 65 и 74

¹⁰⁸⁹ Одитни доказателства №№ 3.21, 4.21, 5.21, 6.21, 7.21, 8.21, 9.21, 10.21 и 17.21

¹⁰⁹⁰ МОН, МИР;

Одитни доказателства №№ 3.21 и 4.21

¹⁰⁹¹ МРРБ, МЗХ, МТС;

Одитни доказателства №№ 5.21, 6.21 и 9.21

¹⁰⁹² МОСВ, МОН, МТСП, МИР, МРРБ;

Одитни доказателства №№ 3.21, 4.21, 7.21, 9.21 и 10.21

¹⁰⁹³ МТСП, МОСВ;

Одитни доказателства №№ 7.21 и 10.21

¹⁰⁹⁴ МОСВ, МТСП, МВР;

Одитни доказателства №№ 7.21, 8.21 и 10.21

¹⁰⁹⁵ МЗХ, МОН, МВР;

Одитни доказателства №№ 4.21, 6.21 и 8.21

¹⁰⁹⁶ Одитно доказателство № 4.21

ангажимент за увереност относно изготвяни правила, процедури и документи за управление и изпълнение на Оперативната програма за храни и основно материално подпомагане 2014-2020 г. През 2023 г. от УО на ПХОМП 2021-2027 г. е инициран одитен ангажимент за увереност, относно извършените дейности и разходи за периода от м. март 2022 г. до края на м. май 2023 г. по приоритетите за техническа помощ.¹⁰⁹⁷

От част от ЗВО на одитираните организации са планирани одитни ангажименти за консултиране на УО на програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕФСУ, свързани основно с: изразяване на становище за съответствие на СУК с нормативните изисквания¹⁰⁹⁸; оценка на допустимостта на извършените разходи по искания за плащане по процедури¹⁰⁹⁹; консултиране при изготвяне на годишен доклад за състоянието на СУК¹¹⁰⁰.

От структурните звена по вътрешен одит в организациите не са планирани и, съответно, не са извършвани одитни ангажименти, с конкретна насоченост към противодействие на корупция и наличие на конфликт на интереси при управлението на средства от ЕСИФ/ЕФСУ.¹¹⁰¹ *Сред причините за това са, както липсата на идентифициран и оценен корупционен риск¹¹⁰², така неизвеждането на разкриването на нередности и измами като тяхна основна отговорност.¹¹⁰³*

Задълженията на вътрешния одитор по отношение на разкриване на измами и нередности са свързани с наличие на достатъчно познания за измамите, което да им позволи да открият признаците и да вземат предвид наличието на благоприятни възможности за извършването им, в това число слабостите в контрола при изпълнение на одитните ангажименти.¹¹⁰⁴ С цел предотвратяване на измами вътрешният одит следва да докладва незабавно за идентифицирани индикатори за измами, да предлага съответни мерки и да уведомява компетентните органи, каквото задължение имат и всички останали служители, съгласно Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация.¹¹⁰⁵

За периода 2021-2023 г. при осъществяване на дейността по вътрешен одит във всички одитирани организации не са идентифицирани индикатори за измами, свързани с данни за корупция или наличие на конфликт на интереси, в т. ч. при управлението на средства от ЕСИФ/ЕФСУ.¹¹⁰⁶ *Очертаният с Наръчника за вътрешен одит фокус на неговите задължения е предпоставка контролът с цел противодействие на корупцията, в т. ч. и при управлението на европейските средства, да не е определен като значима част от неговата дейност. Липсата, успоредно с това, на оценка на корупционния риск в рамките на отделните организации, не способства включването на звена/дейности със завишен корупционен риск при планирането на дейността им.*

Регламентирането на дейността на вътрешния одит не го определя като ключов елемент от борбата с корупцията, което наред с липсата и на други обективни фактори, предопределя слабата му роля в този процес.

3. Анализ на обстоятелствата, свързани с установени корупционни практики

В резултат от извършените проверки, ръководството на всяко ведомство следва да извърши анализи на обстоятелствата и да предприеме корективни действия, с цел

¹⁰⁹⁷ Одитно доказателство № 7.21

¹⁰⁹⁸ МИР, Одитно доказателство № 3.21

¹⁰⁹⁹ МРРЕ, Одитно доказателство № 9.21

¹¹⁰⁰ МОН,

Одитно доказателство № 4.21

¹¹⁰¹ Одитни доказателства №№ 4.22, 7.22, 8.22, 13.16, 14.18, 16.17, 17.21, 18.34, 19.20, 20.22, 21.25 и 22.19

¹¹⁰² Одитни доказателства №№ 55.5, 56.3, 59.4, 60.3, 61.2, 64.3, 66.3 и 67.3

¹¹⁰³ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=Наръчник за вътрешния одитор>, стр. 87

¹¹⁰⁴ <https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=Наръчник за вътрешния одитор>, стр. 87

¹¹⁰⁵ Чл. 30, ал. 1 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор;

<https://fukvopublic.minfin.bg/Public/DocumentList?sectionId=3&folderId=8&doctype=Наръчник за вътрешния одитор>, стр. 88 и 91

Чл. 13 от Кодекс за поведение на служителите в държавната администрация

¹¹⁰⁶ Одитни доказателства №№ 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104 и 106

подобряване ефективността на предотвратяването и противодействието на корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ.¹¹⁰⁷

В устройствените правилници на част от одитираните организации¹¹⁰⁸ е включено изискване за всяка конкретна проверка от Главния инспекторат/инспекторатите да се изготвя доклад за резултатите, анализиране на причините и обстоятелствата, свързани с констатираните пропуски и нарушения и предлагане на мерки за отстраняването им.¹¹⁰⁹ Във вътрешните правила на инспекторатите е предвидено дейността по анализиране на причините и условията, довели до нарушения и предлагане на мерки за отстраняването им да се осъществява в рамките на извършените проверки. Съдържанието на доклада от извършена проверка е определено с правилата и в него следва да се включват: изводи и причини и условия, способствали за допускане на нарушение; анализ на грешки и недостатъци в дейността на проверявания обект, които създават риск от извършване или допускане на нарушение; препоръки за отстраняване на констатирани грешки, слабости, недостатъци. Препоръките целят също и насочване вниманието на ръководството към рисковите зони в работата, с оглед предприемане на действия за коригиране на проблемни области и за подобряване на дейността и организацията.¹¹¹⁰ Изготвените доклади от извършените проверки съдържат изискващата се от правилата информация.¹¹¹¹

Анализи на причини и условия за реализиране на корупционни практики не са извършвани от инспекторатите, тъй като: не са постъпвали сигнали за корупция и/или конфликт на интереси, отнасящи се до служителите във ведомствата, в т. ч., свързани с управление на средства от ЕФСУ; постъпилите сигнали с данни за корупция, неправилно са квалифицирани от подателите като „сигнал за корупция”¹¹¹², съответно не са извършвани проверки и не са установени данни за корупционни практики.¹¹¹³

¹¹⁰⁷ Чл. 12, ал. 3 от Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., изм., бр. 28 от 24.03.2020 г.;

Чл. 46, ал. 4 от Закона за администрацията;

чл. 37 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи;

Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията, т. 2.5.3, т. 2.7.2

¹¹⁰⁸ АМС, МОСВ, МИР, МВР, МТСП и АСП

¹¹⁰⁹ Чл. 62, ал. 5 от УПМСНА; чл. 19, ал. 4, т. 2, 10 от УП на МТСП; чл. 21, ал. 6 от УП на МОСВ; чл. 14, ал. 7 от УП на МИР; чл. 6, ал. 3, т. 11 от УП на АСП; Чл. 93, ал. 3, т. 3 от Правилник за устройството и дейността на МВР

¹¹¹⁰ Одитни доказателства №№ 1.1, 3.1, 4.1, 5.1, 7.1, 8.19, 9.12, 10.1, 13.7 и 18.30

Вътрешни правила на Инспектората на МЗХ, чл. 19, https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2019/04/12/rd09-373-vp.pdf

¹¹¹¹ Одитни доказателства №№ 3.19, 7.19, 10.19, 13.15 и 19.31

¹¹¹² Одитно доказателство № 13.14

¹¹¹³ Одитни доказателства №№ 9.19, 15.20, 16.16, 19.18, 20.20 и 22.17

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. През одитирания период 2021-2023 г. общите цели на борбата с корупцията, в това число и в администрациите, управляващи средства от Европейския съюз са определени в Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г.

Създадени са два постоянно действащи консултативни органа към Министерския съвет – Национален съвет по антикорупционни политики и Съвет за прилагане на национален координационен механизъм за върховенство на правото, с цел осигуряване на координация в сферата на изпълнителната власт, сътрудничество с други органи и неправителствени организации, което е израз за разбирането на правителството, че корупцията е особено важен въпрос от обществена значимост.

В администрациите са определени различни структурни звена, на които са възложени отговорности по превенция и противодействие на корупцията, а в рамките на управляващите органи са изградени системи за борба с нередностите и измамите, които са елемент от системите за борба с корупцията.

В рамките на управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление са въведени системи за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси със съответните политики, правила, процедури и отговорности, оценка на рисковете от измами, предприемането на контролни дейности за намаляване на идентифицираните рискове и се използва подход за определяне на контролни дейности в процеса по оценка на риска от измами, което създава предпоставки за упражняване на подходящ вътрешен контрол. Успоредно с това, въвеждането на модела на антикорупционно поведение подчертава важната роля на етичните стандарти в борбата с корупцията.

2. Организацията на управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво не е адекватна, тъй като:

Към м. януари 2025 г. не е налице актуален и ефективен стратегически документ, в който са определени визията, целите на националните политики за превенция и противодействие на корупцията в дългосрочен план, с адекватни мерки и дейности и ясно определени отговорни органи за изпълнение и наблюдение. През изминалите почти четири години от приемане на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г., което е повече от половината от периода за нейното действие, от Министерският съвет не е приет отчет за изпълнението на Стратегията и не е извършена актуализация, съобразно идентифицирани слабости, проблеми и настъпили промени.

Липсата на актуална Стратегия, органи с ясно определени функции и механизъм за разработване, изпълнение и наблюдение на националните антикорупционни политики, е предпоставка за увеличаване на корупционните прояви и неефективно разходване на публични средства, в т.ч. и средства от ЕС, намаляване на общественото доверие в институциите, както и получаване на негативни оценки от международни органи и организации.

Въпреки наличието на Национален съвет по антикорупционни политики и Съвет за прилагане на национален координационен механизъм за върховенство на правото, през периода 2021-2023 г. тяхната дейност не подпомага управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията, предвид нерегулярно проведените заседания и взети решения.

3. Действията на одитираните организации¹¹¹⁴ за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средства от Европейските фондове при споделено управление не са достатъчно ефективни предвид:

¹¹¹⁴ Министерския съвет, Министерството на иновациите и растежа, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на транспорта и

- Липсата на въведени стратегии за борба с корупцията в отделните администрации с ясно поставени цели, отговорности, както и механизми за развитие и подобряване на системата;

- Липсата на възложени адекватни отговорности за противодействие и предотвратяване на корупцията в рамките на отделните ведомства, осигуряващи свързващото звено между служители и ръководство, което да съветва ръководството, да управлява процесите по оценка на корупционните рискове, както и да осъществява мониторинг и оценка на индикациите за корупция, да съдейства за провеждане на целенасочени обучения, да подпомага информационните канали;

- Липсата на адекватно управление на корупционните рискове, водещо до неизвършване на основни стъпки в борбата с корупцията, като оценка на корупционния риск и предлагане на мерки за ограничаването му, в резултат на: недобре регулиран и разпокъсан процес по идентифициране на корупционните рискове и наличието на три самостоятелно съществуващи паралелни процеси по идентифициране и оценка на рискове в организациите; липса на нормативно изискващата се методология за оценка на корупционните рискове;

- Пропуските в съществуващия ред и изисквания по отношение на подбора, назначаването, обучението и оценяването на изпълнението на длъжността на държавните служители;

- Липсата на условия за ефективно прилагане на доказани антикорупционни мерки, като ротация, разделяне и периодична смяна на отговорности на звена/позиции със завишен корупционен риск;

- Липсата на увереност, че въведените чрез антикорупционните планове контролни дейности са адекватни и разходооправдани, предвид неизвършването на оценка на рисковете;

- Липсата на етични принципи и правила за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, което е сериозен пропуск в нормативната уредба по отношение на утвърждаването на почтеността на най-високите нива на управление в публичния сектор;

- Липсата на ред за периодично запознаване на служителите с действащите етични норми в съответната организация и на достатъчно обучения на служителите, насочени към политиките и стандартите за интегритет, каквито в някои министерства изобщо не са провеждани през периода 2021-2023 г.

4. Механизмите за установяване на корупционни практики, въведени в одитираните организации, чрез системи за подаване и администриране на сигнали и вътрешен контрол, не осигуряват необходимата ефективност в борбата за противодействието на корупцията, тъй като:

4.1. Въведеният механизъм за получаване и администриране на сигнали за корупция не предразполага потенциалните податели на такива сигнали. Възможните начини за подаване на сигнали са оповестени на електронните страници на одитираните организации и постъпилите сигнали за корупционни практики, свързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление.

Успоредно с това, съществуват слабости по отношение на:

- липса или непълно регламентиране на организацията на работа с предложения и сигнали в устройствените правилници на над 80 на сто от министерствата, в несъответствие с изискването на Административнопроцесуалния кодекс, с което организацията на работа не е широко оповестена, като превантивна мярка и начин за повишаване доверието на подателите на сигнали;

- наличие на различни разпоредби в националното законодателство относно администрирането на анонимни сигнали при управлението на средства от националния

бюджет и от фондовете на ЕС, в т. ч. и сигнали за корупция, което води до оставянето на анонимните сигнали без последствия;

Въпреки, съществуването на нормативни разпоредби и вътрешни актове за защита на лицата, подаващи сигнали, те не се чувстват защитени и нямат доверие в институциите.

4.2. Осъществяваният вътрешен контрол по отношение предотвратяване и противодействие на корупцията при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление не допринася в достатъчна степен за повишаване ефективността на борбата срещу корупцията, поради:

- неизвършване на оценка на корупционния риск в организациите;
- липса на адекватно планиране и ограничаване на обхвата на контролната дейност на Главния инспекторат и инспекторатите в одитираните организации до проверки на декларациите за несъвместимост и за имущество и конфликт на интереси (за последните единствено относно срочността на подаването им);
- неизвеждането на контрола с цел противодействие на корупцията, като съществена част от дейността на вътрешния одит.

Действията по предотвратяване и противодействие на корупцията на органите, отговорни за управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г., свързани с:

- **управлението на процеса по предотвратяване и противодействие на корупцията на национално ниво - национални политики и координация;**
- **управлението на човешките ресурси и въвеждане на етични стандарти на високите управленски нива;**
- **въведените системи за борба с корупцията на ниво организация – възложени отговорности, управление на корупционните рискове, планиране на антикорупционни мерки, въведена рамка от стандарти и регулации и въведени механизми за установяване на корупционни практики - получаване и администриране на сигнали и вътрешен контрол, са с ниска степен на ефективност.**

Налице са и добре управлявани процеси, като:

- **въведените в рамките на управляващите органи системи за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси със съответните политики, правила, процедури и отговорности, оценка на рисковете от измами, предприемането на контролни дейности за намаляване на идентифицираните рискове;**
- **нормативно регламентирания ред за подбор, назначаване и оценяване на изпълнението на длъжността на държавните служители;**
- **въведените етични норми за държавните служители.**

ПРЕПОРЪКИ:

Към министър-председателя:

1. Да осигури публичност на информацията за изпълнение на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта към нея (например – публикуване на ел. страница на МС, НСАП).¹¹¹⁵

2. След извършване на анализ да се прецизират:

2.1. функциите и задачите на НСАП, с цел ясното им разграничаване от функциите на КПК, в частта на осъществяване на държавната политика по превенция на корупцията;¹¹¹⁶

2.2. функциите (цели и правомощията) на НСАП и Съвет за прилагане на НКМВП по отношение на наблюдение и координация на мерките и дейностите в областта на корупцията.¹¹¹⁷

3. Да осигури разработването и приемането:

3.1. от НСАП правила за изпълнение на нормативно определените задачи, както и за координация и взаимодействие с други органи и организации;¹¹¹⁸

3.2. съвместно с министъра на правосъдието, на правила за дейността на Съвета за прилагане на НКМВП и Гражданския съвет в т.ч. за координиране на взаимодействието между институциите, участващи в съвета.¹¹¹⁹

4. Да осигури въвеждането на нормативни изисквания за структурата и съдържанието, срокове за изготвяне/приемане на доклада за напредъка по изпълнението на мерките и дейностите по областите за наблюдение на Националния координационен механизъм за върховенство на правото.¹¹²⁰

5. Да приведе в съответствие с промените в Конституцията на РБ¹¹²¹, произтичащи от Решение № 13 от 26.07.2024 г. на Конституционния съд на РБ, Постановление № 240 на Министерския съвет от 2019 г.¹¹²²

6. Да осигури:

6.1. извършването на преглед и анализ на международни проучвания, модели, стандарти, указания, свързани с изграждането/одитирането на системи/стратегии/програми за борба с корупцията на ниво организация с цел да създаде **рамка от минимални изисквания**, регламентираща най-малко: необходимостта от поставяне на адекватни цели; възлагане на всеобхватна отговорност за изпълнение на стратегията/програмата; управление на корупционните рискове; механизъм за изпълнението ѝ, базиран на корупционните рискове; въвеждане на система за мониторинг, контрол и оценка на изпълнението на стратегията/програмата, основани на подходящи и измерими индикатори за измерване на напредъка в изпълнението на мерките и постигането на целите;

¹¹¹⁵ Констатишна част, Раздел I, т. 1.3.4

¹¹¹⁶ Констатишна част, Раздел I, т. 2.1.1.

¹¹¹⁷ Констатишна част, Раздел I, т. 2.3.1

¹¹¹⁸ Констатишна част, Раздел I, т. 2.1.4 и т. 2.2.1.

¹¹¹⁹ Констатишна част, Раздел I, 2.3.2. и 2.3.3

¹¹²⁰ Чл. 4, ал. 2 във връзка с чл. 5, ал. 1 от ПМС № 240 на МС от 24.09.2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.); Раздел I, т. 2.3.5

¹¹²¹ за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.)

¹¹²² Констатишна част, Раздел I, т. 2.3.3

6.2. ясно определяне на обхвата на институциите, включващ и Министерския съвет, които следва да прилагат рамката;

6.3. извършването на преценка на възможностите за изменение на Насоките за изготвяне на антикорупционни планове, с цел използването им при изграждане на механизма за изпълнение на съответните системи/стратегии/програми за борба с корупцията;

6.4. прилагането на рамката от институциите, включени в обхвата ѝ.¹¹²³

7. След приемането от страна на Министерския съвет на рамката от минимални изисквания за система/стратегия/програма за борба с корупцията, да въведе такава в рамките на администрацията на МС.¹¹²⁴

8. Да организира извършването на преглед и анализ на съществуващата в рамките на държавната администрация регламентация на процеса по управление на корупционните рискове с цел: въвеждането на механизъм за идентифициране, оценяване, приоритизиране и реакция на корупционните рискове, съобразен с Указанията за управление на риска в организациите от публичния сектор¹¹²⁵; и избягване на дублиране на процеси и увеличаване на административната тежест.¹¹²⁶

9. Да предприеме действия за изменение и допълнение на Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация за определяне на ред и организация за работа с предложения и сигнали при спазване на изискванията¹¹²⁷ на АПК относно задължението за приемане на граждани и представители на организации и за изслушване на техните предложения и сигнали в определени и предварително оповестени дни и часове.¹¹²⁸

10. Към:

10.1. министъра на вътрешните работи,

10.2. министъра на иновациите и растежа,

10.3. министъра на земеделието и храните,

10.4. министъра на образованието и науката,

10.5. министъра на околната среда и водите,

10.6. министъра на регионалното развитие и благоустройството,

10.7. министъра на транспорта и съобщенията и

10.8. министъра на труда и социалната политика:

След приемането от страна на Министерския съвет на рамката от минимални изисквания за система/стратегия/програма за борба с корупцията, да въведат такава в съответните министерства.¹¹²⁹

11. Към:

11.1. министъра на земеделието и храните,

11.2. министъра на труда и социалната политика

11.3. министъра на регионалното развитие и благоустройството,

11.4. министъра на образованието и науката и

¹¹²³ Констативна част, Раздел II, т.1.1, т.2 и т.3.1

¹¹²⁴ Констативна част, Раздел II, т. 1.1

¹¹²⁵ Утвърдени със Заповед № ЗМФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите

¹¹²⁶ Констативна част, Раздел II, т. 3

¹¹²⁷ чл.110, ал.1 и ал.3 от АПК

¹¹²⁸ Констативна част, Раздел III, т.1.1.1

¹¹²⁹ Констативна част, Раздел II, т. 1.1

11.5. изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Програма за образование“:

Да предприемат действия за изменение и допълнение на устройствения правилник на съответната организация за определяне на ред и организация за работа с предложения и сигнали при спазване на изискванията¹¹³⁰ на АПК относно задължението за приемане на граждани и представители на организации и за изслушване на техните предложения и сигнали в определени и предварително оповестени дни и часове.¹¹³¹

12. Към:

12.1. министъра на околната среда и водите,

12.2. министъра на транспорта и съобщенията и

12.3. изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане:

Да предприемат действия за изменение и допълнение на устройствения правилник на съответната организация за определяне на ред и организация за работа с предложения и сигнали при спазване на изискванията¹¹³² на АПК относно работата с предложения и сигнали, по смисъла на АПК.¹¹³³

13. Към:

13.1. министъра на транспорта и съобщенията,

13.2. министъра на регионалното развитие и благоустройството,

13.3. министъра на образованието и науката и

13.4. изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане:

В кодексите за поведение на служителите в съответните организации да се въведе изискване за извършване на преглед и актуализиране на въведените етични норми при изменение на Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация.¹¹³⁴

14. Към министъра на образованието и науката:

Да издаде административен акт за определяне на лица, които да извършват проверка на подадените от задължените лица в МОН декларации за имущество и интереси.¹¹³⁵

15. Към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане:

Да осигури извършването на преглед на Етичния кодекс на служителите в АСП с цел установяване на съответствието му с действащите регулации, в това число и с Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация¹¹³⁶ и при установяване на пропуски и несъответствия да се направи актуализация.¹¹³⁷

В подкрепа на констатациите са събрани 113 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата на адрес гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

На основание чл. 50, ал. 2 от Закона за Сметната палата, министър-председателят на Република България, министърът на вътрешните работи, министърът на иновациите и растежа, министърът на земеделието и храните,

¹¹³⁰ чл.110, ал.1 и ал.3 от АПК

¹¹³¹ Констативна част, Раздел III, т.1.1.1

¹¹³² чл.110, ал.1 и ал.3 от АПК;

Констативна част, Раздел II, т.4.2.2

¹¹³³ Констативна част, Раздел III, т.1.1.1

¹¹³⁴ Констативна част, Раздел II, т. 4.2.2.

¹¹³⁵ Констативна част, Раздел III, т. 2.2.2.1

¹¹³⁶ Приет с ПМС № 57 от 7.04.2020 г.

¹¹³⁷ Констативна част, Раздел II, т.4.2.2

министърът на образованието и науката, министърът на околната среда и водите, министърът на регионалното развитие и благоустройството, министърът на транспорта и съобщенията, министърът на труда и социалната политика, изпълнителният директор на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ и изпълнителният директор на Агенцията за социално подпомагане, да предприемат мерки за изпълнение на препоръките и да уведомят писмено за това председателя на Сметната палата в срок до 30.11.2026 г.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 466 на Сметната палата от 05.12.2025 г. (Протокол № 46).

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Димитър Главчев)

Наказателен кодекс (извадка)

Обн., ДВ, бр. 26 от 2.04.1968 г., в сила от 1.05.1968 г., попр., бр. 29 от 12.04.1968 г., изм., бр. 92 от 28.11.1969 г., изм. и доп., бр. 26 от 30.03.1973 г., доп., бр. 27 от 3.04.1973 г., изм., бр. 89 от 15.11.1974 г., в сила от 1.03.1975 г., изм. и доп., бр. 95 от 12.12.1975 г., изм., бр. 3 от 11.01.1977 г., доп., бр. 54 от 11.07.1978 г., бр. 89 от 9.11.1979 г.,

.....

изм., бр. 17 от 21.02.2013 г., доп., бр. 61 от 9.07.2013 г., изм. и доп., бр. 84 от 27.09.2013 г., бр. 19 от 5.03.2014 г., в сила от 5.03.2014 г., изм., бр. 53 от 27.06.2014 г., доп., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 1.01.2015 г., изм., бр. 14 от 20.02.2015 г., изм. и доп., бр. 24 от 31.03.2015 г., в сила от 31.03.2015 г., доп., бр. 41 от 5.06.2015 г., в сила от 6.07.2015 г., изм. и доп., бр. 74 от 26.09.2015 г., изм., бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.11.2015 г., доп., бр. 102 от 29.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г., изм., бр. 32 от 22.04.2016 г., доп., бр. 47 от 21.06.2016 г.; Решение № 12 от 13.10.2016 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 83 от 21.10.2016 г.; изм. и доп., бр. 95 от 29.11.2016 г., изм., бр. 13 от 7.02.2017 г., в сила от 7.02.2017 г., доп., бр. 54 от 5.07.2017 г., изм., бр. 85 от 24.10.2017 г., изм. и доп., бр. 101 от 19.12.2017 г., изм., бр. 55 от 3.07.2018 г., доп., бр. 1 от 3.01.2019 г., изм. и доп., бр. 7 от 22.01.2019 г., бр. 16 от 22.02.2019 г., бр. 83 от 22.10.2019 г., изм., бр. 13 от 14.02.2020 г., в сила от 14.02.2020 г., изм. и доп., бр. 23 от 14.03.2020 г., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 24.03.2020 г., доп., бр. 88 от 13.10.2020 г., изм. и доп., бр. 103 от 4.12.2020 г., доп., бр. 108 от 22.12.2020 г., изм., бр. 9 от 2.02.2021 г., в сила от 6.02.2021 г.; Решение № 12 от 30.09.2021 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 84 от 8.10.2021 г.; изм. и доп., бр. 53 от 8.07.2022 г.; изм. с Решение № 13 от 27.09.2022 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 79 от 4.10.2022 г.; Решение № 1 от 24.01.2023 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 10 от 31.01.2023 г.; изм. и доп., бр. 67 от 4.08.2023 г., бр. 82 от 29.09.2023 г., бр. 84 от 6.10.2023 г.

.....

Чл. 201. (Доп. - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 10 от 1993 г., доп., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на КС на РБ, бр. 97 от 1995 г.) (1) (Предишен текст на чл. 201 – ДВ, бр. 83 от 2019 г.) Длъжностно лице, което присвои чужди пари, вещи или други ценности, връчени в това му качество или поверени му да ги пази или управлява, се наказва за длъжностно присвояване с лишаване от свобода до осем години, като съдът може да постанови конфискация до една втора от имуществото на виновния и да го лиши от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

(2) (Нова – ДВ, бр. 83 от 2019 г.) Наказанието по ал. 1 се налага и когато деянието е извършено от чуждо длъжностно лице.

Чл. 202. (1) За длъжностно присвояване наказанието е лишаване от свобода от една до десет години:

1. ако за улесняването му е извършено и друго престъпление, за което по закон не се предвижда по-тежко наказание;

2. (изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г.) ако е извършено от две или повече лица, сговорили се предварително.

(2) За длъжностно присвояване наказанието е лишаване от свобода от три до петнадесет години:

1. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) ако е в големи размери,

2. (изм. - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) ако представлява опасен рецидив или

3. (нова - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) ако присвоените средства са от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава.

.....

Чл. 203. (1) (Изм. - ДВ, бр. 89 от 1986 г., бр. 75 от 2006 г.) За длъжностно присвояване в особено големи размери, представляващо особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от десет до двадесет години.

.....

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Ако деянието по предходните алинеи е извършено умишлено и не съдържа признаците на по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години, като съдът може да постанови лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 26 от 2010 г.) За престъпление по предходните алинеи в особено големи размери, представляващо особено тежък случай, наказанието е: по ал. 1 и 2 - лишаване от свобода от три до десет години, а по ал. 3 - лишаване от свобода от три до дванадесет години, като в тези случаи съдът постановява и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Чл. 220. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Длъжностно лице, което съзнателно сключи неизгодна сделка и от това произлезе значителна вреда за стопанството или за учредението, предприятието или

организацията, които то представлява, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години, като съдът може да постанови лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(2) (Нова - ДВ, бр. 89 от 1986 г., изм., бр. 26 от 2010 г.) В особено тежки случаи по предходната алинея наказанието е от три до десет години лишаване от свобода, като съдът постановява и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

(3) (Нова - ДВ, бр. 62 от 1997 г., отм., бр. 101 от 2001 г.).

Чл. 219. (1) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г., бр. 62 от 1997 г., бр. 26 от 2010 г.) Длъжностно лице, което не положи достатъчно грижи за ръководенето, управлението, стопанисването или запазването на повереното му имущество или за възложената му работа и от това последва значителна повреда, унищожение или разпиляване на имуществото или други значителни щети на предприятието или на стопанството, се наказва с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 1975 г., бр. 28 от 1982 г., бр. 62 от 1997 г., бр. 26 от 2010 г.) Който въпреки задълженията си не е упражнил достатъчен контрол върху работата на лица, на които е възложено управлението, разпореждането или отчитането на обществено имущество, и от това са последвали значителни щети на предприятието или на стопанството, се наказва с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Ако деянието по предходните алинеи е извършено умишлено и не съдържа признаците на по-тежко престъпление, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години, като съдът може да постанови лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 26 от 2010 г.) За престъпление по предходните алинеи в особено големи размери, представляващо особено тежък случай, наказанието е: по ал. 1 и 2 - лишаване от свобода от три до десет години, а по ал. 3 - лишаване от свобода от три до дванадесет години, като в тези случаи съдът постановява и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Чл. 220. (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Длъжностно лице, което съзнателно сключи неизгодна сделка и от това произлезе значителна вреда за стопанството или за учреждението, предприятието или организацията, които то представлява, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години, като съдът може да постанови лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(2) (Нова - ДВ, бр. 89 от 1986 г., изм., бр. 26 от 2010 г.) В особено тежки случаи по предходната алинея наказанието е от три до десет години лишаване от свобода, като съдът постановява и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

(3) (Нова - ДВ, бр. 62 от 1997 г., отм., бр. 101 от 2001 г.).

.....

Чл. 224. (1) (Изм. - ДВ, бр. 10 от 1993 г.) Който получи дар или друга имотна облага, за да даде или загдето е дал на чужда държава, чужда организация или дружество, или на чужд гражданин сведения, от които са произлезли или могат да произлязат значителни вреди за стопанството, ако извършеното не представлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до пет години и с глоба от сто до триста лева.

(2) Същото наказание се налага и на този, който е дал дара или имотната облага.

(3) Предметът на престъплението се отнема в полза на държавата.

.....

Чл. 225б. (Нов - ДВ, бр. 28 от 1982 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 10 от 1993 г.) Който за извършена работа или оказана услуга получи имотна облага, която не му се следва, ако извършеното не съставлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до две години и с глоба от сто до триста лева.

(2) Ако деянието по предходната алинея е извършено повторно или облагата е в големи размери, наказанието е лишаване от свобода до три години.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 10 от 1993 г.) В маловажни случаи по ал. 1 наказанието е глоба от сто до триста лева, налагана по административен ред.

(4) Предметът на престъплението се отнема в полза на държавата.

Чл. 225в. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) Който, като изпълнява работа за юридическо лице или едноличен търговец, поиска или приеме дар или каквато и да е облага, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, за да извърши или да не извърши действие в нарушение на задълженията си при осъществяване на търговска дейност, се наказва с лишаване от свобода до пет години или с глоба до двадесет хиляди лева.

(2) Който при осъществяване на търговска дейност предложи, обещае или даде дар или каквато и да е облага на лице, което изпълнява работа в юридическо лице или при едноличен търговец, за да извърши или да не извърши действие в нарушение на неговите задължения, се наказва с лишаване от свобода до три години или с глоба до петнадесет хиляди лева.

(3) Наказанията по предходните алинеи се налагат и когато със съгласие на лицето по ал. 1 дарът или облагата са предложени, обещани или дадени другиму.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2004 г.) Който посредничи да се извърши някое от деянията по предходните алинеи, ако извършеното не представлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до една година или глоба до пет хиляди лева.

(5) Предметът на престъплението се отнема в полза на държавата, а ако липсва или е отчужден, се присъжда неговата равностойност.

.....

Чл. 254а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2000 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 75 от 2006 г.) Длъжностно лице, което в **нарушение на бюджетен закон или подзаконов акт по прилагането му се разпорежда с бюджетни средства или със средства с целево предназначение не по предназначението им**, се наказва с лишаване от свобода до три години или с пробация, както и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 6.

(2) Ако от деянието по ал. 1 са настъпили вредни последици за държавата или общината, наказанието е лишаване от свобода до пет години и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 6.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 75 от 2006 г.).

(4) (Изм. - ДВ, бр. 75 от 2006 г.) В случаите по ал. 1 десетът не се наказва, ако до приключване на съдебното следствие в първоинстанционния съд противозаконният разпоредителен акт бъде отменен и неправомерно разходваните средства бъдат възстановени изцяло. Тази разпоредба не се прилага повторно.

Чл. 254б. (Нов - ДВ, бр. 24 от 2005 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Който използва **не по предназначение получени финансови средства от фондове, принадлежащи на Европейския съюз или предоставени от Европейския съюз на българската държава**, се наказва с лишаване от свобода от една до шест години.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 26 от 2010 г.) Ако длъжностно лице разпорежда да бъде извършено деянието по предходната алинея, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години, като съдът може да лиши виновния от права по чл. 37, ал. 1, т. 6 и 7.

(Загл. отм. - ДВ, бр. 51 от 2000 г.)

.....

Чл. 282. (1) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г., бр. 103 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г.) Длъжностно лице, което **наруши или не изпълни служебните си задължения, или превиши властта или правата си** с цел да набави за себе си или за друго облага или да причини другиму вреда и от това могат да настъпят немаловажни вредни последици, се наказва с лишаване от свобода до пет години, като съдът може да постанови и лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, точка 6, или с пробация.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм. и доп., бр. 89 от 1986 г.) Ако от деянието са настъпили значителни вредни последици или е извършено от лице, което заема отговорно служебно положение, наказанието е лишаване от свобода от една до осем години, като съдът може да постанови и лишаване от правото по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(3) (Нова - ДВ, бр. 89 от 1986 г.) За особено тежки случаи по предходната алинея наказанието е лишаване от свобода от три до десет години, като съдът постановява и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(4) (Нова - ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Наказанието по ал. 3 се налага и на длъжностно лице, което е извършило престъплението с участието на лице, посочено в чл. 142, ал. 2, точки 6 и 8.

(5) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2000 г.) Ако деянието по предходните алинеи е свързано с упражняването на контрол върху производството, преработването, съхраняването, търговията в страната, вноса, износа, транзита и отчетността на наркотичните вещества и прекурсорите, наказанието е лишаване от свобода до десет години по ал. 1 и от три до петнадесет години по ал. 2.

Чл. 282а. (Нов - ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Длъжностно лице, което при наличие на предвидените в нормативен акт условия, необходими за издаване на специално разрешение за осъществяване на определена дейност, **откаже или забави** извън предвидените по закон срокове неговото издаване, се наказва с лишаване от свобода до три години, глоба в размер до петстотин лева и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 7.

Чл. 283. (Изм. - ДВ, бр. 26 от 1973 г., бр. 28 от 1982 г.) Длъжностно лице, което използва своето служебно положение, за да **набави за себе си или за друго противозаконна облага**, се наказва с лишаване от свобода до три години.

Чл. 283а. (Нов - ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Ако престъпленията по чл. 282 и 283 са свързани с приватизацията, продажбата, даването под наем или аренда, както и внасянето в търговски дружества на държавна, общинска и кооперативна собственост, както и на собственост на юридически лица, наказанието е:

1. по чл. 282 - лишаване от свобода от три до десет години, глоба от три до пет хиляди лева и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7;

2. по чл. 283 - лишаване от свобода от една до три години, глоба от хиляда до три хиляди лева и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Чл. 283б. (Нов - ДВ, бр. 62 от 1997 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) Длъжностно лице, което **пречи или затруднява упражняването от собствениците на правата им**, възстановени по Закона за възстановяване

собствеността върху одържавени недвижими имоти, по Закона за възстановяване собствеността върху някои отчуждени имоти по Закона за териториално и селищно устройство, Закона за планово изграждане на населените места, Закона за благоустройство на населените места, Закона за държавните имоти и Закона за собствеността и по Закона за собствеността и ползването на земеделските земи и Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти, Закона за приватизация и следприватизационен контрол или чрез влезли в сила съдебни актове по друг закон, се наказва с лишаване от свобода от две до шест години.

Чл. 294. (1) (Изм. - ДВ, бр. 62 от 1997 г.) Който **спомогне на лице, извършило престъпление, да избегне или да бъде осуетено спрямо него наказателно** преследване или да остане ненаказано, без да се е споразумял с това лице, преди да е извършило самото престъпление, се наказва за лично укривателство с лишаване от свобода до пет години, но не с по-тежко наказание от предвиденото за укривания.

(2) Ако това е извършено с цел за имотна облага, наказанието е лишаване от свобода до пет години, но не по-тежко от предвиденото за укривания.

(3) Горните разпоредби не се прилагат спрямо съпрузите, низходящите, възходящите, братята и сестрите на укриваното лице и техните съпрузи.

(4) (Нова - ДВ, бр. 62 от 1997 г., изм., бр. 27 от 2009 г.) Ако **деецът е съдия, прокурор, следовател или полицейски орган, разследващ полицай**, наказанието е лишаване от свобода от две до осем години.

Чл. 301. (1) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) **Длъжностно лице, което поиска или приеме дар или каквато и да е облага**, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие, се наказва за подкуп с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) Ако длъжностното лице е извършило някое от деянията по ал. 1, **за да наруши или загдето е нарушило службата си**, когато това нарушение не съставлява престъпление, наказанието е лишаване от свобода до осем години и глоба до десет хиляди лева.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 95 от 1975 г., бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) Ако длъжностното лице е извършило някое от деянията по ал. 1, **за да извърши или загдето е извършило друго престъпление във връзка със службата**, наказанието е лишаване от свобода до десет години и глоба до петнадесет хиляди лева.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 89 от 1986 г.) В случаите по предходните алинеи съдът постановява и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

(5) (Нова - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) Наказанието по ал. 1 се налага и на чуждо длъжностно лице, което поиска или приеме подкуп или приеме предложение или обещание за подкуп.

Чл. 302. За подкуп, извършен:

1. (доп. - ДВ, бр. 92 от 2002 г., бр. 26 от 2010 г.) от лице, което заема отговорно служебно положение, включително съдия, съдебен заседател, прокурор или следовател, или от полицейски орган, или от разследващ полицай;

2. чрез изнудване посредством злоупотреба със служебното положение;

3. (изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г.) повторно и

4. в големи размери,

наказанието е:

а) (доп. - ДВ, бр. 89 от 1986 г., изм., бр. 51 от 2000 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) в случаите на чл. 301, ал. 1 и 2 - лишаване от свобода от три до десет години, глоба до двадесет хиляди лева и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7;

б) (изм. - ДВ, бр. 89 от 1986 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) в случаите на чл. 301, ал. 3 - лишаване от свобода от три до петнадесет години, глоба до двадесет и пет хиляди лева и конфискация до една втора от имуществото на виновния, като съдът постановява и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Чл. 302а. (Нов - ДВ, бр. 89 от 1986 г., доп., бр. 92 от 2002 г.) За **подкуп** в особено големи размери, представляващ особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от десет до тридесет години, глоба до тридесет хиляди лева, конфискация на цялото или на част от имуществото на виновния и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7.

Чл. 304. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 7 от 1999 г., изм., бр. 51 от 2000 г., бр. 92 от 2002 г.) (1) Който предложи, обещае или даде дар или каквато и да е облага на длъжностно лице, за да извърши или да не извърши действие по служба или загдето е извършило или не е извършило такова действие, се наказва с лишаване от свобода до шест години и глоба до пет хиляди лева.

(2) Ако във връзка с подкупа длъжностното лице е нарушило служебните си задължения, наказанието е лишаване от свобода до осем години и глоба до седем хиляди лева, когато това нарушение не съставлява по-тежко наказуемо престъпление.

(3) Наказанието по ал. 1 се налага и на онзи, който предложи, обещае или даде подкуп на чуждо длъжностно лице.

Чл. 304а. (Нов - ДВ, бр. 51 от 2000 г., изм., бр. 92 от 2002 г., доп., бр. 26 от 2010 г.) Който предложи, обещае или даде подкуп на длъжностно лице, което заема отговорно служебно положение, включително съдия, съдебен заседател, прокурор или следовател, или на полицейски орган, или на разследващ полицай, се наказва с лишаване от свобода до десет години и глоба до петнадесет хиляди лева.

Чл. 304б. (Нов - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) Който **поиска или приеме дар** или каквато и да е облага, която не му се следва, или приеме предложение или обещание за дар или облага, за да упражни влияние при вземане на решение от длъжностно лице или чуждо длъжностно лице във връзка със службата му, се наказва с лишаване от свобода до шест години или глоба до пет хиляди лева.

(2) Който предложи, обещае или даде дар или каквато и да е наследваща се облага на лице, което твърди, че може да упражни влияние по ал. 1, се наказва с лишаване от свобода до три години или глоба до три хиляди лева.

.....

Чл. 305. (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2002 г.) (1) Наказанията за **подкуп** по предходните членове се налагат и на **арбитър или вещо лице, назначено от съд, учреждение, предприятие или организация, когато те извършат такива деяния** във връзка с тяхната дейност, както и на този, който предложи, обещае или даде такъв подкуп.

(2) Наказанията за подкуп по предходните членове се налагат и на защитник или повереник, когато те извършат такива деяния, за да помогнат да се реши в полза на противната страна или във вреда на доверителя наказателно или гражданско дело, както и на този, който предложи, обещае или даде такъв подкуп.

Чл. 305а. (Нов - ДВ, бр. 28 от 1982 г., изм., бр. 92 от 2002 г.) Който **посредничи да се извърши някое от деянията** по предходните членове, ако това не представлява по-тежко престъпление, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба до пет хиляди лева.

.....

Чл. 307. (Изм. - ДВ, бр. 51 от 2000 г.) Който **преднамерено създава обстановка или условия, за да предизвика предлагане, даване или получаване на подкуп** с цел да навреди на онзи, който даде или приеме подкупа, се наказва за провокация към подкуп с лишаване от свобода до три години.

.....

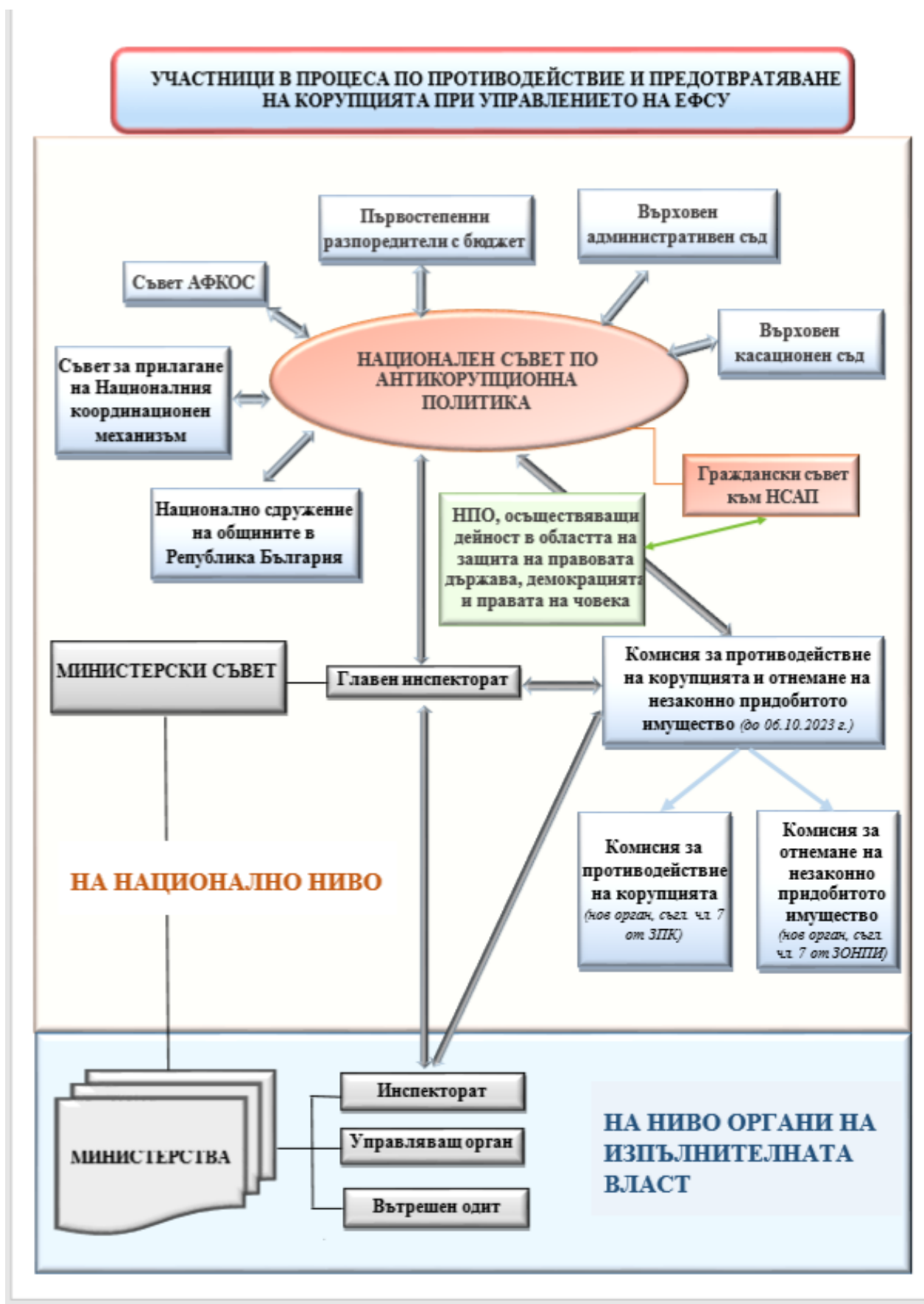
Чл. 387. (1) Който злоупотреби с властта или със служебното си положение, не изпълни задълженията си по служба или превиши властта си и от това произлязат вредни последици, се наказва с лишаване от свобода до три години.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 1982 г.) Ако от деянието са настъпили тежки последици или то се извършва системно от началник към подчинен, наказанието е лишаване от свобода от една до осем години.

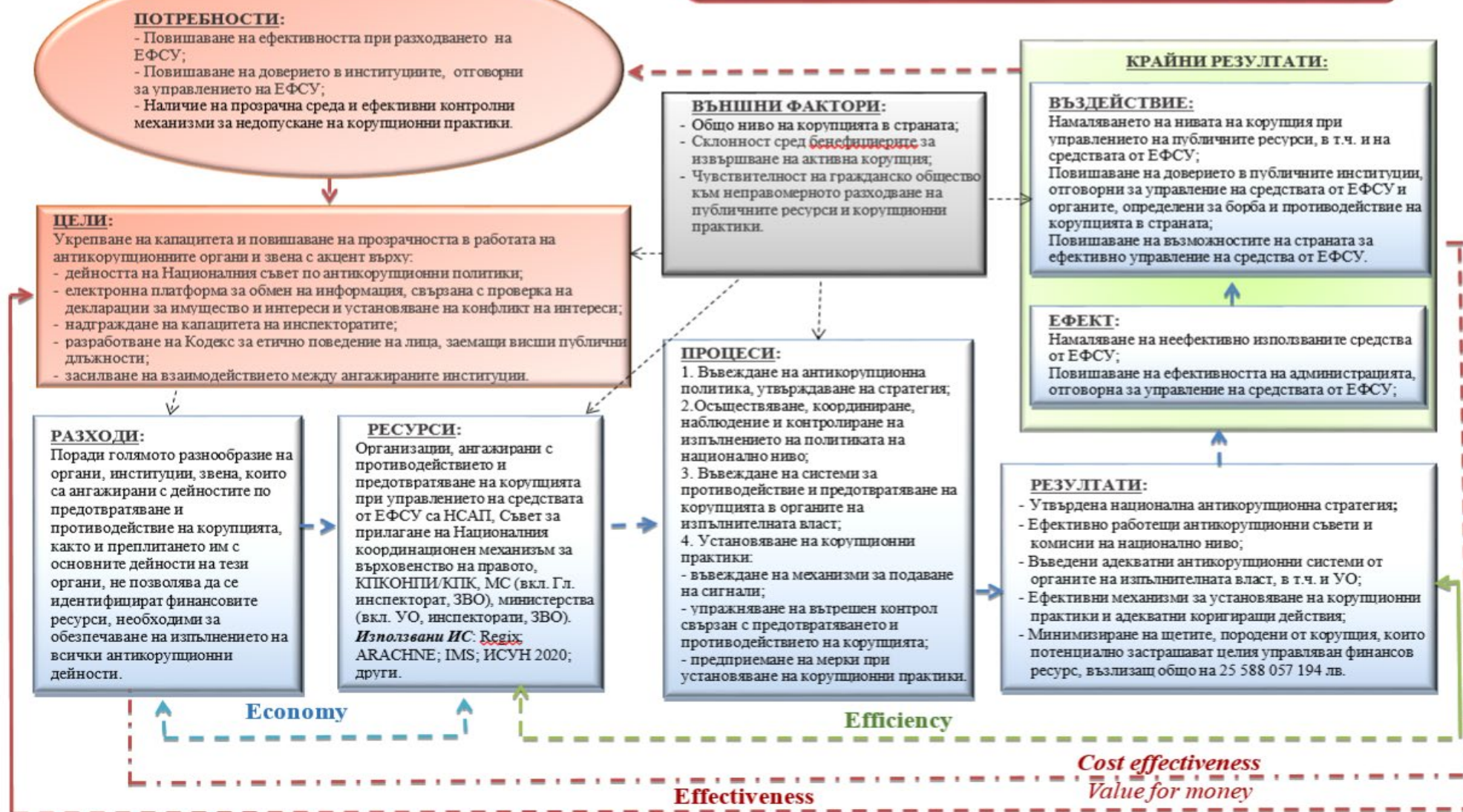
(3) (Нова - ДВ, бр. 89 от 1986 г.) Ако деянието по предходните алинеи е извършено с цел деецът да набави за себе си или за друго **имотна облага или да причини другиму вреда**, наказанието е: лишаване от свобода от една до пет години по ал. 1, от три до осем години по ал. 2, а в особено тежки случаи - от три до десет години, като съдът постановява и лишаване от право по чл. 37, ал. 1, точка 6.

(4) (Нова - ДВ, бр. 28 от 1982 г., предишна ал. 3, бр. 89 от 1986 г.) Когато вредните последици са причинени по непредпазливост, наказанието е: по ал. 1 - лишаване от свобода до две години, по ал. 2 - лишаване от свобода до пет години.

...

ПРОЦЕС ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ И ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА КОРУПЦИЯТА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЕФСУ

Одитни въпроси, критерии и показатели за оценка

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
Основен въпрос: Ефективни ли са действията на отговорните органи за предотвратяване и противодействие ¹¹³⁸ на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление за периода 2021-2023 г.?		
Област 1. Управление на процеса по превенцията и противодействието на корупцията на национално ниво		
Първи специфичен въпрос: Адекватна ли е организацията на управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво?		
1.1. Националните политики за превенция и противодействие на корупцията определят ли ясна визия, цели, мерки и механизми за оценка на изпълнение на целите за периода на действието си?	1.1.1. Утвърдена национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията, действаща през периода 2021-2023г. ¹¹³⁹	- Наличие на нормативно изискване и ред за разработване на дългосрочен стратегически документ в областта на превенция и противодействие на корупцията; - Разработена и утвърдена Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021-2027 г.) (Стратегията); - Стратегията съдържа конкретно дефинирани цели, приоритети и мерки за изпълнение на целите; - Стратегията съдържа механизъм за наблюдение и докладване, в това число и система от индикатори за наблюдение и отчитане на степента на изпълнение на целите; - Изпълнението на мерките са еднозначно определени
	1.1.2. Разработен и приет план за изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България (2021 – 2027 г.) (Пътна карта за изпълнение на Стратегията 2021-2027) ¹¹⁴⁰	- Пътната карта съдържа конкретни дейности за изпълнение на мерките, с определени срокове и източници на финансиране; - Пътната карта съдържа разпределение на отговорностите между участващите органи и/или институции за всяка дейност; - Пътната карта съдържа индикатори за наблюдение на изпълнението на дейностите и очакваните резултати;
	1.1.3. Наличие на отчет и оценка на изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в	- Утвърдени правила и процедури, определящи реда за наблюдение и оценка на резултатите от изпълнението на Стратегия, с посочени срокове и отговорни лица; - Изготвени доклади/отчети за изпълнението на Стратегията и постигнати резултати; - Приети от Министерския съвет доклади/отчети за изпълнението на Стратегията;

¹¹³⁸ Обхватът на противодействието и предотвратяването на корупцията са определени със Закона за противодействие на корупцията и Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – Закон за отнемане на незаконно придобитото имущество), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹¹³⁹ Чл.5, параграф 1 и параграф 3 на Конвенция на Организацията на обединените нации срещу корупцията, ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г. и РМС № 235 от 19.03.2021 г. за приемане на Анализ на изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2015 - 2020 г.) и за приемане на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.) – т. 2

¹¹⁴⁰ Чл.5 на Конвенция на Организацията на обединените нации срещу корупцията, ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 3.08.2006 г. - ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г. и РМС № 235 от 19.03.2021 г. за приемане на Анализ на изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2015 - 2020 г.) и за приемане на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.) и Пътна карта за изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията (2021 - 2027 г.) – т. 3

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
	Република България (2021 – 2027 г.) и на пътната карта за нейното изпълнение и тяхното своевременно актуализиране ¹¹⁴¹	- Предприети корективни мерки - актуализация на стратегията и пътната карта; - .
1.2. Координацията на национално ниво осигурява ли ефективен механизъм за разработване, изпълнение и наблюдение на антикорупционните политики?	1.2.1. Дейността на Национален съвет по антикорупционни политики през 2021-2023 г. допринася за изпълнението на политиката в областта на превенцията и противодействието на корупция ¹¹⁴²	- Определени функции и отговорности; - Наличие на правила и процедури за работата на Национален съвет по антикорупционни политики (НСАП); - ; - Докладване/отчитане на дейността на НСАП; - ; - Координация с други органи и организации.
	1.2.2. Дейността на Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото подпомага изпълнението на политиката в областта на превенцията и противодействието на корупция. ¹¹⁴³	- ; - Обсъждани въпроси и затруднения, възникнали при изпълнението на мерките и дейностите в областта на корупцията; - Обсъждани предложения за предприемане на последващи действия и мерки, включително законодателни промени; - .
Област 2. Мерки по предотвратяване и противодействие на корупцията от администрациите, управляващи средства от ЕФСУ		
Втори специфичен въпрос: Ефективни ли са действията на отговорните органи за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление?		
2.1. Въведени ли са от органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ, адекватни системи за превенция и противодействие на корупцията?	2.1.1. Въведена адекватна система за борба с корупцията ¹¹⁴⁴	- Системата съдържа стратегически цели или приоритети и оперативни цели, които описват търсеното въздействие от изпълнението на програмата за борба с корупцията и са реалистични, последователни, подходящи, измерими и обвързани с крайни срокове за изпълнение; - Отговорности за превенция на корупцията; - Механизъм за управление на корупционните рискове; - Механизъм за комуникация и докладване; - Механизъм за мониторинг и промяна.
2.2. Възложени ли са от органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ, отговорности за	2.2.1. Наличие на достатъчно организационно интегрирани	- Наличие на определени отговорности в организацията за противодействие и предотвратяване на корупцията;

¹¹⁴¹ Чл.3, ал.1, т.2 и т.3 на ПМС № 136 от 2015 г. ; Мярка 1 и 2 към Приоритет 7 на НСПКРБ 2021 -2027, приета с РМС № 235 от 19.03.2021 г., доп. - РМС № 665 от 9.09.2021 г.

¹¹⁴² Чл.6, параграф 1 на Конвенция на ООН срещу корупцията; чл.21 от Закона за администрацията; чл.2 и чл.3 на ПМС № 136 от 29.05.2015 г. за създаване на Национален съвет по антикорупционни политики

¹¹⁴³ Чл.6, параграф 1 на Конвенция на ООН срещу корупцията; чл.21 от Закона за администрацията; Чл.2, т.3 и чл.4 на ПМС № 240 на МС от 24.09.2019 г. за създаване на Национален координационен механизъм за върховенство на правото и на Съвет за неговото прилагане (Загл. изм. – ДВ, бр. 62 от 2022 г.)

¹¹⁴⁴ Т. 2 от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
превенция и противодействие на корупцията?	отговорности за противодействие и предотвратяване на корупцията ¹¹⁴⁵	- Възложени и адекватно оповестени в рамките на организацията отговорности за противодействие и предотвратяване на корупцията на определени структури и/или длъжностни лица; - Определените отговорности обхващат всички дейности в организацията; - Определените отговорности включват: • функцията на лице/звено за контакт със служителите и ръководството; • лицето/звеното да бъде източник на информация относно рисковете от корупция и да съветва ръководството на организацията в тази област; • разпространява информация сред служителите; • съдейства при обучения и има достъп до всички обучителни курсове в областта на борбата с корупцията; • управлява процесите по оценка на риска от корупция; • осъществява мониторинг и оценява всички индикации за корупционни практики; • спомага за информирането на обществеността относно санкциите, предвидени в гражданското и наказателно право.
2.3. Извършва ли се адекватно управление на корупционните рискове от органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ?	2.3.1. Въведен адекватен механизъм за управление на корупционните рискове в организацията. ¹¹⁴⁶	- Механизмът изисква установяване на корупционните рискове, включително и на рисковете, свързани с почтеността (интегритета)¹¹⁴⁷; - Механизмът изисква извършване на оценка на вероятността от реализиране и въздействието на присъщите рискове; - Механизмът изисква определяне на нивото на търпимост на организацията към рисковете; - Механизмът изисква извършване на проверка на адекватността на съществуващите механизми за контрол и приоритизиране на рисковете; - Механизмът изисква документиране на рисковия профил на организацията.
	2.3.2. Ефективно управление на корупционните рискове в организацията. ¹¹⁴⁸	- Извършено установяване на корупционните рискове; - Извършена оценка на вероятността от реализиране и въздействието на присъщите рискове; - Определено ниво на търпимост на организацията към рисковете; - Извършена проверка на адекватността на съществуващите механизми за контрол и приоритизиране на рисковете; - Извършено документиране на рисковия профил на организацията.
2.4. Въведени ли са от страна на органите, отговорни за управлението на средствата	2.4.1. Въведена адекватна рамка от стандарти и регулации за борба с корупцията, фокусирани върху	- Приети правила и стандарти с антикорупционна насоченост, които разглеждат и конкретизират следните елементи: възможност за работа на повече от едно място/ вторична заетост; конфликт

¹¹⁴⁵ Т. 2.3. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

¹¹⁴⁶ Т. 2.4. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

¹¹⁴⁷ OECD Public Integrity Handbook, 10. Risk Management

¹¹⁴⁸ Т. 2.4. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
от ЕФСУ надеждни програми/стратегии за борба с корупцията?	превенцията, установяването и реакцията (предприемането на мерки) ¹¹⁴⁹ .	на интереси; приемане на подаръци или покани; обработка на сигнали; обработка на информация с ограничен достъп; заестост след напускане на държавната администрация; - Въведени правила/указания/регулации за предотвратяване и противодействие на корупцията, които обхващат всички уязвими области в организацията, установени при оценката на корупционния риск; - Въведени стратегии и политики на управляващите органи за борба с корупцията и измамите срещу фондовете на ЕС, в случаите, когато на ниво организация не е разработена достатъчно подробна стратегия за борба с измамите и корупцията.
	2.4.2. Въведен етичен кодекс, регламентиращ формите на приемливо поведение, който е със задължителен характер за лицата на всички ръководни нива ¹¹⁵⁰ .	- Въведени етични норми, които подчертават и утвърждават ценностите на организацията, включително интегритет, независимост, обективност, безпристрастност, конфиденциалност и компетентност; - Наличие на задължение ръководството и служителите на институцията да се придържат към ключовите ценности; - Периодично актуализиране на етичния кодекс с отразяване на всички промени в практиките на дейността и новите регулации; - Периодично запознаване на всички нива от организацията с етичния кодекс.
	2.4.3. Въведен механизъм, осигуряващ правилно прилагане на етичния кодекс.	- Инициативи и/или адаптирани обучения на служителите, насочени към предоставяне на информация за политиките и стандартите за интегритет; - Изискване служителите да подават пред съответните органи декларации за конфликт на интереси, който може да възникне във връзка с функциите им като длъжностни лица; - Подадени декларации в съответствие с изискванията; - Въведени мерки и системи за улесняване на съобщаването от страна на длъжностните лица пред компетентните органи за случаи на корупция, когато такива случаи им станат известни при изпълнение на техните функции¹¹⁵¹; - Специализирано звено (напр. етична комисия), което да гарантира правилното прилагане на етичния кодекс и да предлага наказания при нарушаването му.
	2.4.4. Подходящо управление на човешките ресурси, базирано на: личните качества; обучение; ротация на работните места ¹¹⁵² .	- Въведени изисквания с антикорупционна насоченост при подбора и назначаването на служители, особено на позициите с повишен корупционен риск; - Изискване назначенията и повишенията на високопоставените позиции и на позициите с висок корупционен риск да бъдат обвързани с обучения за борба с корупцията; - Въведени изисквания за провеждане на специализирани обучения за борба с корупцията на новоназначените лица и на периодични обучения на всички служители; - Провеждане на обучения за борба с корупцията на новоназначените лица, с цел запознаване на служителите с опасностите, които крият корупционните практики;

¹¹⁴⁹ Т. 2.5.1.1. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

¹¹⁵⁰ Т. 2.5.1.2. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията.; МСВОИ 130, Етичен кодекс.

¹¹⁵¹ Чл. 8 от Конвенция на ООН срещу корупцията, в сила за Република България от 20.10.2006 г.

¹¹⁵² Т. 2.5.1.3. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
		- Провеждане на периодични антикорупционни обучения за всички служители, с акцент върху тези, извършващи рискови от гледна точка на корупцията дейности; - Изисквания/насоки за прилагане на принципите за прозрачност и обективност в процесите по оценяване и управление на човешките ресурси; - Функционално разделение на задачите, ротация на персонала (ако е възможно) или смяна на отговорностите на лица, изпълняващи функции с повишен корупционен риск.
	2.4.5. Въведена подходяща система за вътрешен контрол, чрез която да се осигури постигането на целите на борбата с корупцията.	- Въведени контролни дейности на всеки етап/дейност от процеса по противодействие и предотвратяване на корупцията, определени в програмата/стратегията за борба с корупцията; - Дефиниране на ролята на звената с контролни функции (вътрешен одит, инспекторат, други) при борбата с корупцията; - Въведени добри практики (например, вече разработени рамки/ръководства от ОИСР или други) в работата на инспекторатите/вътрешния одит за оценяване на въведените мерки за интегритет.¹¹⁵³
	2.4.6. Въведените от УО мерки за борба с корупцията осигуряват достатъчна увереност в лицата, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, потенциалните бенефициери и бенефициерите, че при изразходването на тези средства не се прилагат корупционни практики	- Мнение на служителите от УО относно достатъчността на нормативното и вътрешното регламентиране на дейностите по превенция и противодействие на корупцията; - Мнение на служителите от УО относно наличието на адекватен механизъм за превенция и противодействие на корупцията в администрацията, в която работят; - Мнение на служителите от УО относно наличието на корупционни практики и/или опити за реализиране на такива от страна на бенефициери/потенциални бенефициери; - Мнение на бенефициери/потенциални бенефициери относно наличието на корупционни практики и/или опити за реализиране на такива в процеса по кандидатстване за финансиране по програмите, съфинансирани със средства от ЕФСУ; - Осведомеността на бенефициери/потенциални бенефициери относно политиката на УО за борба с корупцията; - Ниво на корупцията в България според изследвания на международни и национални организации, вкл. и в сравнителен план с други държави.
Област 3. Установяване на корупционни практики		
Трети специфичен въпрос: Ефективни ли са въведените механизми за установяване на корупционни практики?		
3.1. Въведен ли е адекватен механизъм за получаване и администриране на сигнали за корупция?	3.1.1. Осигурени от страна на отговорните органи за превенцията и противодействие на корупцията на достатъчно и адекватни начини за подаване на сигнали за корупция, както и възможност за получаване на сигнали	- Правила и процедури за регламентиране на процеса по подаване на сигнали за корупция, в т.ч. и за оповестяване на възможните начини за подаване на сигнали; - Възможност за подаване на сигнали, в т.ч. и анонимни, чрез пощенски кутии, телефонни линии, електронни пощи и страници, други; - Оповестяване на информация (дефиниции, права, други), подпомагаща лицата подаващи сигнали за корупция;

¹¹⁵³ OECD Public Integrity Handbook, 10. Risk Management;

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
	от максимално широк кръг източници, вкл. и от анонимни източници. ¹¹⁵⁴	- Гаранции за пълно спазване на изискванията за конфиденциалност и липса на последствия за подателите на сигнали; - Текущ мониторинг.
	3.1.2. Своевременно регистриране на получените сигнали за корупция и възлагане на проверки по тях. ¹¹⁵⁵	- Правила и процедури за регламентиране на процеса по регистриране на получените от всички източници (вкл. анонимни) и по всички начини сигнали за корупция; - Прилагане на процедурите за регистриране на всички получени сигнали; - Брой регистрирани сигнали за корупция, получени по различните канали, в т.ч. и свързаните с управление на средствата от ЕФСУ и относителният им дял спрямо всички регистрирани сигнали за корупция по години и по органи; - Правила и процедури за регламентиране на процеса по възлагане на проверки по всички получени сигнали за корупция; - Прилагане на процедурите за регистриране и възлагане на проверки по получените сигнали за корупция; - Брой възложени проверки по сигнали за корупция, вкл. и изпратени на други компетентни органи, свързани с управление на средствата от ЕФСУ и относителният им дял спрямо всички възложени от съответния орган на власт проверки по сигнали за корупция по години и по органи; - Текущ мониторинг.
3.2. Вътрешният контрол, осъществяван в организациите, ангажирани с управлението на средствата от ЕФСУ, допринася ли за повишаване на ефективността на борбата с корупцията?	3.2.1. Ефективно изпълнение от страна на Главния инспекторат към АМС на функции, свързани с предотвратяване и противодействие на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ ¹¹⁵⁶	- Наличие на утвърдени вътрешни правила за дейността на Главния инспекторат; - Наличие в утвърдените годишни планове за дейността на Главния инспекторат на проверки, свързани с корупция при управлението на средствата от ЕФСУ (показателят се изследва за периода 2015-2023 г.); - Подпомагане дейността на инспекторатите от Главния инспекторат, чрез провеждане на периодични работни срещи с ръководителите на инспекторатите; провеждане на обща среща (най-малко веднъж годишно) на ръководителите и служителите от инспекторатите¹¹⁵⁷; - Извършени проверки: • планови проверки по отношение корупция при управление на средствата от ЕФСУ – данни в разрез общо, по видове проверки, по години за: броя на извършените проверки; броя на проверките, при които са установени данни за корупция и наличие на конфликт на интереси; • извънпланови проверки по сигнали за корупция¹¹⁵⁸ и за конфликт на интереси (ЗПК¹¹⁵⁹)¹¹⁶⁰, по отношение на корупция при управление на средствата от ЕФСУ – данни в разрез общо, по

¹¹⁵⁴ Т. 2.5.2.1. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

Чл. 4 и чл. 7 от Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление, приета с ПМС № 111 от 10.08.2023 г., обн., ДВ, бр. 70 от 15.08.2023 г., в сила от 15.08.2023 г.

¹¹⁵⁵ Т. 2.5.2.1. от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията

Чл. 7 и чл. 8 от Наредба за администриране на нередности по Европейските фондове при споделено управление, приета с ПМС № 111 от 10.08.2023 г., обн., ДВ, бр. 70 от 15.08.2023 г., в сила от 15.08.2023 г.

¹¹⁵⁶ Чл. 46а, ал. 1, т. 1, 4, 5 от Закона за администрацията, Обн., ДВ, бр. 130 от 5.11.1998 г., в сила от 6.12.1998 г., посл. изм. и доп., бр. 88 от 20.10.2023 г., в сила от 20.10.2023 г.

¹¹⁵⁷ Чл. 39 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи, приета с ПМС № 93 от 1.06.2018 г., обн., ДВ, бр. 48 от 8.06.2018 г.;

¹¹⁵⁸ на органи на изпълнителната власт и държавни служители на ръководна длъжност – чл. 46а, ал. 2, т. 5 от Закона за администрацията; срещу служители от администрацията на Министерския съвет – чл. 62, ал. 2, т. 2 от Устройствения правилник на МС и неговата администрация

¹¹⁵⁹ ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹¹⁶⁰ срещу служители от АМС, парламентарни секретари, ръководители на звената за връзки с обществеността, съветници, експерти към политическите кабинети на министър-председателя и на заместник министър-председателите – чл. 17, ал 1 от Вътрешни правила за дейността на главния инспекторат по прилагането на ЗПКОНПИ, утвърдени със заповед № В-153 от 2.11.2018 г. на министър-председател

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
		видове проверки, по години и по министерства за: броя на извършените проверки; броя на проверките, при които са установени данни за корупция и наличие на конфликт на интереси; - Осъществено докладване на резултатите от извършения контрол – утвърдени годишни отчети за дейността на Главния инспекторат и утвърдени обобщени годишни доклади за извършените проверки от инспекторатите, в т. ч. с информация за корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ.
	3.2.2. Осъществяван от всички инспекторати или други структури с идентични функции към администрациите, отговорни за управление на средствата от ЕФСУ, контрол по отношение на предотвратяване и противодействие на корупцията¹¹⁶¹	- Наличие в утвърдените годишни планове за дейността на инспекторатите на проверки, свързани с корупция при управлението на средствата от ЕФСУ (показателят се изследва за периода 2015-2023 г.); - Извършени проверки: • планови проверки, свързани с корупция при управление на средствата от ЕФСУ – данни в разрез по организации, години и общо за: броя и относителния дял на извършените проверки, свързани с корупция при управление на средствата от ЕФСУ спрямо общия брой на извършените проверки; брой проверки, при които са установени данни за корупция и наличие на конфликт на интереси; • извънпланови проверки (по постъпили сигнали за корупция и по ЗПК¹¹⁶², свързани с корупция при управление на средствата от ЕФСУ) – данни в разрез по организации, години, видове проверки (по сигнали за корупция по ЗПК¹¹⁶³) и общо за: броя на извършените проверки, свързани с корупция при управление на ЕФСУ и относителния им дял спрямо общия брой на извършените проверки; броя проверки, при които са установени данни за корупция и наличие на конфликт на интереси; - Осъществено докладване на резултатите от извършения контрол – утвърдени годишни отчети за дейността на инспекторатите, в т. ч. с информация по отношение на корупция при управлението на средствата от ЕФСУ.
	3.2.3. Адекватно участие на вътрешния одит, като звено с контролни функции, в борбата с корупцията при управление на средствата от ЕФСУ¹¹⁶⁴	- Наличие на утвърдени годишни планове на звената за вътрешен одит, с включени одитни ангажменти по отношение на корупция при управление на средствата от ЕФСУ (показателят се изследва за периода 2015-2023 г.); - Извършени одитни ангажменти, свързани с корупция при управление на средствата от ЕФСУ в съответствие с утвърдените планове, вкл. данни за броя и относителния дял на: този вид ангажменти от всички одитни ангажменти и на ангажментите, при които са установени данни за корупция и за конфликт на интереси, в разрез по организации, години и общо; - Осъществено докладване на резултатите от извършения контрол – утвърдени годишни доклади за дейността по вътрешен одит на организациите, в т. ч. с информация по отношение на корупция при управление на средствата от ЕФСУ.

¹¹⁶¹ Чл. 46, ал. 4, ал. 7, ал. 8, ал. 9 от Закона за администрацията

ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹¹⁶³ ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹¹⁶⁴ Чл. 6; чл. 13, ал. 1, т. 1; чл. 34; чл. 40, ал. 1, 2 от Закон за вътрешния одит в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 27 от 31.03.2006 г., посл. изм. и доп., бр. 100 от 20.12.2019 г., в сила от 1.01.2020 г.

Специфични въпроси и подвъпроси	Критерии за оценка	Показатели
3.3. Предприемани ли са адекватни действия от страна на органите, отговорни за управлението на средствата от ЕФСУ, в резултат на установени корупционни практики?	3.3.1. Извършени анализи на обстоятелствата, свързани с установените корупционни практики, въз основа на които са направени предложения за предприемане на корективни действия ¹¹⁶⁵	- Въведени процедури за извършване на анализ и предприемане на корективни действия при установяване на корупционни практики; - Идентифицирани проблеми в резултат от осъществения контрол от Главния инспекторат, инспекторатите и звената за вътрешен одит в отделните организациите, управляващи средства от ЕФСУ; - Извършен анализ на причините, свързани с установените корупционни практики; - Извършени анализи на ефективността на дейността на администрацията, съдържащи данни и изводи, относими към предотвратяването и противодействието на корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ; - Наличие на препоръки, методически указания за предприемане на действия за предотвратяване и отстраняване на слабости и пропуски в контролите, позволили извършването на корупционното деяние.
	3.3.2. Предприети корективни действия и приложени административнонаказателни и дисциплинарни мерки в резултат на извършените проверки, с цел подобряване ефективността на предотвратяването и противодействието на корупцията при управлението на средствата от ЕФСУ ¹¹⁶⁶	- Предприети действия в резултат на анализите и препоръките; - Общ брой на неизпълнените препоръки в т. ч. по организации и по години – причини за неизпълнението; - Образувани дисциплинарни производства и наложени дисциплинарни наказания – брой по организации, години и общо; - Съставени актове за установяване на административни нарушения, актове за установяване на конфликт на интереси и сезиране на други компетентни органи – брой по организации, години и общо.

¹¹⁶⁵ Чл. 12, ал. 3 от Закон за финансовото управление и контрол в публичния сектор, Обн., ДВ, бр. 21 от 10.03.2006 г., изм., бр. 28 от 24.03.2020 г., в сила от 13.03.2020 г.;

Т. 2.7.2 от Указание на ИНТОСАЙ 5270 за одит в областта на превенцията на корупцията;

Чл. 46, ал. 4, т. 3 от Закона за администрацията

¹¹⁶⁶ Чл. 46, ал. 4, т. 5, т. 8 от Закона за администрацията;

Чл. 37 от Наредба за структурата и минималната численост на инспекторатите, реда и начина за осъществяване на дейността им и взаимодействието със специализираните контролни органи;

§ 2, ал. 8 от Допълнителните разпоредби от ЗПК (ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.)

Организация за разработване на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г.;

През м. август 2019 г., със заповед на министър-председателя е сформирана работна група, на която е възложено извършване на анализ на ефективността на мерките от НСППК 2015-2020 г.; преглед на относимите документи (действащата стратегия и отчетите за изпълнението ѝ, доклади и анализи на български и международни институции и организации, оценки на въздействието на законодателството, проучвания на общественото мнение и нагласи, и на други документи, свързани с противодействието и превенцията на корупцията); и изготвяне на проект на стратегия с приоритети за следващия стратегически период 2021-2027 г. с конкретни мерки за изпълнението им.¹¹⁶⁷ Председател на работната група е началникът на политическия кабинет на заместник министър-председателя по правосъдната реформа и министър на външните работи и секретар на НСАП. Със заповедта е определен основен и разширен състав на работната група. Основният състав включва 53 членове, от които 16 резервни. В разширения състав на групата са предвидени още 32 члена, от които 10 резервни. (Каре I, 1.1.3)¹¹⁶⁸ Предвидено е анализът на ефективността на мерките по два от приоритетите да се извърши от работната група в разширен състав. За извършване на анализите е поставен тримесечен срок, а проектът на стратегия с приоритети за превенция и противодействие на корупцията през следващия стратегически период (2021 – 2027 г.) и конкретни мерки за изпълнението им следва да се предложи от междуправителствена работна група в рамките на 3 месеца от изтичането на срока за изготвяне на анализите. Освен заповедта, с която се определят съставът, задачите и сроковете за изготвяне на анализа и стратегията, няма други документи, с които се регламентират реда, условията и правила за организиране на процеса по разработване. Анализът стартира четири месеца преди изтичане на срока на действие на Стратегията за периода 2015-2020 г., а НСППК 2021-2027 г. е приета три месеца след изтичане на срока на действие на предходната.¹¹⁶⁹

Създадената организация не е достатъчно ефикасна от гледна точка на времевия график за извършване на отделните етапи за подготовка на предложението за Стратегия, което не осигурява непрекъснатост за изпълнение на политиката в тази област.

Каре I. 1.1.3.

Разширен състав на работната група, извършила анализ на ефективността на мерките от НСППК 2015-2020:

- Висшия съдебен съвет;
- Инспектората на ВСС;
- Върховния касационен съд;
- Върховната касационна прокуратура;
- Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество;
- дирекция „Модернизация на администрацията“ на МС;
- Министерство на правосъдието;
- Министерство на външните работи;
- Министерство на отбраната;
- Агенция за обществени поръчки;
- инспекторатите към министерства, Агенция „Митници“ и Национална агенция за приходите, Главен инспекторат към Министерския съвет;
- неправителствени организации;
- работодателски организации, признати на национално равнище;
- Националното сдружение на общините в Република България;
- други.

Източник: Министерския съвет

¹¹⁶⁷ Одитно доказателство № 11.3

¹¹⁶⁸ Одитно доказателство № 11.3

¹¹⁶⁹ Одитно доказателство № 11.2

Приоритети и мерки в Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г.

ПРИОРИТЕТИ	МЕРКИ
Приоритет 1. Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена	Мярка 1. Продължаване на дейността на Националния съвет по антикорупционни политики и засилване на сътрудничеството със специализираните органи за превенция и противодействие на корупцията (ПРБ, КПКОНПИ) с цел подобряване на политиките по превенция на корупцията
	Мярка 2. Създаване на електронна платформа за обмен на информация относно упражняването на правомощията на органите по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ по проверка на декларации за имущество и интереси и установяване на конфликт на интереси
	Мярка 3. Надграждане на капацитета на инспекторатите, като особено важни звена за противодействие на корупцията
	Мярка 4. Укрепване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията сред заетите в съдебната власт
	Мярка 5. Разработване на Кодекс за етично поведение на лица, заемащи висши публични длъжности в изпълнителната власт
	Мярка 6. Насърчаване на дейности по повишаване на прозрачността в дейността на органите на изпълнителната власт
	Мярка 7. Засилване на взаимодействието между институциите, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията
	Мярка 8. Укрепване и засилване на сътрудничеството на българските институции, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията с международни институции и организации
Приоритет 2. Противодействие на корупционните престъпления	Мярка 1. Усъвършенстване на наказателното законодателство в областта на корупционните престъпления
	Мярка 2. Анализ на наказателно-процесуалното законодателство и предприемане на законодателна инициатива за ограничаване на формализма в наказателния процес
	Мярка 3. Оценка на въздействието на измененията на Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи промяната на подсъдността на делата за престъпления, извършени от лица, заемащи висши публични длъжности
	Мярка 4. Надграждане на професионалната квалификация и специализацията на разследващите полици и на магистратите, работещи по корупционни престъпления
	Мярка 5. Засилване на обучителния елемент за заетите в администрацията с цел укрепване капацитета на контролните звена за разпознаване на корупционни престъпления и подобряване на взаимодействието на прокуратурата и администрацията
	Мярка 6. Засилване на взаимодействието на Прокуратурата и администрацията и предвиждане на механизъм за „обратна връзка“ между тях
Приоритет 3. Укрепване на капацитета и подобряване на работата на органите, натоварени с контролни и санкционни правомощия в администрацията	Мярка 1. Подобряване на законодателството в областта на контролната и санкционна дейност на администрацията, с оглед ограничаване на възможностите за проявление на корупционни практики
	Мярка 2. Създаване и внедряване на единен регистър на административнонаказателните производства
	Мярка 3. Въвеждане на действаща система за проверка на интегритета за служители в администрацията, заемащи длъжности с висок корупционен риск
Приоритет 4. Повишаване на прозрачността и отчетността на местната власт	Мярка 1. Въвеждане на съвременни електронни инструменти за открита и прозрачна община
	Мярка 2. Повишаване на ефективността, прозрачността и отчетността при управление на публичните ресурси
	Мярка 3. Обществени консултации, отчитащи интересите на местните общности
	Мярка 5. Повишаване на ролята на областните обществени съвети за противодействие на корупцията
	Мярка 6. Създаване на механизми за подобряване на бизнес средата и насърчаване на инвестициите чрез създаване на Система за мониторинг на доброто управление и управлението на корупционния риск от органите на местната власт и местното самоуправление

Приоритет 5: Освобождаване на гражданите от „древната“ корупция	Мярка 1. Усъвършенстване на правилата и процедурите за проверка на декларации за имущество и интереси, чрез укрепване на капацитета на органите, натоварени с функции по проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ и предоставяне на инструментариум за ефективна и пълноценна проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ
	Мярка 2. Ограничаване на намесата на човешкия фактор при предоставяне на административни услуги чрез продължаващо развитие на електронни административни услуги
	Мярка 3. Надграждане на капацитета на институциите, свързани с превенция на корупцията в областта на обществени поръчки
	Мярка 4. Надграждане на дейността по ротация на служителите, работещи на рискови за корупция места
	Мярка 5. Надграждане на дейността по изготвяне на антикорупционни планове и изготвяне на методика за оценка на ефективността от изпълнение на антикорупционните планове
	Мярка 6. Въвеждане на инструменти за противодействие на корупцията и насърчаване на почтеността в работата на публичните предприятия
	Мярка 7. Проучване на добри практики, както и събиране и обобщаване на предложения от заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за противодействие на корупцията и гарантиране прилагането на принципите на лоялна конкуренция, публичност и прозрачност при разходването на обществени средства по отношение на финансирането на лечебните заведения
Приоритет 6. Създаване на среда за обществена нетърпимост към корупцията	Мярка 1. Усъвършенстване на регламента за подаване на сигнали
	Мярка 2. Приобщаване на бизнеса за създаване на нетолерантна към корупцията среда чрез почтено поведение (интегритет)
	Мярка 3. Организиране на информационни и образователни антикорупционни кампании
	Мярка 4. Проучване на добрите практики, разработване и обсъждане на концепция и предлагане на законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в РБ
	Мярка 5. Проучване на добри практики, както и събиране и обобщаване на предложения от членовете и Гражданския съвет към НСАП, заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за повишаване на ефективността на дейностите по превенцията и противодействието на „изборната корупция“ и повишаване на обществената нетърпимост към този вид корупция
Приоритет 7. Своевременен отговор на необходимостта от актуализация на антикорупционните мерки, заложи в НСППК, вкл. в отговор на препоръки, отправени от международните институции	Мярка 1. Мониторинг за изпълнение на антикорупционните политики
	Мярка 2. Актуализация на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията

Приложение I, 1.2

Мерки, действия, индикатори за изпълнение и очаквани резултати в Пътната карта за изпълнение на НСППК в Република България за 2021-2027 г.

Мерки	Действия за изпълнение на мярката	Индикатори за изпълнение	Очаквани резултати
ПРИОРИТЕТ 1 „УКРЕПВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА И ПОВИШАВАНЕ НА ПРОЗРАЧНОСТТА В РАБОТАТА НА АНТИКОРУПЦИОННИТЕ ОРГАНИ И ЗВЕНА“			
Мярка 1. Продължаване на дейността на Националния съвет по антикорупционни политики и засилване на сътрудничеството със специализираните органи за превенция и противодействие на корупцията (ПРБ, КПКОНПИ), с цел подобряване на политиките по превенция на корупцията	1. Предефиниране функциите на НСАП и засилване на сътрудничеството с КПКОНПИ, ПРБ, ВКС, ВАС и други специализираните органи за превенция и противодействие на корупцията	1. 2. Подобряване на взаимодействието на НСАП с КПКОНПИ, ПРБ, ВКС, ВАС и други	1. 2. Подобряване на междуинституционалното взаимодействие
Мярка 2. Създаване на електронна платформа за обмен на информация относно упражняването на правомощията на органите по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ по проверка на декларации за имущество и интереси и установяване на конфликт на интереси	1. Създаване и внедряване на електронна платформа за обмен на информация относно упражняването на правомощията на органите по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ	1. Създадена и внедрена електронна платформа за обмен на информация относно упражняването на правомощията на органите по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ	
Мярка 3. Надграждане на капацитета на инспекторатите, като особено важни звена за противодействие на корупцията	 2. Първоначално и текущо обучение на инспекторите	2. Организиране на профилирано първоначално и текущо обучение на инспекторите	
Мярка 6. Насърчаване на дейности по повишаване на прозрачността в дейността на органите на изпълнителната власт	Надграждане на мерките по осигуряване на публичност и прозрачност в дейността на институциите		Повишаване на прозрачността в работата на органите на изпълнителната власт
Мярка 7. Засилване на взаимодействието между институциите, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията	Подобряване на взаимодействието между институциите за разкриване на корупционни прояви, особено по високите етажи на властта.		Засилване на взаимодействието между антикорупционните органи
Мярка 8. Укрепване и засилване на сътрудничеството на българските институции, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията с международни институции и организации	Продължаване и задълбочаване на сътрудничеството на българските институции, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията с международни институции и организации	1. Продължаване на активното взаимодействие на българските институции, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията, с международни институции и организации 2. Задълбочаване и надграждане на взаимодействието с международни институции и организации в областта на превенцията и противодействието на корупцията	Укрепване и засилване на сътрудничеството на българските органи, ангажирани в превенцията и противодействието на корупцията, с международни институции и организации

ПРИОРИТЕТ 2. ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИОННИТЕ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ			
Мярка 2. Анализ на наказателно-процесуалното законодателство и предприемане при необходимост на законодателна инициатива за ограничаване на формализма в наказателния процес	Анализ на наказателно-процесуалното законодателство и при необходимост изготвяне на проект на закон за изменение и допълнение на НПК	Анализ на наказателно-процесуалното законодателство и при необходимост – изготвяне на проект на ЗИДНПК	
Мярка 3. Оценка на въздействието на измененията на Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи промяната на подсъдността на делата за престъпления, извършени от лица, заемачи висши публични длъжности	Оценка на въздействието на измененията на Наказателно-процесуалния кодекс, касаещи промяната на подсъдността на делата за престъпления, извършени от лица, заемачи висши публични длъжности		
Мярка 4. Надграждане на професионалната квалификация и специализацията на разследващите полици и на магистратите, работещи по корупционни престъпления	1. Текущо продължаващо обучение на разследващите полици, работещи по корупционни престъпления	1. Проведени присъствени и дистанционни обучения по въпросите на разследването и доказването на корупционните престъпления	1. Повишаване на капацитета на разследващите полици при работа по дела за корупционни престъпления
	2. Надграждане на професионалната квалификация на магистратите, работещи по корупционни престъпления	2. Проведени присъствени и дистанционни обучения по въпросите на приложението на съставите на корупционните престъпления	2. Надграждане на професионалната квалификация на магистратите, работещи по корупционни престъпления
Мярка 5. Засилване на обучителния елемент за заетите в администрацията с цел укрепване капацитета на контролните звена за разпознаване на корупционни престъпления и подобряване на взаимодействието на Прокуратурата и администрацията	Текущо и продължаващо обучение за заетите в администрацията, натоварени с контролни функции и функции по интегритета, за установяване на организационни слабости, създаващи риск от корупция, на случаи на нарушаване на интегритета и на правонарушения с корупционен произход, които не са престъпления, както и за разпознаване на корупционни престъпления	Проведени присъствени и дистанционни обучения за заетите в администрацията, натоварени с контролни функции и функции по интегритета	Повишаване на капацитета на заетите в администрацията, натоварени с контролни функции и функции по интегритета за установяване на организационни слабости, създаващи риск от корупция, на случаи на нарушаване на интегритета и на правонарушения с корупционен произход, които не са престъпления, както и за разпознаване на корупционни престъпления
Мярка 6. Засилване на взаимодействието на Прокуратурата и администрацията и предвиждане на механизъм за „обратна връзка“ между тях	1. Провеждане на съвместни инициативи с цел повишаване качеството на сигналите, подавани от администрацията до Прокуратурата за корупционни престъпления	1. Повишаване качеството на сигналите, подавани от администрацията до Прокуратурата за корупционни престъпления	1. Повишаване качеството на сигналите, подавани от администрацията до Прокуратурата за корупционни престъпления
	2. Създаване на механизъм за проследяване на резултатите от мерките за ограничаване на корупционния риск	2. Създаване на механизъм за проследяване на резултатите от мерките за ограничаване на корупционния риск	2. Подобряване на взаимодействието между Прокуратурата и администрацията в насока разкриване на признаци на корупционни престъпления и ограничаване на факторите за проява на корупция

ПРИОРИТЕТ 3. УКРЕПВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА И ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА ОРГАНИТЕ, НАТОВАРЕНИ С КОНТРОЛНИ И САНКЦИОННИ ПРАВОМОЩИЯ В АДМИНИСТРАЦИЯТА			
Мярка 1. Подобряване на законодателството в областта на контролната и санкционна дейност на администрацията, с оглед ограничаване на възможностите за проявление на корупционни практики			
	2. Проучване на добри европейски практики в областта на административното наказване и контрол	2. Проучване на съвременните достиженията на държави - членки в областта на административното наказване и контрол	
			
Мярка 3. Въвеждане на действаща система за проверка на интегритета за служители в администрацията, заемщи длъжности с висок корупционен риск			
	2. Изготвяне и внедряване на методологии за оценка на риска от корупционно поведение	2. Изготвяне и внедряване на методологии за оценка на риска от корупционно поведение	2. Внедрени методологии за оценка на риска от корупционно поведение
	3. Изграждане на институционален капацитет за извършване на този вид проверки	3. Осигуряване на кадрова и ресурсна обезпеченост за извършване проверки на интегритета	3. Осигуряване на кадрова и ресурсна обезпеченост за извършване проверки на интегритета
ПРИОРИТЕТ 4. ПОВИШАВАНЕ ПРОЗРАЧНОСТТА И ОТЧЕТНОСТТА НА МЕСТНАТА ВЛАСТ			
ПРИОРИТЕТ 5. ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ОТ „ДРЕБНАТА“ КОРУПЦИЯ			
Мярка 1. Усъвършенстване на правилата и процедурите за проверка на декларации за имущество и интереси, чрез укрепване на капацитета на органите, натоварени с функции по проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ и предоставяне на инструментариум за ефективна и пълноценна проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ЗПКОНПИ	1. Първоначални и текущи обучения на служителите при органите по проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ	1. Проведени присъствени и дистанционни обучения на служителите при органите по проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ	1. Повишаване на капацитета на служителите при органите по проверката на декларациите и установяването на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ
			
	4. Обучение на органите по проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ за работа със специализирания софтуер	4. Проведени обучения на органите по проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ за работа със специализирания софтуер	
Мярка 2. Ограничаване на намесата на човешкия фактор при предоставяне на административни услуги чрез продължаващо развитие на електронни административни услуги	3. Електронизация на административни услуги	3. Електронизация на административни услуги, включително дейностите по устройствено планиране, инвестиционно проектиране, разрешаване на строителството и въвеждане в експлоатация	3. Електронизация на административни услуги
			
Мярка 3. Надграждане на капацитета на институциите, свързани с превенция на корупцията в областта на обществени поръчки	2. Повишаване на професионалната квалификация на заетите в администрацията, работещи в областта на обществените поръчки, по въпросите на конфликта на интереси и корупцията	2. Включване на допълнителни теми, свързани с конфликта на интереси и корупцията, в обученията относно обществените поръчки	2. Повишаване на професионалната квалификация на заетите в администрацията, работещи в областта на обществените поръчки, по въпросите на конфликта на интереси и корупцията
			

	3. Развитие на електронните обществени поръчки, чрез внедряване на нови функционалности в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“	3. Развитие на електронните обществени поръчки, чрез внедряване на нови функционалности в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“	3. Развитие на електронните обществени поръчки
	4. Актуализация на методически указания и образци на документи по ключови аспекти, свързани с обществените поръчки	4. Актуализирани методически указания и образци на документи по ключови аспекти на цикъла на обществените поръчки	
Мярка 4. Надграждане на дейността по ротация на служителите, работещи на рискови за корупция места	1. Продължаване на дейността по ротация на служителите, работещи на рискови за корупция места, в т.ч. и автоматизирано разпределение на служители, в сектори, които позволяват.	1. Ротация на служителите, работещи на рискови за корупция места;	1. Ограничаване на корупционния риск сред заетите работещи на рискови за корупция места
	2. Периодичен преглед на изпълнението на мярката и оценка на резултатите от изпълнението	2. Периодичен преглед на изпълнението на мярката и оценка на резултатите от изпълнението	2. Анализ на изпълнението на мярката и оценка на резултатите от изпълнението
Мярка 5. Надграждане на дейността по изготвяне на антикорупционни планове и изготвяне на методика за оценка на ефективността от изпълнение на антикорупционните планове	1. Продължаване на дейността по изготвяне и изпълнение на антикорупционни планове		1. Продължаване на дейността по изготвяне и изпълнение на антикорупционни планове
	2. Анализ и оценка на необходимостта от изменение на Насоките за съставянето на антикорупционни планове, тяхното съдържание и одобряването им	2. Анализ и оценка на необходимостта от изменение на Насоките за съставянето на антикорупционни планове, тяхното съдържание и одобряването им	
	3. Изготвяне на методика за оценка на ефективността от изпълнение на антикорупционните планове	3. Изготвена методика за оценка на ефективността от изпълнение на антикорупционните планове	
Мярка 7. Проучване на добри практики, както и събиране и обобщаване на предложения от заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за противодействие на корупцията и гарантиране прилагането на принципите на лоялна конкуренция, публичност и прозрачност при разходването на обществени средства по отношение на финансирането на лечебните заведения			
	2. Събиране и обобщаване на предложения от заинтересовани лица и институции за повишаване на контрола, публичността и отчетността върху разходване на ресурсите на лечебните заведения	2. Събиране и обобщаване на предложения от заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за повишаване на контрола, публичността и отчетността върху разходване на ресурсите на лечебните заведения	2. Събрани и обобщени предложения за мерки и дейности, свързани с повишаване на контрола, публичността и отчетността върху разходване на ресурсите на лечебните заведения
			
ПРИОРИТЕТ 6.			
СЪЗДАВАНЕ НА СРЕДА ЗА ОБЩЕСТВЕНА НЕТЪРПИМОСТ КЪМ КОРУПЦИЯТА			
Мярка 4. Проучване на добрите практики, разработване и обсъждане на концепция и предлагане на законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в Република България	Проучване на добрите практики, разработване и обсъждане на концепция и предлагане на законодателни мерки за уреждане на лобистките дейности в Република България по отношение на националните и местни органи, в		

	законодателната и изпълнителната власт		
Мярка 5. Проучване на добри практики, както и събиране и обобщаване на предложения от членовете и Гражданския съвет към НСАП, заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за повишаване на ефективността на дейностите по превенцията и противодействието на „изборната корупция“ и повишаване на обществената нетърпимост към този вид корупция	1. Проучване на добри европейски практики в областта на превенцията и противодействието на „изборната корупция“		
	2. Събиране и обобщаване на предложения от членовете и Гражданския съвет към НСАП, заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за повишаване на ефективността на дейностите по превенцията и противодействието на „изборната корупция“ и повишаване на обществената нетърпимост към този вид корупция	2. Събиране и обобщаване на предложения от членовете и Гражданския съвет към НСАП, заинтересовани лица и институции за предприемане на конкретни мерки за повишаване на ефективността на дейностите по превенцията и противодействието на „изборната корупция“ и повишаване на обществената нетърпимост към този вид корупция	
	3. Предоставяне на информация относно установените добри практики и направените предложения по т. 1 и 2 на вниманието на парламентарно представените политически партии, парламентарната комисия за борба с корупцията, конфликт на интереси и парламентарна етика и заинтересованите институции за предприемане на действия – обсъждания и предложения за законодателни промени	3. Предоставяне на информация относно установените добри практики и направените предложения по т. 1 и 2 на вниманието на парламентарно представените политически партии, парламентарната комисия за борба с корупцията, конфликт на интереси и парламентарна етика и заинтересованите институции за предприемане на действия – обсъждания и предложения за законодателни промени	
ПРИОРИТЕТ 7. СВОЕВРЕМЕНЕН ОТГОВОР НА НЕОБХОДИМОСТТА ОТ АКТУАЛИЗАЦИЯ НА АНТИКОРУПЦИОННИТЕ МЕРКИ, ЗАЛОЖЕНИ В НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО В ОТГОВОР НА ПРЕПОРЪКИ, ОТПРАВЕНИ ОТ МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИНСТИТУЦИИ			
Мярка 1. Мониторинг за изпълнение на антикорупционните политики			
	2. Периодична оценка на антикорупционните политики	Периодични оценки на изпълнението на антикорупционните политики	Периодична оценка на изпълнението на антикорупционните политики

Източник: Пътна карта за изпълнение на НСПК 2021-2027

Примери за липсата на ясна, точна и изчерпателна информация в Отчета за изпълнение на мерките, включени в Пътната карта за изпълнение на НСППК 2021-2027 за периода март 2021 г. – май 2022 г.

1. Представените отчетни данни са обичайни действия, извършвани по силата на нормативни или вътрешни актове или по принцип, без да е ясно какво е надграденото точно за този отчетен период.

Пример:

1.1. По приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“, Мярка 3. „Надграждане на капацитета на инспекторатите, като особено важни звена за противодействие на корупцията“ едно от заложените действия за постигане на мярката е „Първоначално и текущо обучение на инспекторите“. Информацията, която е представена в отчета е „Създадени са условия за участие на инспекторите от Инспекторатите за първоначално и ежегодни обучения, свързани с повишаване на ефективността от дейността им“.

1.2. По приоритет 1 „Укрепване на капацитета и повишаване на прозрачността в работата на антикорупционните органи и звена“, Мярка 6. „Насърчаване на дейности по повишаване на прозрачността в дейността на органите на изпълнителната власт“ е предвидена да се реализира чрез действие „Надграждане на мерките по осигуряване на публичност и прозрачност в дейността на институциите“. В изпълнение на мярката, в Отчета е посочено, че „министерствата и второстепенните разпоредители с бюджет към тях регулярно публикуват информация и документи на интернет страниците си за: предстоящи процедури, кампании, резултати от оценки на проектни предложения, управлението на средствата по европейски програми, реда и условията за предоставяне на административни услуги, публични електронни регистри и други. Провеждат се публични кампании, както и анкетни проучвания за оценка на дейността на администрациите..... и т.н“, т.е. обичайни действия, извършвани по силата на нормативни или вътрешни актове или по принцип, без да е ясно какво е надграденото точно за този отчетен период.

2. Действия, по които са представени количествени данни, но не позволяват извършване на сравнения и оценка, тъй като в Пътната карта не са заложили целеви стойности на предвидените индикатори.

2.1. По Приоритет 2 „Противодействие на корупционните престъпления“, Мярка 4. „Надграждане на професионалната квалификация и специализацията на разследващите полицаи и на магистратите, работещи по корупционни престъпления“ едно от действията е „Текущо продължаващо обучение на разследващите полицаи, работещи по корупционни престъпления“. В отчета са представени данни за проведени през 2021 г. в главните и областните дирекции на МВР с функции по разследване на престъпления на 135 обучения на 2 178 служители на тема: „Особености при разследване на престъпленията, включени в Единния каталог на корупционните престъпления по ПРБ“, но сам по себе си този факт не е достатъчен за измерване на степента на изпълнение, предвид че в пътната карта заложили индикатор е „Проведени присъствени и дистанционни обучения по въпросите на разследването и доказването на корупционните престъпления“, без конкретни целеви стойности

2.2. По Приоритет 2 „Противодействие на корупционните престъпления“, Мярка 5. „Засилване на обучителния елемент за заетите в администрацията с цел укрепване капацитета на контролните звена за разпознаване на корупционни престъпления и подобряване на взаимодействието на прокуратурата и администрацията“ е предвидена да се реализира чрез действие „Текущо и продължаващо обучение за заетите в администрацията, натоварени с контролни функции и функции по интегритета, за установяване на организационни слабости, създаващи риск от корупция, на случаи на нарушаване на интегритета и на правонарушения с корупционен произход, които не са престъпления, както и за разпознаване на корупционни престъпления“. В Отчета е посочено, че през 2021 г. служители на МФ са участвали в курсове, по е-модул за самообучение на тема: „Мерки срещу изпирането на пари“ и „Кодекс за поведение на служителите – функции и основни акценти, но индикаторът за изпълнение на действието в Пътната карта е „Проведени присъствени и дистанционни обучения за заетите в администрацията, натоварени с контролни функции и функции по интегритета“.

2.3. По Приоритет 5 „Освобождаване на гражданите от „дребната корупция“, Мярка 1. „Усъвършенстване на правилата и процедурите за проверка на декларации за имущество и интереси, чрез укрепване на капацитета на органите, натоварени с функции по проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ДР на ЗПКОНПИ и предоставяне на инструментариум за ефективна и пълноценна проверка на декларациите за имущество и интереси на лицата по § 2 от ЗПКОНПИ“, едно от действията е „Първоначални и текущи обучения на служителите при органите по проверка на декларациите

и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ“. В изпълнение на действието, в Отчета е посочено, че във връзка с въвеждането на изискванията за подаване на декларации по чл. 35 от ЗПКОНПИ са проведени първоначални обучения чрез ИПА на инспекторите от инспекторатите по чл. 46 от ЗА и на служителите от второстепенните разпоредители с бюджет за проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на лицата по § 2, ал. 1 от ДР на ЗПКОНПИ, като са изброени 4 институции.

3. Част от представената в Отчета информация не кореспондира по смисъл със заложената мярка/действие в Стратегията

3.1. По Приоритет 3. „Укрепване на капацитета и подобряване на работата на органите, натоварени с контролни и санкционни правомощия в администрацията“, Мярка 3. „Въвеждане на действаща система за проверка на интегритета за служители в администрацията, заемащи длъжности с висок корупционен риск“, една от предвидените дейности е „Изготвяне и внедряване на методологии за оценка на риска от корупционно поведение.“ Представената в отчета информация за Агенция „Митници“ е „Съгласно разпоредбите на чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Устройствения правилник на Агенция „Митници“ (УПАМ), на основание чл. 10, ал. 7 от Закона за митниците, директорът на Агенцията ежегодно до 31 май изисква от органите на НАП наличните данни за доходите и имуществото на митническите служители през предходната година. В изпълнение на заповед на директора на АМ, Инспекторатът извършва ежегодно проверки във връзка с информацията по чл. 42, ал. 1 от УПАМ по реда на утвърдени от директора с вътрешните правила.“

3.2. „Противодействие на корупционните престъпления“, мярка 6 „Засилване на взаимодействието на Прокуратурата и администрацията и предвиждане на механизъм за „обратна връзка“ между тях“, една от предвидените дейности е „Създаване на механизъм за проследяване на резултатите от мерките за ограничаване на резултатите от корупционния риск“, като очакван резултат се предвижда да се подобри взаимодействието между Прокуратурата и администрацията в насока разкриване на признаци на корупционни престъпления и ограничаване на факторите за проява на корупция. В изпълнение на тази дейност, в Отчета е посочено, че от министерствата са създадени механизми за проследяване изпълнението на мерките, включени в антикорупционните планове, като изготвят шестмесечни и годишни отчети за изпълнението на заложените мерки (в т.ч. и за второстепенните разпоредители).

4. Почти за половината (46 на сто) от действията, предвидени за изпълнение на мерките по Стратегията е посочено, че са „в процес на изпълнение“, без представена информация, от която да е видно тяхното стартиране и в какво се изразява изпълнението им за отчетния период.¹¹⁷⁰ За някои от тях се предлага удължаване на сроковете за изпълнение, в т.ч. и на действия с изтекли срокове, но липсва обосновка и мотиви за причините, които налагат тези промени.¹¹⁷¹

По отношение на актуализирането на НСППК 2021-2027 г. и Пътната карта за изпълнението ѝ, към датата на провеждане на заседанието през 2022 г. от институциите не са представени предложения за актуализиране. Видно от протокола от заседанието е проведена дискусия по темата, но той не е достатъчно подробен и изчерпателен и не отразява изразените становища на участниците и конкретните предложения. Взети са решения отговорните институции да изпратят предложения за актуализиране на НСППК 2021 - 2027 г. и Пътната карта към нея. В определените с решението на НСАП срокове, не постъпват финални предложения за актуализиране на Стратегията, както и за изменения и допълнения на мерките, включени в Пътната карта, поради което от Секретариата на НСАП не са изготвяни проекти на документи.¹¹⁷²

¹¹⁷⁰ Одитно доказателство № 1.25

¹¹⁷¹ Одитно доказателство № 1.25

¹¹⁷² Одитни доказателства №№ 1.25 и 27.2

Идентифицирани проблеми и дадени препоръки в доклада на ГРЕКО за България¹¹⁷³, приет през 2022 г.;

В доклада на ГРЕКО за България¹¹⁷⁴, Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи“¹¹⁷⁵ се оценява ефективността на действащата рамка в България за предотвратяване и борба с корупцията сред лицата, заемащи висши държавни длъжности (министър-председател, министри, главни секретари, ръководители на политически кабинети, съветници, експерти и др.) и членове на полицията (държавни служители на МВР с правоохранителни функции). Той има за цел да подпомогне усилията на страната за изграждане на солидна основа за предотвратяване на корупцията чрез укрепване на прозрачността, почтеността и отчетността в общественния живот в съответствие със стандартите на ГРЕКО.

Във връзка с констатирани слабости са дадени конкретни препоръки:

- *По отношение на почтеността на висшите държавни длъжности:* да се въведат правила за несъвместимости и проучване, въз основа на критерии за почтеност; приоритетно да се приеме методика за анализ на риска, която да обхваща специфичните рискове за почтеността на лицата, заемащи висши държавни длъжности; да се приеме, публикува и допълни всеобхватен кодекс за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности, с ясни насоки относно конфликтите на интереси и др., както и механизъм, предвиждащ точни санкции за нарушения и инструменти за тяхното прилагане; да се въведат правила за това как лицата, заемащи висши държавни длъжности, се ангажират в контакти с лобисти и други трети страни, които се стремят да повлияят на законодателната и друга дейност на правителството; да се гарантира достатъчна функционална независимост на вътрешните инспекторати, за да се позволи на тези звена ефективно да изпълняват своята роля в предотвратяването и разкриването на нарушения, свързани с почтеността и други нередности в рамките на съответните органи на изпълнителната власт, вкл. когато такива нередности могат да включват лица, заемащи висши държавни длъжности; да се гарантира, че декларациите за доходите, имуществото и интересите, подадени от лица, заемащи висши държавни длъжности, подлежат на задълбочен, проактивен и независим механизъм за контрол, свързан с режим на изпълнение; да се въведе ефективен механизъм, за да се гарантира, че проактивните разследвания и ефективното наказателно преследване на престъпления, свързани с корупция, включващи лица, заемащи висши държавни длъжности, се провеждат систематично; се премахват процесуалните пречки, които възпрепятстват или пречат да се започне наказателно разследване и производство по такива случаи; и за такива престъпления се налагат ефективни и пропорционални наказателно правни санкции и др.

- *По отношение на правоохранителните органи:* законово да се гарантира достатъчна оперативна независимост на полицията спрямо МВР¹¹⁷⁶; регламентиране на даренията и спонсорството, както и тяхната публичност; да се създаде специална антикорупционна стратегия (или еквивалентен документ) за полицията като допълнение към Националната стратегия за предотвратяване и противодействие на корупцията, придружена от план за действие по нейното изпълнение; да бъде извършена цялостна оценка на риска в областите и дейностите, застрашени от корупция; етичният кодекс за полицията да обхваща подробно всички въпроси, свързани с почтеността на полицията и механизъм за прилагане; засилване на обучението по въпросите на почтеността, етиката и борбата с корупцията; да се засили обективността и прозрачността на процедурите за повишение; да се подобряват условията на заетост в полицията чрез преразглеждане на размера на възнаграждението и др.

В доклада на ГРЕКО се препоръчва приемането и прилагането на законови мерки за защита на лицата, подаващи сигнали за нередности и въвеждане на модули за защита на лицата, подаващи сигнали за нередности в програмите за обучение по почтеност, конфликт на интереси и предотвратяване на корупцията. Отчетено е и наличието на планирани мерки в тази посока в НСППК 2021-2027 и Пътната карта за нейното изпълнение, както и в Националния план за възстановяване и устойчивост, но е

¹¹⁷⁴ <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=364&y=2023&m=2&d=>

¹¹⁷⁵ България е член на GRECO от 1999 г. и обект на четири кръга на оценка - през септември 2001 г., декември 2004 г.; октомври 2009 г. и октомври 2014 г. Доклад от Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи“, приет на 92-ото пленарно заседание (Страсбург, 28.11-2.12. 2022 г.) – (стр. 5 и стр. 7) <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=364&y=2023&m=2&d=>

¹¹⁷⁶ т. 124 от Доклад от Пети кръг на оценка „Предотвратяване на корупцията и насърчаване на почтеността в централното управление (висшите държавни длъжности) и правоохранителните органи“, приет на 92-ото пленарно заседание (Страсбург, 28.11-2.12. 2022 г.) <https://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=364&y=2023&m=2&d=>

установено, че те не отговарят на изискванията на Препоръка CM/Rec(2014)7¹¹⁷⁷ или Директивата на Европейския съюз за защита на лицата, сигнализиращи за нередности.¹¹⁷⁸

Във връзка с дадените препоръки на Групата на държавите срещу корупцията (ГРЕКО), в проектите на Актуализираната НСППК 2021-2027 и Пътната карта за нейното изпълнение, разгледани на заседанието на Националния съвет по антикорупционни политики, проведено през м. октомври 2023 г., са предложени промени на мерки и дейности в тази посока, но предвид неприключен процес по съгласуване и одобрение от Министерски съвет на проектите на документи, препоръките не са част от стратегическата рамка.

¹¹⁷⁷ Препоръка CM/Rec (2014)7 относно защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности, приета от Комитета на министрите на Съвета на Европа на 30.04.2014 г. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0022_BG.html

¹¹⁷⁸ Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, сигнализиращи за нередности относно правото на Съюза. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/LSU/?uri=CELEX:32019L1937>

Състав и изменения в състава на Националния съвет по антикорупционни политики за периода 2021-2023 г.;

Таблица I, 2.1.2

Таблица 1, стр. 12

Състав на Национален съвет по антикорупционни политики през периода 2021-2023 г., определен с ПМС № 136 от 2015 г.				
Период	от 28.09.2018 г. ¹¹⁷⁹ до 19.10.2021 г. ¹¹⁸⁰	от 19.10.2021 г. до 5.04.2022 г. ¹¹⁸¹	от 5.04.2022 г. до 30.08.2023 г. ¹¹⁸²	от 30.08.2023 г. до 31.12.2023 г.
Председател	заместник министър-председател по правосъдната реформа и министър на външните работи	определен от министър-председателя заместник министър-председател	министър-председател	
Заместник-председател	министър на правосъдието			
Секретар	определен от председателя член на политическия кабинет			
Членове	представител на политическия кабинет на заместник министър-председателя по обществен ред и сигурността и министър на отбраната		заместник министър-председател по ефективно управление	
				заместник министър-председател и министър на външните работи
	заместник-министър на правосъдието			
	заместник-министър на вътрешните работи			
	заместник-министър на икономиката		заместник-министър на икономиката и индустрията	
	заместник-министър на финансите			
	заместник-председателят на КПКОНПИ			
	заместник главен прокурор			
			заместник-министър на енергетиката	
			заместник-министър на електронното управление	
	заместник-председател на Върховния касационен съд			
	заместник-председател на Върховния административен съд			
	главният инспектор от Инспектората към Висшия съдебен съвет			
	заместник-председател на Държавна агенция „Национална сигурност“			
	ръководителят на Главния инспекторат към МС			
	представител на Националното сдружение на общините в Република България			

Източник: ПМС № 136 от 2015 г.

През периода м. септември 2018 г. - м. октомври 2021 г. председател на НСАП е заместник министър-председателят по правосъдната реформа и министър на външните работи, но от 12.05.2021 г. в структурата на служебното правителство, няма такъв орган на изпълнителната власт.¹¹⁸³ По данни на Главния инспекторат (ГИ) в АМС, в края на м. септември 2021 г., служебният министър-председател с резолюция по доклад на ръководителя на ГИ в АМС по повод необходимостта от промяна на състава на Съвета, определя заместник министър-председателя по обществен ред и сигурност и министър на вътрешните работи за национален координатор по антикорупционни политики и председател на НСАП.¹¹⁸⁴ Но съгласно Закона за администрацията, съставът на Съвета, който включва и председателя, следва да се

¹¹⁷⁹ ПМС № 136 от 2015 г., редакция, ДВ, бр. 80 от 2018 г.

¹¹⁸⁰ ПМС № 136 от 2015 г., редакция, ДВ, бр. 87 от 2021 г.

¹¹⁸¹ ПМС № 136 от 2015 г., редакция, ДВ, бр. 27 от 2022 г.

¹¹⁸² ПМС № 136 от 2015 г., редакция, ДВ, бр. 75 от 2023 г.

¹¹⁸³ Указ № 129 от 10.05.2021 г. за назначаване на служебно правителство от 12 май 2021 г., издаден от Президента на Република България, обн., ДВ, бр. 39 от 12.05.2021 г.; изм. с Решение № 16 от 27.10.2021 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 93 от 9.11.2021 г.

¹¹⁸⁴ Одитно доказателство № 11.16

определя с акта за създаването му, т.е. с ПМС № 136 от 2015 г.¹¹⁸⁵ С изменение на постановлението, което влиза в сила през м. октомври 2021 г., е предвидено председател на НСАП да бъде заместник министър-председател, определен от министър-председателя.¹¹⁸⁶ От Секретариата на НСАП не е представен акт на министър-председателя, с който е определен съответния заместник министър-председател, изпълняващ тази функция.¹¹⁸⁷ Същевременно, през м. декември 2021 г. от НС е избран МС в нов състав, в който няма заместник министър-председател по обществен ред и сигурност и министър на вътрешните работи.¹¹⁸⁸ След избора и на новия МС, отново лисва акт на министър-председателя, за определянето на заместник министър-председател за председател на Съвета.¹¹⁸⁹ Поради несъобразяване с нормативните изисквания и несвоевременно предприемане на действия от МС и от министър-председателя, за период от осем месеца Националният съвет по антикорупционна политика няма председател.

За период от година и три месеца (от м. април 2022 до м. август 2023 г.) в определената структура на Съвета е включен заместник министър-председател по ефективно управление, какъвто няма в структурата на назначеното от Президента на Република България служебно правителство от м. август 2022 г.¹¹⁹⁰

¹¹⁸⁵ Чл. 22а, ал. 1 от ЗА, ал. 1 и чл. 4, ал. 1 от Правилник за организацията и дейността на съвет по чл. 21, ал. 1 от Закона за администрацията, приет с ПМС № 117 от 15.06.2012 г., обн., ДВ, бр. 47 от 22.06.2012 г., в сила от 22.06.2012 г., доп., бр. 36 от 25.04.2014 г.

¹¹⁸⁶ Чл. 4, ал. 2 от ПМС № 136 от 29.05.2015 г. за създаване на НСАП, - редакция – ДВ, изм., бр. 87 от 19.10.2021 г.,

¹¹⁸⁷ Одитни доказателства №№ 1.16 и 69

¹¹⁸⁸ Решение на НС от 13.12.2021 г. - обн., ДВ, бр. 106 от 15.12.2021 г., изм. бр.110 от 24.12.2021 г.

¹¹⁸⁹ Чл. 4, ал. 2 от ПМС №136 от 2015 г. – редакция, ДВ, бр.87 от 19.10.2021 г.

¹¹⁹⁰ Указ № 212 от 01.08.2022 г. на Президента на РБ за назначаване на служебно правителство, обн., ДВ, бр.61 от 02.08.2022 г.; Чл. 4, ал. 5, т. 1 от ПМС №136 от 2015 г. - редакция, ДВ, бр. 75 от 1.09.2023 г., в сила от 30.08.2023 г.

Органи, които следва да предоставят информация в областта на корупцията на Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенството на правото;

Към края на 2023 г. това са следните органи:

- Министерството на правосъдието – за предприетите законодателни инициативи в сферата на съдебната реформа и на борбата с организираната престъпност и корупцията;
- Прокуратурата на Република България – за противодействие на корупцията и организираната престъпност при спазване на разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс;
- Върховният касационен съд - обобщена информация за постановените присъди, а Министерството на правосъдието – за изпълнението на наказанията по делата за корупция;
- Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество – за превенцията и противодействието на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество в полза на държавата;
- Министерството на финансите - за изпълняваните мерки по превенция в Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“ и за изпълнението на действията и мерките, свързани с превенция на корупцията, от Плана за действие и мерките, насочени към подобряване на системата за обществени поръчки в Република България;
- Министерството на вътрешните работи - за изпълняваните мерки по превенция на корупцията в министерството;
- Главният инспекторат към Министерския съвет в качеството му на Секретариат на Националния съвет по антикорупционни политики – за изпълняваните политики и мерки по превенция и противодействие на корупцията по ниските етажи на властта и за изпълнението на мерки от Стратегията за превенция и противодействие на корупцията, както и информация за превенцията и противодействие на корупцията по ниските етажи на властта и за резултатите от реформата за укрепване на вътрешните инспекторати в държавната администрация;
- Националният институт по правосъдието - за провежданите обучения за превенция и противодействие на корупцията и за противодействието на организираната престъпност;
- Националния съвет по антикорупционни политики – за напредъка по изпълнението на НСППК 2021-2027 г.

Слайд 1

ДОКЛАД

ОТ ИЗСЛЕДВАНЕ НА ТЕМА: «НАЛИЧИЕ НА КОРУПЦИОННИ ПРАКТИКИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ ЗА СПОДЕЛЕНО УПРАВЛЕНИЕ ЗА ПРОГРАМНИЯ ПЕРИОД 2021-2027 Г.»

Възложител: Сметна палата на РБ

Юни 2024

Слайд 2

Забележка: Относно закръгляването на процентите и защо по някои от въпросите имаме процентни разпределения, чиито сбор е повече от 100%

Закръгляване на процентите

- При обработката на базата с данни софтуерът не работи с цели числа, а за по-голяма прецизност процентите са калкулирани и отразени с 5 знака след десетичната запетая.
- За целите на анализа и за улеснение на представянето и четенето на данните процентите автоматично се закръглят до цяло число.
- В резултат на това закръгляне се наблюдава отклонение от 1%, т.е. сборът на процентите на отговорите (на въпроси, които изискват само един отговор) може да варира между **99% и 101%**.

Процентни разпределения, чиито сбор е повече от 100%

- Част от въпросите, които сме задали в изследването, предполагат повече от един отговор (напр.: длъжност, програми, в управлението, на които участват служителите; за бенефициенти и неodobрени: програми, по които са кандидатствали, всички отворени въпроси и т.н.). При тези въпроси сборът от относителните дялове на отговорите, които участниците са дали, са над 100%.

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

Как да четем буквите?

В кросовите за да отбележим дали има статистическа разлика между изследваните групи поставяме букви под съответния процент (само там където има разлика).

Пример как да четем: Буквата под съответната цифра ни дава информация спрямо коя точно колона (целева група) тази цифра е по-висока.

Значително по-висок е делът на бенефициентите, които смятат, че дейността на управляващите органи на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията е много добра, в сравнение с групата на неodobрените. Неodobрените оценяват дейността на управляващите органи много по-ниско (задоволителна и незадоволителна) (Тук имаме отбелязани букви А и В, под буква А стоят данните на бенефициентите, а под буква В данните на неodobрените).

В15. Как оценявате дейността на управляващите органи на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията?

	Бенефициенти (А)		Неodobрени (В)	
	Брой	%	Брой	%
База:	219		252	
Много добра	98 В	45%	55	22%
Добра	90	41%	104	41%
Задоволителна	27	12%	62 А	25%
Незадоволителна	4	2%	31 А	12%

Съдържание

- I Лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ
 - 1 Методология и профил
 - 2 Основни изводи и препоръки
 - 3 Резултати от изследването според целевата група
- II Бенефициенти и неodobрени по програми, финансирани от ЕФСУ
 - 1 Методология и профил
 - 2 Основни изводи и препоръки
 - 3 Резултати от изследването според целевата група

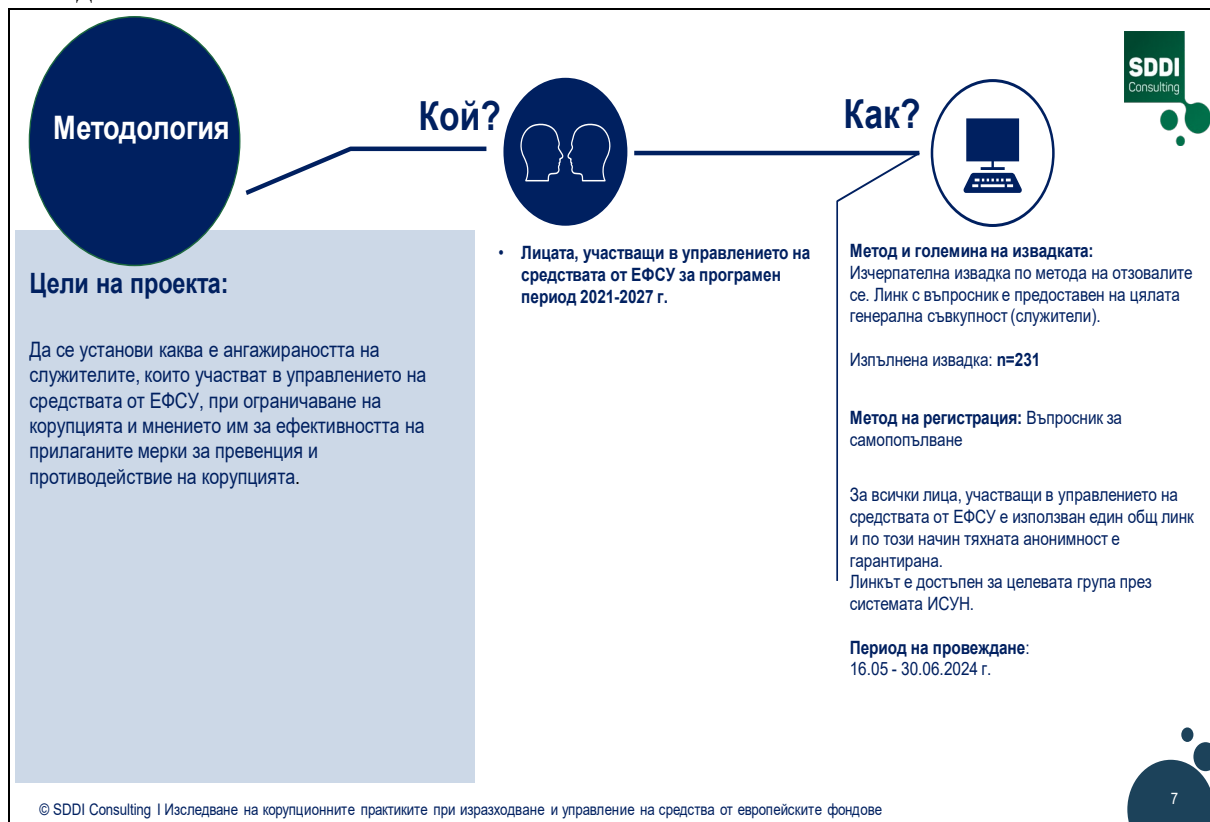
Слайд 5

I. Лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ

Слайд 6

1. Методология и профили

Слайд 7

Слайд 8

2. Основни изводи и препоръки

Основни наблюдения

Корупционни практики и мерки за ограничаването им

- Една трета от служителите са категорични, че не съществуват корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ. Един от всеки осем служителя обаче открито споделя за наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ.
- Най-висок е относителният дял на служителите ангажирани по програми „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. и „Околна среда“ 2021-2027г., които са на мнение, че има корупционни практики.
- От настоящите мерки за ограничаване на корупцията при управление на средства от ЕФСУ **вътрешният контрол** се възприема като **най-ефективната такава**, следвана от спазването на етичните правила и норми и завишаване на изискванията при назначаването на служители. Тестовите за почтеност и ротацията на служители се считат за най-слабо ефективни мерки. Целевата група, която в най-голяма степен смята, че вътрешният контрол е ефективен, е тази, която декларира, че корупция не се наблюдава.
- **90% от участниците** са на мнение, че има нужда и от допълнителни мерки, които да се приложат за ограничаване на корупцията при управление на средства от ЕФСУ. Повече от половината от тях обаче не се чувстват компетентни и подготвени да посочат, какви допълнителни мерки могат да бъдат приложени за да се ограничи корупцията.

Основни наблюдения

- Най-високият дял от тези, които посочват конкретни мерки, които могат да бъдат ефективни в борбата с корупцията, индиректно заявяват, че корупцията се дължи на **недобрите условия на труд на служителите** (ниски работни заплати – 11%, липса на социални придобивки и допълнително стимулиране на служителите – 3%, лоши условия на труд и материална база 3%) т.е. ако бъдат взети своевременни мерки за подобряване на тези условия корупцията според участниците би се намалила. Втората група от мерки, които се предлагат са свързани с **по-задълбочения контрол/проверки**, както от вътрешни органи, така и от трети страни. Третата група мерки се отнасят до **прозрачността и начина на подбор на служителите** (по-добър подбор на служителите, психометрични тестове, открит конкурс).

Ефективност на настоящите мерки

- Над половината от служителите, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, считат, че мерките за превенция и противодействие на корупцията през настоящия програмен период **не са по-ефективни** от предходни периоди. Това е особено характерно за тези служители, които споделят за наличието на корупционни практики.
- Основните **бариири/трудности** при прилагането на мерките за ограничаване на корупцията могат да бъдат обособени в 3 основни групи:
 - ✓ Наличие на корупция на всички нива, на което най-вероятно се дължи и нежеланието за спазване на законите/мерките, както и факта, че корупцията трудно се доказва;
 - ✓ Неефективната съдебна система, която води до чувство за безнаказаност;
 - ✓ Пречки, свързани с контрола (фиктивно извършване на проверките, слаб/неефективен вътрешен контрол, некомпетентност на контролиращите органи).

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

11

Основни наблюдения

- Служителите, които споделят за наличие на корупция повече от останалите декларираат, че сред основните трудности при прилагане на антикорупционните мерки са чувството за безнаказаност, липсата на морал и липсата на стабилно държавно управление.

Натиск върху служителите

- Незначителен е дялът на тези, които твърдят, че им е предлагана материална или нематериална облага за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова.
- По-висок е дялът на тези, които признават за оказван натиск при изпълнение на служебните им задължения като служители на управляващ орган по програма, съфинансирана от ЕФСУ.

Подаване на сигнали за корупция

- Над 2/3 от служителите споделят, че ще подадат сигнал, ако имат подозрение за корупция, като основните причини за колебание или нежелание за подаване на сигнал **е страха** (не се чувстват защитени) и **липсата на доверие в институциите**.
- **липсата на доверие в институциите**.
- Много е нисък дялът на реално подаваните сигнали, като тези сигнали са довели до ниска удовлетвореност, основно заради липсата на реални резултати и непрекъснато на процеса по усвояване на средства.

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

12

Препоръки за намаляване на корупцията

Вътрешен и външен контрол

- Увеличаване на вътрешния контрол в рамките на организацията;
- Въвеждане на допълнителни механизми за прозрачност и отчетност, като периодични доклади и независими одити от трети страни;
- Допълнително обучение на служителите, отговорни за вътрешния контрол;
- Периодична проверка на професионалните знания и умения на служителите, отговорни за вътрешния контрол.

Повишаване на доверието в институциите

- ✓ Разработване и внедряване на прости, ясни и прозрачни механизми за подаване на сигнали за корупция;
- ✓ Гаранции за защита на сигнализиращите лица;
- ✓ Повишаване на доверието в институциите чрез прозрачност и публично обявяване на резултатите от разследванията и наложените санкции;
- ✓ Популяризиране на успешни случаи на разкриване и санкциониране на корупция, за да се покаже реална ефективност и да се стимулира подаването на сигнали.

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

13

Препоръки за намаляване на корупцията

Подбор и мотивации на лицата, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ

Подбор

- Прозрачна процедура (открит конкурс) при назначаването на служители на всички нива и звена включени в управлението на средства от ЕФСУ;
- Проверка на техните професионални знания по време на конкурса;
- 360 градусова проверка на техния минал опит и нагласи чрез допитване до предишен/предишни работодател/и (препоръки). Допитването може да бъде направено чрез предварително разработен стандартизиран анонимен въпросник, чрез който да се вземе мнението, както на колеги по вертикалната йерархична структура (ръководители и подчинени), така и по хоризонталната структура (колеги на същото йерархично ниво на тяхното звено и / или на колеги от свързани отдели/звена).

Мотивация

- Провеждане на регулярни обучения и семинари за всички служители, касаещи както тяхното професионално развитие, така и такива свързани с етичните стандарти и антикорупционни мерки;
- Разработване и комуникиране на ясни правила и стандарти за периодична оценка на служителите, посредством резултатите на които служителят да бъде финансово стимулиран, тъй като ниските заплати, лошите условия на труд и липсата на социални придобивки се определят като едни от основните причини за наличие на корупция.

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

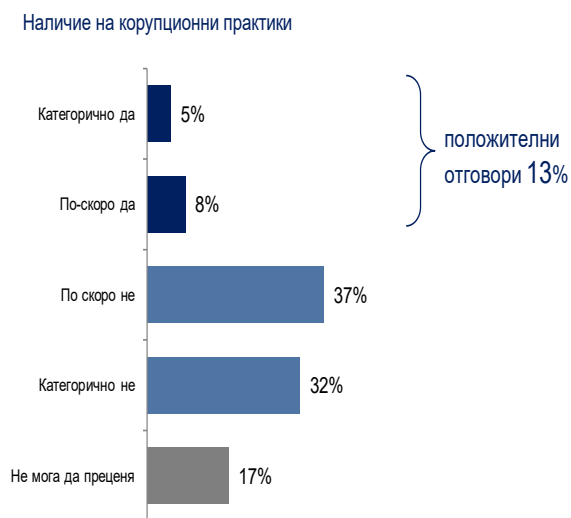
14

3. Резултати от изследването

Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ

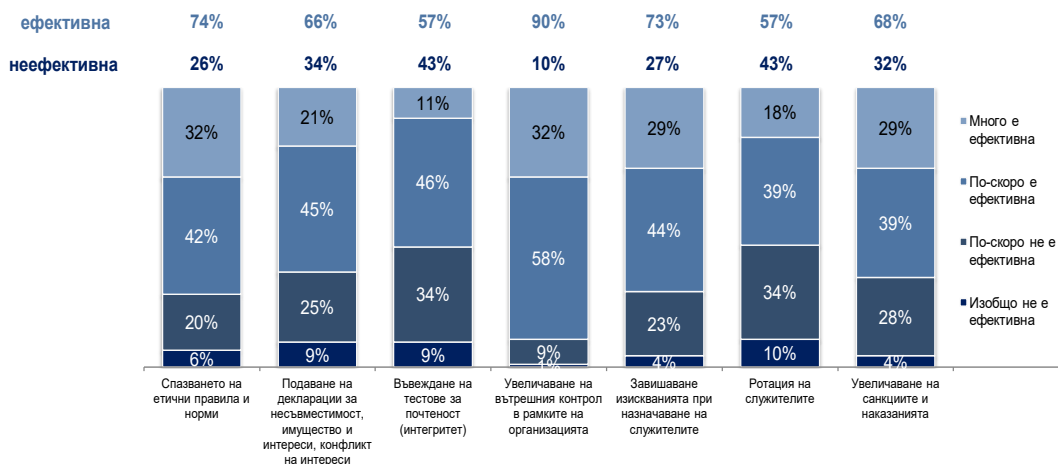
Около една трета от служителите са категорични, че няма корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ. 13% от служителите, участващи в управлението на тези средства открито изказват мнение, че корупция съществува.

В1. Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ
База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

Ефективност на мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Увеличеният вътрешен контрол в рамките на организацията се възприема като най-ефективната мярка за ограничаване на корупцията, докато въвеждането на тестове за почтеност и ротацията на служители се смятат за най-малко ефективни.

B2. До каква степен смятате, че посочените мерки са ефективни за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ?
База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

17

Предложения за допълнителни мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Само 10% от служителите смятат, че настоящите мерки за ограничаване на корупцията са достатъчни. Мнозинството от участниците смятат, че има нужда от допълнителни мерки, които биха могли да доведат до ограничаване на корупцията, но всеки 2-ри не може да изрази мнение какви да бъдат тези мерки. Повишаването на заплатите на служителите се посочва като основна допълнителна мярка, която би допринесла за ограничаване на корупцията.

B3. А смятате ли, че могат да бъдат приложени други мерки, които биха били ефективни за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ? Моля, посочете кои биха били те?

База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

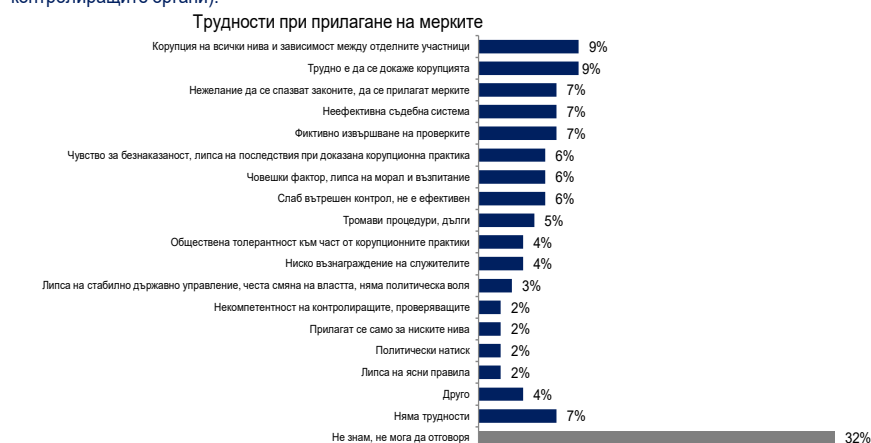
© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

18

Основни трудности при прилагане на мерките за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Повсеместните корупционни практики, нежеланието за спазване на законите/мерките, както и трудностите при доказването на корупцията се очертават като водещи пречки за прилагането на мерките за ограничаване на корупцията. Неефективната съдебна система, която води до чувство за безнаказаност се определя също като значима трудност при прилагането на мерките. Друга група от пречки се свързва с контрола (фиктивно извършване на проверките, слаб/неефективен вътрешен контрол, некомпетентност на контролиращите органи).

B4. Кой според Вас са основните трудности при прилагането на мерките за ограничаване на корупцията?
База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

19

Влияние на вътрешния контрол за подобряване на процесите по противодействие на корупцията

По-голямата част от участниците смятат, че вътрешният контрол допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията, потвърждавайки, че това е най-ефективната мярка за ограничаване на корупционните практики според служителите.

B5. Считате ли, че вътрешният контрол, осъществяван в организациите, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията?
База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

20

Слайд 21

Оценка ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията за програмен период 2021-2027

Над половината от служителите, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, споделят, че мерките за превенция и противодействие на корупцията през настоящия програмен период не са по-ефективни от предходни периоди. Всеки трети обаче, смята, че има подобрение.

Мерките за превенция и противодействие на корупцията за програмен период 2021-2027 г са по-ефективни

B6. Считате ли, че в сравнение с предходни програмни периоди, мерките за превенция и противодействие на корупцията при управление на средствата от ЕС за програмен период 2021-2027 г. са по-ефективни?

База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

21

Слайд 22

Наблюдавани практики при изпълнение на служебните задължения

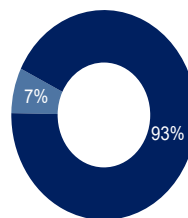
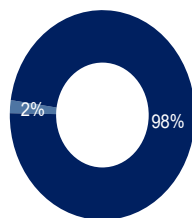
Незначителен е делът на тези, които съобщават, че им е предлагана материална или нематериална облага за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова. По-висок е делът на тези, които признават за оказван натиск при изпълнение на служебните им задължения като служители на управляващ орган на програма, съфинансирана от ЕФСУ.

Предлагане на материална/нематериална облага

Оказване на натиск

- Да, предлагана ми е материална/нематериална облага
- Не, не ми е предлагана материална/нематериална облага

- Да, оказван ми е натиск
- Не, не ми е оказван натиск

B7. При изпълняване на служебните Ви задължения като служител на управляващ орган на програма, съфинансирана от ЕФСУ, предлагана ли Ви е материална/нематериална облага от ръководител, друг служител, кандидат, бенефициент за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова? / B8. При изпълняване на служебните Ви задължения като служител на управляващ орган на програма, съфинансирана от ЕФСУ, оказван ли Ви е натиск от ръководител, друг служител, кандидат, бенефициент за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова?

База: Всички лица, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, n=231

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

22

Слайд 23

Слайд 24

Слайд 25

Специфики сред различни групи служители, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ

Слайд 26

Участие в управлението на програми, съфинансирани от ЕФСУ, 2021-2027г.

Служителите в управляващите органи, които споделят за наличие на корупционни практики, по-често са ангажирани по програми „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г. и „Околна среда“ 2021-2027г.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
Коя е / кои са програма/програмите, съфинансирани/и от Европейските фондове при споделено управление (2021-2027 г.) в управлението, на която/ които участвате?											
Програма „Образование“ 2021-2027 г.	19%	21%	19%	13%	19%	26%	21%	18%	12%	22%	13%
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.	26%	13%	28%	16%	30%	18%	30%	18%	21%	23%	33%
Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027г.	7%	17% C	6%	0%	9%	3%	11% H	2%	0%	9%	3%
Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027г.	6%	8%	6%	6%	6%	8%	9%	3%	3%	7%	4%
Програма „Околна среда“ 2021-2027г.	4%	4%	4%	16% AEF	2%	3%	2%	7%	9%	4%	6%
Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027 г.	8%	17%	7%	10%	9%	3%	7%	12%	6%	8%	7%
Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.	11%	4%	12%	26% AE	6%	21% E	8%	13%	21% G	11%	11%
Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 г.	18%	25%	17%	29% E	13%	28% E	16%	22%	18%	20%	13%
Програма „Техническа помощ“ 2021-2027 г.	13%	13%	13%	10%	11%	21%	9%	18%	18%	9%	20% J
Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“ 2021-2027 г.	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Програма по Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ 2021-2027 г.	8%	8%	8%	6%	10%	0%	7%	10%	6%	7%	9%
Програма по Фонд „Вътрешна сигурност“ 2021-2027 г.	8%	8%	8%	6%	10%	0%	7%	10%	6%	7%	9%
Програма по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика“ 2021-2027 г.	9%	8%	9%	6%	11%	3%	8%	10%	9%	9%	9%

ABCDEF GHIJK – статистически разлики при различните групи * Малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

26

Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ

По-рядко за наличие на корупционни практики споделят служителите, участващи в управлението на средствата от ЕФСУ, които са на мнение, че вътрешният контрол е ефективен.

	Всички	Позиция		Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	138	60	33*	161	70
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ								
Категорично да	5% G	4%	5%	1%	15% AG	6% G	6%	3%
По-скоро да	8%	4%	9%	7%	13%	6%	7%	11%
По-скоро не	37%	54%	35%	41%	35%	27%	34%	44%
Категорично не	32%	29%	33%	39% H	20%	27%	37% K	21%
Не мога да преценя	17%	8%	18%	13%	17%	33% AG	16%	20%
положителни отговори	13%	8%	14%	7%	28% AG	12%	13%	14%
отрицателни отговори	70% H	83%	68%	80% AH	55%	55%	71%	66%

* Малка база

ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

27

Ефективност на мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ (I)

Служителите, споделящи за наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ в много по-голяма степен смятат, че спазването на етичните правила и подаването на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси не са ефективни мерки. Това се отнася и за служителите от управляващите органи, които намират вътрешния контрол за неефективен.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
До каква степен СПАЗВАНЕТО НА ЕТИЧНИ ПРАВИЛА И НОРМИ е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	6% EG	4%	6%	26% AE	1%	10% E	1%	17% AG	9% G	7%	4%
По-скоро не е ефективна	20%	8%	22%	45% AE	13%	31% E	15%	30% G	24%	16%	31% J
По-скоро е ефективна	42% D	50%	41%	19%	47% D	41%	45%	35%	42%	42%	43%
Много е ефективна	32% DH	38%	31%	10%	39% DF	18%	39% H	18%	24%	36% K	21%
неефективна	26% EG	13%	28%	71% AEF	14%	41% E	16%	47% AG	33% G	22%	36% J
ефективна	74% DH	88%	72%	29%	86% ADF	59% D	84% AH	53%	67%	78% K	64%
До каква степен ПОДАВАНЕ НА ДЕКЛАРАЦИИ ЗА НЕСЪВМЕСТИМОСТ, ИМУЩЕСТВО И ИНТЕРЕСИ, КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	9% E	4%	10%	39% AEF	4%	8%	5%	20% AG	6%	7%	13%
По-скоро не е ефективна	25% G	17%	26%	35% E	19%	41% AE	14%	47% AG	33% G	20%	37% AJ
По-скоро е ефективна	45% DH	54%	44%	23%	51% D	38%	54% H	25%	45% H	47%	41%
Много е ефективна	21% DHK	25%	20%	3%	26% D	13%	28% H	8%	15%	26% K	9%
неефективна	34% EG	21%	36%	74% AEF	23%	49% E	19%	67% AG	39% G	27%	50% AJ
ефективна	66% DHK	79%	64%	26%	77% ADF	51% D	81% AH	33%	61% H	73% K	50%

* Малка база

ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

28

Ефективност на мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ (II)

Въвеждането на тестове за почтеност (интегритет) се възприема като ефективна мярка за ограничаване на корупцията по-често от лицата, които смятат, че вътрешният контрол допринася за ограничаване на корупционните практики. Увеличаването на вътрешния контрол и завишаването на изискванията при назначаване на служители се възприемат по-скоро положително по отношение на тяхната ефективност сред всички изследвани групи.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
До каква степен ВЪВЕЖДАНЕ НА ТЕСТОВЕ ЗА ПОЧТЕНОСТ (ИНТЕГРИТЕТ) е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	9%	4%	9%	23% AE	5%	13%	4%	22% AGI	3%	7%	11%
По-скоро не е ефективна	34% G	25%	35%	39%	32%	38%	24%	50% AG	48% G	29%	47% AJ
По-скоро е ефективна	46% H	54%	45%	35%	49%	41%	58% AHI	25%	33%	48%	40%
Много е ефективна	11% K	17%	11%	3%	14%	8%	14% H	3%	15% H	16% K	1%
неефективна	43% G	29%	44%	61% E	37%	51%	28%	72% AG	52% G	36%	58% AJ
ефективна	57% HK	71%	56%	39%	63% D	49%	72% AHI	28%	48%	64% K	41%
До каква степен УВЕЛИЧАВАНЕ НА ВЪТРЕШНИЯ КОНТРОЛ В РАМКите НА ОРГАНИЗАЦИЯТА е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	1%	0%	1%	3%	1%	0%	0%	3%	0%	1%	1%
По-скоро не е ефективна	9%	0%	10%	16%	7%	10%	8%	13%	6%	8%	11%
По-скоро е ефективна	58%	50%	59%	55%	57%	67%	56%	67%	55%	59%	57%
Много е ефективна	32% H	50% C	29%	26%	35%	23%	36% H	17%	39% H	32%	30%
неефективна	10%	0%	11%	19%	8%	10%	8%	17%	6%	9%	13%
ефективна	90%	100%	89%	81%	92%	90%	92%	83%	94%	91%	87%
До каква степен ЗАВИШАВАНЕ ИЗИСКВАНИЯТА ПРИ НАЗНАЧАВАНЕ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	4%	0%	4%	13% AE	3%	0%	2%	7%	6%	3%	6%
По-скоро не е ефективна	23%	17%	24%	26%	22%	26%	24%	23%	21%	24%	21%
По-скоро е ефективна	44%	50%	43%	29%	45%	51%	41%	45%	55%	45%	43%
Много е ефективна	29%	33%	28%	32%	29%	23%	33%	25%	18%	28%	30%
Неефективна	27%	17%	29%	39%	25%	26%	26%	30%	27%	27%	27%
ефективна	73%	83%	71%	61%	75%	74%	74%	70%	73%	73%	73%

Ефективност на мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ (III)

Ротацията на служители и увеличаването на санкциите също се възприемат еднакво положително по отношение на тяхната ефективност сред различните групи служители от управляващите органи.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
До каква степен РОТАЦИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	10%	0%	11%	13%	9%	8%	8%	15%	6%	11%	7%
По-скоро не е ефективна	34%	33%	34%	29%	35%	31%	32%	40%	30%	29%	44% J
По-скоро е ефективна	39%	38%	39%	35%	37%	49%	39%	33%	45%	40%	36%
Много е ефективна	18%	29%	17%	23%	19%	13%	21%	12%	18%	20%	13%
неефективна	43%	33%	44%	42%	45%	38%	40%	55% G	36%	40%	51%
ефективна	57%	67%	56%	58%	55%	62%	60% H	45%	64%	60%	49%
До каква степен УВЕЛИЧАВАНЕ НА САНКЦИИТЕ И НАКАЗАНИЯТА е ефективна мярка за ограничаване на корупцията											
Изобщо не е ефективна	4%	4%	4%	6%	4%	0%	3%	7%	3%	4%	4%
По-скоро не е ефективна	28%	25%	28%	19%	27%	36%	28%	28%	27%	27%	29%
По-скоро е ефективна	39%	33%	40%	32%	40%	41%	38%	43%	33%	35%	49% J
Много е ефективна	29%	38%	29%	42%	29%	23%	31%	22%	36%	34% K	19%
неефективна	32%	29%	32%	26%	32%	36%	30%	35%	30%	31%	33%
ефективна	68%	71%	68%	74%	68%	64%	70%	65%	70%	69%	67%

* Малка база

ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

Слайд 31

Основни трудности при прилагане на мерките за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Служителите, които споделят за наличие на корупция по-често са на мнение, че сред основните трудности при прилагане на антикорупционните мерки са чувството за безнаказаност, липсата на морал и липсата на стабилно държавно управление.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
Кои според Вас са основните трудности при прилагането на мерките за ограничаване на корупцията?											
Корупция на всички нива и зависимост между отделните участници	9%	17%	8%	16%	6%	13%	5%	10%	21% AG	7%	11%
Трудно е да се докаже корупцията	9%	8%	9%	3%	11%	5%	9%	5%	12%	8%	10%
Нежелание да се спазват законите, да се прилагат мерките	7%	4%	8%	13%	5%	13%	6%	12%	6%	8%	6%
Фиктивно извършване на проверките	7%	13%	6%	6%	7%	8%	7%	8%	6%	7%	6%
Неефективна съдебна система	7%	8%	7%	16% E	6%	8%	7%	7%	9%	6%	10%
Чувство за безнаказаност, липса на последствия при доказана корупционна практика	6%	0%	7%	19% AE	3%	10%	3%	13% G	9%	4%	11% J
Човешки фактор, липса на морал и възпитание	6%	0%	7%	16% AEF	5%	3%	5%	10%	3%	6%	7%
Слаб вътрешен контрол, не е ефективен	6%	13%	5%	6%	6%	5%	7%	3%	9%	7%	3%
Тромави процедури, дълги	5%	13%	4%	0%	5%	8%	4%	8%	0%	4%	7%
Обществена толерантност към част от корупционните практики	4%	4%	4%	6%	5%	0%	4%	2%	9%	4%	6%
Ниско възнаграждение на служителите	4%	4%	4%	6%	3%	8%	4%	5%	3%	4%	4%
Липса на стабилно държавно управление, честа смяна на властта, няма политическа воля	3%	4%	3%	16% AE	1%	0%	3%	5%	0%	3%	3%
Прилагат се само за ниските нива	2%	0%	2%	3%	2%	0%	1%	2%	3%	2%	1%
Некомпетентност на контролиращите, проверяващите	2%	4%	2%	6%	1%	3%	2%	3%	0%	2%	1%
Политически натиск	2%	4%	1%	3%	1%	3%	1%	5% G	0%	2%	0%
Липса на ясни правила	2%	0%	2%	0%	1%	8% AE	3%	0%	0%	1%	4% J
Друго	4%	8%	4%	9%	5%	14%	6%	5%	9%	7%	7%
Няма трудности	7%	13%	6%	3%	9%	0%	9%	7%	0%	7%	7%
Не знам, не мога да отговоря	32% D	25%	33%	6%	37% D	33% D	33%	27%	39%	35%	26%

ABCEDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи * Матка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

31

Слайд 32

Влияние на вътрешния контрол за подобряване на процесите по противодействие на корупцията

Служителите, които споделят за наличие на корупция по-често смятат, че вътрешният контрол не допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	161	70
Считате ли, че вътрешният контрол, осъществяван в организацията, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията?								
Категорично да	16%	25%	15%	3%	20% D	8%	19% K	9%
По-скоро да	44%	42%	44%	29%	48%	38%	46%	39%
По-скоро не	22%	25%	21%	39% AE	17%	26%	16%	36% AJ
Категорично не	4%	4%	4%	16% AE	3%	0%	4%	4%
Не мога да преценя	14%	4%	15%	13%	11%	28% AE	15%	13%
положителни отговори	60% D	67%	59%	32%	68% DF	46%	65% K	47%
отрицателни отговори	26%	29%	26%	55% AEF	20%	26%	20%	40% AJ

* Матка база

ABCEDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

32

Слайд 33

Оценка ефективността на мерките за превенция и противодействие на корупцията за програмен период 2021-2027 г.

Служителите, които са на мнение, че вътрешният контрол допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията, в по-голяма степен смятат, че мерките през настоящия програмен период са по-ефективни от преди. Тези, които смятат, че вътрешният контрол не е ефективен или споделят, че има наличие на корупционни практики, по-често смятат, че няма промяна в ефективността на мерките.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
Считате ли, че в сравнение с предходни програмни периоди, мерките за превенция и противодействие на корупцията при управление на средствата от ЕС за програмен период 2021-2027 г. са по-ефективни?											
Да, по-ефективни са	31% DFHIK	42%	29%	6%	39% DF	15%	43% AHI	12%	12%	37% K	16%
Не мисля, че има промяна	58%	58%	57%	77% AE	54%	56%	48%	77% AG	64%	50%	74% AJ
По-малко ефективни са	1%	0%	1%	6% A	0%	0%	0%	3%	0%	1%	0%
Не съм запознат/а с мерките, прилагани в предходни програмни периоди	11%	0%	12%	10%	7%	28% AE	9%	8%	24% AGH	11%	10%

* Малка база

ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

33

Слайд 34

Наблюдавани практики при изпълнение на служебните задължения

Мнението, че съществуват корупционни практики, се дължи на обстоятелството, че служителите, които го споделят, по-често са получавали предложения за материална или нематериална облага, като на всеки трети от тях е оказвана някаква форма на натиск.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
При изпълняване на служебните Ви задължения като служител на управляващ орган на програма, съфинансирана от ЕФСУ, ПРЕДЛАГАНА ЛИ ВИ Е МАТЕРИАЛНА/НЕМАТЕРИАЛНА ОБЛАГА от ръководител, друг служител, кандидат, бенефициент за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова?											
Да, предлагана ми е материална/нематериална облага	2%	4%	2%	10% AE	1%		1%	5%		2%	3%
Не, не ми е предлагана материална/нематериална облага	98% D	96%	98%	90%	99% D	100%	99%	95%	100%	98%	97%
При изпълняване на служебните Ви задължения като служител на управляващ орган на програма, съфинансирана от ЕФСУ, ОКАЗВАН ЛИ ВИ Е НАТИСК от ръководител, друг служител, кандидат, бенефициент за извършване на нерегламентирано действие или неизвършване на регламентирано такова?											
Да, оказван ми е натиск	7% EG	4%	8%	35% AEF	1%	10% E	1%	17% AG	15% G	6%	11%
Не, не ми е оказван натиск	93% DH	96%	92%	65%	99% ADF	90% D	99% AHI	83%	85%	94%	89%

* Малка база

ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

34

Подаване на сигнали

Значително по-висок е делът на вече подавалите сигнал за корупция сред служителите, които смятат, че такива практики на корупция съществуват. По-нисък е делът на готовите да подадат сигнал сред тези, които са на мнение, че вътрешният контрол не допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията, в сравнение с тези, които го намират за ефективен.

	Всички	Позиция		Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ			Вътрешният контрол, допринася за подобряване на процесите по противодействие на корупцията			Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Ръководна	Експертна	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	положителни отговори	отрицателни отговори	не мога да преценя	да	не съм сигурен
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
База	231	24*	207	31*	161	39*	138	60	33*	161	70
БИХТЕ ЛИ ПОДАЛИ СИГНАЛ, ако имате подозрение за корупция?											
Да, категорично бих подал сигнал	70% H	79%	69%	68%	71%	64%	76% H	53%	73%		
Не съм сигурен, че бих подал сигнал	29%	21%	29%	32%	27%	33%	23%	42% G	27%		
Не, категорично не бих подал сигнал	2%	0%	2%	0%	2%	3%	1%	5% G	0%		
ПОДАВАЛИ ЛИ СТЕ сигнали с данни за корупция?											
Да, подавал съм	3%	0%	4%	16% AE	1%	5% E	2%	7%	3%	3%	4%
Не, не съм подавал	97% D	100%	96%	84%	99% DF	95%	98%	93%	97%	97%	96%

* Малка база

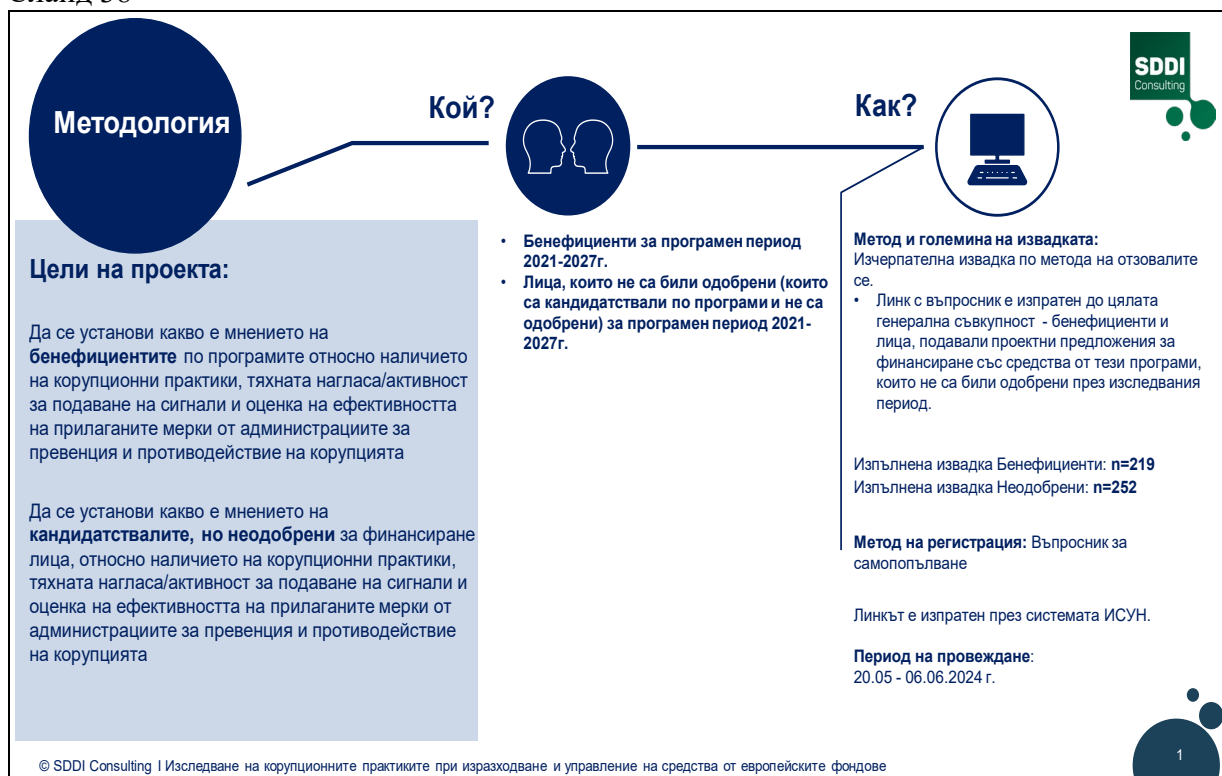
ABCDEFGHIJK – статистически разлики при различните групи

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

35

II. Бенефициенти и неодобрили по програми, финансирани от ЕФСУ за програмен период 2021-2027г.

1. Методология и профили

2. Основни изводи и препоръки

Основни наблюдения

Корупционни практики

- Много **по-висок** е дялът на **неодобрените кандидати**, които твърдят, че **има корупционни практики** при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027г. в сравнение с групата на бенефициентите. Всеки 5-ти неодобрен кандидат (19%), споделя, че има корупция при управлението на тези средства, докато при бенефициентите процентът е статистически значимо по-нисък (3%). Още по-висок (всеки 4-ти) е дялът на неодобрените, които заявяват, че имат личен или индиректен опит (опит споделен от близък/познат) с такива практики по време на кандидатстване.
 - Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. се отличава с най-висок дял на съмнения за корупция сред неодобрените кандидати. Други програми, за които лицата с неодобрен проект, изразяват мнение, че се характеризират с наличието на корупция са „Развитие на регионите“ и „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“.
 - Сред бенефициентите, най-висок дял от споделящи за наличие на корупционни практики в процеса на изпълнение се наблюдава по програма „Образование“.
- Като **основна корупционна практика** в процеса на кандидатстване е посочена използването на **свързани лица - като консултантски фирми** (и за двете целеви групи: бенефициенти и неодобрени). Специфични корупционни практики, споделени от неодобрените лица са: искането на пари за успешно класиране и субективното третиране на бенефициентите.
- Дялът на бенефициентите, които споделят, че има корупция по време при изпълнение на проектите е 4%. Факт е, че това са същите бенефициенти, които са се сблъскали с корупционни практики и по време на кандидатстване.

Основни наблюдения

▪ Мерки за ограничаване на корупцията

- Наблюдават се различия в мнението на бенефициентите и неodobрените лица по отношение ефективността на мерките за ограничаване на корупционните практики:
 - Бенефициентите по-често определят мерките за спазване на етични норми и подаване на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси като ефективни за ограничаване на корупционните практики.
 - Неodobрените кандидати от своя страна по-често посочват нуждата от завишаване на изискванията при назначаване на служителите и тяхната ротация.
 - Увеличаването на вътрешния контрол и санкциите се възприемат като водещи мерки за справяне с корупцията, както от бенефициентите, така и от неodobрените кандидати.

Основни наблюдения

Подаване на сигнали за корупция

- Мнозинството от бенефициентите и неodobрените кандидати са готови да подадат сигнал при подозрение за корупция. Липсата на защита и доверие в институциите е основна причина за нежелание или колебание за подаване на сигнали.
- Прави впечатление, че е по-висок делът на бенефициентите, които лично или индиректно са се сблъскали с корупционни практики в процеса на кандидатстване, но не биха подали сигнал.
- Бенефициентите значително повече са запознати с начините за подаване на сигнали за корупция, докато всеки 3-ти от неodobрените не знае как да подаде такъв сигнал. Незначителен е делът на реално подавалите сигнал.

Оценка на дейността на Управляващите органи за ограничаване проявите на корупция

- Бенефициентите оценяват дейността на Управляващите органи, значително по-високо от неodobрените. 12% от всички неodobрени смятат, че дейността на тези органи е незадоволителна.

Основни проблеми при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021 -2027 г.

- За двете целеви групи (бенефициенти и неodobрени) основния проблем се свежда до утежнената административна процедура, като това е особено характерно за групата на бенефициентите. За повече от една трета (38%) от неodobрените като бариера се изтъква и забавянето при изпълнение на процедурите.

Препоръки за намаляване на корупцията

Подобряване на прозрачността и отчетността

- Увеличаване на прозрачността в процеса на кандидатстване и управление на средствата от ЕФСУ;
- Периодични одити от независими външни проверяващи, обхващащи целия процес от кандидатстването до изпълнението на проекта;
- Завишаване на изискванията при назначаване на служителите в Управляващите органи и тяхната ротация.

Подобряване на вътрешния контрол, система за санкциониране, както и етичните стандарти

- Засилване и подобряване на вътрешния контрол в рамките на управляващите органи, което да доведе и до повишено доверие в институцията;
- Въвеждане на по-строги санкции за нарушения;
- Въвеждане на обучения по етика и антикорупция на служителите.

Препоръки за намаляване на корупцията

Оптимизиране на административните процедури:

- Определяне на ясни и опростени процедури за кандидатстване и изпълнение на проектите като по този начин ще се:
 - избегнат възможностите за субективизъм при оценяването;
 - минимализира нуждата от ползване на консултантски фирми за кандидатстване по проектите.

Повишаване на информираността и защитата на подателите на сигнали:

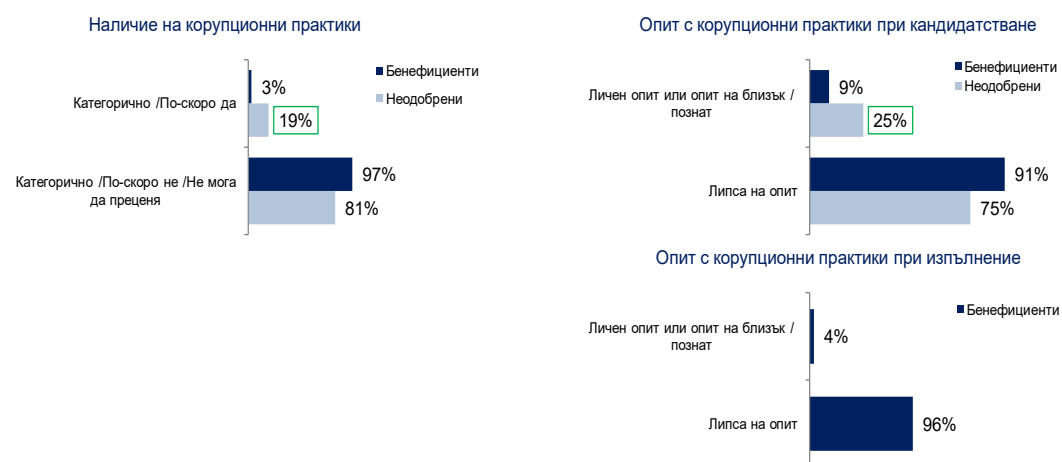
- Организиране на кампании за повишаване на информираността относно процедурите за подаване на сигнали за корупция;
- Гарантиране на анонимност и защита на подателите на сигнали;
- Създаване на специализирани звена за бързо и ефективно обработване на подадените сигнали.

3. Резултати от изследването

Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ

Всеки 5-ти от неodobрените по програми, финансирани от ЕФСУ е на мнение, че има корупционни практики при управлението на средствата, което е значимо повече спрямо бенефициентите. Още по-висок (всеки 4-ти) и отново значимо по-висок е дялът на неodobрените, които заявяват, че имат личен или индиректен опит с такива практики по време на кандидатстване. Незначителен е дялът на бенефициентите, които споделят за опит с корупция при изпълнение на проектите.

B1. Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? /B2. В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? / B4. В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?

База: Всички бенефициенти, n=219, Всички неodobрени, n=252

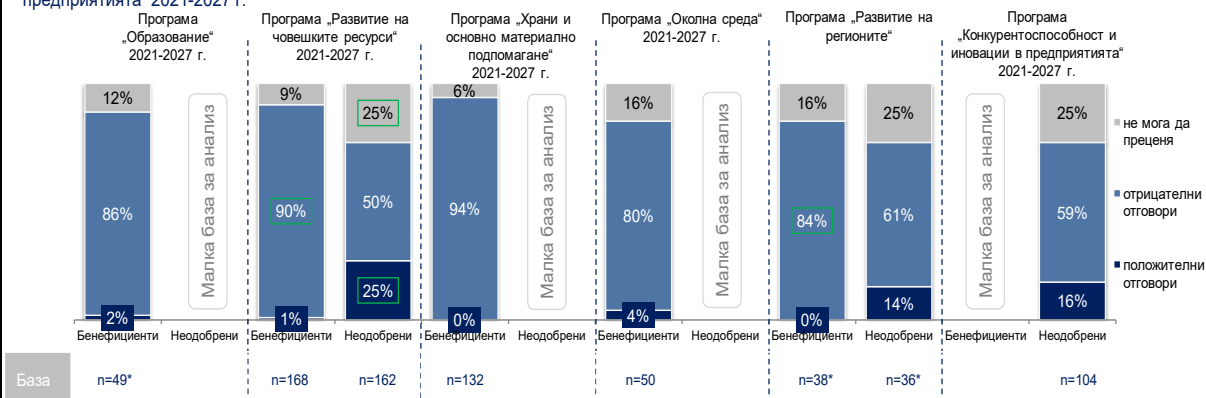
□ статистически значимо по-високо от другата група

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ по програми

По програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. се наблюдава най-висок дял на съмнения за наличие на корупционни практики, изразени основно от лицата с неодобрен проектни предложения. Всеки 7-ми неодобрен по програма „Развитие на регионите“ също споделя, че се наблюдават корупционни практики, като това е и мнението на всеки 6-ти неодобрен по програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.

B1. Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.?

База: Всички Бенефициенти с одобрено предложение по съответната програма, Всички Неодобри с неодоброено проектно предложение по съответната програма

* Малка база статистически значимо по-високо от другата група

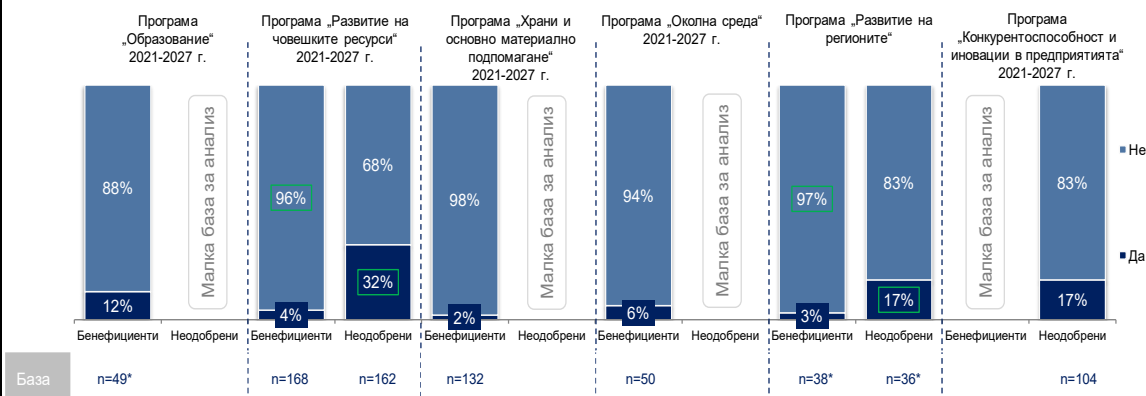
© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

3

Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване

Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. се отличава и със значим дял (една трета) от лица, с неодобрен проектни предложения, които смятат, че има корупция в процеса на кандидатстване. Това е споделено мнение от тази група и по отношение на Програма „Развитие на регионите“.

B2. В процеса на кандидатстване по проекта сблъскавали ли сте се с корупционни прояви?

База: Всички Бенефициенти с одобрено предложение по съответната програма, Всички Неодобри с неодоброено проектно предложение по съответната програма

* Малка база статистически значимо по-високо от другата група

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

4

Видове корупционни практики в процеса на кандидатстване

Над половината от неодобрените лица и една трета от бенефициентите не са се сблъскали с конкретни корупционни практики. Използването на свързани лица, в ролята им на консултантски фирми е най-честата корупционна практика и при двете целеви групи. При неодобрените често срещана практика е искането на пари за успешно класиране и неравното третиране на бенефициенти (субективизъм при разписване на изискванията)

Корупционни практики в процеса на кандидатстване

B3.2. Моля, посочете с какви корупционни прояви сте се сблъскали в процеса на кандидатстване по проекта?

База: Всички Бенефициенти лично или индиректно сблъскали се с корупционни практики при кандидатстване, n=20**

Всички Неодобрените лично или индиректно сблъскали се с корупционни практики при кандидатстване, n=63

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

5

Наличие на корупционни практики в процеса на изпълнение

Най-висок дял на бенефициенти, споделящи за наличие на корупционни практики в процеса на изпълнение, се наблюдава по отношение на проектите по програма „Образование“ 2021-2027 г.

B4. В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?

База: Всички Бенефициенти с одобрено предложение по съответната програма

* Малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

6

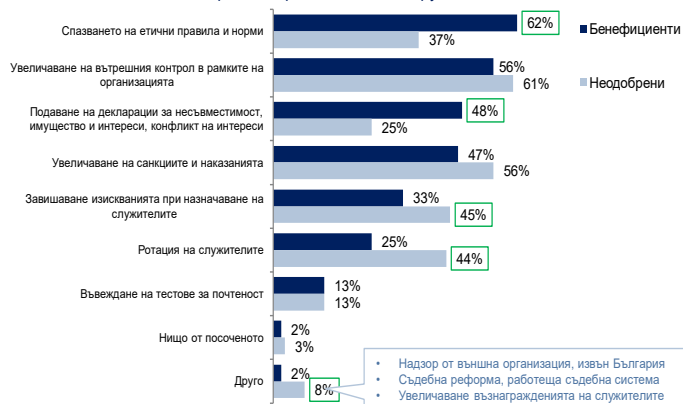
Мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ

Спазването на етичните норми и подаването на декларации за несъвместимост и конфликт на интереси са по-често подкрепяни като мерки за ограничаване на корупцията от страна на бенефициентите. За тези с неодобрен проект завишаването на изискванията при назначаване на служителите и тяхната ротация се възприемат като по-ефективни мерки.

Увеличаването на вътрешния контрол и увеличаването на санкциите и глобите се възприемат като едни от водещите мерки за справяне с корупцията, както от бенефициентите, така и от тези, чиито проектни предложения не са били одобрени за финансиране.

Мерки за ограничаване на корупцията

В13. Кои мерки, смятате, че могат да доведат до ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ 2021-2027?
База: Всички бенефициенти, n=219, Всички неодобри, n=252

статистически значимо по-високо от другата група

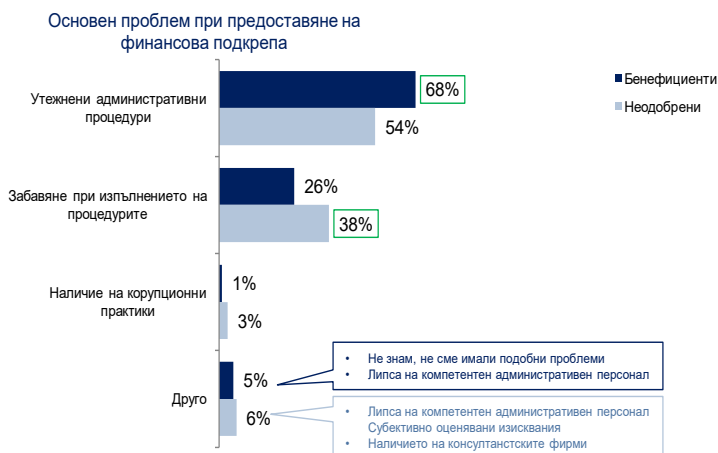
© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

7

Основен проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г.

Утежнените административни процедури се очертават като основния проблем при предоставянето на финансова подкрепа от ЕФСУ, особено сред бенефициентите. Забавянето при изпълнението на процедурите е по-значим проблем при тези, които не са били одобрени за финансиране по някоя програма.

В14. Според Вас кой е най-важният проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г.?
База: Всички бенефициенти, n=219, Всички неодобри, n=252

статистически значимо по-високо от другата група

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

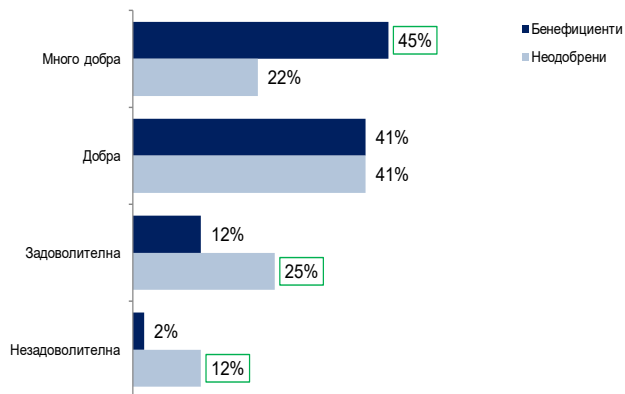
8

Оценка дейността на УО на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията

Бенефициентите значително по-високо оценяват дейността на управляващите органи на програмите съфинансирани от ЕФСУ, докато всеки 10-ти неodobрен намира тяхната работа като незадоволителна.

Оценка дейността на управляващите органи за ограничаване проявите на корупцията

В15. Как оценявате дейността на управляващите органи на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията?
База: Всички бенефициенти, n=219, Всички неodobрени, n=252

□ статистически значимо по-високо от другата група

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

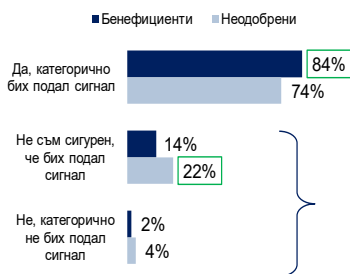
9

Нагласи за подаване на сигнал при подозрения за корупция

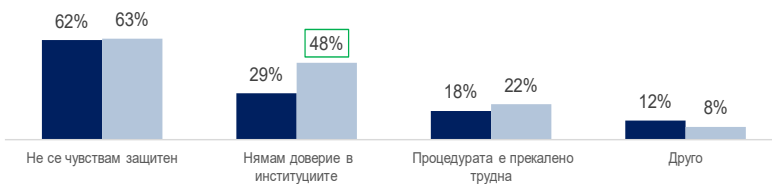
Мнозинството, особено сред бенефициентите, са категорични, че ще подадат сигнал, ако имат подозрение за корупция. Основна причина за колебание или нежелание за подаване на сигнал е липсата на усещането за защита, следвано от липсата на доверие в институциите.

Нагласи за подаване на сигнал

База: База: Всички бенефициенти, n=219, Всички неodobрени, n=252

Причини за неподаване на сигнал

База: Всички бенефициенти, които не са сигурни или не биха подали сигнал, n=34*
Всички неodobрени, които не са сигурни или не биха подали сигнал, n=65

* Малка база

В6. Бихте ли подад/а сигнал, ако имате подозрение за корупция? / В7. Защо не бихте подад/а или не сте сигурен, че бихте подад/а сигнал?

□ статистически значимо по-високо от другата група

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

10

Специфики сред различните групи Бенефициенти и неodobрени по програми, финансирани от ЕФСУ

Кандидатстване по програми, съфинансирани от ЕФСУ, 2021-2027г.: Бенефициенти

Сред споделящите мнението Бенефициенти, че се наблюдават корупционни практики в процеса на кандидатстване индикативно се наблюдават по-високи дялове на фирмите, подавали проектни предложения по програми „Образование“ и „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
По кои програми, съфинансирани от Европейските фондове при споделяно управление (ЕФСУ 2021-2027 г.) сте подавали проектни/и предложения/я в периода от 2021г. до сега?							
„Развитие на човешките ресурси“	78%	65%	79%	78%	76%	77%	82%
„Храни и основно материално подпомагане“	61%	40%	63% B	63%	53%	61%	62%
„Образование“	26%	60% AC	23%	27%	21%	28%	15%
„Околна среда“	24%	35%	23%	22%	35%	24%	26%
„Развитие на регионите“	23%	35%	22%	22%	26%	22%	29%
„Техническа помощ“	14%	25%	13%	14%	15%	15%	9%
„Транспортна свързаност“	5%	10%	4%	4%	9%	5%	0%
„Конкурентоспособност и иновации в предприятията“	5%	25% AC	3%	4%	9%	5%	6%
„Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	3%	10%	3%	2%	9% D	4%	0%
„Морско дело, рибарство и аквакултури“	3%	5%	3%	3%	6%	2%	9% F
Фонд „Убежище, миграция и интеграция“	2%	0%	3%	2%	3%	3%	0%
Програма по Фонд „Вътрешна сигурност“	2%	5%	2%	2%	3%	3%	0%
Програма по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика“	2%	0%	3%	2%	6%	2%	3%
средна	2.5	3.2	2.4	2.4	2.7	2.5	2.4

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

13

Кандидатстване по програми, съфинансирани от ЕФСУ, 2021-2027г.: Неодобри

Сред споделящите мнението Неодобри фирми, че се наблюдават корупционни практики в процеса на кандидатстване се наблюдават по-високи дялове на фирмите, подавали проектни предложения по програма „Развитие на човешките ресурси“.

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
По кои програми, съфинансирани от Европейските фондове при споделяно управление (ЕФСУ 2021-2027 г.) сте подавали проектни/и предложения в периода от 2021г. до сега?									
„Развитие на човешките ресурси“	78%	90%	75%	90% AE	74%	81% G	68%	79%	76%
„Конкурентоспособност и иновации в предприятията“	64%	75%	61%	73%	61%	64%	63%	62%	67%
„Развитие на регионите“	30%	21%	32%	27%	31%	28%	35%	30%	29%
„Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	24%	17%	26%	24%	24%	25%	22%	25%	22%
„Образование“	18%	13%	20%	14%	20%	21%	11%	21%	12%
„Околна среда“	17%	15%	18%	17%	17%	18%	15%	18%	15%
„Храни и основно материално подпомагане“	13%	8%	15%	8%	15%	16% G	6%	17% I	6%
„Техническа помощ“	13%	10%	14%	14%	13%	13%	14%	12%	15%
„Морско дело, рибарство и аквакултури“	7%	2%	8%	5%	7%	5%	12%	6%	7%
„Транспортна свързаност“	4%	4%	4%	5%	4%	4%	5%	4%	5%
Фонд „Убежище, миграция и интеграция“	2%	2%	2%	6% E	1%	2%	3%	3%	1%
Програма по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика“	2%	4%	1%	5%	1%	2%	3%	1%	4%
Програма по Фонд „Вътрешна сигурност“	1%	0%	1%	2%	1%	2%	0%	1%	1%
средна	2.7	2.6	2.8	2.9	2.7	2.8	2.6	2.8	2.6

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

14

Слайд 61

Кандидатстване по програми, съфинансирани от ЕФСУ, 2021-2027г. с одобрени проекти: Бенефициенти

Отново обаче, има индикации за по-висок дял на Бенефициентите, споделящи, че се наблюдават корупционни практики в процеса на кандидатстване, които имат одобрени проекти именно по програми „Образование“ и „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
По коя/и програма/и от ЕФСУ 2021-2027 г. имате одобрени проект/и предложение/я в периода от 2021 г. до сега?							
„Развитие на човешките ресурси“	77%	60%	78%	77%	74%	76%	79%
„Храни и основно материално подпомагане“	60%	40%	62%	63%	47%	60%	62%
„Околна среда“	23%	30%	22%	21%	35%	23%	24%
„Образование“	22%	55% AC	19%	23%	21%	24%	15%
„Развитие на регионите“	17%	25%	17%	16%	24%	16%	24%
„Техническа помощ“	13%	20%	12%	12%	15%	14%	9%
„Конкурентоспособност и иновации в предприятията“	4%	15% AC	3%	3%	9%	4%	3%
„Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	3%	5%	3%	2%	9% D	3%	0%
„Транспортна свързаност“	2%	10% C	2%	2%	3%	3%	0%
„Морско дело, рибарство и аквакултури“	2%	5%	2%	2%	3%	2%	6%
Програма по Фонд "Вътрешна сигурност"	2%	5%	2%	2%	0%	2%	0%
Програма по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика"	2%	0%	2%	1%	6%	2%	3%
Фонд "Убежище, миграция и интеграция"	1%	0%	2%	2%	0%	2%	0%
средна	2.3	2.7	2.2	2.3	2.4	2.3	2.2

ABCDEF G – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

15

Слайд 62

Кандидатстване по програми, съфинансирани от ЕФСУ, 2021-2027г. с неодобренени проекти: Неодобренени

Сред фирмите с неодобренени проектни предложения и споделящи, че се наблюдават корупционни практики както в управлението, така и в процеса на кандидатстване по програми, съфинансирани от ЕФСУ, се наблюдава значително по-висок дял на тези, чиито проекти не са били одобрени по програма „Развитие на човешките ресурси“.

Развитие на човешките ресурси	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
По коя/и програма/и от ЕФСУ 2021-2027 г. имате НЕодобрен/и проект/и предложение/я в периода от 2021 г. до сега?									
„Конкурентоспособност и иновации в предприятията“	41%	48%	40%	41%	41%	42%	40%	45%	34%
„Развитие на човешките ресурси“	40%	56% AC	37%	59% AE	34%	41%	40%	39%	43%
„Развитие на регионите“	14%	10%	15%	14%	14%	12%	20%	15%	13%
„Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	11%	10%	11%	14%	10%	9%	18% F	11%	11%
„Образование“	8%	8%	7%	8%	7%	9%	5%	9%	5%
„Околна среда“	6%	8%	5%	8%	5%	5%	8%	6%	5%
„Техническа помощ“	4%	2%	4%	5%	4%	4%	5%	5%	2%
„Морско дело, рибарство и аквакултури“	4%	2%	4%	3%	4%	3%	6%	4%	5%
„Храни и основно материално подпомагане“	2%	2%	1%	2%	2%	2%	0%	2%	1%
„Транспортна свързаност“	1%	0%	1%	0%	1%	1%	2%	1%	0%
Фонд „Убежище, миграция и интеграция“	1%	0%	1%	2%	1%	1%	0%	1%	0%
Програма по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика“	1%	0%	1%	2%	1%	1%	0%	0%	2%
Програма по Фонд “Вътрешна сигурност”	0%	0%	0%	2%	0%	1%	0%	0%	1%
средна	1.3	1.5	1.3	1.6 AE	1.2	1.3	1.4	1.4	1.2

ABCDEF GHI – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

16

Наличие на корупционни практики при управлението на /кандидатстването /изпълнението за средства от ЕФСУ: Бенефициенти

Прави впечатление, че е по-висок дялът на Бенефициентите, които лично или индиректно са се сблъскали с корупционни практики в процеса на кандидатстване, но не биха подали сигнал.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.?							
Категорично да / По-скоро да	3%	20% AC	1%	2%	6%	3%	0%
Категорично не /По-скоро не /Не мога да преценя	97% B	80%	99% B	98%	94%	97%	100%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?							
Случвало се е лично или на мой познат	9%			7%	21% AD	9%	12%
Не се е случвало	91% E			93% E	79%	91%	88%
В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?							
Случвало се е лично или на мой познат	4% C	40% AC	1%	3%	12% D	5%	0%
Не се е случвало	96% B	60%	99% AB	97% E	88%	95%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

17

Наличие на корупционни практики при управлението на /кандидатстването за средства от ЕФСУ: Неодобрили

Подобна е и ситуацията сред фирмите с неодобрили проектни предложения – тези, които нямат готовност да подадат сигнал, по-често споделят мнението, че има корупция в управлението и в процеса на кандидатстване.

	НЕОДОБРЕНИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	252	48*	204	63	189	187	65
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.?							
Категорично да / По-скоро да	19% E			65% AE	4%	14%	34% AF
Категорично не /По-скоро не /Не мога да преценя	81% DG			35%	96% AD	86% G	66%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?							
Случвало се е лично или на мой познат	25% C	85% AC	11%			19%	42% AF
Не се е случвало	75% BG	15%	89% AB			81% G	58%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

18

Слайд 65

Подаване на сигнали: Бенефициенти

Значително по-висок е делът на Бенефициентите, които заявяват, че ще подадат сигнал, но към момента смятат, че няма корупционни практики в процеса на кандидатстване. Сред тези, които споделят, че не са запознати с начините за подаване на подобни сигнали е по-висок и делът на колебание дали биха предприели подобно действие.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
Бихте ли подал/а сигнал, ако имате подозрение за корупция?							
Да, категорично бих подал сигнал	84% BG	65%	86% B			89% G	59%
Не съм сигурен, че бих подал сигнал	14%	35% AC	12%			9%	38% AF
Не, категорично не бих подал сигнал	2%	0%	2%			2%	3%
Да	84% BG	65%	86% B			89% G	59%
Не	16%	35% AC	14%			11%	41% AF
Защо не бихте подал/а или не сте сигурен, че бихте подал/а сигнал?							
База: "Не съм сигурен, че бих подал сигнал" или "Не, категорично не бих подал сигнал"	34*	7**	27**		34*	20**	14**
Не се чувствам защитен	62%	29%	70% B		62%	55%	71%
Нямам доверие в институциите	29%	57%	22%		29%	30%	29%
Процедурата е прекалено трудна	18%	14%	19%		18%	15%	21%
Друго	12%	0%	15%		12%	15%	7%
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
Запознати ли сте с начините на подаване на сигнал за корупция?							
Да, запознат/а съм	84% E	80%	85%	89% E	59%		
Не, не съм запознат/а	16%	20%	15%	11%	41% AD		
Подавали ли сте сигнали с данни за корупция?							
Да, подавал/а съм	1%	10% AC	1%	1%	3%	2%	0%
Не, не съм подавал/а	99% B	90%	99% B	99%	97%	98%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

19

Слайд 66

Подаване на сигнали: Неодобри

Сред Неодобрените фирми значително по-висок е делът на тези, които споделят за наличие на корупционни практики, но имат колебания дали ще подадат сигнал. Като основна причина посочват липсата на доверие в институциите.

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
Бихте ли подал/а сигнал, ако имате подозрение за корупция?									
Да, категорично бих подал сигнал	74% BD	54%	79% B	57%	80% D			76%	71%
Не съм сигурен, че бих подал сигнал	22%	35% C	19%	35% AE	18%			20%	27%
Не, категорично не бих подал сигнал	4%	10% AC	2%	8% E	2%			4%	2%
Да	74% BD	54%	79% B	57%	80% D			76%	71%
Не	26%	46% AC	21%	43% AE	20%			24%	29%
Защо не бихте подал/а или не сте сигурен, че бихте подал/а сигнал?									
База: "Не съм сигурен, че бих подал сигнал" или "Не, категорично не бих подал сигнал"	65	22*	43*	27*	38*	65		41*	24*
Не се чувствам защитен	63%	68%	60%	70%	58%	63%		66%	58%
Нямам доверие в институциите	48%	73% AC	35%	63% E	37%	48%		39%	63%
Процедурата е прекалено трудна	22%	14%	26%	15%	26%	22%		21%	21%
Друго	8%	9%	7%	7%	8%	8%		7%	8%
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
Запознати ли сте с начините на подаване на сигнал за корупция?									
Да, запознат/а съм	67%	58%	70%	62%	69%	69%	63%		
Не, не съм запознат/а	33%	42%	30%	38%	31%	31%	37%		
Подавали ли сте сигнали с данни за корупция?									
Да, подавал/а съм	2%	8% A	0%	6% A	0%	2%	2%	2%	0%
Не, не съм подавал/а	98% BD	92%	100%	94%	100%	98%	98%	98%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

20

Слайд 67

Мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ: Бенефициенти

Не се наблюдават специфични сред различните групи Бенефициенти по отношение на техните нагласи за мерките, които биха допринесли за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ. С най-широка подкрепа се очертават Спазването на етичните правила и норми и увеличаването на вътрешния контрол.

Вътрешния контрол.	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
Кои мерки, смятате, че могат да доведат до ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ 2021 -2027?							
Спазването на етични правила и норми	62%	35%	65%	65%	47%	62%	62%
Увеличаване на вътрешния контрол в рамките на организацията	56%	65%	55%	57%	47%	55%	62%
Подаване на декларации за несъвместимост, имущество и интереси, конфликт на интереси	48%	40%	49%	54%	21%	50%	38%
Увеличаване на санкциите и наказанията	47%	60%	45%	48%	41%	48%	41%
Завишаване изискванията при назначаване на служителите	33%	35%	33%	32%	35%	32%	38%
Ротация на служителите	25%	20%	25%	25%	21%	26%	18%
Въвеждане на тестове за почтеност	13%	20%	12%	14%	9%	13%	12%
Нищо от посоченото	2%	5%	2%	2%	6%	3%	0%
Друго	2%	5%	2%	2%	6%	2%	6%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

1

Слайд 68

Мерки за ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ: Неодобрени

Фирмите с неодобрени проектни предложения, които са на мнение, че има корупционни практики както в управлението на средствата от ЕФСУ, така и в процеса на кандидатстване, значително повече вярват, че увеличаването на санкциите и наказанията може да ограничи тези практики и това за тях е водещата мярка, следвана от увеличаването на вътрешния контрол

Външната мрежа, следвана от увеличаването на вътрешния контрол	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
Кои мерки, смятате, че могат да доведат до ограничаване на корупцията при управление на средствата от ЕФСУ 2021 -2027?									
Увеличаване на вътрешния контрол в рамките на организацията	61%	65%	60%	68%	58%	63%	55%	59%	65%
Увеличаване на санкциите и наказанията	56%	73% AC	51%	70% AE	51%	56%	55%	52%	63%
Завишаване изискванията при назначаване на служителите	45%	58% C	42%	56% E	41%	45%	43%	44%	48%
Ротация на служителите	44%	52%	42%	52%	41%	47%	34%	43%	45%
Спазването на етични правила и норми	37%	31%	39%	35%	38%	42% G	25%	39%	34%
Подаване на декларации за несъвместимост, имущество и интереси, конфликт на интереси	25%	15%	28%	22%	26%	28%	17%	23%	30%
Въвеждане на тестове за почтеност	13%	13%	13%	17%	11%	12%	15%	14%	10%
Нищо от посоченото	3%	4%	2%	3%	3%	1%	8% F	2%	4%
Друго	8% CE	29% AC	3%	24% AE	3%	6%	15% F	8%	9%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

2

Слайд 69

Основен проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г. : Бенефициенти

Не се наблюдават специфични сред различните групи Бенефициенти и по отношение на тяхното разбиране кой е основния проблем при предоставянето на финансова подкрепа от ЕФСУ и посочват като основен такъв утежнените административни процедури.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20**	199	185	34*	185	34*
Според Вас кой е най-важният проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г.?							
Утежнени административни процедури	68%	55%	69%	68%	71%	66%	76%
Забавяне при изпълнението на процедурите;	26%	30%	25%	26%	24%	28%	15%
Наличие на корупционни практики;	1%	5%	1%	2%	0%	1%	3%
Друго	5%	10%	5%	5%	6%	5%	6%
Не знам, не сме имали подобни проблеми	3%	0%	3%	3%	0%	3%	3%
Липса на компетентен административен персонал	1%	10%	1%	1%	3%	2%	0%
Кратки срокове за кандидатстване	0%	0%	1%	1%	0%	1%	0%
Лобизъм	0%	0%	1%	0%	3%	0%	3%
Изградената система за контрол	0%	5%	0%	0%	3%	1%	0%

ABCDEF G – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

1

Слайд 70

Основен проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г. : Неодобрени

Наличието именно на корупционни практики е по-често проблем сред тези групи Неодобрени фирми, които споделят за тяхното наличие в момента. За тях в много по-малка степен от останалите забавянето при изпълнението на процедурите е казус пред предоставянето на финансова подкрепа.

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82
Според Вас кой е най-важният проблем при предоставяне на финансова подкрепа от ЕФСУ 2021-2027 г.?									
Утежнени административни процедури	54%	58%	52%	57%	52%	53%	54%	54%	52%
Забавяне при изпълнението на процедурите;	38% BD	19%	42% B	24%	42% D	39%	34%	41%	32%
Наличие на корупционни практики;	3%	13% AC	0%	11% A	0%	1%	8% F	2%	4%
Друго	6%	10%	5%	8%	5%	6%	5%	3%	12% H
Липса на компетентен административен персонал	1%	2%	1%	2%	1%	1%	3%	1%	2%
Субективно оценявани изисквания	1%	2%	1%	2%	1%	2%	0%	1%	2%
Даване на предварителна информация на определени кандидати	1%	2%	0%	2%	1%	1%	0%	0%	2%
Наличието на консултантските фирми	1%	6%	0%	3%	1%	2%	0%	1%	1%
Липса на авансово плащане	1%	0%	1%	0%	1%	1%	2%	1%	1%
Малко програми	1%	0%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	2%
Изградената система за контрол	0%	0%	0%	2%	0%	1%	0%	0%	1%
Не знам, не сме имали подобни проблеми	0%	0%	0%	0%	1%	1%	0%	0%	1%
Политическо влияние	0%	2%	0%	2%	0%	1%	0%	1%	0%

ABCDEF GHI – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

2

Слайд 71

Оценка дейността на УО на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията: Бенефициенти

Бенефициентите, споделящи за наличието на корупционни практики по-често оценяват дейността на УО на програмите като незадоволителна.

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База	219	20*	199	185	34*	185	34*
Как оценявате дейността на управляващите органи на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията?							
Много добра	45% BE	10%	48% B	50% E	18%	45%	44%
Добра	41%	50%	40%	39%	50%	41%	41%
Задоволителна	12%	25%	11%	9%	29% AD	12%	12%
Незадоволителна	2%	15% AC	1%	2%	3%	2%	3%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

3

Слайд 72

Оценка дейността на УО на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията: Неодобренени

Подобно на Бенефициентите и Неодобрените фирми, споделящи за наличието на корупционни практики по-често оценяват дейността на УО на програмите като незадоволителна. Това обаче, е характерно и за тези, които споделят, че не биха подали сигнал в случай, че се сблъскат с корупционни практики.

	НЕОДОБРЕНИ									
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал		
		Положителни отговори	Отрицателни отговори / Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори / Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	
База	252	48*	204	63	189	187	65	170	82	
Как оценявате дейността на управляващите органи на програмите, съфинансирани от ЕФСУ 2021-2027 г. за ограничаване проявите на корупцията?										
Много добра		22% BDI	6%	25% B	5%	28% D	24%	15%	29% I	6%
Добра		41% B	25%	45% B	33%	44%	44%	34%	38%	49%
Задоволителна		25%	23%	25%	27%	24%	24%	28%	24%	27%
Незадоволителна		12% CF	46% AC	4%	35% AF	5%	9%	23% AF	9%	18% H

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

4

Слайд 73

Специфики по програми финансирани със средствата от ЕФСУ по целеви групи

Слайд 74

Програма „Образование“ 2021-2027г.: Бенефициенти

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори / Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База: фирми с одобрени проектни предложения по тази програма	49*	11**	38*	42*	7**	44*	5**
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Образование“ 2021-2027г.							
положителни отговори	2%	9%	0%	0%	14%	2%	0%
отрицателни отговори	86%	82%	87%	86%	86%	89%	60%
не мога да преценя	12%	9%	13%	14%	0%	9%	40% F
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Образование“ 2021-2027г.							
Да	12%	55% A	0%	10%	29%	14%	0%
Не	88% B	45%	100%	90%	71%	86%	100%
В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Образование“ 2021-2027 г.							
Да	8%	36% A	0%	5%	29% D	9%	0%
Не	92% B	64%	100%	95% E	71%	91%	100%

ABCDEF G – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.: Бенефициенти

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База: фирми с одобрени проектни предложения по тази програма	168	12**	156	143	25**	141	27**
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.							
положителни отговори	1%	8% C	1%	1%	0%	1%	0%
отрицателни отговори	90% B	67%	92% B	92%	80%	91%	85%
не мога да преценя	9%	25% C	8%	7%	20% D	8%	15%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.							
Да	4%	58% A	0%	4%	4%	4%	7%
Не	96% B	42%	100%	96%	96%	96%	93%
В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.							
Да	1%	8% C	1%	1%	4%	1%	0%
Не	99%	92%	99% B	99%	96%	99%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

3

Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.: Неодобриени

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База: фирми с неодобриени проектни предложения по тази програма	102	27**	75	37*	65	76	26**	67	35*
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.?_Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.									
положителни отговори	25% E	93% A	0%	59% AE	5%	17%	46% AF	19%	34%
отрицателни отговори	50% DGI	0%	68% A	16%	69% AD	59% G	23%	61% I	29%
не мога да преценя	25% B	7%	32% B	24%	26%	24%	31%	19%	37%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?_Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027г.									
Да	32% C	81% AC	15%	89% A	0%	24%	58% AF	30%	37%
Не	68% BDG	19%	85% AB	11%	100%	76% G	42%	70%	63%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

4

Слайд 77

Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027г.: Бенефициенти

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База: фирми с одобрени проектни предложения по тази програма	132	8**	124	116	16**	111	21**
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027г.							
положителни отговори	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
отрицателни отговори	94%	100%	94%	94%	94%	95%	86%
не мога да преценя	6%	0%	6%	6%	6%	5%	14%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027г.							
Да	2%	25% A	0%	1%	6%	2%	0%
Не	98% B	75%	100%	99%	94%	98%	100%
В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Храни и основно материално подпомагане“ 2021-2027 г.							
Да	1%	13% A	0%	0%	6%	1%	0%
Не	99% B	88%	100%	100%	94%	99%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

5

Слайд 78

Програма „Околна среда“ 2021-2027г.: Бенефициенти

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База: фирми с одобрени проектни предложения по тази програма	50	6**	44*	38*	12**	42*	8**
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Околна среда“ 2021-2027г.							
положителни отговори	4%	17%	2%	3%	8%	5%	0%
отрицателни отговори	80%	50%	84%	87% E	58%	81%	75%
не мога да преценя	16%	33%	14%	11%	33%	14%	25%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Околна среда“ 2021-2027г.							
Да	6%	50% A	0%	3%	17%	7%	0%
Не	94% B	50%	100%	97%	83%	93%	100%
В процеса на изпълнение на проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.							
Да	2%	17%	0%	0%	8%	2%	0%
Не	98%	83%	100%	100%	92%	98%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

6

Програма “Развитие на регионите” 2021-2027 г.: Бенефициенти

	БЕНЕФИЦИЕНТИ						
	Всички	Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G
База: фирми с одобрени проектни предложения по тази програма	38*	5**	33*	30*	8**	30*	8**
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Развитие на регионите“							
положителни отговори	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
отрицателни отговори	84%	80%	85%	87%	75%	87%	75%
не мога да преценя	16%	20%	15%	13%	25%	13%	25%
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Развитие на регионите“							
Да	3%	20%	0%	3%	0%	3%	0%
Не	97%	80%	100%	97%	100%	97%	100%
В процеса на изпълнение на проекта сплъскавали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Развитие на регионите“							
Да	3%	20%	0%	3%	0%	3%	0%
Не	97%	80%	100%	97%	100%	97%	100%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

7

Програма „Развитие на регионите“: Неодобри

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База: фирми с неодобри проектни предложения по тази програма	102	27**	75	37*	65	76	26**	67	35*
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.? Програма „Развитие на регионите“									
положителни отговори	14%	100%	0%	56% A	0%	0%	38%	16%	9%
отрицателни отговори	61%	0%	71%	33%	70% D	74% G	38%	60%	64%
не мога да преценя	25%	0%	29%	11%	30%	26%	23%	24%	27%
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви? Програма „Развитие на регионите“									
Да	17%	60% AC	10%	67% A	0%	9%	31%	16%	18%
Не	83% BD	40%	90% R	33%	100%	91%	69%	84%	82%

ABCDEF – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

8

Слайд 81

Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.: Неодобрени

	НЕОДОБРЕНИ								
	Всички	Наличие на корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ		Наличие на корупционни практики в процеса на кандидатстване		Готовност за подаване на сигнал за корупция		Запознатост с начините за подаване на сигнал	
		Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Положителни отговори	Отрицателни отговори /Не мога да преценя	Да	Не	Да	Не
	A	B	C	D	E	F	G	H	I
База: фирми с неодобрен проектни предложения по тази програма	102	27**	75	37*	65	76	26**	67	35*
Смятате ли, че има корупционни практики при управлението на средствата от ЕФСУ 2021-2027 г.?_Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.									
положителни отговори	16% E	74% A	0%	46% AE	6%	13%	27%	14%	21%
отрицателни отговори	59% BD	22%	69% B	27%	69% D	63%	46%	66% I	39%
не мога да преценя	25% B	4%	31% B	27%	24%	24%	27%	20%	39% H
В процеса на кандидатстване по проекта сблъскали ли сте се с корупционни прояви?_Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 г.									
Да	17% C	52% AC	7%	69% A	0%	13%	31% F	16%	21%
Не	83% BD	48%	93% AB	31%	100%	87% G	69%	84%	79%

ABCDEFghi – статистически разлики при различните групи

* Малка база / ** Много малка база

© SDDI Consulting | Изследване на корупционните практики при изразходване и управление на средства от европейските фондове

9

Слайд 82

За допълнителна информация:
Десислава Желева
SDDI Consulting
Sofia, Bulgaria
d.zheleva@sddiconsulting.com

Идентифицирани корупционни рискове в структури на Министерство на вътрешните работи

- „Риск относно функционалната компетентност на ГДБОП и обхвата на дейност по отношение на противодействието на корупцията“, оперативен риск, оценен със среден остатъчен риск. (ГДБОП, 2023 г.)
- „Риск от използване на корупцията като инструмент за обезпечаване и улесняване на незаконни дейности, в т. ч. разходване на публични средства при възлагане на обществени поръчки и усвояване на средства, предоставени от ЕС“, оперативен риск, оценен със среден остатъчен риск. (ГДБОП, 2021 г., 2022 г. и 2023 г.);
- „Предизвикателства при документирането и разследването на корупционни практики сред органите на държавна власт, на злоупотреби със средства от ЕС и „изпирането на пари“ от престъпна дейност.“, оперативен риск, оценен със среден остатъчен риск. (ГДБОП, 2021 г., 2022 г. и 2023 г.);
- Злоупотреба със служебно положение и установени корупционни практики сред служители от ГДБОП“, репутационен риск, няма оценка на остатъчния риск, но са предвидени допълнителни дейности за минимизирането му. (ГДБОП, 2022 г. и 2023 г.)
- „Недостатъчна публичност и прозрачност при провеждане и възлагане на обществени поръчки в ГДБОП и възможност за възникване на корупция“, правен риск, остатъчния риск е оценен като ниско вероятен със средно влияние. (ГДБОП, 2021, 2022 и 2023 г.).
- „Корупционен риск“ с високи вероятност и влияние на присъщия риск. Въз основа на предприето действие „Подобряване на взаимодействието“ влиянието на остатъчния риск е намалено до средно, а вероятността от настъпването му, до ниско. Планирано е допълнително действие „Непрекъснато наблюдение на процесите и анализ“, което следва да се извършва от началниците на сектори в срок до средата и до края на годината (ГДНП, отдел „Икономическа полиция“, 2021 г., 2022 г. и 2023 г.);
- „Увеличаване броя на организирани и конвенционални форми на престъпления и корупционни прояви, извършени от служители на МВР.“ Вероятността и влиянието на присъщия риск са оценени като средни. Описани са предприетите действия, но не е направена оценка на остатъчния риск и не са планирани допълнителни действия. Срокът за изпълнение е постоянен с отговорници началниците на отдели и сектори в дирекцията (ДВС, 2021 г., 2022 г. и 2023 г.).

Източник: *Риск-регистри на ГДБОП, ГДНП и ДВС*

Корупционни рискове, включени в Риск-регистъра на Министерството на вътрешните работи за 2024 г.

- „Възможност за некоректно осъществяване на контрол по ЗДвП и манипулиране на информацията от служителите носи риск от **корупционни прояви** от отговорните длъжностни лица“ (**съществен**) по Цел. 3 „Ограничаване на пътнотранспортния травматизъм чрез повишаване на контролната дейност по спазване на ЗДвП и противодействие на нарушенията и престъпленията, свързани с управлението на МПС след употреба на алкохол и на наркотични вещества.“;

- „Умишлени пропуск и недокументиране на установени проблеми на границата и **прояви на корупция** от служителите на ГКПП.“ (**съществен**) по Цел 4. „Противодействие на незаконната миграция, чрез повишаване ефективността на граничния контрол и засилване на борбата с незаконното превеждане през границата на лица в условията на засилен миграционен натиск.“;

- „**Корупционни прояви** на служителите от МВР при работа с оперативни дела и доброволни сътрудници на МВР носи риск от допускане на реализирането на заплахи за сигурността на гражданите“ (**съществен**) по Цел 6. „Разработване на стратегическа рамка за противодействие на заплахите от радикализация, насилствения екстремизъм и тероризъм. Борба с дезинформацията и хибридните заплахи.“;

- „Предоставяне на услуги на граждани срещу недължимо заплащане или при необосновано утежнени условия носи риск от уронване престижа на институцията и **корупционни прояви** е среда с **висок корупционен риск**.“ (**съществен**) по Цел 7. „Подобряване на административното обслужване на гражданите. Осигуряване на прозрачност в дейността на МВР, чрез публикуване в отворен формат на информационни масиви и ресурси, които поддържа министерството, достъпът до които е свободен.“;

- „Извършване на **корупционно мотивирани нарушения** при възлагане на обществени поръчки носи риск от злоупотреби с бюджетни средства и средства от ЕС“ (**съществен**) по Цел 8. „Подобряване на административния капацитет на МВР. Развитие на експертната, научната и административната дейност за осигуряване на основните управленски дейности.“¹¹⁹¹

¹¹⁹¹ Одитно доказателство № 70.1

Приложение II, 4.1.1

Антикорупционни мерки, планирани по отделни сфери на антикорупционните планове на министерствата с отговорности по управление на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г.

СФЕРА	Брой мерки
Корупционен риск – извършване на контролни дейности	209
Мерки за публичност	117
Корупционен риск – предоставяне на административни услуги, концесии, издаване на лицензи и разрешения, регистрационни режими	71
Корупционен риск – управление, разпореждане или разходване на бюджетни средства и активи, вкл. обществени поръчки	68
Други мерки с оглед специфичните рискове в съответните ведомства	60
Корупционен риск – празноти в закони и неясна нормативна уредба, предпоставящи за противоречиво тълкуване и/или прилагане на нормативните актове	34
Мерки за защита на лицата, подали сигнали	23
Корупционен риск – състезателни процедури/конкурси за вписване на лица в регистри или за извършване на нормативно регламентирани професии	18

Забележка: В представените данни **не са включени** мерките за обучения, тъй като в някои планове, като например, в планът на МИП за 2021 г., не е посочен броят за предвидените обучения и включването им в общия сбор ще изкриви резултатите.

Въведени от управляващите органи ограничения за заетост след напускане на държавната администрация

Ограничения за заетост след напускане на държавната администрация са регламентирани със ЗПКОНПИ¹¹⁹²/ЗПК¹¹⁹³, Закона за държавния служител¹¹⁹⁴ и Кодекса на труда¹¹⁹⁵. Изискванията се отнасят до ограничения в рамките на една година след прекратяване на служебните отношения на лицето с УО. Съгласно тях, лицето не може да притежава дялове или да е управител/член на орган на управление или контрол на юридическо лице, участващо или преди в процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ или за избор на изпълнител от страна на бенефициента на договорена безвъзмездна помощ.¹¹⁹⁶

Лицето не може да представлява физическо или юридическо лице, както и обединение на физически и/или юридически лица - участници/кандидати/партньори в текущи процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ или кандидати/участници в текущи процедури за избор на изпълнител от страна на бенефициент на договорена безвъзмездна помощ.¹¹⁹⁷ (ПНИИДИТ, ПКИП, ПРР, ПХОМП)

Такова лице не може да сключва договори с УО за предоставяне на услуги, свързани с осъществяване на дейности по наблюдение и контрол върху изпълнението на одобрени за финансиране по програмите проекти, включително мониторинг и проверки на място, в случай че е участвало при изготвяне на насоките за кандидатстване по съответната процедура или в оценката на постъпилите по съответната процедура проектни предложения¹¹⁹⁸. (ПХОМП, ПНИИДИТ, ПКИП)

Не може да участва в конкурси за формиране и допълване на списъка от оценители за участие в оценителни комисии за провеждане на процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в случай че е участвало при изготвяне на условията за кандидатстване по съответните процедури¹¹⁹⁹. (ПНИИДИТ, ПКИП, ПО)

Съгласно СУК на ПМДРА е предвидено разработването на процедура за предотвратяване на конфликта на интереси, но към края на октомври 2024 г. тя не е утвърдена.¹²⁰⁰

В ПРЧР съществува утвърдена Политика за етика и предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, която се занимава с прилагането на еднакви практики сред служителите на програмата за превенция и установяване, но не обхваща ограничения на служителите след освобождаването им от длъжност.¹²⁰¹ Утвърдените в наръчниците за управление на ПТП и ПТС политики и вътрешни правила, също не включват ограничения за служителите след напускане на организацията.¹²⁰²

Ограничения са разписани и при УО на ПХОМП. Те се отнасят най-вече до лица, които са заемали длъжности в УО на ПХОМП, като се цели да не се допуска извличане на облага на лицата от длъжността, която са заемали, вкл. минимизиране на възможности за¹²⁰³: третиране и/или достъп на лицата до информация и документи, във връзка с изпълнението и управлението на средства по ПХОМП, станали им известни по време на заемането на съответната длъжност в УО на ПХОМП, след тяхното напускане. Търси се, още избягване на предимства и облаги от служебна информация, с която лицата са разполагали, когато тя не е общодостъпна и/или предвид благоприятното им назначаване след прекратяване на правоотношенията.

Служителите на УО на ПОС 2021-2027 г. подписват декларация за конфиденциалност, с която се задължават да не разгласяват информация/факти/данни и въпроси, за които получат сведения пряко или косвено в резултат на работата в Министерство на околната среда и водите и ГД ПОС като част от клаузите се прилагат и след прекратяване на служебните/трудовете правоотношения с МОСВ.¹²⁰⁴

¹¹⁹² Чл. 69 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹¹⁹³ Чл. 87 от ЗПК

¹¹⁹⁴ Чл. 7 от ЗДС

¹¹⁹⁵ Чл. 107а от КТ

¹¹⁹⁶ Одитно доказателство № 39

¹¹⁹⁷ Одитни доказателства №№ 7.1, 9 и 39

¹¹⁹⁸ Одитни доказателства №№ 7.1 и 39

¹¹⁹⁹ Одитно доказателство №№ 4.1 и 39

¹²⁰⁰ Одитни доказателства № 52.1

¹²⁰¹ Одитно доказателство № 31

¹²⁰² Одитно доказателство №№ 32 и 37

¹²⁰³ Одитно доказателство № 7

¹²⁰⁴ Одитно доказателство № 16.5

Специализирани обучения, свързани с политиките и стандартите за интегритет на служители от управляващите органи на програмите, инспекторатите и звената за вътрешен одит в периода 2021-2023 г.

Един държавен вътрешен одитор от Звеното за вътрешен одит в АМС е участвал в обучение на тема *„Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване“*.¹²⁰⁵

Четирима вътрешни одитори от ЗВО в МОН са участвали в обучение на тема *„Одит на меките контроли. Емоционална интелигентност и ролята на вътрешния одит в оценяването на етичния климат“*, организирано от ШПФ към МФ.¹²⁰⁶

Двама държавни инспектори от Инспектората към МОН са участвали в обучение *„Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи на изследване.“*, организирано от ИПА.¹²⁰⁷

В МТСП сто петдесет и трима служители от Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ са участвали в обучение на тема *„Кодекс за поведение на служителите - функции и основни акценти“*, организирано от Института по публична администрация.¹²⁰⁸

Един служител от Инспектората на МТСП е участвал в обучение *„Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване“* и 1 служител – в обучение *„Кодекса за поведени на служителите - функции и основни акценти“*. Служител от дирекция Вътрешен одит на МТСП е участвал в обучение *„Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване.“*¹²⁰⁹

Служители от дирекция „Вътрешен одит“ в АСП са взели участие в обученията: *„Кодекс за поведение на служителите - функции и основни акценти“* и *„Социални иновации“*.¹²¹⁰

В МРРБ служител от ЗВО е участвал в обучение *„Комплексен подход към етиката в организацията - одиторският принос“*, двама служители от Инспектората и двама служители от ГДСППРР – в обучения *„Интегритет, идентичност, личност. Организационна среда и методи за изследване“*.¹²¹¹

Ръководителят на звено „Инспекторат“ в МОСВ е преминал обучение *„Кодекс за поведението на служителите – функции и основни акценти“*.¹²¹², а служителите от дирекция „Вътрешен одит“ са участвали в обучение¹²¹³, като една от темите е: *„Одиторският принос към етичната устойчивост на организацията“*.¹²¹⁴

¹²⁰⁵ Одитно доказателство № 54

¹²⁰⁶ Одитно доказателство № 44

¹²⁰⁷ Одитно доказателство № 14

¹²⁰⁸ Одитни доказателства №№ 7 и 48

¹²⁰⁹ Одитно доказателство № 48

¹²¹⁰ Одитно доказателство № 47

¹²¹¹ Одитно доказателство № 53

¹²¹² Одитно доказателство № 10

¹²¹³ Обучението е по директно сключен договор №Д-33-22/02.10.2023 г. и изпълнен от външен изпълнител;

¹²¹⁴ Одитно доказателство № 41

Приложение II, 4.4.2.

Управляващите органи на програмите, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление

ПРОГРАМИ	УПРАВЛЯВАЩИ ОРГАНИ
Програма „Техническа помощ“	Дирекция „Добро управление“ в администрацията на Министерския съвет
Фонд „Убежище, миграция и интеграция“	Дирекция „Международни проекти“ в Министерството на вътрешните работи
Фонд „Вътрешна сигурност“	
Инструмента за финансово подпомагане на управлението на границите и за визите	
Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“	Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в Министерството на иновациите и растежа
Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“	
Програма „Околна среда“	Главна дирекция Оперативна програма „Околна среда“ в Министерството на околната среда и водите
Програма „Развитие на регионите“	Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството
Програма „Транспортна свързаност“	Дирекция „Координация на програми и проекти“ в Министерството на транспорта и съобщенията
Програма „Развитие на човешките ресурси“	Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ в Министерството на труда и социалната политика
Програма „Храни и основно материално подпомагане“	дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“ в Агенцията за социално подпомагане
Програма „Морско дело и рибарство“	Дирекция „Морско дело и рибарство“ в Министерството на земеделието и храните
Програма „Образование“	ИА „Програма за образование“

Приложение III, 1.2.2-1

Постъпили сигнали с данни за корупция, несъвместимост или наличие на конфликт на интереси във ведомствата, в рамките на които има управляващите органи на програми, съфинансирани със средства от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г.

№ по ред	Източници на информация/канални за комуникация	Общо постъпили сигнали – бр.	От тях срещу лица, свързани с управление на средства от ЕФСУ – бр.
	Общо постъпили сигнали за периода 2021-2023 г., в т. ч:	1296	5
1.	Постъпили сигнали по реда на АПК, в т. ч:	1146	4
1.1.	На хартиен носител (по пощата, чрез куриер, в деловодството или в центъра за административно обслужване (едно гише) и други)	901	4
1.2.	По електронна поща	136	-
1.3.	По факс	-	-
1.4.	Чрез системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ)	1	-
1.5.	Чрез системата за електронен обмен на съобщения (СЕОС)	8	-
1.6.	Устни сигнали	-	-
1.7.	Постъпили по телефона	-	-
1.8.	По други линии за комуникация (чрез телефонна линия и интернет страницата на МВР за сигнали –ДВС)	99	-
1.9.	По други линии за комуникация	1	-
2.	Общо постъпили сигнали в раздел „Антикорупция“, в т. ч:	19	1
2.1.	В специално поставени кутии за сигнали	1	1
2.2.	Постъпили на хартиен носител по пощата, чрез куриер, в деловодството, в център за административно обслужване или други	5	-
2.3.	Постъпили по електронна поща	12	-
2.4.	По други линии за комуникация (форма на интернет страницата на съответната администрация)	1	-
3.	Постъпили сигнали по реда на ЗЗЛПСПОИН, в т. ч:	-	-
3.1.	Постъпили на хартиен носител по пощата, чрез куриер, в деловодството, в център за административно обслужване (едно гише) или други	-	-
3.2.	Постъпили по електронна поща	-	-
3.3.	Чрез електронно попълнен формуляр, публикуван на страницата на съответната администрация	-	-
3.4.	По други линии за комуникация	-	-
4.	Постъпили сигнали чрез системата ИСУН	-	-
5.	Постъпили сигнали чрез Единния информационен портал на ЕСИФ	-	-
6.	Постъпили сигнали чрез електронните страници на съответните програми	-	-
7.	От лична издирвателна дейност на служителите на ДВС-МВР	123	-
8.	Портал за сигнали на НСАП	8	-

Източник: Информация от Инспекторатите в министерствата и Дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР

Забележки:

1. Справката съдържа данни за всички постъпили сигнали в одитираните организации с данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси, общо 1296 броя, в т.ч. 1194 броя сигнали, постъпили в МВР; 48 броя в МЗХ, 28 броя в МТС; 4 броя в МТСП и 13 броя в АСП; 3 броя в МОСВ; 3 броя в МРРБ; 2 броя в АМС и 1 брой в МОН. В МИР и ИАПО не са постъпвали такива сигнали.

2. Данните в колона 2 за постъпили общо 5 броя сигнали, съдържащи данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси срещу лица, свързани с управление на средства от ЕФСУ, отразяват 2 броя сигнали в МЗХ, 1 брой в МТСП и 2 броя в АМС. В останалите одитирани организации не са постъпвали такива сигнали.

Приложение III, 1.2.2-2

Справка за предприети действия по постъпилите сигнали, съдържащи данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси за периода 2021-2023 г.

№ по ред	Предприети действия по постъпилите сигнали	Общо постъпили сигнали, съдържащи данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси – бр.	От тях срещу лица, свързани с управление на средства от ЕС – бр.	От тях, срещу лица, свързани с управление на средства от ЕС и заемащи публични длъжности – бр.	Забележка
1	2	3	4	5	6
1.	Постъпили сигнали, в т.ч:	1296	5	0	
2.	Сигнали, по които са възложени и извършени проверки – брой сигнали	883	3	0	
3.	Сигнали, по които са възложени проверки, но същите не са приключили през периода 2021-2023 г. – брой сигнали	345	0	0	
4.	Сигнали, които са препратени на други органи по компетентност, в т. ч: - Прокуратурата; - КПКОНПИ/КПК; - МВР; - други органи.	44	0	0	
5.	Сигнали, по които не са предприети действия – брой сигнали.	24	2	0	Не отговарят на нормативните изисквания (анонимни, без конкретни данни за нарушения и други) ¹²¹⁵ .
	Общо за периода 2021-2023 г.	1296	5	0	

Източник: Информация от Инспекторатите в министерствата и Дирекция „Вътрешна сигурност“ в МВР

Забележки:

1. Справката съдържа данни за всички постъпили сигнали в одитираните организации с данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси, общо 1296 броя, в т.ч. 1194 броя сигнали, постъпили в МВР; 48 броя в МЗХ, 28 броя в МТС; 4 броя в МТСП и 13 броя в АСП; 3 броя в МОСВ; 3 броя в МРРБ; 2 броя в АМС и 1 брой в МОН. В МИР и ИАПО не са постъпвали такива сигнали.
2. Данните в колона 2 за постъпили общо 5 броя сигнали, съдържащи данни за корупция, за несъвместимост или за наличие на конфликт на интереси срещу лица, свързани с управление на средства от ЕФСУ, отразяват 2 броя сигнали в МЗХ, 1 брой в МТСП и 2 броя в АМС. В останалите организации не са постъпвали такива сигнали.

¹²¹⁵ чл. 48, ал. 1, т. 1, 3 и 4 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

Чл. 16, ал. 2, т. 1 и ал. 3, във връзка с чл. 6, ал. 1 и ал. 2, т. 2 и т.4 от Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси (НОРИПДУКИ); чл. 6, ал. 6 и чл. 7 от НОРИПДУКИ.

Приложение III, 2.2.1-1

Годишни планове, изготвени от инспекторатите и представени за утвърждаване от съответния орган на власт

№ по ред	Ведомство	Годишен план за 2022 г.	Годишен план за 2023 г.
1.	Министерство на регионалното развитие и благоустройството ¹²¹⁶	Не е изготвен и представен за утвърждаване	Не е изготвен и представен за утвърждаване. Независимо от това, до одобряването на Стратегически план на МРРБ за периода 2023 - 2026 г. и с цел обезпечаване на контролната дейност през 2023 г., от ръководителя на Инспектората до министъра, е изготвено предложение за извършване на проверки, част от които касаят спазване на сроковете за подаване на декларации (за несъвместимост и за имущество и интереси) по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ, както и за наличието или липсата на несъвместимост със заеманата длъжност. Също така са предложени проверки във второстепенните разпоредители с бюджет относно спазване на Глава пета „Декларации“ от ЗПКОНПИ. ¹²¹⁷
2.	Министерство на иновациите и растежа ¹²¹⁸	Не е изготвен и представен за утвърждаване	Не е изготвен и представен за утвърждаване
3.	Министерство на околната среда и водите ¹²¹⁹	Не е изготвен и представен за утвърждаване	Годишният план за 2023 г. обхваща периода 01.09.2023 г. – 31.12.2023 г. и е представен за утвърждаване на 17.08.2023 г. Изготвен е съобразно Програма за управление на правителството на РБ за периода м. юни 2023 г. - м. декември 2024 г. и Стратегическия план за дейността на Инспектората за периода 2023 - 2026 г.
4.	Министерство на образованието и науката ¹²²⁰	Не е изготвен и представен за утвърждаване	Годишният план за 2023 г. е изготвен в отсъствието на Стратегически план на Инспектората за периода 2022-2025 г.. Планираният административен контрол включва проверки, произтичащи от нормативни актове.
5.	Министерство на земеделието и храните ¹²²¹	Не е изготвен и представен за утвърждаване	Годишен план за 2023 г. не е изготвен и утвърден. Независимо от това, до одобряването на Стратегически план на МЗХ за периода 2023 - 2026 г., с цел обезпечаване на контролната дейност

¹²¹⁶ Одитно доказателство № 9.20

¹²¹⁷ Одитно доказателство № 113.5

¹²¹⁸ Одитно доказателство № 3.20

¹²¹⁹ Одитно доказателство № 10.20

¹²²⁰ Одитно доказателство № 4.20

¹²²¹ Одитно доказателство № 6.20

			през 2023 г., от ръководителя на Инспектората до министъра на земеделието и храните, е изготвено предложение за извършване на проверки, в т. ч. и относно спазване на сроковете за подаване на декларациите (за несъвместимост и за имущество и интереси) по чл. 35, ал. 1 от ЗПКОНПИ ¹²²² и за наличието или липсата на несъвместимост.
6.	Министерство на труда и социалната политика ¹²²³	Представен за утвърждаване от министъра на труда и социалната политика на 30.05.2022 г. (включва дейности и задачи, обхващащи периода 01.05.2022 г. 31.12.2022 г.), тъй като през м. май 2022 г. е утвърден Стратегическия план на МТСП за 2022-2025 г. ¹²²⁴ , с който е обвързана дейността на Инспектората. Годишният план за 2022 г. е изготвен въз основа на заложените цели, приоритети и дейности в Стратегическия план за контролната дейност на Инспектората за периода 2022 - 2025 г.; Стратегическия план на МТСП за периода 2022-2025 г.; Споразумение за съвместно управление на Република България в период 2021-2025 г., „Труд и социална политика“ ¹²²⁵ и Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г.	Представен за утвърждаване от министъра на труда и социалната политика в нормативно определения срок и обхваща периода 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г. Изготвен е въз основа на заложените цели и приоритети в Стратегическия план на МТСП за периода 2022-2025 г., Стратегическия план за контролната дейност на Инспектората за периода 2022-2025 г. и Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021 - 2027 г.
7.	Министерство на транспорта и съобщенията ¹²²⁶	Изготвени са Годишни планове за 2022 г. и 2023 г. и са представени за утвърждаване от министъра на транспорта и съобщенията в нормативно определения срок. Годишните планове са изготвени въз основа на утвърдения Стратегически план за контролната дейност на МТС за периода 2022 г. - 2025 г., отчитане на секторните политики, ръководени от министъра, задачите, произтичащи от специалните закони и подзаконовите актове в съответните области.	
8.	Агенция на социалното подпомагане ¹²²⁷	Налични са Годишни планове за 2022 г. и 2023 г., изготвени по отношение на контрола, извършван от Инспектората на АСП по законосъобразно прилагане на нормативни актове в областта на социалното подпомагане, в т. ч. ЗПКОНПИ ¹²²⁸ и Наредбата към него.	

¹²²² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²²³ Одитно доказателство № 7.20

¹²²⁴ <https://www.mlsp.government.bg/uploads/32/spitao/strategiesko-planirane/strategi4eski-plan-mlsp-2022-2025-1.pdf>

¹²²⁵ <https://promeni.bg/sporazumenie-za-savmestno-upravlennie-na-republika-bulgaria-v-period-2021-2025/>

¹²²⁶ Одитно доказателство № 5.20

¹²²⁷ Одитно доказателство № 7.20

¹²²⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

Заложени проверки в годишните планове на инспекторатите – планови, комплексни и тематични проверки и извънпланови

- Комплексни проверки на дейността и процесите са планирани във второстепенни разпоредители с бюджет и в административни звена, които не включват дирекциите - УО на програмите от ЕС, с изключение на Инспектората на МТСП. В Годишния план за 2015 г. е планирана проверка на дейността на Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти“ (ГДЕФМПП) – УО на ОПРЧР 2014-2020, както и последваща проверка през 2016 г. относно изпълнение на препоръките от изготвения доклад.¹²²⁹

В годишните планове на Инспектората на МОН са предвидени:

- за 2015 г. оценка на дейността на администрацията в определени административни структури, по искане на органа по назначаване;

- за 2023 г. комплексна проверка на цялостната дейност на една дирекция от специализираната администрация, дирекция „Висше образование“.¹²³⁰

- Тематичните проверки относно корупцията отново обхващат предимно второстепенни разпоредители с бюджет и административни звена, които не включват дирекциите УО на програмите от ЕС и са по отношение на проверки за изпълнение на задължението за подаване на декларации по Закона за предотвратяване и установяване конфликт на интереси¹²³¹, (ЗПКОНПИ)¹²³² и Наредбата към него. Единствено тези проверки обхващат всички административни звена, в т. ч. дирекциите УО на оперативни програми/програми, съфинансирани със средства от ЕСИФ/ЕСФУ.

- От част от инспекторатите са планирани проверки, свързани с корупция и по други теми, като:

- за установяване на нарушения и възможни прояви на корупция. Проверките са планирани от Инспектората на МРРБ през 2015 г. и са по отношение проверка в информационните системи и регистри за участие на служители в търговски дружества, органи на управление с нестопанска цел, извършване на дейност като едноличен търговец¹²³³;

- за достоверността на декларираните факти в декларации за имущество и интереси на служителите в административните звена на МТСП, за които е установен завишен корупционен риск.¹²³⁴ Проверката е планирана от Инспектората на МТСП през 2019 г.¹²³⁵;

- за спазване изискванията на ЗПКОНПИ¹²³⁶ и НОРИПДУКИ. Проверките са планирани: от Инспектората на МРРБ през 2019 г. и 2020 г. за извършване само във второстепенните разпоредители с бюджет¹²³⁷; от Инспектората на МТСП през 2023 г. в административни звена в министерството и второстепенни разпоредители с бюджет¹²³⁸, Инспектората на МЗХ през 2020 г. в областни дирекции „Земеделие“¹²³⁹ и от Инспектората на МОН през 2021 г. в регионалните управления на образованието.¹²⁴⁰

¹²²⁹ Одитно доказателство № 7.20

¹²³⁰ Одитно доказателство № 4.20

¹²³¹ Закон за предотвратяване и установяване конфликт на интереси, в сила от 01.01.2009 г. – чл. 12 Лице, заемащо публична длъжност, подава: декларация за несъвместимост; декларация за частни интереси; декларация за настъпила промяна в обстоятелствата; декларация за частен интерес по конкретен повод

¹²³² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.;

Подаване в срок на декларации за имущество и интереси; подаване в срок на декларации за несъвместимост от новоназначени служители и проверка за достоверност на декларираните факти; за промяна на декларираните факти в декларациите

¹²³³ Одитно доказателство № 9.20

¹²³⁴ съгласно Методологията за оценка на корупционния риск по чл. 32, ал. 1, т. 6 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²³⁵ Одитно доказателство № 7.20

¹²³⁶ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²³⁷ Одитно доказателство № 9.20

¹²³⁸ Одитно доказателство № 7.20

¹²³⁹ Одитно доказателство № 6.20

¹²⁴⁰ Одитно доказателство № 4.20

Извършена актуализация на вътрешните документи, касаещи дейността на инспекторатите по чл. 46 от Закона за администрацията

Към м. септември 2024 г., от Инспекторатите само на МОСВ¹²⁴¹, МИР¹²⁴² и АСП¹²⁴³ са актуализирани по ЗПК вътрешните правила и заповедите и са утвърдени от съответния орган на власт. С актуализираните, по време на одита Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на АСП¹²⁴⁴, е отстранен пропускът за неопределяне на длъжностни лица за съставяне на АУАН по ЗПКОНПИ¹²⁴⁵. Регламентирано е актовете да се съставят от инспекторите, включени в постоянната комисия за проверка на декларациите, определена със заповед на изпълнителния директор на АСП¹²⁴⁶.

От други инспекторати са актуализирани и утвърдени от съответния орган на власт само част от документите:

- Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси – МРРБ¹²⁴⁷;
- Заповеди за извършване на проверките на декларациите по ЗПКОНПИ¹²⁴⁸ – МРРБ¹²⁴⁹, МТСП¹²⁵⁰, МТС¹²⁵¹;
- Заповеди за съставяне на АУАН относно декларациите за несъвместимост по ЗПКОНПИ¹²⁵² – МТСП¹²⁵³, МРРБ¹²⁵⁴;
- Заповеди за извършване на проверки за наличие или липса на конфликт на интереси по ЗПКОНПИ¹²⁵⁵ – МТСП¹²⁵⁶.

От съответния орган на власт не са актуализирани, съобразно ЗПК, вътрешните документи на МОН¹²⁵⁷, МЗХ¹²⁵⁸, ИАПО¹²⁵⁹.

Инспекторатите на ведомствата декларират, че не са предприети действия за актуализиране на посочените документи, свързани с прилагането на разпоредби на ЗПК, поради неприемане от Министерския съвет на Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси по ЗПК.¹²⁶⁰

¹²⁴¹ https://www.moew.government.bg/static/media/ups/tiny/%D0%92%D0%9F_24.pdf – Вътрешни правила по ЗПК на МОСВ;

Одитно доказателство № 10.1

¹²⁴² Одитно доказателство № 3.1

¹²⁴³ Одитни доказателства №№ 13.15 и 87

¹²⁴⁴ Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и установяване на конфликт на интереси на АСП, утвърдени със Заповед № РД01-1295 от 24.06.2024 г. на изпълнителния директор на АСП

¹²⁴⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁴⁶ Одитно доказателство № 13.15

¹²⁴⁷ Одитно доказателство № 9.12

¹²⁴⁸ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁴⁹ Одитно доказателство № 22.18

¹²⁵⁰ Одитно доказателство № 7.1

¹²⁵¹ Одитно доказателство № 5.1

¹²⁵² (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁵³ Одитно доказателство № 7.1

¹²⁵⁴ Одитно доказателство № 22.18

¹²⁵⁵ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁵⁶ Одитно доказателство № 7.1

¹²⁵⁷ Одитно доказателство № 4.1

¹²⁵⁸ Одитно доказателство № 20.21

¹²⁵⁹ Одитно доказателство № 14.18

¹²⁶⁰ <https://www.gov.bg/bg/administratsia/dostap-do-obshtestvena-informatsia/vatreshni-pravila>; § 3. от ПЗР на Наредба за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси - Вътрешните правила по чл. 10 се приемат в срок един месец от влизането в сила на наредбата;

Извършени проверки на декларации по ЗПКОНПИ¹²⁶¹/ЗПК от инспекторатите в одитираните организации за периода 2021–2023 г.

№ по ред	МИНИСТЕРСТВА	Проверени декларации, в т. ч. за промяна в декларираните обстоятелства на лица/служители, свързани с управление на средства от ЕС или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията (брой)			
		Декларации за несъвместимост			Декларации за имущество и интереси*
		Общо	На лица, заемащи публични длъжности	На служители	
1.	МОН ¹²⁶² , в т.ч.:	59	2	57	379
1.1	ИАПО ¹²⁶³	53	1	52	328
2.	МИР ¹²⁶⁴ , в т.ч.:	80	-	80	516
2.1	ГД ЕФК ¹²⁶⁵	75	-	75	499
3.	МРРБ ¹²⁶⁶ , в т.ч.:	52	-	52	498
3.1	ГД СППРР ¹²⁶⁷	51	-	51	462
4.	МОСВ ¹²⁶⁸ , в т.ч.:	27	2	25	554
4.1	ГД ОПОС ¹²⁶⁹	24	-	24	345
5.	МТСП ¹²⁷⁰ , в т.ч.:	33	-	33	570
5.1	ГД ЕФМПП ¹²⁷¹	25	-	25	517
6.	АСП ¹²⁷² , в т.ч.:	17	-	17	17
6.1	ДМСПЕИ ¹²⁷³	15	-	15	15
7.	МТС ¹²⁷⁴ , в т.ч.:	20	-	20	220
7.1	УО на ПТС ¹²⁷⁵	15	-	15	179
8.	МЗХ ¹²⁷⁶ , в т.ч.:	17	-	17	201
8.1	ДМДР ¹²⁷⁷	13	-	13	116
Общо, в т.ч.:		305	4	301	2955
В УО		271	1		2461

Забележка: * Лицата, заемащи публични длъжности подават декларациите за имущество и интереси в КПК.

¹²⁶¹ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁶² Одитно доказателство № 14.18

¹²⁶³ Одитно доказателство № 14.18

¹²⁶⁴ Одитно доказателство № 19.20

¹²⁶⁵ Одитно доказателство № 19.20

¹²⁶⁶ Одитно доказателство № 22.19

¹²⁶⁷ Одитно доказателство № 22.19

¹²⁶⁸ Одитно доказателство № 16.18

¹²⁶⁹ Одитно доказателство № 16.18

¹²⁷⁰ Одитно доказателство № 21.25

¹²⁷¹ Одитно доказателство № 21.25

¹²⁷² Одитно доказателство № 47.1

¹²⁷³ Одитно доказателство № 47.1

¹²⁷⁴ Одитно доказателство №№ 15.1 и 46

¹²⁷⁵ Одитно доказателство № 15.1

¹²⁷⁶ Одитно доказателство №№ 20.22 и 49

¹²⁷⁷ Одитно доказателство №№ 20.22 и 49

Информация за извършените от инспекторатите проверки по сигнали, несвързани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление през периода 2021-2023 г.

- Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Извършена е една проверка за наличие на конфликт на интереси по сигнал, постъпил в министерството срещу управител на търговско дружество, чийто договор за възлагане на управление е сключен с министъра на регионалното развитие и благоустройството. Установен е конфликт на интереси и лицето е освободено от заеманата длъжност. Лицето не попада в обхвата на служителите, свързани с управление на средства от ЕФСУ или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията.¹²⁷⁸

- Министерство на образованието и науката

През 2021 г. е извършена една съвместна проверка от дирекция „Държавна собственост и обществени поръчки“ и Инспектората на постъпил сигнал с твърдения за корупционни практики при провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка. Установена е неоснователност на сигнала¹²⁷⁹;

- Министерство на околната среда и водите

През 2022 г. са постъпили 2 сигнала за несъвместимост за ръководители на администрации (лица, заемащи висша публична длъжност по ЗПКОНПИ¹²⁸⁰), които са второстепенни разпоредители с бюджет към бюджета на министерството.¹²⁸¹ При проверката, по отношение на едното лице, е установено наличие на несъвместимост, което е основание за прекратяване на трудовото правоотношение. По време на проверката, по преценка на органа по назначаване, лицето е освободено от длъжност. По втория сигнал липсват данни, чрез които подателят може да бъде идентифициран. Въпреки предприетите от Инспектората действия за отстраняване на нередовностите, същите не са отстранени, поради което сигналът е приет за анонимен¹²⁸² и не е извършена проверка по него.¹²⁸³

- Агенция за социално подпомагане

Извършени са общо девет проверки на сигнали, срещу лица, заемащи публична длъжност и служители от дирекции „Социално подпомагане“ (ДСП), от които:

- по 2 сигнала за конфликт на интереси, срещу лица, заемащи публична длъжност в АСП¹²⁸⁴. Не са установени данни за конфликт на интереси;

- 7 сигнала с твърдения за корупция, от които два - на лица заемащи публична длъжност. Не са потвърдени данните за корупция от сигналите. Един сигнал е срещу служител на ДСП. В резултат от проверката е обърнато внимание на служителите в дирекцията, за предприемане на административни мерки при нарушаване на изискванията на Етичния кодекс на служителите в АСП.

Проверените сигнали са на длъжностни лица/служители, които не са свързани с управление на средства от ЕФСУ и с отговорности по превенция и противодействие на корупцията.¹²⁸⁵

В резултат на извършените от инспекторатите планови и извънпланови проверки в периода 2021-2023 г. са налични случаи на необразувани дисциплинарни производства по направени предложения за такива, но всички те са за служители, които не са свързани с управление на средства от ЕФСУ или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията.¹²⁸⁶

¹²⁷⁸ Одитно доказателство № 22.19

¹²⁷⁹ Одитно доказателство № 14

¹²⁸⁰ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁸¹ Одитно доказателство № 56.3

¹²⁸² Чл. 47, ал. 6 от ЗПКОНПИ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 6.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁸³ Одитно доказателство №№ 10.17 и 56.3

¹²⁸⁴ директори на дирекции „Социално подпомагане“

¹²⁸⁵ Одитно доказателство №№ 13.15 и 47

¹²⁸⁶ Одитно доказателство № 89.2

Приложение III, 2.3.2-1

Проверени декларации по Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество¹²⁸⁷ от дирекция „Инспекторат“ в Министерството на вътрешните работи относно спазване на срока за тяхното подаване

Проверени декларации, подадени от служители от структурни звена, свързани с управление на средства от ЕФСУ или с отговорности по превенция и противодействие на корупцията ¹²⁸⁸		Декларации за несъвместимост и декларации за промяна на декларираните обстоятелства ¹²⁸⁹	На служители, свързани с управление на средства от ЕФСУ ¹²⁹⁰	Декларации за имущество и интереси и за промяна в декларираните обстоятелства, от тях:	На служители, свързани с управление на средства от ЕФСУ ¹²⁹¹
1	Общ брой, от тях:	34 ¹²⁹²	10	459 ¹²⁹³	28
2	На служители, заемачи ръководни длъжности	2	0	81	9
3	На лица, заемачи публични длъжности	0	0	0	0

Източник: Инспекторат на МВР

¹²⁸⁷ (Загл. изм. – ДВ, бр. 84 от 2023 г., в сила от 06.10.2023 г. – ЗОНПИ), ред. ДВ, бр. 104 от 30.12.2022 г.

¹²⁸⁸ Структурни звена, свързани с темата на одит - дирекция „Вътрешна сигурност“; дирекция „Международни проекти“; дирекция „Инспекторат“; сектор „Корупция в териториалните органи на държавната власт и измами с фондове на ЕС“ в отдел „Корупция“ при ГДБОП-МВР; сектор „Противодействие на престъпленията, засягащи финансовите интереси на ЕС“ и сектор „Противодействие на корупцията в администрацията“ в отдел „Икономическа полиция“ при ГДНП; Звено за вътрешен одит

¹²⁸⁹ От новоназначените служители в структурните звена - дирекция „Вътрешна сигурност“; дирекция „Международни проекти“; дирекция „Инспекторат“; сектор „Корупция в териториалните органи на държавната власт и измами с фондове на ЕС“ в отдел „Корупция“ при ГДБОП-МВР; сектор „Противодействие на престъпленията, засягащи финансовите интереси на ЕС“ и сектор „Противодействие на корупцията в администрацията“ в отдел „Икономическа полиция“ при ГДНП; Звено за вътрешен одит

¹²⁹⁰ Програма на Република България по фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Програма на Република България за интегрирано управление на границите и визова политика, Програма на Република България по фонд „Вътрешна сигурност“

¹²⁹¹ Програма на Република България по фонд „Убежище, миграция и интеграция“, Програма на Република България за интегрирано управление на границите и визова политика, Програма на Република България по фонд „Вътрешна сигурност“

¹²⁹² Разликата между общия брой проверени декларации, посочен на ред 1 и сборът на броят проверени декларации, посочени на ред 2 и ред 3 в колонаа се дължи на служителите от посочените структурни звена, които нямат функции, свързани с управление на средства от ЕФСУ и не заемат ръководни длъжности

¹²⁹³ Разликата между общия брой проверени декларации, посочен на ред 1 и сборът на броят проверени декларации, посочени на ред 2 и ред 3 в колонаа се дължи на служителите от посочените структурни звена, които нямат функции, свързани с управление на средства от ЕФСУ и не заемат ръководни длъжности

Приложение III, 2.3.2-2

Проверени сигнали срещу служители, ангажирани с управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление и с отговорности по превенция и противодействие на корупцията от структурните звена на Министерството на вътрешните работи за периода 2021-2023 г.

Извършени проверки	Общо извършени проверки - бр.				От тях на служители от дирекция „Международни проекти“ УО за управление на средства от фондове на ЕС - бр.			
	2021 г.	2022 г.	2023 г.	За периода 2021-2023 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	За периода 2021-2023 г.
Проверки по сигнали, съдържащи данни за корупция, несъвместимост и наличие на конфликт на интереси, от тях:	21	22	22	65	0	0	0	0
На лица, заемащи публични длъжности	0	0	0	0	0	0	0	0
На служителите, заемащи ръководни длъжности в МВР	5	4	10	19	0	0	0	0

Източник: Инспекторат на МВР

Опис на одитните доказателства към Одитен доклад № 0300201223

№	Одитни доказателства	Брой листа
1	Писмо с изх. № 05.00-605/24.11.2023 г. от АМС , Главен инспекторат в отговор на писмо № 03-06-36/13.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	10 л.; 1 бр. USB; 1 бр. CD
1.1	Отговор по в. 1 и приложения към него	Ел. документи
1.3	Отговор по т. 3 и приложения към него (проект на АНСППК 2021-2027 и пътна карта към нея, обсъждани на заседание на НСАП, проведено на 18.10.2023 г.)	Ел. документи
1.4	Отговор на в. 4	Ел. документи
1.5.	Отговор на в. 5	Ел. документи
1.9	Отговор по т. 9	Ел. документи
1.11	Отговор на в. 11 и приложенията към него	Ел. документи
1.18	Електронно съобщение от 29.11.2023 г. от АМС , Главен инспекторат, допълнение към т. 18 - Насоки за съставяне на антикорупционните планове, тяхното съдържание и одобряването им. Електронно съобщение от 07.02.2024 г. от ГИ в АМС, допълнение към т. 18 – комуникация с инспекторатите.	Ел. документи
1.20	Приложения по т. 20, Годишни планове 2015-2020 г.	Ел. документи
1.21	Приложения по т. 21 и приложения (Доклади)	Ел. документи
1.25	Отговор по т.25 и приложения: - НСАП 2021 (стенограма и решения на заседание от 21.01.2021 г.); - НСАП 2022 (протокол от заседание на 30.06.2022 г. и Отчет за изпълнение на НСППК 2021-2027 за периода март 2021 г.-май 2022 г.); - НСАП 2023 (протокол от заседание на 18.10.2023 г.; годишен доклад и отчет за 2022 г. за изпълнение на НСППК2021-2027)	Ел. документи
1.27	Приложения по т. 27	Ел. документи
2	Писмо с изх. № 19-713/28.11.2023 г. от МЕУ , министър в отговор на писмо № 04-23-16/16.11.2023 г. на ръководителя на одитния екип за искане на информация	4 л.; Ел. документи;
2.1	Отговор по т. 1	
2.5	Приложения по т. 5	
3	Писмо с изх. № 92-00-387-3/28.11.2023 г. от МИР , министър в отговор на писмо № 04-22-15/15.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	4 л.; Ел. документи; 2 бр. CD
3.1	Отговор на в. 1 и приложенията към него Електронно съобщение от 10.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 1	
3.2	Отговор по т. 2	
3.4	Отговор на в. 4	
3.5	Отговор на в. 5	
3.19	Приложения по т. 19	
3.20	Приложение по т. 20	
3.21	Приложения по т. 21	
3.24	Документ „Описание на действащите функции и процедури на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията” 2021-2027“, стр. 30-31, приложен в папка „ОДИТ - корупция“ (ODFP_RKIP_14.11.2022.docx)	
4	Писмо изх. № 0105-92/29.11.2023 г. от МОН , главен секретар на в отговор на писмо № 04-15-57/16.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	44 л.; 3 бр. USB
4.1	Отговор на в. 1 и приложенията към него Електронно съобщение от 19.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 1	
4.4	Отговор на в. 4	
4.5	Отговор на в. 5	
4.9	Отговор по т. 9	
4.20	Приложения по т. 20	

4.21	Приложения по в. 2, Годишни планове	
4.22	Приложения по в. 22	
5	Писмо с изх. № 15-05-23/29.11.2023 г. от МТС , министър, в отговор на писмо № 04-04-19/17.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	5 л.; Ел. документи; 3 бр. CD
5.1	Отговор по т. 1; Електронно съобщение от 07.12.2023 г. от УО на МТС и приложения	
5.2	Отговор по т. 2	
5.3	Приложение по т. 3	
5.4	Отговор по т. 4	
5.5	Отговор по т.5	
5.9	Отговор по т. 9	
5.13	Електронно съобщение от 29.11.2023 г. от УО на МТС, допълнение към т. 13.	
5.20	Приложения по т. 20	
5.21	Приложения по т. 21	
5.23	Електронно съобщение от 11.12.2023 г. от УО на МТС, допълнение към т. 23.	
6	Писмо с изх. № 17-190/30.11.2023 г. от зам. МЗХ , министър, в отговор на писмо № 04-09-19/17.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	30 л.; 3 бр. CD
6.1	Отговор на в. 1 и приложенията към него	
6.4	Отговор на в. 4	
6.5	Отговор на в. 5	
6.20	Приложение по т. 20	
6.21	Приложение по т. 21	
7	Писмо изх. № 92-968/6.12.2023 г. от МТСП , министър, в отговор на писмо № 04-13-19/20.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	6 л.; Ел. документи; 3 бр. USB; 1 бр. CD
7.1	Електронно съобщение от 13.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 1 и приложения; Приложение по т. 1.2.2	
7.3	Приложение 10.2.1 в папка 3	
7.4	Отговор по т. 4.5	
7.5	Отговор на в. 5	
7.9	Отговор по т. 9	
7.10	Заповед № РД01-2434/09.11.2023 за определяне на лица, които да изпълняват функцията на служители по нередности	
7.17	Отговор по т. 17 и приложения	
7.19	Отговор по т. 19 и приложения	
7.20	Отговор по т. 20 и приложения	
7.21	Приложения по т. 21	
7.22	Приложения по т. 22	
8	Писмо изх. № 812100-21583/1.12.2023 г. от МВР , министър, в отговор на писмо № 04-08-10/20.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	4 л.; Ел. документи; 1 бр. CD
8.1	Отговор на в. 1 и приложения; Приложение по т. 1.3; Приложение по т. 1.5; Приложение по т. 1.11	
8.3.	Отговор на в. 3	
8.4	Отговор на в. 4 с приложения; Приложения по т. 4.3.7	
8.7	Отговор по т. 7 и приложения	
8.17	Отговор по т. 17	

8.19	Отговор по т. 19	
8.20	Приложение по т. 20 Планове	
8.21	Приложения по т. 21	
8.22	Приложение по т. 22	
8.26	Приложение 26.5	
9	Писмо изх. № 90-03-724/06.12.2023 г. от МРРБ , министър, в отговор на писмо № 04-11-14/20.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	5 л.; 1 бр. CD
9.1	Отговор по т. 1 Вътрешни правила за дейността на инспектората	
9.2	Отговор по т. 2	
9.4	Отговор на в. 4 и Електронно съобщение от 24.11.2023 г. от Ръководителя на Инспектората към министъра на околната среда и водите, документи по т. 4.	
9.5	Отговор на в. 5 и приложения	
9.7	Електронно съобщение от 24.11.2023 г. от Ръководителя на Инспектората към министъра на околната среда и водите, документи по т. 7.	
9.12	Приложения по т. 12	
9.20	Електронно съобщение от 24.11.2023 г. от Ръководителя на Инспектората към министъра на околната среда и водите, документи по т. 20.	
9.21	Приложения по т. 21	
9.23	Електронно съобщение от 24.11.2023 г. от Ръководителя на Инспектората към министъра на околната среда и водите, документи по т. 23.	
10	Писмо изх. № 50-00-22/01.12.2023 г. от МОСВ , главен секретар, в отговор на писмо № 04-10-15/20.11.2023 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация	17 л.; Ел. Документи; 1 бр. USB;
10.1	Отговор на в. 1 и приложенията към него Електронно съобщение от 10.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 1	
10.5	Отговор на в. 5	
10.16	Отговор на в. 16 и приложенията към него	
10.17	Приложение по т. 17	
10.19	Приложения по т. 19	
10.20	Приложение по т. 20	
20.21	Приложение по т. 21	
10.23	Електронно съобщение от 11.12.2023 г. от МОСВ , ръководител на Инспектората, допълнение към т. 23.	
11	Писмо изх. № 05.00-605/23 от 08.03.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, в отговор на писмо от 26.02.2024 г. изпратено по ел. поща от ръководителя на одитния екип за искане на информация	5 л.; 1 бр. CD
11.1	Отговор по т. 1 и приложения	
11.2	Отговор по т. 2	
11.3	Отговор по т. 3 и приложение	
11.4	Отговор на в. 4	
11.5	Отговор на в. 5	
11.6	Отговор на в. 6	
11.7	Отговор на в. 7	
11.8	Отговор на в. 8	
11.9	Отговор по т. 9	
11.10	Отговор на в. 10	
11.11	Отговор на т.11	
11.11.1	Отговор и приложения по т. 11	

11.12	Отговор по т.12 и приложения към него Писмо № 05.00-605/23/18.10.2024 г. от ръководител на Главния Инспекторат	
11.13	Отговор по т. 13	
11.14	Отговор на в. 14	
11.16	Отговор на в. 16 и приложенията към него	
11.17	Отговор на в. 17	
11.18	Отговор на в. 18	
11.19	Отговор на в. 19	
11.22	Отговор на в. 22	
11.23	Отговор на в. 23	
11.24	Отговор на в. 24	
11.25	Отговор на в. 25 и приложение към него	
11.26	Отговор на в. 26	
12	Писмо № 08-54-15 от 29.03.2024 г. от директора на дирекция „Правно-нормативно осигуряване“ в Сметната палата относно поставен въпрос във връзка с извършван одит на изпълнението „Мерки за предотвратяване и противодействие на корупцията при изразходване и управление на средствата от европейските фондове“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г. до директор на дирекция „Одити на изпълнението“	Ел. документи
13	Писмо рег. № 61-00-0017/12.04.2024 г. от АСП, изпълнителен директор, в отговор на писмо с изх. № 12-25-9/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. документи
13.1	Процедурен наръчник на ПХОМП	
13.4	Приложение по т. 4: Вътрешни правила	
13.5	Отговор по т. 5 и приложена (заповед)	
13.7	Отговор по т. 7 и приложения	
13.10	Приложение 10.1 от ПН на ПХОМП за 2023 г.	
13.15	Приложения по т. 15	
14	Писмо № 0105-2/15.04.2024 г. от МОН, главен секретар, в отговор на писмо с изх. № 04-15-57/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. Документи; 1 бр. USB
14.1	Вътрешни правила за оценяване на служителите в МОН	
14.2	Отговор на в. 2	
14.9	Приложения по т. 9	
14.11	Приложение по т. 11	
14.14	Приложения по т. 14 (ИАПО)	
14.18	Електронни съобщения от 22.04.2024 г. о 13.09.2024 г. с пояснения по т. 18 и приложения	
15	Писмо рег. № 15-05-23/16.04.2024 г. от МТС, министър, в отговор на писмо с изх. № 04-04-19/26.03.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. Документи; 1 бр. CD
15.1	Анекс 4	
15.2	Отговор по т. 2 и приложения	
15.3	Отговор по т. 3	
15.10	Отговор по т. 10 и приложения	
15.12	Приложения по т. 12	
15.20	Приложения по т. 20	
15.21	Приложения по т. 21	
16	Писмо, изх. № 50-00-22/15.04.2024 г. от МОСВ, главен секретар, в отговор на 04-10-15/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. Документи
16.1	Вътрешни правила за организация на дейностите по управление на ЧР в МОСВ	
16.2	Отговор т. 2	
16.7	Приложение по т. 7	
16.12	Приложение по т. 12	

16.17	Приложения по т. 17; Приложения по Анекс 3	
16.18	Приложение, Анекс 4	
17	Писмо № 05.00-118/16.04.2024 г. от МС, главен секретар, в отговор на писмо с изх. № 03-06-36/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	30 л.; 1 бр. CD
17.4	Отговор по т. 4	
17.11	Приложение по т. 11	
17.13	Приложение по т. 13	
17.19	Отговор по т. 19	
17.20	Приложения по т. 20 (Заповеди на министър председател)	
17.21	Отговор по в. 21 и приложения към него, Приложение 3; Електронно съобщение от 05.06.2024 г. от ГИ в АМС.	
18	Писмо № 812100-7539/19.04.2024 г. от МВР, министър, в отговор на писмо с изх. № 04-08-10/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	6 л.; Ел. Документи
18.1	Отговор на в. 1 и приложение към него	
18.2	Отговор на в. 2	
18.3	Отговор на в. 3	
18.5	Отговор на в. 5 с приложения към него	
18.10	Отговор по в. 10	
18.12	Отговор на в. 12	
18.13	Отговор по т. 13 с приложение към него	
18.14	Отговор по т. 14 и приложения	
18.15	Отговор по в. 15	
18.17	Приложение 1.3 Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси; Вътрешни правила, заповеди по КПКОНПИ в прил. 4, т.4.3.7	
18.18	Приложение по т. 18: Стратегия за развитие на ЧР	
18.23	Приложение 23.2	
18.24	Приложение по т. 24 Заповед	
18.30	Отговор на в. 30 и приложението към него	
18.31	Приложение по т. 31	
18.33	Електронно съобщение от 13.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 33 и приложения	
18.34	Отговор по т. 34 и приложения 4, 5 и 5а; Електронно съобщение от 04.06.2024 г. с пояснения по т. 34 Електронно съобщение от 24.06.2024 г. с коригирана справка	
19	Писмо № 92-00-492-4/19.04.2024 г. от МИР, министър, в отговор на писмо с изх. № 04-22-15/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. Документи;
19.1	Вътрешни правила за организацията на дейността на дирекция „Правна, ЧР и обществени поръчки“ в писмо на МИР	
19.2	Отговор на в. 2	
19.9	Приложения по т. 9: Вътрешни правила	
19.19	Отговор по т. 19	
19.20	Приложения по т. 20, приложение 3; Електронно съобщение от 12.06.2024 г. с пояснения по т. 20 Електронно съобщение от 13.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 20	
20	Писмо № 17-190/16.04.2024 г. от МЗХ, зам.-министър, в отговор на писмо № 04-09-19/26.03.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	96 л.; Ел. Документи 1 бр. CD
20.1	Вътрешни правила за организацията на дейността по управление на човешките ресурси в МЗХ	

20.2	Отговор по т. 2	
20.8	Отговор по т. 8	
20.13	Отговор по т. 13	
20.21	Приложения (Анекси и по т. 3); Електронно съобщение от 18.07.2024 г. от Инспектората в МЗХ и заповед	
20.22	Електронно съобщение от 20.06.2024 г. от Инспектората в МЗХ	
21	Писмо № 92-374/23.04.2024 г. от МТСП, министър, в отговор на писмо с изх. № 04-13-19/26.03.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	5 л.; Ел. документи
21.1	Указания относно разпределението на договорите, сключени по ПРЧР за администриране и контрол на тяхното изпълнение от страна на експертите в ГД ЕФМПП -УО на ПРЧР, прил. в папка т.10.12.13.15	
21.2	Отговор по т. 2	
21.7	Отговор по т. 7 и приложение (Права за достъп, Заповед № РД-01-59/28.02.2024 г.)	
21.9	Приложение по т. 9: Вътрешни правила за дейността и организацията на дейността по управление на ЧР в МТСП	
21.10	Отговор по т. 10	
21.23	Приложения по т. 23	
21.24	Приложения по т. 24	
21.25	Приложение Анекс 4-3	
21.26	Приложение: 51713859957070 Document	
22	Писмо вх. № 04-11-14/05.04.2024 г. (няма изходящ номер на МРРБ) от МРРБ, министър, в отговор на писмо с изх. № 04-11-14/26.04.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. документи
22.1	Приложение по т. 1	
22.2	Отговор по в. 2	
22.3	Отговор по в. 3	
22.15	Отговор по т. 15	
22.18	Електронни съобщения от 10.09.2024 г. и 16.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 18 и приложения	
22.19	Приложение 1, приложение 4	
23	Писмо № 66-00-85/24 от 25.04.2024 г. от министъра на правосъдието в отговор на писмо с № 04-05-8/17.04.2024 г. на заместник председател на Сметната палата	3 л.; Ел. документи
24	Електронно съобщение от 07.05.2024 г. МТСП, УО на ПРЧР 2021-2024 г. с приложена Политика за борба с измамите и линк към указанията на ЕК	Ел. документи
25	Електронно съобщение от 08.05.2024 г. от МЗХ, УО на ПМДРА с приложена Глава 10 от Наръчника по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021-2027	Ел. документи
25.1	Глава Нередности от ПН на ПМДРА	
26	Политики за борба с измамите по програмите, съфинансирани със средства от ЕСИФ	Ел. документи
26.1	Политика за противодействие на измамите, корупцията и конфликт на интереси на УО на ПТП, https://www.eufunds.bg/bg/opgg/node/13406 ; Екранна снимка	
26.2	Политика за борба с измамите на УО на ФУМИ, ФВС и ИУГВП, приложение 4.2 към СУК, https://iacp-sofia.mvr.bg/dmp/%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BE%D0%B4-2021-2027/%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4-%D0%B2%D1%8A%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B8%D0%B3%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-2021-2027/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%B0 ; Екранна снимка	

26.3	Политики за борба с измамите и Политики за борба с конфликта на интереси по ПОС, https://www.eufunds.bg/bg/opos/term/422 ; Екранна снимка	
26.4	Политики за борба с измамите по ПКПП, https://www.mig.government.bg/programa-konkurentosposobnost-i-inovaczii-v-predpriyatiyata/narachnik-na-uo-na-pkip-2021-2027/ ; Политики за борба с измамите по ПНИИДИТ, приложена към одитно доказателство № 3 (ОДИТ–корупция/т.3, 10, 12/Приложение 2.13 към Гл. 2 на наръчника) https://pniidit.egov.bg/wps/portal/program-niidit/visibility-and-transparency ; Екранни снимки	
26.5	Политики за борба с измамите на УО на ПРР, https://bgregio.eu/wps/portal/operativna-programa/regional-development-program-2021-2027/execution-prd-2021-2027/instructions.prd-2021-2027/text-signali ; Екранна снимка	
26.6	Политиката за борба с измамите по ПТС, https://www.eufunds.bg/bg/optti/node/15651 ; Екранна снимка	
26.7	Политиката за борба с измамите по ПРЧР, приложена към одитно доказателство № 24	
26.8	Политика за борба с измамите на УО на ПХОМП, приложена към одитно доказателство № 7 (Flash УО/т. 1а/Нередности гл. 10.rar/Chapter 10ANNEXES/Annex 10.2 Anti-fraud policy.doc) https://asp.government.bg/bg/operativna-programa-za-hrani/operativna-programa-za-hrani-2021-2027-g/publicnost-prozrachnost-i-komunikaciya/ ; Екранна снимка	
26.9	Политика за превенция и борба с нередностите, измамите и корупцията при прилагане на ПМДРА, приложена към одитно доказателство № 25	
26.10	Политика за борба с измамите на УО на ПО, https://sf.mon.bg/?go=page&pageId=33 ; Екранна снимка	
27	Писмо изх. № 05.00-118 от 13.05.2024 г. от АМС, Главен инспекторат, в отговор на ел. писмо от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	7 л.; 1 CD; Ел. документи
27.1	Отговор по т.1 и приложение; Отговор по т.1.2 и приложение	
27.2	Отговор по т. 2 и приложение; Отговор по т. 2.2	
27.3	Отговор по т. 3 и приложение	
28	Системи за управление и контрол на програма „Образование“ 2021-2027 г. (СУК на ПО) <i>Приложение към Одитно доказателство № 4, писмо № 0105-92 от 29.11.2023 г. от МОН (part 1), архивирана папка док. Въпросник, по т. 1</i>	Ел. документи
29	Системи за управление и контрол на програма „Околна среда“ 2021- 2027 г. (СУК на ПОС) <i>Приложение към Одитно доказателство № 10, писмо с № 50-00-22/14.12.2023 г. на МОСВ, приложение в архивиран файл сметна палата- корупция, въпрос 1, СУК ПОС 2021 -2027</i>	Ел. документи
30	Описание на системите за управление и контрол на програма „Развитие на регионите“ 2021-2027, версия 1 (СУК на ПРР) <i>Приложение към Одитно доказателство № 9, писмо № 90-03-724(2) от 20.11.2023 г. от МРРБ, архивирана папка приложения към писмо до сметната палата коригирани, приложение 5, вътрешни актове</i>	Ел. документи
31	Системи за управление и контрол на програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027, версия 1 (СУК на ПРЧР) <i>Приложение към Одитно доказателство № 7, писмо № 92-968/6.12.2023 г. от МТСП, приложение в т. 1</i>	Ел. документи
32	Описание на системите за управление и контрол на Управляващия орган на програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027, версия 1 (СУК на ПТС)	Ел. документи

Приложение към Одитно доказателство № 5, писмо № 15-05-23 от 29.11.2023 г. на МТС, в папка 05 Отг. МТС 15-05-23 29.11.2023 (РД-П-13)

33	Системи за управление и контрол на фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и инструмент за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика 2021-2027 (СУК на ФУМИ, ФВС и ИФПУГВП) https://iaccp-sofia.mvr.bg/dmp/%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2-%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BE%D0%B4-2021-2027/%D1%84%D0%BE%D0%BD%D0%B4-%D0%B2%D1%8A%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%88%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B8%D0%B3%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-2021-2027/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%B0	Ел. документи
33.1	Процедура за докладване на нередности	
33.4	Приложение 4: Управление на риска	
34	Наръчник за управление на Програма „Образование“, вариант 1, версия 2 с промени и с приети промени <i>Приложение към Одитно доказателство № 4, писмо на МОН с № 0105-92 от 29.11.2023 г. (part 1), архивирана папка док. Въпросник, по т. 1</i>	Ел. документи
34.1	Процедура по нередности от ПН на ПО	
35	Наръчник за управление и изпълнение на програма „Развитие на регионите“ 2021-2027, версия 1 от м. септември 2023 г. <i>Приложение към Одитно доказателство № 9, писмо на МРРБ № 90-03-724 от 06.12.2023 (РД-П-3), папка Приложения към/ Прил. 5 - ГД СППРР/1. Вътрешни актове/ Utvurden NUIPRR 2021-2027</i>	Ел. документи
35.1	Глава 10 Нередности от Наръчника на ПРР	
36	Наръчник по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 с две изменения и едно допълнение <i>Приложение към Одитно доказателство № 7, писмо № 92-968/6.12.2023 г. от МТСП, приложение в т. 1, manual MA, version 1</i>	Ел. документи
36.1	Глава 8 от ПН на ПРЧР	
36.8	Приложение 8.2 от ПН на ПРЧР	
37	Наръчник за изпълнение на програма „Техническа помощ“ 2021-2023, версия 1,2 и 3 https://www.eufunds.bg/bg/opgg/node/13406	Ел. документи
37.6	Раздел 6 Нередности	
37.8	Раздел 8 Стратегическо наблюдение/управление на риска на ниво програма	
38	Процедурен наръчник за управление и изпълнение на Програма „Транспортна свързаност“ 2021-2027 г., версия 1.0 и версия 1.1. <i>Приложение към Одитно доказателство № 5, отговор на МТС в писмо № 15-05-23 от 16.04.2024 г. в приложения към писмо, т.2</i>	Ел. документи
38.1	Глава 8 от наръчника на ПТС	
38.8	Декларация за служителите в УО касаеща запознаването им с понятията нередност и измама и реда за докладване от ПН на ПТС	
39	Наръчник по програма “Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 (ПКИП), вариант 1 , <i>Приложение към Одитно доказателство № 3, писмо на МИР № 92-00-387-3 от 28.11.2023 г., приложение по т. 3,10,12</i>	Ел. документи
	Наръчник по програма “ Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021-2027 (ПНИИДИТ), <i>Приложение към Одитно доказателство № 3, писмо на МИР № 92-00-387-3 от 28.11.2023 г., приложение по т. 3,10,12</i>	

Наръчник по програма “Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027 (ПКИП), **вариант 2**,

Приложен към електронно писмо от 08.11.2024 г. от УО на ПКИП

39.1	Глава Нередности на ПН на ПНИИДИТ и ПКИП	
40	Писмо с изх. № 92-00-387-6 от 12.06.2024 г. на МИР , главен секретар, в отговор на писмо с изх. № 04-22-15/31.05.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	3 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
40.6	Приложение по т. 6	
40.10	Отговор по т. 10	
40.12	Приложения по т. 12 Ел. съобщение от 11.09.2024 г. от УО на ПКИП и ПНИИДИТ с допълнителна информация по т. 12	
41	Писмо с изх. № 50-00-22 от 12.06.2024 г. на МОСВ , главен секретар, в отговор на писмо с изх. № 14-10-15#2/31.05.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	3 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
41.5	Отговор по т. 5	
42	Електронно писмо от дирекция „Международни проекти“ в МВР от 13.06.2024 г.	Ел. документи
43	Електронно писмо от 13.06.2024 г. от АМС , дирекция „Добро управление“, с линк към Системата за управление и контрол на Програма „Техническа помощ“ 2021-2027 (СУК на ПТП)	Ел. документи
44	Писмо с изх. № 0105-30 от 13.06.2024 г. от МОН , главния секретар, в отговор на писмо с изх. № 04-15-57#2/31.05.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	7 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС; 1 бр. USB
45	Електронно писмо от 14.06.2024 г. от МОСВ , главна дирекция „Оперативна програма Околна среда“, с линк към Процедурния наръчник на Програма „Околна среда“ 2021-2027 (ПН на ПОС)	Ел. документи
45.1	Глава N1 от ПН на ПОС	Ел. документи
46	Писмо изх. № 15-05-23 от 14.06.2024 г. на МТС , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-04-19#2/31.05.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	Ел. документи, пол. чрез СЕОС
46.11	Отговор по т. 11	
47	Писмо изх. № 61-00-0027 от 14.06.2024 г. от АСП , изпълнителен директор	3 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
47.1	Анекс 4	
47.6	Отговор по в. 6	
47.7	Отговор по в. 7	
48	Писмо изх. № 92-501 от 14.06.2024 г. на МТСП , министър, в отговор на писмо с изх. № 12-25-9#2/31.05.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	3 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
48.3	Отговор по т. 3 и приложения	
48.4	Отговор по т. 4	
49	Писмо с изх. № 17-190 от 13.06.2024 г. от МЗХ , зам.-министър, в отговор на писмо с изх. № 04-09-19 #2/31.05.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	5 л.; Ел. документи 1 бр. CD
49.1	Вътрешни правила за обмен на документи по електронен път на МЗХ	
49.2	Приложение 5 към допълнителна информация във връзка с предоставени данни и информация с писма № 17-190/30.11.2023 г. и № 217-190/16.04.2024 г.	
49.5	Електронно съобщение от 16.09.2024 г. с допълнителна информация по т. 5	
50	Писмо с рег. № 812100-11536 от 18.06.2024 г. на МВР , министър, в отговор на писмо с № 04-08-11#2/31.05.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Получено с мейл на 18.06.2024

50.2	Приложена Справка за служителите от дирекция "Международни проекти" в МВР (RD-I-44 Pril. Po t.8 MVR-ДМП)	
50.3	Приложения по т. 3	
51	Електронно съобщение от 18.06.2024 г. от МИР , УО на ПКИП и ПНИИДИТ (СУК на ПКИП и ПНИИДИТ)	
52	Електронни съобщение от 19.06.2024 г. от МЗХ , УО на ПМДР, с линк (ПН на ПМДР)	
52.1	Електронни съобщение от 18.10.2024 г. от МЗХ , УО на ПМДР	
52.10	Приложение 10.2 от ПН на ПМДРА 2023 г.;	
53	Писмо с вх. № 04-11-14#3 от 20.06.2024 г. на МРРБ в отговор на писмо № 90-03-724(6) от 13.06.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
53.1	Вътрешни правила за обмена на електронни документи и документи на хартиен носител, приложени в т. ВПОЕДДХН	
53.2	Вътрешни правила за условията и реда за управление на ЧР	
53.10	Отговор по т. 10	
53.12	Отговор по т. 12	
53.14	Отговор по т. 14.1 и приложения	
54	Писмо с изх. № 50.00-118 от 20.06.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, за предоставяне на информация до ръководителя на одитния екип	11 л.; Ел. документи 1 бр. CD
54.1	Отговор по т. 1	
54.4	Отговор по т. 4	
54.6	Отговор по т. 6 с приложения	
54.10	Отговор по т. 10	
54.13	Отговор по т.13	
54.14	Отговор по т.14 и приложения	
55	Писмо изх. № 50.00-118 от 04.07.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, в отговор на писмо с изх. № 03-06-36#2/28.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	4 л.; Ел. документи 1 бр. CD
55.5	Приложение по т. 2	
56	Писмо изх. № 50-00-22 от 05.07.2024 г. от МОСВ , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-10-15#4/28.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	3 л.; Ел. документи 1 бр. CD и ел. писмо с линк
56.1	Отговор на в.1 и приложенията към него Електронно съобщение от УО на ПОС от 14.08.2024 г. с допълнителна информация по т. 1.4 Електронно съобщение от Инспектората на МОСВ от 16.08.2024 г. с допълнителна информация по т. 1.1 (Приложенията към СУР 2022-2024)	
56.3	Отговор по т. 3, Приложение 2	
57	Справки за обявените към 31.12.2023 г. процедури по програмите, съфинансирани със средства по ЕФСУ	Ел. документи
57.1	Ел. съобщение от 10.07.2024 г. от МОН , УО на ПО	
57.2	Ел. съобщение от 10.07.2024 г. от АМС , УО на ПТП	
57.3	Ел. съобщение от 10.07.2024 г. от МТС , УО на ПТС	
57.4	Ел. съобщение от 10.07.2024 г. от МОСВ , УО на ПОС	
57.5	Ел. съобщение от .07.2024 г. от МРРБ , УО на ПРР	
57.6	Ел. съобщение от 12.07.2024 г. от АСП , УО на ПХОМП и Писмо № 61-00-0033 от 15.07.2024 г. от АСП , изпълнителен директор	Ел. документи, пол. чрез СЕОС
57.7	Ел. съобщение от 15.07.2024 г. от МВР , УО на ФУМИ, ФВС и ИУГВП	
57.8	Ел. съобщение от 15.07.2024 г. от МТСП , УО на ПРЧР	
57.9	Ел. съобщение от 15.07.2024 г. от МИР , УО на ПКИП и ПНИИДИТ	
57.10	Ел. съобщение от .07.2024 г. от МЗХ , УО на ПМДРА и Писмо № 17-107 от 16.07.2024 г. от МЗХ , зам., министър	11 л.;

58	Писмо изх. № 812100-12848 от 09.07.2024 г. от МВР , министър, в отговор на писмо № 04-08-10/26.03.2024г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	Ел. документи, пол. чрез СЕОС
59	Писмо изх. № 812100-12892 от 10.07.2024 г. от МВР , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-08-10#3/28.06.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
59.2	Приложение по т. 2.1	Ел. документ
59.4	Отговор по т. 4 и приложения (Риск регистри)	
60	Писмо изх. № 92-00-387-8 от 10.07.2024 г. от МИР , главен секретар, в отговор на писмо № 04-22-15#5/03.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
60.1	Ел. съобщение от 03.09.2024 г. от МИР , УО на ПКПП и ПНИИДИТ с допълнителна информация по т. 1	Ел. документи
60.3	Риск регистри	Ел. документи
61	Писмо изх. № 0105-30 от 12.07.2024 г. от МОН , главен секретар, в отговор на писмо № 04-15-57#4/08.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
61.1	Приложения по т. 1	
62	Доказателства във връзка с комитетите за наблюдение по програмите -Вътрешни правила, Етичен кодекс и екранни снимки	Ел. документи
63	Писмо изх. № 15-05-23 от 15.07.2024 г. на МТС , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-04-19#4/08.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
63.1	Отговор по в. 1 и приложения към него	
63.4	Отговор по в. 4 и приложения към него	
64	Писмо изх. № 61-00-0034 от 15.07.2024 г. от АСП , изпълнителен директор, в отговор на писмо с изх. № 12-20-2#08.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
65	Писмо изх. № 17-190 от 15.07.2024 г. от МЗХ , главен секретар, (с отговор на въпроси 4 и 5) във връзка изпратено писмо с изх. № 04-09-19#4/08.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип; Писмо изх. № 17-190 от 16.07.2024 г. от МЗХ , главен секретар (с отговор на въпроси 1, 2, 3 и 4) във връзка изпратено писмо с изх. № 04-09-19#4/08.07.2024 г. от ръководителя на одитния екип	5 л.; 1 CD; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
65.4	Приложение по т. 4	
65.5	Приложения по т. 5	
66	Писмо изх. № 92-572 от 15.07.2024 г. от МТСП , министър, в отговор на писмо с @ 04-13-19#5/08.07.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
66.1	Приложения по т. 1	
66.3	Приложения по т. 3	
67	Писмо изх. № 90-03-724-[11] от 17.07.2024 г. (вх. № 04-11-14#6 от 17.07.2024 г.) от МРРБ , министър Ел. съобщение от 16.07.2024 г. с линк към приложенията	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
67.1	Ел. съобщение от 23.08.2024 г. с допълнителна информация по т. 1.5.	
67.3	Приложения риск-регистра	
68	Електронни документи от електронната страница на Министерството на правосъдието относно Националния координационен механизъм за върховенство на правото	Ел. документи
68.1	Заповеди на министъра на правосъдието и председателстващият ВСС за определяне на поименния състав на Гражданския съвет към Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото (Заповед № ЛС-04-462 от 12.09.2022 г. и Заповед № ЛС-04-433 от 16.11.2023 г. на министъра на правосъдието и председателстващия ВСС)	
68.2	Документи от заседание на Съвета за прилагане на НКМВП, проведено на 19.09.2022 г. (дневен ред, протокол и др.)	

68.3	Документи от заседание на Съвета за прилагане на НКМВП, проведено на 05.12.2022 г. (протокол; проект на правила за работа на ГС и др.)	
68.4	Документи от заседание на Съвета за прилагане на НКМВП, проведено на 26.06.2023 г. (протокол; годишен доклад за дейността за 2022 г.; проект правила за работа на ГС и др.)	
68.5	Документи от заседание на Съвета за прилагане на НКМВП, проведено на 18.09.2023 г. (протокол; писмо за свикване на заседание)	
68.6	Доклад за напредъка за изпълнение на мерките и дейностите по областите, съгл. чл.2 на ПМС № 240 от 2019 г. 20.01.2023 Contribution of the Republic of Bulgaria to the annual report on the rule of law in 2023 – (стр.13-23)	
68.7	Доклад за напредъка за изпълнение на мерките и дейностите по областите, съгл. чл.2 на ПМС № 2-40 от -2019 г. 15.01.2024 г. Input to the 2024 annual report on the rule of law (стр.18-30)□	
68.8	Документи от заседание на Съвет за прилагане на НКМВП, проведено на 19.02.2024 г. (протокол, годишен доклад за дейността за 2023 г.)	
68.9	Екранна снимка от електронната страница на Министерство на правосъдието относно Националния координационен механизъм за върховенство на правото	
69	Електронно писмо от 12.08.2024 г. АМС, Главен инспекторат, относно състава на НСАП	
70	Писмо с рег. № 812100-15277 от 16.08.2024 г. от МВР , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-08-10#6/06.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
70.1	Отговор по в. 1 и приложения	
70.2	Отговор по в. 2	
70.3	Отговор по в. 3	
70.4	Отговор по в. 4	
70.6	Отговор по т. 6 и приложения	
70.7	Отговор по т. 7 и приложение	
70.8	Отговор по т. 8	
71	Писмо с № 92-00-387-11 от 19.08.2024 г. от МИР , главен секретар, в отговор на писмо с № 04-22-15#7/12.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
71.4	Отговор по т. 4	
71.5	Отговор по т. 5	
71.6	Ел. съобщение от 29.08.2024 г. Допълнителна информация по т. 6	
72	Писмо с изх. № 50-00-22 от 19.08.2024 г. от МОСВ , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-10-15#6/12.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
72.4	Отговор по т. 4	
72.5	Отговор по т. 5	
73	Писмо с вх. № 04-11-14-8 от 23.08.2024 г. от МРРБ , министър, в отговор на писмо № 04-11-14#9/26.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип за искане на информация Ел. съобщение от 23.08.2024 г.	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
73.1	Писмо вх. № 04-11-14-10 от 29.08.2024 г. от МРРБ , министър; Ел. съобщение от 29.08.2024 г. Допълнителна информация по т.т. 1, 2 и 3	Ел. документи, пол. чрез СЕОС
73.4	Отговор по т. 4	
74	Писмо изх. № 15-05-23 от 23.08.2024 г от МТС , министър, в отговор на писмо с изх. № 04-04-19#6/15.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
74.1	Отговор и приложение по т. 5	
74.5	Отговор по т. 5	
75	Писмо изх. № 0105-56 от 26.08.2024 г. от МОН , главен секретар, в отговор на писмо с изх. № 04-15-57#6/21.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
75.5	Отговор по т. 5	

75.6	Отговор по т. 6	
76	Писмо изх. № 92-639 от 26.08.2024 г. от МТСП , министър, в отговор на писмо № 04-13-19#7/16.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
76.2	Ел. съобщения от 05.09.2024 г. и от 10.09.2024 г. от МТСП , УО на ПРЧР с допълнителна информация по т. 2	
76.3	Отговор по т. 3	
76.5	Ел. съобщения от 27.09.2024 г. от МТСП , УО на ПРЧР с коригирана справка по т. 5	
77	Писмо изх. № 17-190 от 27.08.2024 г. от МЗХ , зам. министър, в отговор на писмо с изх. № 04-09-19#8/20.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
77.4	Отговор по т. 4	
77.5	Отговор по т. 5	
78	Писмо изх. № 61-00-0039 от 29.08.2024 г. от АСП , изп. директор, в отговор на писмо с изх. № 12-2—2#4/20.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
79	Писмо изх. № 05.00-118 от 29.08.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, към в отговор на писмо с изх. № 03-06-36#4/23.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
79.1	Отговор по т. 1	
79.2	Отговор по т. 2	
80	Писмо рег. № 812100-16097 от 02.09.2024 г. от МВР , министър, в отговор на на писмо № 04-08-10#8/23.08.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
81	Контролни листове за проверка изпълнението на процедурите за подаване на декларации за липса на конфликт на интереси, поверителност и безпристрастност във връзка с оценителния процес по следните процедури:	
81.1	РД-И-78 BG05SFPR003-1.004 „Подкрепа“ (ПХОМП)	5 л.
81.2	РД-И-79 BG05SFPR003-1.005 „За по-добро бъдеще“ (ПХОМП)	5 л.
81.3	РД-И-80 BG05SFPR002-1.005 „Социално партньорство“ (ПРЧР)	6 л. + ел. документ
81.4	РД-И-81 BG05SFPR002-1.012 „Устойчива заетост за хора в неравностойно положение“ (ПРЧР)	5 л. + ел. документ
81.5	РД-И-82 BG05SFPR002-2.005 „Активно приобщаване и достъп до заетост на хора в неравностойно положение“ (ПРЧР)	6 л. + ел. документи
81.6	РД-И-83 BG05SFPR002-2.003 „Бъдеще за децата“ (ПРЧР)	6 л. + ел. документи
81.7	РД-И-101 BG16RFPR001-1.003 „Внедряване на иновации в предприятията“ (ПКИП)	6 л.
81.8	РД-И-102 BG14MFPR001-3.001 „Изграждане на капацитет и подготвителни действия в подкрепа на разработването и бъдещото изпълнение на стратегиите за Водено от общностите местно развитие“ (ПМДРА)	9 л.
81.9	РД-И-107 BG65AMPR001-2.001 „Процедура №3, Специфична цел 1 "Обща европейска система за убежище", Специфична цел 2 "Законна миграция и интеграция" и Специфична цел 3 "Връщане" по операции 1, 4 и 5 (ФУМИ) РД-И-108 BG65AMPR001-2.001 „Процедура №3, Специфична цел 1 "Обща европейска система за убежище", Специфична цел 2 "Законна миграция и интеграция" и Специфична цел 3 "Връщане" по операции 6 и 8 (ФУМИ) РД-И-109 BG65AMPR001-2.001 „Процедура №3, Специфична цел 1 "Обща европейска система за убежище", Специфична цел 2 "Законна миграция и интеграция" и Специфична цел 3 "Връщане" по операции 2, 3 и 7 (ФУМИ)	20 л.
81.10	РД-И-84 BG16FFPR002-3.002 „Изпълнение на мерки 28 и 61 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“ (ПОС)	Ел. документ
81.11	Екранна снимка от 18.11.2024 г. от ИСУН за липсата на публикувани документи от оценителната процедура по BG05SFPR002-1.004 „Адаптирана работна среда“ (ПРЧР)	Ел. документ

82	Писмо с изх. № КРК-9235-2 от 23.08.2024 г. от председателя на КПК в отговор на писмо с изх. № 37-03-8#1/06.08.2024 г. на заместник-председателя на Сметната плата относно изискана информация на основание чл. 39, ал. 1, т. 5 от ЗСП	758 л. в 2 класъора
82.2	Отговор по т.2 и приложения	Ел. документи
82.3	Отговор по т.3 и приложения	Ел. документи
82.4	Отговор по т. 4 и приложения	Ел. документи
82.5	Приложения по т. 5	Ел. документи
82.8	Отговор по т. 8 и приложения	Ел. документи
82.11	Отговор по т. 11	Ел. документи
82.14	Отговор по т. 14 и приложения	Ел. документи
82.17	Отговор по т. 17	Ел. документи
82.18	Отговор по т.18 и приложения	Ел. документи
82.19	Отговор по т.19 и приложения	Ел. документи
82.20	Отговор по т. 20	Ел. документи
83	Ел. съобщение от 24.07.2024 г. от АМС , УО на ПТП	Ел. документи
84	Анализи на антикорупционни планове за 2021 г., 2022 г. и 2023 г., извършени от КПКОНПИ/КПК Анализи на отчетите за изпълнение на антикорупционни планове за 2021 г. и 2022 г., извършени от КПКОНПИ/КПК https://www.caciacf.bg/bg/prevenција-na-korupcijata/dokumenti	Ел. документи
85	Антикорупционни планове на министерствата за период 2021-2023 г.	Ел. документи
85.1	Антикорупционни планове на МВР и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.2	Антикорупционни планове на МТС и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.3	Антикорупционни планове на МТСП и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.4	Антикорупционни планове на МОСВ и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.5	Антикорупционни планове на МИР и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.6	Антикорупционни планове на МЗХ и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.7	Антикорупционни планове на МРРБ и екранни снимки от електронната страница на министерството	
85.8	Антикорупционни планове на МОН и екранни снимки от електронната страница на министерството	
86	РД-И-37 Работен документ за документиране на извършения преглед и обобщаване на възложените отговорности за превенция и противодействие на корупцията	Ел. документи
87	Писмо № 61-00-0043 от 18.09.2024 г. от изп. директор на АСП с приложения, предоставени на хартия относно изискана допълнителна информация по извършван одит на изпълнението Допълнено с писмо № 61-00-0050 от 11.10.2024 г. Допълнено с писмо № 61-00-0053 от 28.10.2024 г.	Ел. документи, пол. чрез СЕОС + 60 л.
87.3	Допълнение с писмо № 61-00-0050 от 11.10.2024 г.	
88	Писмо изх. № 05.00-118 от 19.09.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, в отговор на постъпило по ел. поща на 17.09.2024 г. в АМС писмо от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	2 л. + 1 CD
88.1	Отговор по т.1	
88.2	Отговор по т. 2	
88.3	Приложения по т. 3	
89	Писмо изх. № 0105-56 от 24.09.2024 г. от МОН , главен секретар в отговор на писмо № 04-15-57/17.09.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л. + Ел. документи, пол. чрез СЕОС
89.2	Отговор по т. 2 и приложения	

90	РД-И-89 Работен документ с обобщена информация за избиране и назначаване на Министерски съвет за периода 2021-2023 г. и приложения	Ел. документ
91	Стенограма и протокол от заседание на Министерския съвет, проведено на 30.03.2022 г.	Ел. документи
92	Екранни снимки към Раздел I	
92.1	Екранни снимки от електронната страница на Министерския съвет/ Национален съвет за антикорупционни политики	
92.2	Екранни снимки от електронната страница на Висшия съдебен съвет	
93	Необразувани дисциплинарни производства в одитираните организации	Ел. документи
93.1	Ел. съобщение от 08.10.2024 г. от Инспектората в МЗХ	
93.2	Ел. съобщение от 08.10.2024 г. от Инспектората в МИР	
93.3	Ел. съобщение от 03.10.2024 г. от Инспектората в МОСВ	
93.4	Ел. съобщение от 03.10.2024 г. от Инспектората в МРРБ	
93.5	Ел. съобщение от 07.10.2024 г. от Инспектората в МТС	
93.6	Ел. съобщение от 07.10.2024 г. от Инспектората в МТСП	
93.7	Ел. съобщение от 09.10.2024 г. от дирекция „Международни проекти“ в МВР	
93.8	Одитно доказателство № 89.2	
94	РД-И-55 Работен документ за документирание на извършения преглед и анализ на управлението на корупционните рискове (извадка)	Ел. документи
94.1	т. 1 Въведен механизъм за управление на корупционните рискове в организацията	Ел. документи
94.3	т. 3. Въведеният механизъм изисква установяване на корупционните рискове и т. 4. Въведеният механизъм изисква установяване на рисковете, свързани с почтеността (интегритета)	Ел. документи
94.9	т. 9. Етапи на процеса по управление на рисковете	Ел. документи
94.13	т 13. Въведеният механизъм изисква определяне на нивото на търпимост на организацията към рисковете	
94.15	т 15. Въведеният механизъм изисква извършване на проверка на адекватността на съществуващите механизми за контрол и приоритизиране на рисковете	
94.16	т 16. Въведеният механизъм изисква документирание на рисковия профил на организацията)	
95	Електронно съобщение от 29.10.2024 г. от УО на ПРР	Ел. документи
96	Екранни снимки към Раздел III	Ел. документи
96.1	Екранни снимки на електронни страници на министерствата	
96.2	Екранни снимки от ИСУН и Единният информационен портал на ЕСИФ	
96.3	Екранни снимки от електронната страница на МОСВ и МИР	
97	Екранни снимки към Раздел II, т. 4	Ел. документ
98	Писмо № 0105-56 от 31.10.2024 г. от МОН , главен секретар, в отговор на писмо № 04-15-57-10/30.10.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
99	Писмо № 05.00-605 от 04.11.2024 г. от АМС , Главен инспекторат, в отговор на писмо № 03-06-36#8 фј 30.10.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
100	Писмо № 61-00-0055/04.11.2024 г. от АСП , изпълнителен директор, в отговор на писмо № 12-20-2#10/30.10.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
101	Писмо № 50-00-15-1 от 05.11.2024 г. от МОСВ , дирекция „Вътрешен одит“, в отговор на писмо № 04-10-15Н8/30.10.2024 г. от ръководителя на одитния екип относно предоставяне на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
102	Писмо вх. № 04-11-14#12 от 06.11.2024 г. от МРРБ , министър, в отговор на писмо № 04-11-14/30.10.2024 на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
103	Писмо № 92-816 от 06.11.2024 г. от МТСП , министър в отговор на писмо № 04-13-19#9/30.10.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно предоставяне на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС

104	Писмо № 92-00-387-13 от 05.11.2024 г. от МИР , главен секретар, в отговор на писмо № 04-22-15#9 /30.10.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
105	Писмо № 15-05-23 от 07.11.2024 г. от МТС , министър, до ръководителя на одитния екип относно предоставяне на информация	2 л. + 1 флаш памет
106	Писмо № 17-188 от 07.11.2024 г. от МЗХ, министър в отговор на писмо с изх. № 04-09-19#10/30.10.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
107	Писмо № 812100-20609 от 08.11.2024 г. от МВР , министъра, в отговор на писмо № 04—8-10#10/30.10.2024 г. на ръководителя на одитния екип относно искане на информация	1 л.; Ел. документи, пол. чрез СЕОС
108	РД-И-98 Работен документ за обобщаване на справки за проведени обучения на антикорупционни теми на служители в УО, ЗВО и Инспекторатите	Ел. документи
109	РД-И-85 Работен документ за анализ на събраните данни и информация относно въведен етичен кодекс, регламентиращ формите на приемливо поведение и механизъм, осигуряващ правилно му прилагане	Ел. документ
110	РД-И-77 Работен документ за проверка на въведените правила и процедури в устройствените правилници на административните органи с оглед спазване от министерствата и администрациите на изискванията относно организацията на работата с предложенията и сигналите съгласно чл. 110 от Административнопроцесуалния кодекс	Ел. документи
111	РД-И-34 Справка за администрирането на сигналите за корупция в отделните министерства по зададени показатели за периода 01.01.2021-31.12.2023 г.	Ел. документи
112	Писмо № 08-54-7#7 от 10.01.2025 г. на директора на дирекция „Правно – нормативно осигуряване“ на Сметната палата, в отговор на писмо № 08-54-7#6 от 04.12.2024 г. на директора на одитна дирекция „Одити на изпълнението“	Ел. документи
112.1	Отговор по т. 1	
112.2	Отговор по т. 2	
112.3	Отговор по т. 3	
112.4	Отговор по т. 4	
113	Документи от процеса по съгласуване на проекта на констатации с одитираните организации	
113.1	РД-Д-4 Работен документ за обобщаване на резултатите от проведеното обсъждане на отразените в проекта на доклада факти, констатации, заключения и препоръки; Писмо с изх. № 04-22-15#12/ 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип до министъра на иновациите и растежа; Писмо с изх. № 04-13-19#12/ 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип до министъра на труда и социалната политика; Писмо с изх. № 04-04-19#10/ 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип до заместник министър-председателя и министър на транспорта и съобщенията Писмо изх. № 15-05-23/ 25.02.2025 г. от МТС, министър Писмо изх. № 92-00-387-16/1 1.03.2025 г. от МИР, заместник-министър	3 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.2	РД-Д-5 Работен документ за документиране на проведеното с МОСВ обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писмо с изх. № 04-10-15#10 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип; Писмо изх. № 50-00-3-3/ 27.02.2025 г. от МОСВ, министър	3 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.3	РД-Д-6 Работен документ за документиране на проведеното с МОН обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писма с изх. № 04-10-9#1 от 14.02.2025 г. и 04-15-5#12 от 04.03.2025 г. на ръководителя на одитния екип; Писмо изх. № 0105-56/ 28.02.2025 г. от МОН, министър Писмо с изх. № 0105-56/ 05.03.2025 г. от МОН, главния секретар	2 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС

113.4	РД-Д-7 Работен документ за документиране на проведеното с МЗХ обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писмо с изх. № 04-09-19#12 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип Писмо изх. № 17-188 от 04.03.2025 г. от МЗХ, министър	1 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.5	РД-Д-8 Работен документ за документиране на проведеното с МРРБ обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Електронно писмо от 04.03.2025 г. Писмо с изх. № 04-11-14#14 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип Писмо вх. № 04-11-14-15 от 04.03.2025 на министъра на регионалното развитие и благоустройството	1 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.6	РД-Д-10 Работен документ за документиране на проведеното с МВР обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писмо с изх. № 04-08-10#12 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип Писмо изх. № 812100-4081 от 04.03.2025 г. от МВР, министър	1 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.7	РД-Д-11 Работен документ за документиране на проведеното с АМС обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писмо с изх. № 03-06-36#10 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип Писмо изх. № 05.00-605 от 04.03.2025 г. от АМС, гл. секретар	1 л. и Ел. документи, пол. чрез СЕОС
113.8	РД-Д-13 Работен документ за документиране на проведеното с МТСП обсъждане на отразените в проекта на одитен доклад факти и обстоятелства, формираните въз основа на тях констатации и проект на препоръки; Писмо с изх. № 04-13-19#12 от 14.02.2025 г. на ръководителя на одитния екип Писмо изх. № 92-199 от 12.03.2025 г. от МТСП, министър	Ел. документи, пол. чрез СЕОС

Забележка: Електронните страници не са включени в броя на листата/страници в дясната колона.